

مجله ایران مهر

داغی که زنده شد

صدای «گل پونه‌ها»

از بیستون به گوش می‌رسد

■ رنگ از رخ سیب سرخ ایران پدید

بررسی مشکلات باغداران

■ اقتصاد مغفول مانده دریای شمال

نگاهی به ظرفیت‌های «خزر»

■ حکایت عاشقانه‌های اربعین

پیرونده‌ای برای اربعین ۹۶

■ وقت کشی پشت دروازه‌های پایتخت

نگاهی به معضل ترافیک حومه تهران

فهرست مطالب

شناسنامه مجله

مدیر مسئول: علی عسگری

شورای سردبیری: سید امیرحسین دهقانی،
محمدسجاد رحمانی

دبیر تحریریه: صدیقه حسینی

مدیر هنری: محبوبه عزیزی

با تشکر از: دبیران استانی خبرگزاری مهر
و سرپرستان ۳۱ استان خبرگزاری مهر

شماره تماس: ۴۳۰۵۱۱۹۰
پست الکترونیک:

Township@mehrnnews.com

آدرس: ایران، تهران، خیابان استاد نجات
الهی، کوچه بیمه، پلاک ۱۸

علاقمندان می توانند مقالات و مطالب خود را
برای مجله ایران مهر ارسال کنند.

اربعین ۹۶

- ۶ «اربعین ۹۶» ضعف ها و قوت ها همراهی زوار و مردمی که سنگ تمام گذاشتند
- ۱۰ «وادی السلام» بزرگترین قبرستان جهان اسلام / مزار ۲ پیامبر الهی
- ۱۱ حکایت عاشقانه های اربعین / خاک پای زائران را توتیای چشم می کنیم
- ۱۳ خاطرات پیاده روی اربعین ۵۰ سال پیش / جذابیت این مسیر قابل بیان نیست
- ۱۴ خوش زائران اربعین در کربلا؛ بین الحرمین سراسر «لبیک یا حسین» شد
- ۱۸ دل های راهی شده و جسم های مانده / خدمت جای حسرت را گرفت
- ۱۹ روایتی از سفری متحیر کننده / کهنسالانی که با پای دل راهی شدند
- ۲۰ روایتی از عرض ارادت اتباع غیر ایرانی به امام حسین
- ۲۱ روستای ۲۰ نفره مهبای میزبانی از ۱۲۰ هزار مهمان / تعزیه ای به قدمت قجر
- ۲۳ سلام زائران به مولای نجف / اربعین زبان مشترک زوار خارجی
- ۲۴ سنگ تمام عراقی ها برای زائران / وحدت ادیان و مذاهب در اربعین
- ۲۵ شاعران آئینی تصویرگران / ستاخیز عظیم شیعه هستند / تلفیق عشق و ایمان
- ۲۶ قدم به قدم تا بهشت / آبراهه هایی که سیل می شوند
- ۲۷ گفتمان سازی شرط حیاتی؛ اندیشمندان برای تعمیق فرهنگ اربعین ورود کنند
- ۲۹ مدرسه ای که خادمی را مشق می کند / عاشقی دانش آموزان در مرز
- ۳۱ مرور خاطرات تاریخ در یکی از بزرگترین مساجد جهان اسلام
- ۳۲ وقتی همه عزم رفتن می کنند / در کربلا حد و مرزی نیست

زلزله کرمانشاه

- ۳۴ یکدلی مذاهب برای نقش بستن امید بر دشت غم زده ذهاب
- ۳۵ انسجام ستودنی پس از ۷ ریشتر زلزله / همه پای کارند
- ۳۶ رقابت حسابهای شخصی کمک به زلزله زدگان / جیبیهایی که در زلزله پُر شدند
- ۳۷ دست های باری گر نور چشمی های انقلاب دور از لنز دوربین ها
- ۳۹ صدای «گل پونه ها» از بیستون به گوش می رسد / داغ بم زنده شد
- ۴۰ سپاه پاسداران تا لحظه آخر در کنار زلزله زده گان کرمانشاه است
- ۴۱ بسیج برای نجات کودکان ها از آوار / لرز زلزله در روزهای کودکی
- ۴۲ ۱۰ وزیر و ۴ قول! / بعضی ها فقط مشرف فرمودند

فهرست مطالب

جامعه ایران

- ۴۵ «یلی سو» سدی بر گلوی ایران/ فاجعه‌ای زیست محیطی در راه است
- ۴۷ ۲۰۰ روستای هرمزگان فاقد آب آشامیدنی/ کود کانی که چشم انتظار آب هستند
- ۴۸ اوتیسم؛ چالشی برای والدین/ شناسایی ۱۴۰ کودک طیف اوتیسم در همدان
- ۵۰ بام ایران کویر شد/ اقرار گرفتن چهار محال و بختیاری در میان استان های خشک
- ۵۱ توسعه همچنان از حیات وحش قربانی می گیرد/ بی سهمی طبیعت در راه سازی
- ۵۳ درگیری منطقه اسلام آباد ارومیه خاتمه یافت/ اصل ماجرا چه بود؟
- ۵۴ رشد تلخ یک بیماری شیرین/ یک ششم جمعیت قم دیابت دارند
- ۵۵ سایه تغییر کاربری روی باغ سیب کرج/ آیا باغ ملی می ماند؟
- ۵۷ کوه سرخ قربانی می شود/ کوهنوردان: از تخریب طبیعت جلوگیری کنید
- ۵۸ نگاهی به ماجرای خبر کتک زدن کودک آوجی در دندانپزشکی
- ۵۹ گرو گذاشتن اسناد هویتی در قبال خدمات/ تخلف یا عادت قدیمی
- ۶۰ مجتمع هلال احمر «قلعه سین» در آستانه تخریب/ مسئولین پاس کاری می کنند
- ۶۲ نابسامانی حاشیه نشینی در گلستان/ اراده‌ای برای حل مشکلات وجود ندارد
- ۶۴ وقت کشی پشت دروازه‌های تهران/ دود و ترافیک ارمنان کار در پایتخت

فرهنگ و هنر ایران

- ۶۸ تحول معیارهای هزار ساله شعر فارسی با اشعار نیمایی
- ۶۹ توزیع روسری نذری بین دختران خردسال/ اینجا حجاب خیرات می کنند
- ۷۰ ثبت نام حافظ و سعدی روی نقشه های هوایی جهان
- ۷۱ رمان «مرد راه» منتشر می شود/ کتابی از زندگینامه شهید اسکندری
- ۷۲ ۳۸ سال مجاهدت فرهنگی در ورامین از پشتیبانی جبهه تا مبارزه با فتنه
- ۷۳ ضرورت های تحکیم خانواده اسلامی؛ موضوعی نیازمند توجه در برنامه ششم
- ۷۶ فرهنگنامه آوازی «تهفت» در حال نشر/ تدوین کامل ترین مرجع آواز ایرانی
- ۷۷ نمایشگاه کتاب یا سرانه مطالعه، کدام را باور کنیم؟
- ۷۹ کرسی مولوی پژوهی به یک استاد اصفهانی اهداء شد
- ۸۰ مثنوی هفتاد من بی مهری کرمانشاهیان با «یار مهربان»
- ۸۱ همراهی گرم مردم با یار مهربان/ بهار کتاب در پاییز خراسان شمالی
- ۸۲ وضعیت نامعلوم پروژه یک میلیاردری مهریز/ کلنگ زنی در سال ۷۴ و دیگر هیچ

فهرست مطالب

میراث ایران

- ۸۵ آلمانی‌ها تخت سلیمان را مرمت می‌کنند/ایوان غربی در معرض تخریب
- ۸۶ تاراج هنر ایلامی در نبود کارگاه شور و پرداخت فرش و گلیم
- ۸۸ تاریخ مخروب تبریز در میدان بی‌صاحب «صاحب‌آباد»
- ۹۰ تراوش یک دنیا تاریخ از دل زمین/طنین «او» در پیچ و خم یک شهر پیچید
- ۹۲ سیستان و بلوچستان «مقصد گردشگری» از شعار تا واقعیت
- ۹۴ قمش؛ گنجی تاریخی در اعماق زمین
- ۹۶ مرمت بزرگترین خانه خشتی جهان/خانه «حاج آقا علی» رونق می‌گیرد
- ۹۸ یک قدم تا پایان تنها تکیه مینیاتوری جهان/«بزنند کرمانشاه» خیس خورد

اقتصاد ایران

- ۱۰۰ «ما و اگرهای» وزارت نیرو برای «معشوره»/سد مصوبه تخصیص آب ندارد
- ۱۰۱ اقتصاد مغفول مانده دریای شمال؛ ظرفیت‌های «خزر» خالی مانده است
- ۱۰۴ تبدیل گیلان به قطب فناوری/رویایی که بر نامه‌ای برای تحقق ندارد
- ۱۰۵ تالگو سرخی صددانه یاقوت در اورامان/بن بست در احداث سردخانه انار
- ۱۰۷ رنگ از رخ قطب سیب ایران پرید/تبدیل امید کشاورزان به آه و حسرت
- ۱۱۰ روابط همه‌جانبه ایران و ترکیه افزایش می‌یابد/لزوم حذف بروکراسی‌ها
- ۱۱۱ روایت یک آتش به اختیار در اشتغال زایی/۲۵ نفر مشغول به کار شدند
- ۱۱۳ زعفران افغانی جا پای طلای سرخ ایران گذاشت/طرح‌هایی که خاک می‌خورد
- ۱۱۵ سرنوشت تلخ ارزآورترین محصول کشاورزی؛ باغ‌های پسته آب می‌روند
- ۱۱۸ قبضه بازار با لباس ترک/جنس ایرانی مارک خارجی می‌گیرد
- ۱۱۹ قطب تولید دانه‌های روغنی معطل بذرنان کشاورزان در روغن نیست
- ۱۲۱ کلاف سردرگم فرآیند کارآفرینی و اشتغال روستایی/دغدغه وثیقه و مجوز
- ۱۲۲ گلابه‌مندی مردم بوشهر از بهای برق/اداره برق: نرخ‌ها مصوب مجلس است

■ اینجا کاظمین است. سرزمینی که روزانه هزاران زائر را به بوسه بر شبکه های ضریح امامین جوادین فرا می خواند. سرزمینی که در آن کبوتر های عاشق را به سفری یک ماهه دعوت کرده تا برای رفاه زائران اربعین شبانه روز تلاش کنند.

■ هر کس با هر توانی که داشته در این مسیر حاضر شده است. آن یکی روی ویلچر خودش را به مسیر عشق رسانده و دیگری کودک مریضش را به دوش می کشد... یکی پا ندارد و عصازنان با پای دل وارد این وادی شده و دیگری کودک یک ماهه اش را با خود همراه آورده است.

■ می گوید از بعد از آزاد شدن مسیر رفتن به کربلا، هر سال به کربلا رفته و باز هم در حساب و کتابش تعداد سال ها به ۱۵ می رسد.

■ ساعت ها در راهند، مرز به مرز را با پرچم رنگارنگ گذرمی کنند تا برسند به جایی که برای دل ها حد و مرز وجود ندارد، و این حکایت عاشقی اتباع غیر ایرانی است که از شلمچه راهی کربلا می شوند.

اربعین ۹۶

«اربعین ۹۶» ضعف ها و قوت ها / همراهی زوار و مردمی که سنگ تمام گذاشتند

پرونده اربعین ۹۶ در حالی با بازگشت زائران بسته می‌شود که مسئولان از آسیب‌شناسی فعالیت‌ها می‌گویند، سنگ تمام مردم و همراهی زوار هم موضوعی است که همه به آن اذعان دارند. مجموعه فعالیت‌های دستگاه‌های مختلف روزهای پایانی خود را گذراند تا پرونده اربعین ۹۶ هم به زوری بسته شود.

عبدالرضا رحمانی فضلی از فعالیت بیش از ۲۰ دستگاه در برگزاری مراسم اربعین امسال خبر داده است، دستگاه‌هایی که در قالب کمیته‌های مختلف ساماندهی شده و دبیر ستاد اربعین از ارزیابی فعالیت آن‌ها خبر داده است. هرچند که مراسم اربعین امسال در کمال امنیت و مشکلات کمتری نسبت به سال‌های گذشته برگزار شد اما بررسی فعالیت‌ها کمک می‌کند که هر ساله بر توفیقات متولیان در خدمت‌رسانی به زوار افزوده شود.

آسیب‌شناسی فعالیت‌ها؛ نقاط ضعف و نقاط قوت

در این راستا متولیان در ستاد مرکزی اربعین از بررسی نقاط ضعف و قوت این فعالیت‌ها خبر داده‌اند.

عبدالرضا رحمانی فضلی وزیر کشور که روز گذشته به مرزهای مهران و خوزستان سفر کرده بود به برخی از مشکلات و نقاط قوت اشاره کرد و گفت: یکی از مشکلاتی که سال قبل داشتیم، بحث خروج زائران بدون ویزا بود که آن‌ها قصد داشتند بدون مدارک به کشور عراق سفر کنند ولی امسال این موضوع اصلاً اتفاق نیفتاد و نیروهای فراوانی در این خصوص زحمت کشیدند تا مدارک به‌سرعت در اختیار زائران برای سفر قانونی به عراق قرار گیرد. صدور ویزای انفرادی هم از کارهای خوبی بود که امسال صورت گرفت.

رحمانی فضلی بیان کرد: این عملیات انتقال و اعزام زائران، تجربه گران‌سنگ و بارز نشی برای ما بود و امیدواریم در سال‌های آینده باز هم شاهد کاهش مشکلات اعزام زائران باشیم. سال آینده قصد داریم به استفاده از تجربیات امسال و سال‌های قبل، برنامه‌ریزی بهتری داشته باشیم به‌خصوص اینکه برای سال‌های آینده مشکل گرمای هوا را نیز خواهیم داشت.

عدم بازگشایی مرز خسروی از دیگر مسائلی بود که طی امسال بارها مطرح و در نهایت بی‌نتیجه ماند. رحمانی فضلی در این رابطه هم گفته است: امسال تلاش‌های خوبی برای بازگشایی دو مرز چیلات دهلران و خسروی کرمانشاه شد اما متأسفانه علیرغم مصوبه‌هایی که با کشور عراق داشتیم، این دو مرز باز نشد و مذاکرات را برای بازگشایی این دو مرز در ایلام و کرمانشاه ادامه خواهیم داد تا به زودی این دو مرز

بازگشایی شوند.

محسن نظافتی مدیرکل عتبات عالیات سازمان حج و زیارت هم در این رابطه گفته است: از اول شهریورماه که ثبت‌نام را شروع کردیم تا بیستم آبان ماه، نزدیک به ۸۰ روز عملیاتی پر از تلاش بی‌وقفه و بدون تعطیلی و شبانه‌روزی انجام دادیم.

وی با اشاره به آسیب‌شناسی که در سال گذشته بعد از اربعین شروع شد، یادآور شد: با حضور تمام مسئولین و دست‌اندرکاران آسیب‌شناسی را انجام دادیم و اشکالاتی مشخص شد و از آن جمله بحثی که به ما مرتبط بود ویزا بود.

نظافتی ادامه داد: بحث این بود که ویزای مانیفستی علیرغم سرعت خوبی که در صدور دارد ولی در هنگام رفت‌وبرگشت خیلی اثر نامطلوبی را روی نامنظمی مرز و همچنین در گیت‌های خروجی و ورودی دارد. جدایی‌های افراد که در یک مانیفست هستند نگران‌کننده بود.

مدیرکل عتبات عالیات سازمان حج و زیارت ادامه داد: با مسئولین در عراق چندین جلسه مذاکرات از طریق وزارت کشور، وزارت امور خارجه و دیگر دوستان برگزار شد و خوشبختانه پذیرفتند و ما هم باورمان نمی‌شد که این کار را انجام می‌دهند چون واقعا صدور ۲ میلیون و ۳۵۰ هزار روایت‌انفرادی کار سختی بود ولی با تمام افت‌وخیزهایی که داشت این کار جزو برگ‌های برنده امسال و یکی از عوامل بزرگ

نظم دهی بود و کار خیلی خوبی بود که انجام شد و به‌عنوان یکی از دستاوردها محسوب می‌شود.

وی کارهای زیرساختی که در مرزها انجام شده را به‌عنوان دستاورد دیگر برشمرد و گفت: جاده‌ها عریض شد، برق‌کشی صورت گرفت و آبرسانی کردند و امسال واقعا در ایران هم به‌خوبی می‌توانستید موکب‌های مردمی را ببینید.

مدیرکل عتبات عالیات سازمان حج و زیارت به یکی از اشکالاتی که باید در اربعین ۹۷ به آن توجه ویژه شود، اشاره و عنوان کرد: یکی از مسائل مورد تأکید زائران توجه به امور فرهنگی است و این یکی از نقاط ضعف همه ما است.

مجید آقابابایی دبیر ستاد مرکزی اربعین هم با اشاره به آغاز آسیب‌شناسی فعالیت‌های اربعین امسال گفته است: کار بررسی نقاط ضعف و قوت بعد از پایان ورود زوار به کشور آغاز خواهد شد.

وی با تأکید بر اینکه مهم‌ترین موضوع ما برای مراسم اربعین سال آیند در حوزه تقویت بستریهای زیرساختی و تعامل برای رفع مشکلات با کشور عراق است، گفت: در مورد اربعین ۹۶ تازه با پایان ورود زائرین آسیب‌شناسی موضوع از منظر آسیب‌هایی که بوده، تغییرات و نقاط ضعف و قوت انجام خواهد شد. دبیر ستاد مرکزی اربعین ادامه داد: برنامه‌ریزی برای اربعین ۹۷ با سرعت خیلی زیادی نسبت به امسال شروع خواهد شد. در آسیب‌شناسی که قرار است

تاکنون شاهد هیچ‌گونه اقدام موفقیت‌آمیزی در این زمینه نبوده‌ایم.

سردار میراحمدی با تأکید بر اینکه این بدان معنا نبوده که جریان‌های تروریستی بنا بر انجام عملیات نداشتند، افزود: این گروه‌ها تلاش زیادی برای انجام اقدامات کور داشتند ولی با اشراف اطلاعاتی و اقدامات مختلف از سوی طرف عراقی و کمک‌های مستشاری جمهوری اسلامی ایران خوشبختانه شاهد هیچ‌گونه اقدام تروریستی نبودیم، ان‌شاءالله در یکی دو روز آینده و همچنین در روزهای بعدی نیز شاهد نباشیم.

ایرج مسجدی سفیر ایران در عراق هم در سخنانی با بیان اینکه تاکنون مشکل خاصی نداشته‌ایم، اظهار کرد: پیش‌بینی‌های لازم می‌شده به لطف خدا، همه محقق شده است. هم در بحث امنیت و کرامت زوار، هم در بحث اسکان، تغذیه، برپایی موبک‌ها و حمل‌ونقل آن‌ها مشکل خاصی نبود.

دست‌مزید به مردم

و اما نمره عالی را مردم در اربعین امسال گرفتند، مردمی که برای خدمت به زائران هر آنچه در توان داشتند در طبق اخلاص گذاشتند؛ هم ملت بزرگ ایران و هم مردم مهمان‌نواز عراق که پذیرایی آن‌ها از زوار جای تشکر دارد.

حجت‌الاسلام قاضی عسگر نماینده ولی‌فقیه در امور حج و زیارت به مشارکت بسیار خوب مردم در اربعین امسال با مسئولان اشاره کرده و گفته است: برپایی موبک‌ها زیاد در داخل کشور و در مسیرهای منتهی به مرزهای خروجی از نقاط قوت مراسم امسال بود. این موضوع از نکات مهمی است که نشان‌دهنده فرهنگ‌سازی در این زمینه بوده که مردم ایران نیز همانند مردم عراق میزبان و پذیرای زائران اربعین حسینی هستند.

محسن نظافتی هم در این رابطه گفته است: حتی در پیاده‌روی جاماندگان از اربعین هم مردم درهای خانه خود را باز گذاشته بودند مانند ایلام و عراق و دقیقاً فضای لب مرز را ما در مسیر راهپیمایی ۱۴ کیلومتری داشتیم، یعنی اربعین دارد خودش را کم‌کم به‌عنوان یک حرکت بزرگ در مقابل اسلامی که تابه‌حال با دسیسه‌های غرب و صهیونیست‌ها و تکفیری‌ها نشان داده می‌شود، رخ می‌نماید.

وی با یادآوری اینکه اگر روی این مسئله کار رسانه‌ای برون‌مرزی شود، واقعا آثار تخریبی آنچه دشمن از اسلام به نمایش گذاشت را ان‌شاءالله در اذهان مردم زایل خواهد کرد، ادامه داد: امسال در جمع‌بندی، مردم امتیاز بالاتری را نسبت به مسئولین آوردند، زوار نیز واقعا مدیریت کردند و مسئولان را قبول داشتند و به توصیه‌ها از جمله مدیریت در زمان رفت‌و برگشت، فرآیند خروج از مرزها و سایر موارد توجه کردند. رحمانی فضلی وزیر کشور هم از مردم خوب دو استان

نسبت به سال قبل ۶۷ درصد تلفات ما کاهش یافت به همین دلیل لازم است از کلیه نیروهای انتظامی در این زمینه تقدیر و تشکر کرد. ۶۰ درصد زخمی‌ها و ۵۰ درصد تصادفات نیز امسال نسبت به سال قبل کاهش یافت.

استمرار خدمات‌دهی

به‌رغم پایان یافتن مراسم اربعین اما با توجه به حضور زائران در کشور عراق و در مسیر برگشت همچنان ارائه خدمات ادامه دارد. مصطفی محمدیون دبیر کل جمعیت هلال‌احمر کشور با بیان اینکه هلال‌احمر در دو بخش داخل خاک کشور و داخل خاک عراق فعالیت داشت گفت: فعالیت در خاک عراق تا هفته آینده ادامه دارد.

وی ادامه داد: مراکز و درمانگاه‌های این نهاد در مسیر نجف به کربلا فردا به دلیل عدم حضور زائران تعطیل می‌شود ولی درمانگاه‌ها و بیمارستان‌های نجف و کربلا همچنان به فعالیت خود ادامه می‌دهند. در داخل کشور هم قرارگاه‌های مرزی که در مهران و مرزهای خوزستان مستقر هستند تا زمان اعلام استانداران در خدمت زائران هستند و تا آخرین زائر را خدمت‌رسانی می‌کنند.

رئیس ستاد بازسازی عتبات عالیات هم گفته است: امسال نزدیک به سه میلیون نفر را برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی کردیم و فضای اسکان ایجاد کردیم بدون اینکه یک ریال از زائران گرفته شود و بیش از دو میلیون و ۲۰۰ هزار وعده‌غذا توزیع شد.

وی بازسازی عتبات عالیات با استفاده از مشارکت‌های مردمی را تجربه بسیار ارزشمند و موفق دانست و ادامه داد: جمعیت‌نذورات مردمی باعث شد تا روند بازسازی بسیار خوب پیش برود و با کمک‌های مردم توانستیم حرم امام علی (ع) را ۲۰ برابر توسعه دهیم که در قالب پروژه صحن حضرت زهرا (س) انجام شد.

رئیس ستاد بازسازی عتبات عالیات با اشاره به اینکه این صحن هم‌اکنون تا ۷۰ هزار نفر قابلیت اسکان زائران را دارد عنوان کرد: برای این تعداد سرویس‌های بهداشتی، حمام و جای خواب مناسب هم در نظر گرفته شده است. در کربلا هم صحن عقیله نزدیک به ۱۴ برابر حرم سیدالشهدا را توسعه می‌دهد که این پروژه هم از یک سال قبل آغاز شده است.

حادثه تروریستی موفقیت‌آمیز نداشتیم

برگزاری مراسم اربعین بدون هیچ حادثه امنیتی از دیگر دستاوردها در این حوزه بود که وزیر اطلاعات کشورمان این موضوع را مورد تأیید قرار داد و از همکاری گسترده دستگاه اطلاعاتی ایران و عراق در این زمینه تقدیر کرد.

سردار سید مجید میراحمدی رئیس ستاد اربعین نیروهای مسلح هم به حوزه‌های امنیتی و اقدامات تروریستی اشاره و تصریح کرد: با عنایت خداوند

انجام بگیرد از نظرات همه مردم با توجه به سامانه‌ای که دوباره اعلام می‌کنیم، استفاده خواهیم کرد تا بتوانیم اشکالات را در مسیر کمتر کنیم. وی افزود: امسال دوستان ما در اوج خروج زائرین برای اربعین به نسبت سال قبل بسیار کمتر درگیر بودند و به‌نوعی استرس آن‌ها کمتر بود. برنامه‌ریزی خوبی که از سال قبل شروع شده بود ان‌شاءالله ادامه خواهد داشت و مهم‌ترین بستر ما زیرساختی است و تعاملی که با دولت عراق خواهیم داشت در دستور کارمان قرار خواهد گرفت.

تلاش‌های پلیس

و اما در طول ایام منتهی به اربعین و بعد از آن یکی از نهادهایی که بیشترین فعالیت را داشت نیروی انتظامی بود. سردار محسن فتحی زاده فرمانده قرارگاه اربعین نیروهای مسلح با یادآوری اینکه نیروی انتظامی به‌صورت مستقیم درگیر عملیات اربعین بود بیان کرد: امسال با همت و عزمی که ملت عزیزمان داشتند در سطح ملی و منطقه‌ای کار بسیار بزرگی انجام شد. وی با بیان اینکه اربعین امسال مثال‌زدنی بود، افزود: مراسم امسال و فعالیت‌ها قابل‌مقایسه با سال‌های گذشته نبود. خوشبختانه عملیات امسال را بدون کمترین مشکلی به پایان رساندیم و در روزهای آخر هستیم.

سردار فتحی زاده با یادآوری اینکه حدود ۳۰ هزار نفر از کارکنان نیروی انتظامی در عملیات اربعین حضور داشتند، مجموع عملکرد و فعالیت‌های انجام‌شده را افتخاری برای نظام و کشور دانست.

و اما آخرین وضعیت مرزها و محورهای منتهی به پایانه‌های مرزی حکایت از ترافیک روان و رفع محدودیت‌های ترافیکی دارد.

معاون اجتماعی پلیس راهور ناجا هم شامگاه شنبه گفته بود که ۸۵ درصد خودروها از پارکینگ‌ها خارج شده‌اند و قطعاً این آمارها تا امروز یکشنبه افزایش داشته است.

رئیس پلیس‌راه کشور هم از برداشته شدن محدودیت‌های ترافیکی خبر داده و گفته است: شرایط از بعدازظهر گذشته مناسب‌تر شده و محدودیت برای خودروهای سنگین و تردهای بومی به شرایط عادی بازگشته است. همچنین محور ایلام به مهران از ساعت ۱۶ بعدازظهر شنبه دوطرفه شد تردها در آن به حالت عادی بازگشت.

کاهش تصادفات

همچنین به گفته سردار محمدحسین حمیدی رئیس پلیس‌راه کشور در سال جاری علی‌رغم افزایش سفرها، شرایط ترافیکی مناسب بوده و حوادث کاهش یافته است. موضوعی که وزیر کشور هم آن را تأیید کرده و از کاهش ۶۷ درصد تصادفات فوتی خبر داده است. رحمانی فضلی گفته است: در مراسم اربعین امسال

هم در ابعاد مختلف که از سال‌های گذشته خلا آن‌ها حس شده بود، صورت گرفت چرا که می‌خواستیم اربعین به سمت تعمیق فرهنگ حسینی و معرفت افزایی حرکت کند.

حجت‌الاسلام نجف نجفی روحانی نماینده بعثه مقام معظم رهبری در عراق با اشاره به نقش تأثیرگذار رسانه در انتقال پیام عاشورا، گفت: رسالت رسانه‌ها و خبرنگاران مسلمان با توجه به شرایط موجود سخت و خطیر است.

در مسیر پیاده‌روی، نجف، کربلا، کاظمین و سامرا، ایجاد ستادهای خبری در مرزهای ایلام، کرمانشاه و خوزستان و همچنین تشکیل تیم پشتیبانی کار پوشش همه‌جانبه اخبار پیاده‌روی اربعین را انجام داد.

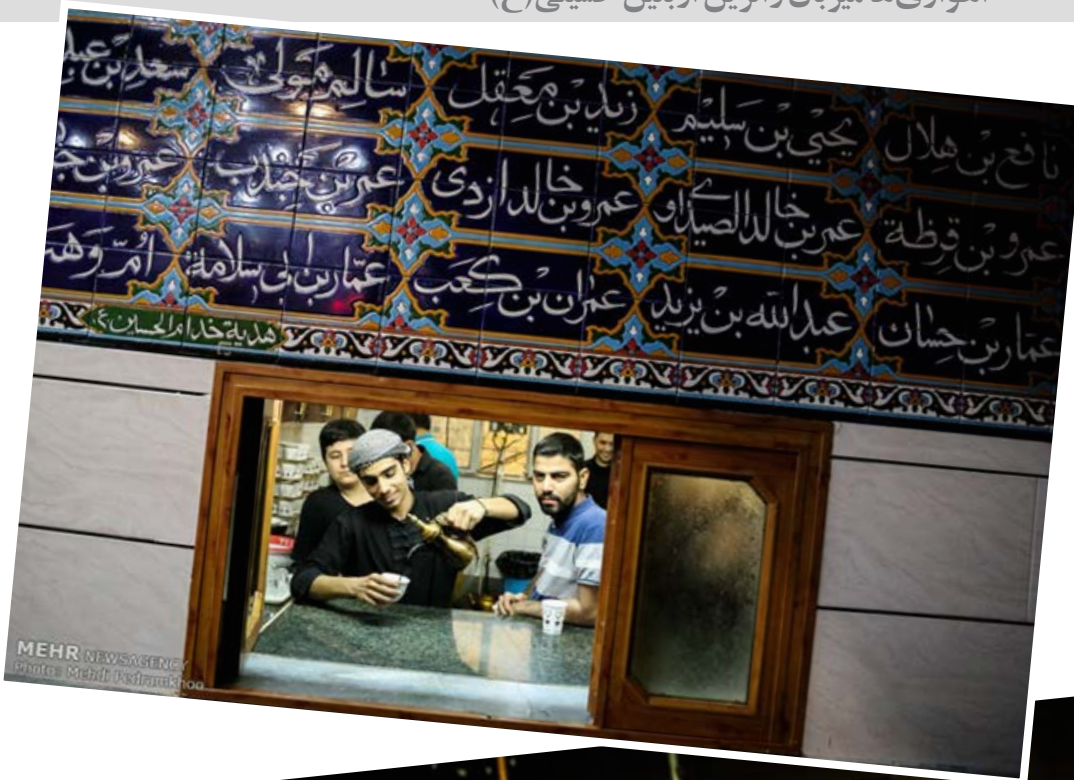
حجت‌الاسلام سید علی قاضی عسگر نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت در رابطه با فعالیت‌های فرهنگی و رسانه‌ای در اربعین امسال گفته است: امسال نسبت به سال گذشته در این حوزه رشد چشمگیری را شاهد بودیم. این رشد هم در جهت معرفت افزایی

ایلام و خوزستان که میزبان‌های اصلی این مراسم در مرزهای کشور بودند، تشکر کرد.

فعالیت رسانه‌ها

امسال هم رسانه‌های مختلف اعم از رسانه ملی به‌ویژه رادیو اربعین، خبرگزاری‌ها و مطبوعات نقش مؤثری در انعکاس رویداد جهانی اربعین داشتند. با راه‌اندازی ستاد و صفحه اختصاصی برای اربعین، اعزام خبرنگاران و عکاسان به کشور عراق، حضور رابطان خبری

اهوازی‌ها میزبان زائرین اربعین حسینی (ع)

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Pedramkhou

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Pedramkhou

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Pedramkhoo

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Pedramkhoo

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Pedramkhoo

«وادی السلام» بزرگترین قبرستان جهان اسلام / مزار ۲ پیامبر الهی

یکی از مکان‌هایی که زائران اربعین حسینی(ع) در مدتی که در نجف اشرف هستند به زیارت آن می‌روند «وادی السلام»، بزرگترین قبرستان جهان اسلام است.

قبرستان وادی السلام که در جوار حرم مطهر امام علی(ع) واقع است در حدود ۲۰ کیلومتر مربع وسعت دارد و بنا بر آنچه که در کتاب‌های تاریخی آمده قدمتش به هزار سال قبل باز می‌گردد.

از حرم امیرالمؤمنین(ع) در نجف به سمت شارع طوسی که حرکت کنیم انتهای آن به ورودی قبرستان وادی السلام می‌رسیم که در ابتدای این قبرستان مغازه‌هایی قرار دارند که اجناس سوغاتی از جمله مهر، تسبیح و جامناز و خرما می‌فروشند.

روزانه تعدادی زیادی از جنازه‌های اموات را برای دفن به این قبرستان می‌آورند که در همان دقایق ابتدایی حضورمان در وادی السلام، اجساد تعدادی از اموات را که در تابوتی بالای خودروهای بزرگ حمل می‌کردند را به ابتدای قبرستان آوردند.

تابوت‌ها را برای طواف به سمت حرم مطهر حضرت علی(ع) می‌برند که افراد خاصی مأموریت دارند به عنوان راهنما و مشایعت کننده تابوت را از درب مشخصی به سمت حرم هدایت کنند.

قطعه شهدای مدافع حرم

مدت زمان زیادی از ماندنمان در وادی السلام نگذشته

بود که جنازه شهیدی از شهدای عراقی را که بر روی تابوتش پرچم عراق و پرچم حشدالشعبی قرار گرفته بود با تشریفات خاصی از وادی السلام به سمت حرم بردند و بعد از آن در محل مشخصی که معلوم بود فقط شهدا در آنجا مدفون می‌شوند تدفین شد.

برای آن دسته از زائران اربعین حسینی که برای اولین بار به عراق سفر کرده‌اند و قبرستان وادی السلام را برای اولین بار دیده باشند؛ ظاهر و وسعت این قبرستان برایشان عجیب بوده چرا که بر روی هر قبری، مقبره‌ای نسبتاً بزرگ و گاهی به ارتفاع قد یک انسان ساخته‌اند که بیشتر از آجر و گل و قیرهای جدید نیز به صورت سنگ است. برای این قبرستان در روایات ائمه معصومین فضایی آمده است و قبر دو تن از پیامبران الهی به نام حضرت هود و صالح نیز در این قبرستان است که سال‌های اخیر فضای جلوی مزار آنان را مسطح کرده‌اند و ظاهراً قرار است صحنی در آنجا احداث شود.

ایرانی‌ها در قبرستان وادی السلام بر سر قبر آیت الله سید علی قاضی طباطبایی عارف و عالم برجسته که در قسمت جنوبی وادی السلام و نزدیک مقام حضرت هود و صالح(ع) واقع شده حاضر می‌شوند و روحانیونی نیز در این مکان حضور دارند که دقایقی برای حاضرین از فضایل این قبرستان و از شخصیت علمی و اخلاقی آیت الله قاضی طباطبایی سخنرانی می‌کنند.

مرقد رئیسعلی دلواری نیز در قبرستان وادی السلام است، وقتی سر قبرش آمدیم یک روحانی اهل جنوب از زندگی رئیسعلی دلواری و مبارزاتش علیه هجوم بریتانیا و تجاوزگران به بوشهر و دفاع از کشور برای مردم می‌گفت. در این قبرستان مکانی نیز وجود دارد که در گوشه آن ۲ شبستان به نام‌های مقام امام زمان(عج) و مقام امام

صادق(ع) در کنار هم قرار گرفته‌اند که در این مکان نیز دو روحانی از فضایل قبرستان وادی السلام و مقام‌های مختلف آن برای مردم سخن می‌گفتند.

حضور مبلغان دینی در اماکن مقدسه نجف حجت الاسلام حامد صمدی که از بعثه مقام معظم رهبری از قم برای تبلیغ به این مکان اعزام شده بود گفت: ۱۶ نفر از طلاب برای تبلیغ به نجف اعزام شدیم که در صحن حضرت فاطمه زهرا(س)، برخی موبک‌ها، وادی السلام، صافی صفا، پارکینگ طبقاتی حرم و مسجد کوفه مستقر هستند.

وی گفت: مباحثی همچون آشنایی با علما و مراجع، روایتگری حماسه عاشورا، بیان مسائل اخلاقی از سوی طلاب ارائه می‌شود.

این مبلغ اربعینی افزود: برخی از خرافات از سوی افرادی در قبرستان وادی السلام صورت می‌گیرد مثل اینکه دور خود خط می‌کشند و یا مو و ناخن خود را دهن می‌کنند که این مسائل برای مردم توضیح داده می‌شود که این کارها هیچ سندی ندارد.

در قبرستان وادی السلام یک شهید ایرانی مدافع حرم نیز دفن است به اسم شهید محمدهادی ذوالفقاری که وی در نجف طلبه بوده و در دفاع از حرم در سامرا به شهادت رسید و زائران اربعین حسینی(ع) بر سر مزار این شهید نیز حاضر می‌شوند فاتحه‌ای قرائت می‌کنند.

پیاده‌روی رسمی اربعین حسینی همه ساله از سه روز مانده به اربعین از انتهای همین قبرستان وادی السلام که به ابتدای جاده کربلا می‌رسد آغاز می‌شود و رفته رفته زائران خود را برای رسیدن به کربلا آماده می‌کنند هر چند که تا کنون بسیاری از زائران به کربلا می‌رسیده‌اند.

حکایت عاشقانه‌های اربعین / خاک پای زائران را توئیای چشم می‌کنیم

تلاش شبانه روزی خادمان زائران حسینی در کاظمین، زمینه اسکان هزاران نفر و خدمات دهی به آن‌ها را فراهم کرده است.

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Nafarost

اینجا کاظمین است. سرزمینی که روزانه هزاران زائر را به بوسه بر شبکه‌های ضریح امامین جوادین فرا می‌خواند. سرزمینی که در آن کبوترهای عاشق را به سفری یک ماهه دعوت کرده تا برای رفاه زائران اربعین شبانه روز تلاش کنند.

اینجا مردمانش با دل سفر می‌کنند و خادمانش نیز با عشق روز و شب را سپری می‌کنند. اینجا وادی ملکوتی بوده که شب میلیون‌ها فرشته برای درود فرستادن بر هزاران زائر خفته در چادرها فرود می‌آیند.

اری، اینجا کاظمین است. در اولین نگاه تنها موکب و چند چادر را می‌بینی که پناهگاه چندین هزار زائر است اما اگر نیم نگاهی به پشت صحنه بیندازیم، تلاش‌های شبانه خادمان حسین (ع) در مقابل چشمانت به تصویر کشیده می‌شوند.

از دلاور مردان و شیرزنانی می‌گویی که عشق مولایشان حسین آن‌ها را راهی سفری ۳۰ روزه کرده تا بگویند روحیه جهادی و ولایت مداریشان هنوز پابرجاست.

نگاهشان که می‌کنی چهره‌شان اگر چه خسته است اما باز هم به رویت شادمانه لبخند می‌زند. چرا که اعتقاد آن‌ها بر این است که خدمت به زائران حسین اجر اخروی و دنیوی دارد. هر کدامشان به کاری مشغول هستند. یکی به برپایی چادر و دیگری به نصب پرچم و بنرهایی که زائران را به سمت موکب‌ها هدایت کند.

یکی چای توزیع می‌کند و دیگری هم نان می‌پزد. در این میان عده‌ای هم صورانه به جمع آوری زباله‌ها می‌پردازند و به خود می‌بالند که در راه خدمت به زائران اربعین قدم برداشته‌اند.

اگرچه این روزها خورشید هم رمقی برای تابیدن بر زائران نداشته و پشت چادر ابری آسمان پنهان است اما باز هم خادمان برای در امان ماندن زائران از باد و

آفتاب و گرد و خاک خالصانه تلاش می‌کنند.

به راستی که چه حس زیبایی است که برای مولایت و عاشقانش اینگونه کبوتر شوی. چه نیکو گفته‌اند: «کبوتر شدن بال و پر نمی‌خواهد، تنها دلی عاشق و عزمی استوار می‌خواهد».

وقتی برگ بندگی ات در خواب امضا می‌شود

انباردار ستاد بازسازی عتبات عالیات خراسان جنوبی در کاظمین بیان می‌کند: از ۲۵ روز گذشته وارد کاظمین شدم تا بتوانم خدمات دهی خوبی داشته باشم.

ابراهیم شیان بابیان اینکه عشق به امام حسین (ع) مرا به اینجا کشانده است، می‌گوید: برای خدمت به مولایم حاضر جان خود را فدا کنم.

صورت ریز نقشش در هم می‌رود و ادامه می‌دهد: امام حسین (ع) را در خواب دیدم که مرا به کربلا دعوت می‌کند و امیدوارم بتوانم خادم خوبی برا آقایم باشم.

دستی بر پیشانی می‌کشد و می‌افزاید: چهار سال متولی برای خدمت به زائران حسین (ع) آمده‌ام و اگر خداوند توفیق دهد، تا آخر عمر نیز در این مسیر خدمت می‌کنم.

برای خدمت به امام حسین (ع) آمده‌ام

قطره‌های باران اندک اندک بر سرش می‌ریزند اما باز هم دست از تلاش بر نمی‌دارد و مرتب سر در تنور می‌کند تا نان‌های پخته شده را بیرون آورد.

از انگیزه‌اش می‌پرسم. خودش را طاهره سلطانی معرفی می‌کند و می‌گوید: برای خدمت به امام حسین (ع) کار دیگری از دستم بر نمی‌آید.

وی با بیان اینکه برای اولین بار است که به کاظمین می‌آیم، می‌افزاید: ان شالله امام حسین (ع) از ما راضی باشد و بتوانیم قدم‌های بزرگ‌تری برای زائرانش برداریم.

سلطانی با بیان اینکه هر قدم که در راه امام حسین (ع) برداریم در آخرت دستمان را خواهد گرفت، می‌افزاید: امیدوارم بتوانم تا آخر عمرم ایام اربعین را برای خدمت به زائران به کاظمین بیایم.

وقتی دهان هم برای خدمت به حسین (ع) روزه دار می‌شود

عضو کمیته زیرساخت عتبات عالیات خراسان جنوبی

می‌گوید: تنها ارادتش به ائمه او را کیلومترها از بیرجند به کاظمین کشانده است.

رمضان گوهری هم از دیگر خادمان زوار امام حسین (ع) در کاظمین بیان می‌کند: به عشق امام حسین (ع) هر دو ماه یک بار برای خدمت به کربلا می‌آیم. وی ادامه می‌دهد: برای خدمت به ائمه هر کاری از دستم برآید انجام داده و از امام حسین (ع) می‌خواهم امتش را از بلا به دور کند.

علی اکبر خزائی هم بیان می‌کند: از هفتم آبان برای خدمت به کاظمین آمده و تا ۲۶ آبان اینجا هستیم.

وی با بیان اینکه شبانه به طور میانگین ۱۰ هزار پتو توزیع می‌کنیم، می‌افزاید: گروه بندی و راهنمایی زائران برای اسکان و توزیع پتو از دیگر خدمات ما است.

خزائی با اشاره به حضور پرشور مردم بیان می‌کند: خوشبختانه سال به سال حضور مردم افزایش یافته که این نشان از ارادت آن‌ها به ائمه اطهار (ع) است.

حکایت خدمات بی منت خادمان در کاظمین

مسئول کمیته زیرساخت عتبات عالیات خراسان جنوبی بیان کرد: برای رفاه حال زائران امام حسین (ع) خدمات بی منت و افتخاری زیادی انجام شده است.

حاج فریدون احمدی با بیان اینکه کارگران از ۲۷ روز گذشته در کاظمین مستقر شدند گفت: امید است خدمات ارائه شده مورد رضایت زائران باشد.

وی با اشاره به اقدامات انجام شده بیان کرد: در حال حاضر هشت هزار پتو و پنج هزار متر مکعب موکت در اختیار زائران قرار گرفته است.

احمدی بیان کرد: همچنین ۱۰۰ چشمه حمام و سرویس بهداشتی برای زائران مهیا شده است. مسئول اسکان عتبات عالیات خراسان جنوبی در کاظمین بیان کرد: ۸۰ چادر با بیش از ۵۰ نفر ظرفیت در کاظمین برپا کرده‌ایم.

احمدی بیان کرد: در ضلع چپ خیابان صاحب الزمان اسکان هشت هزار زائر خواهر پیش بینی شده است.

پیش بینی اسکان ۲۲ هزار زائر در کاظمین

مسئول اسکان عتبات عالیات خراسان جنوبی در کاظمین بیان کرد: پیش بینی می‌شود تا پایان اربعین ۲۲ هزار نفر اسکان داده شوند.

وی بیان کرد: تنها روحیه جهادی و ولایت مداری نیروها و عشق به ائمه آن‌ها را برای خدمت به کاظمین کشانده است.

احمدی با بیان اینکه عشق به ائمه در خون مردم ریشه دوانده است، افزود: این عشق تا جایی است که پیرزنی روستایی تنها دارایی‌اش که یک درخت گردو بود را به ستاد عتبات عالیات برای زائران حسین هدیه کرده است.

اری ارادت مردمان ایران زمین به ائمه اطهار زباند جهانیان بوده که همایش بین المللی اربعین از آن بیرون می‌آید. تنها عشق به حسین (ع) است که به پیرمردی محاسن سپید توان می‌بخشد تا قریب به ۲۵ روز را برای زائرانش غذا طبخ کند و تنها عشق است که حتی جوان ۲۶ ساله را برای نظافت از کیلومترها فاصله راهی کاظمین می‌کند تا فرهنگ اربعین و پیاده روی نهادینه شود.

دومین بار است که برای خدمت به زائران امام حسین (ع) به اینجا می‌آیم.

وی با بیان اینکه برای سلامتی امام زمان (عج) و ظهورش آمده ام، می‌افزاید: تاکنون به قصد زیارت طلبیده نشده ام و تنها برای خدمت آمده ام.

اشک هایش جاری می‌شوند و می‌گوید: اگر آقایم اجازه دهد و از خدماتم راضی باشد هر سال برای خدمت می‌آیم.

نگاهی به آسمان می‌کند و می‌افزاید: خداوند همه بندگان را حاجت روا کند چرا که هر بنده ای برای نیتی قدم در این راه می‌گذارد.

هر چه دارم در طبق خدمت به حسین (ع) می‌گذارم

احمدرضا اطهری مقدم از دیگر افرادی است که برای خدمت آمده است. توزیع پتو را به عهده دارد و گاهی زائران را برای اسکان به چادرها هدایت می‌کند.

بار زائران را با لبخندی شیرین می‌گیرد و برای آنها تا محل اسکان حمل می‌کند. از هدفش که می‌پرسی

بیان می‌کند: کمیته های مختلفی اعم از اسکان، فرهنگی و زیرساخت برای ارائه خدمات به زائران اربعین تلاش می‌کنند.

حاج محمدرضا ارزنی با بیان اینکه اینجا نیروها به صورت شبانه روز کار می‌کنند، می‌گوید: برخی از این نیروها برای نزدیک تر شدن به مولایشان حسین و درک اولاد حسین (ع) با دهان روزه کار می‌کنند.

وی با ابراز خرسندی از حضور پرشور زائران در اربعین می‌افزاید: علی رغم اینکه زمان موعود اربعین از ۱۰ آبان ماه اعلام شده بود اما از قبل از این تاریخ با حضور بی نظیر مردم مواجه بودیم.

وی با اشاره به کمک های مردمی می‌گوید: تمامی خدمات از کمک های مردم بوده که هر کمک در جای واقعی نیست خیران هزینه می‌شود.

ارزنی بیان می‌کند: هر چه به اربعین نزدیک تر می‌شویم اگر چه حجم کارها گسترده تر می‌شود اما حضور بیشتر زائران خستگی‌ها را از تن بیرون می‌کند.

برای سلامتی امان زمان (عج) خدمت می‌کنم

یک بانوی سرایانی هم بیان می‌کند: امسال برای

MEHR NEWS AGENCY
Photo: Mohsen Nofaresti

MEHR NEWS AGENCY
Photo: Mohsen Nofaresti

۱۰ عمود پیاده با آیت الله معلمی؛

خاطرات پیاده روی اربعین ۵۰ سال پیش / جذابیت این مسیر قابل بیان نیست

عضو خبرگان رهبری و امام جمعه قاتم شهر با بیان پیام‌های اربعین حسینی (ع) به تشریح خاطرات پیاده روی نجف تا کربلا در ۵۰ سال پیش پرداخت.

آیت‌الله علی معلمی با وجود کهولت امسال در پیاده روی اربعین حسینی حضور یافت. وی در دهه ۴۰ شمسی حدود ۶ سال در حوزه علمیه نجف به تحصیل علوم دینی پرداخت. در همان سال‌ها هر سال دو مرتبه در عرفه و اربعین با پای پیاده مسیر نجف تا کربلا را طی می‌کرد. با آیت‌الله معلمی حدود ۱۰ عموم هم کلام شدیم و او خاطرات ۵۰ سال پیش را مرور کرد.

چه شد امسال بعد از مدت‌ها تصمیم گرفتید در پیاده روی اربعین شرکت کنید؟

در سال‌های تحصیل در حوزه علمیه نجف در پیاده روی نجف تا کربلا شرکت می‌کردم تا این که اخیراً شرایطی برای من پیش آمد که نذر کردم اگر زنده ماندم زیارت اربعین را از نجف تا کربلا پیاده بروم و الان این افتخار نصیب من شده است.

مهم‌ترین دغدغه شیعیانی که پیاده به کربلا می‌رفتند چه بود؟

در دوران صدام در مقطعی پیاده روی به کربلا ممنوع کرده بودند و افراد پیاده رو را دستگیر و تعقیب و شکنجه می‌کردند ولی باز هم مؤمنان الهی این سنت حسنه را به جای می‌آوردند و نگذاشتند تعطیل شود. به فضل الهی در سایه تحولی که در کشورهای اسلامی به برکت انقلاب اسلامی ایران پدید آمده است امروزه شر صدام و بعثی‌ها از سر ملت برداشته شد و مؤمنان الهی از کشورهای مختلف دنیا در این اجتماع بزرگ حضور دارند.

بیشتر به چه کسانی پیاده می‌رفتید؟

بیشتر با دوستان طلبه می‌رفتیم. یک سفر مرحوم حاج آقا مصطفی فرزند بزرگ امام خمینی (ره) همراه ما بود. البته ما جوان‌تر بودیم و از مسیر نخلستان به پیاده روی اربعین می‌رفتیم. در آن سال‌ها مسیر فعلی نجف - کربلا خیلی خشک بود و آب و آبیاری نبود. به ناچار از نجف به کوفه می‌رفتیم و از کنار فرات به کربلا می‌رفتیم. ما سه روز در مسیر بودیم ولی مرحوم حاج آقا مصطفی چون وزنش مقداری زیاد بود و پیاده روی کمتری داشت، حدود ۴-۵ روز طول می‌کشید تا این مسیر را طی کند. فرزندان برخی مراجع عظام تقلید و بزرگان حوزه هم در مسیر پیاده روی می‌کردند.

خاطره‌ای از آن سال‌ها در ذهن دارید که برایتان جالب بوده باشد؟

در یکی از همان سال‌ها که عشایر عراق نذری می‌دادند، چون فصل بهار بود و در مسیر پشه‌های زیادی بود و نمی‌توانستیم استراحت کنیم

تنها شریعت جدش رسول خدا پامال شده بود بلکه اساس اعتقاد به وحی و ادیان الهی در جامعه متزلزل و یا زائل شده بود. اباعبدالله (ع) نه تنها احیاگر اسلام است بلکه احیاگر ادیان ابراهیمی و اعتقاد به وحی و نبوت و بعثت هستند.

مصیبت‌هایی که اباعبدالله الحسین (ع) تحمل کرده است برای سایر اولیای الهی چنین وضعی پیش نیامده است. بنابراین در طول تاریخ برای توده مردم و مستضعفان عالم، اولیای خدا عناصر نجات بخش و خدمتگزار بودند.

در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس چیزی که مسائل را پیش برد اعتقادی بود که ریشه در فرهنگ عاشورا داشت. اعتقاد به امامت و ولایت فقیه که منبعث و جلوه‌ای از ولایت ائمه معصوم است عنصر نجات بخش است.

پیاده روی اربعین حرکتی معنادار است که هم از قداست بالایی برخوردار است و هم ثمره سیاسی و اجتماعی زیادی دارد. در روایت آمده که فردای قیامت پیروان همه ادیان الهی آرزو می‌کنند که کاش زائر اباعبدالله الحسین (ع) بودند. چرا آرزو می‌کنند؟ برای این که کرامت الهی و منزلت زائران اباعبدالله الحسین (ع) را می‌بینند.

همه حق طلبان و آزادی خواهان و آن‌هایی که می‌خواهند احکام الهی در جامعه پیاده شود باید از این پشتوانه الهی برخوردار باشند. یعنی برای ملت ایران عاشورا پشتوانه بود و انتظار ظهور منشا امید و استمرار حرکت اربعینی است که منتهی به استقبال از ظهور حضرت مهدی (عج) می‌شود و این ملت به امید آن روز این حرکت را هر ساله ادامه می‌دهند.

سخن آخر؟

همه مؤمنان باید قدر نعمت امامت و ولایت را بدانند. اگر می‌بینید فرصتی پیش آمده که این سیل جمعیت به راه افتاده از برکت ولایت فقیه و انقلاب اسلامی ایران است. این انقلاب یک امانت الهی است. همه خدایاران و مؤمنان الهی برای حفظ این انقلاب که خون بهای شهیدان است مسئولیت دارند.

می‌خواستیم بعد از نماز مغرب حرکت کنیم. یکی از عرب‌ها خیلی اصرار و التماس کرد که چون ممکن است در آن وقت شب دیگر زائری به منزلش مراجعه نکند، ما به منزلش برویم. دوستان ما برای ادامه مسیر کمی سماجت کردند. آن عرب خیلی خشمگین شد و به اباعبدالله الحسین (ع) قسم خورد که اگر حرکت کنیم ما را با چوب می‌زند. وقتی به منزلش رفتیم با ذوق خاصی جلوی زائران امام حسین (ع) گوسفند قربانی کرد. همان سال‌ها این گونه مسائل فراوان دیده می‌شد.

الآن حضور زائران اربعین و میزبانی عراقی‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

الآن جمعیت موج می‌زند. بعید می‌دانم هیچ تصویربرداری بتواند جذابیت این حرکت را به نمایش بگذارد. برای اینکه قطعاً همین لحظه که با هم صحبت می‌کنیم جمعیت از نجف تا کربلا به هم متصل است. سیل خروشان از زن و مرد و پیر و جوان و کودک راه افتاده و این حرکت هر ساله با شکوه بیشتر از گذشته انجام می‌شود.

خوشبختانه در سال‌های گذشته امکانات خوبی در مسیر نجف - کربلا مستقر شده و عشایر عراق میزبان شایسته‌ای هستند.

شیعیان عراقی استقبال خیلی خوبی از زائران دارند. تصور من این است که مؤمنان عراق در طول سال درآمد خودشان را برای خیرات در اربعین ذخیره می‌کنند.

حرکت باشکوه پیاده روی اربعین چه دستاوردهایی دارد؟

در طول تاریخ اولیای الهی با قدرت‌های استکباری مقابله و ناسازگاری داشتند. این تقابل در عصر اباعبدالله الحسین (ع) به اوج خود رسیده است. در زیارت اباعبدالله الحسین (ع) زیارت وارث بهترین زیارت سفارش شده است. زیارت وارث به این معناست اگر نهضت سالار شهیدان و مقاومت ایشان در برابر طاغوت زمان نبود نه

خروش زائران اربعین در کربلا؛ بین الحرمین سراسر «لیبک یا حسین» شد

حساب و کتابش تعداد سال‌ها به ۱۵ می‌رسد.

سعادت‌ی که نصیب هر کسی نمی‌شود

کمی آنطرفتر زائر پاکستانی نشسته است، وی درباره زیارت امام حسین (ع) می‌گوید: زیارت حسین (ع) سعادت‌ی است که نصیب هر کسی نمی‌شود از همین رو خیلی خوشحالم که باوجود همه مشکلات در این راه قدم برداشته‌ام.

وی ادامه می‌دهد: ممکن است ما در این راه سختی‌هایی را هم متحمل شویم اما قطعاً زیارت امام حسین (ع) ارزشش خیلی بالاتر و فراتر از این چیزها است.

هر چه پیش می‌روی صدای نوحه کاروان‌ها، پذیرایی موبک‌ها از زائران و صلوات‌های مستمر دلت را به اوج می‌برد. هر کس تلاش می‌کند تا از زائران اباعبدالله به نحوی پذیرایی کند. یکی با جثه کوچکش آب تعارف می‌کند و دیگری غذا. یکی اصرار دارد پاهایت را ماساژ دهد و دیگری تلاش می‌کند با یک استکان چای خستگی را از تنت دور کند.

پیرمرد ریزنقش شیرازی که با هزار امید و آرزو خود را به سیل عاشقان رسانده است، دست بر سینه می‌نهد و از ته قلب می‌گوید: سلام مولای من، سلام آقای من.

می‌گوید: مسیر پیاده‌روی اصلاً برآش سخت و دشوار نیست زیرا که عشق امام حسین (ع) در وجودش جاری شده و او این سفر را با پای دل آمده است. کمی آن‌طرف‌تر در مسیر خانواده‌های نشسته‌اند که از چهره‌هایشان پیدا است از کشوری آفریقایی در این مسیر اربعین قرار گرفته‌اند، به آن‌ها نزدیک می‌شوم، یک زائر کنیایی که به‌اتفاق همسر و فرزندانش برای زیارت اربعین آمده است، می‌گوید: دو سالی است که اربعین به نجف و کربلا مشرف می‌شوم و شور و حرارت حضور دوستاناران اهل بیت امسال بیشتر از سال‌های قبل است.

در ادامه با اربابانوی مسیحی اهل انگلیس که در گوشه‌ای از بین الحرمین ایستاده بود، هم کلام می‌شوم، می‌گوید: آشنایی من با امام حسین (ع) از طریق کتابی بود که دوست مسلمانم در دانشگاه هدیه کرده است و سؤالات فراوانی که در ذهنم تداعی شد که چرا بعد از هزار سال، شیعیان در کربلا برایش عزاداری می‌کنند.

وی ادامه داد: متأسفانه رسانه‌ها و شبکه‌های تلویزیونی در اروپا و غرب همیشه، تصویر و شناخت درستی از این اجتماع بزرگ ارائه نمی‌کنند و همه این سؤال‌ها در ذهنم باعث شد تا خودم برای پاسخ به سؤالاتم به کربلا سفر کنم.

این بانوی مسیحی می‌گوید: سفرم را از لندن به بغداد طی کردم و بعد از رفتن به نجف در مسیر کربلا به زائرانی برخوردیم که با پای پیاده مسیر نجف به کربلا را طی می‌کردند و حضور زنان و دختران، کهن سالان و جوانان با پای پیاده و یا ویلچر برایم جالب و شگفت‌آور بود.

همه حسینی (ع) هستند

وی ادامه می‌دهد: وقتی به بین الحرمین و بارگاه رسیدم گویی پاسخ همه سؤالات و ابهامات ذهنی‌ام را دریافت کردم، اینجا همه حسینی هستند و نام حسین (ع) جهانی است و عشق و علاقه به امام

دوست داشتنی‌ترین اعمال

بسیاری از زائران عراقی که از شهرهای دور و نزدیک خود را برای زیارت اربعین به کربلا رسانده‌اند از همان ورودی شهر آنجا که گنبد و بارگاه ملکوتی امام حسین (ع) و قمر بنی هاشم (ع) رؤیت می‌شود زیارت اربعین را می‌خوانند و برای اینکه زائران کشورهای دیگر شرایط بهتری در کربلا داشته باشند به سمت خانه و دیار خود رهسپار می‌شوند.

در ورودی‌های مختلف شهر کربلا از سمت نجف و حله برخی از روحانیون و ملاحین با بلندگوهایی که در دست دارند برای زائران، زیارت اربعین می‌خوانند. امسال دسته‌های عزاداری هیئت‌های مذهبی استان‌های مختلف کشور و همچنین برخی از کشورهای دیگر نیز اجازه ورود به حرم گرفتند و در حرم‌های شریف کربلا بر سر و سینه زدند.

سیاه‌پوش‌های حرم مطهر امام حسین (ع) و قمر بنی هاشم (ع) جلوه‌های زیبایی به این اعتاب مقدس داده و در حرم سیدالشهدا (ع) از باب القبله که وارد می‌شویم در ورودی ضریح مطهر روایتی از صادق آل محمد (ص) نقش بسته که فرمودند: «دوست داشتنی‌ترین اعمال نزد پروردگار زیارت قبر امام حسین (ع) است».

ابوعلی یکی خیل زائرانی است که از کویت آمده است، وی که از شور و شوق مردم برای زیارت حسین (ع) به وجد آمده است، می‌گوید: حضور مردم با گویش‌ها و زبان‌های مختلف در مسیر پیاده‌روی جالب است، زائرانی که از مناطق مختلف تنها یک نام را بر زبان می‌آورند و آن نام حضرت علی (ع) و حسین (ع) است. وی ادامه می‌دهد که باوجود تهدیدهایی که در مسیر وجود داشته این حضور پرشور و پررنگ نشان‌دهنده عمق عشق مردم به امام حسین (ع) و امام علی (ع) است.

زائر دیگری چشمانش اشک‌بار است و با شنیدن صدای هر نوحه‌ای اشک می‌ریزد. نمی‌داند چند سال دارد، بین ۷۵ تا ۸۰ سال. روی ۸۰ می‌ایستاد، شاید چون رقم رندتری است. می‌گوید از بعد از آزاد شدن مسیر رفتن به کربلا، هر سال به کربلا رفته و باز هم در

کربلا میعادگاه عاشقان بود و کربلا بیان همزمان با اربعین کشور عراق غوغایی دیگر به پا کردند، با حضور میلیون‌ها نفر بین الحرمین سراسر «لیبک یا حسین» شد.

هر کس با هر توانی که داشته در این مسیر حاضر شده است. آن یکی روی ویلچر خودش را به مسیر عشق رسانده و دیگری کودک مریضش را به دوش می‌کشد... یکی پا ندارد و عزازنان با پای دل وارد این وادی شده و دیگری کودک یک‌ماهه‌اش را با خود همراه آورده است.

هر چه هست اینجا سرزمین عشق و شور است و محاسبات مادی در این مسیر راهی ندارد... عشق به حسین (ع) است که لحظه‌لحظه این مسیر را شیرین کرده و قدم‌به‌قدمش را با غم و اشتیاق آمیخته است.

در این مسیر می‌شود بندگی مشق کرد. می‌توانیم ایثار بیاموزیم و می‌شود از دیگران مهربانی یاد گرفت... اربعین خودش یک مدرسه است... جایی که می‌شود خیلی چیزها را آموخت و خیلی حرف‌ها را جهانی کرد.

زمان هرگز نتوانسته بر نام حسین (ع) و قیام عاشورا گرد فراموشی بپاشد؛ یک هزار و چهارصد سال از شهادت امام حسین (ع) و یارانش در عاشورای سال ۶۱ هجری قمری می‌گذرد، اما گذر قرن‌ها نتوانسته غبار فراموشی بر دل عاشقانش بنشانند بلکه حالا برپایی کنگره اربعین و حرکت پیاده‌روی عاشقانش به سمت کربلا، نام حسین (ع) را در گوشه گوشه جهان طنین‌انداز کرده است.

وجب‌به‌وجب کربلا مملو از حضور مردان و زنانی است که خستگی را خسته کرده‌اند و از علم‌ها، پیشانی‌بندها و پرچم‌های دستشان می‌توان عشق زهفته در سینه‌هایشان را درک کرد.

اینجا رنگ و نژاد، قوم و قبیله و مذهب معنایی ندارد و همه و همه حول محور کربلا و اربعین به یک‌سو در حرکت‌اند و حسین (ع) چراغ راه و سفینه نجاتشان شده است.

می‌شود و تمام هزینه‌های آن از سوی خیرین عراق هزینه شده است.

وی به مطلب جالبی اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: در عراق رسم بر آن است که هر ماه اهالی بخشی از درآمد خود را برای اربعین پس‌انداز می‌کنند تا بتوانند در ایام منتهی برای زائران خرج کنند.

عشاق واقعی

میان هر چند عمود یک موکب برپاشده است و بیشتر این موکب توسط اهالی عراق مدیریت و خدمات‌دهی می‌شود، خانه دخترک کوچک خردسالی بود که طبق خرما بر سر داشت و با چهره معصومانه و کودکانه‌اش سعی می‌کرد لبخند بر لبان زائران بنشانند. می‌گوید: پدرم مرا مأمور کرد تا زائران را بخندانم و در ثواب اربعین سهیم شوم.

یک زائر ایرانی با ابراز رضایت از میزبانی عراقی‌ها می‌گوید: عراقی‌ها عاشق واقعی اهل بیت هستند و محبت سیدالشهدا در دلشان است و عشاق واقعی به شمار می‌روند.

محمدی که تاکنون چندین بار به کربلا سفر کرده است درباره ویژگی همایش اربعین می‌گوید: وحدت بین تمام ادیان و مذاهب از ویژگی‌ها است و همه آرامنه، مسیحیان و غیره در مراسم شرکت دارند و محبت امام حسین (ع) دل‌های همه زائران را یکی می‌کند.

یکی از موکب داران عراقی هم بایبان اینکه خدمت به زائران امام حسین (ع) افتخاری برای ما محسوب می‌شود می‌گوید: این خدمت و میزبانی لطف خداوندی و به برکت امام حسین (ع) است.

یکی از مسئولان تبلیغات حرم سیدالشهدا (ع) گفت: در مدت ده روز اخیر تا اربعین بیش از ۲ هزار نفر از خبرنگاران، عکاسان و فعالان رسانه‌ای در امر پوشش مراسم پیاده‌روی اربعین حسینی (ع) فعالیت داشتند. وی افزود: تعداد ۱۵ واحد سیار نیز در پشت تل زینبیه مستقرند و عزاداری‌ها و پیاده‌روی زائران را به صورت زنده برای شبکه‌های مختلف داخلی و خارجی پخش می‌کنند.

بین الحرمین این روزها به قلب تپنده شیعه مبدل شده و حلقه‌های سینه‌زنی و روضه خوانی که بیشترشان ایرانی هستند مشغول عزاداری هستند. به گفته مسئولان بیش از دو میلیون و ۳۰۰ هزار زائر ایرانی طی ماه صفر یه خیل جمعیت میلیونی عاشوراییان پیوسته‌اند؛ در این غوغای اربعینی انگار از زمین و آسمان «لبیک یا حسین (ع)» می‌بارد...

نمی‌روند. برای من عجیب است که چه جاذبه‌ای است که ۲۰ میلیون انسان را به سمت خود می‌کشاند.

اشک، عینکش را خیس کرده...

با زائر دیگری همراه می‌شوم که کودک یک‌ساله را بغل دارد و دست کودک ۴-۵ ساله‌اش را گرفته، سلمان قاسم بیگی به‌صورت خانوادگی در پیاده‌روی اربعین شرکت کرده است. وقتی از او درباره سختی‌ها و بیماری احتمالی فرزندانش سؤال می‌شود، بغضش را رها می‌کند. اشک، عینکش را خیس کرد. می‌گوید: فدای سر حسین (ع) و فرزندانش. بچه‌ها را آوردیم که گرد مسیر روی سرشان بنشینند تا حسینی بمانند.

در گوشه‌ای دیگر از بین الحرمین به هیئت کویته برمی‌خورم که آنان هم همانند دیگر اقوام و آیین‌ها، ذکر حسین بر لب جاری دارند. «خالد حمید» که مسئولیت کاروان ۳۰ نفره کویته اعزامی به کربلا معلی را برعهده دارد، می‌گوید: اربعین امسال پرشورتر از سال‌های قبیل در حال برگزاری است و قلب مسلمانان عالم در کربلا و بین الحرمین به عشق امام حسین (ع) می‌تپد.

وی که برای چندمین بار به عراق و کربلا سفر کرده است می‌گوید: عشق و عزاداری مردم جهان هر سال در ایام اربعین بیشتر می‌شود و این نشان می‌دهد که امام حسین (ع) محور یک فرهنگ جهانی شده است.

در ادامه این مسیر عاشقی با جوان خوش‌سیمای شیرازی هم‌سفر می‌شویم که خود را کاکلم استواری معرفی می‌کند و اولین باری است که به کربلا آمده است، وی می‌گوید: با توجه به اینکه پایم مشکل و نیاز به جراحی دارد ترجیح دادم به زیارت بیایم.

وی درباره مشکلات و سختی‌های مسیر زیارت و سفر می‌گوید: هر چند امکانات موجود ناکافی بود اما مردمان عراق و موکب‌های مستقر تلاش کرده‌اند تا زائران را از سفر برگرداند.

و اما داستان موکب‌ها و مهمان‌نوازی بسیار خوبی عراقی‌ها که برای زائران حسین (ع) سنگ تمام گذاشتند، موکب‌هایی که در طول مسیر به اصرار از زائران می‌خواستند تا مهمانشان شوند.

هنگام ظهر در کنار موکبی اتراق کردیم، آشپز موکب ایرانی و اهل شیراز بود و در موکب اهالی بغداد به زائران خدمت می‌کرد، می‌گوید: این موکب هر سال در مسیر زائران نجف به کربلا مستقر

حسین، در قلب همه موج می‌زند. زائری دیگر بر روی ویلچر نشسته و پسری جوان آن را در میان جمعیت عزادار به جلو می‌راند. چغیه ای بر صورت کشیده تا خلوت اشک‌هایش به هم نخورد. از ناحیه دو پا فلج است اما بنا به گفته خودش پیاده‌روی برای حسین پا نمی‌خواهد بلکه دل می‌خواهد.

پرچم کوچکی از نام حسین (ع) در دست دارد و مدام صلوات می‌فرستد. اطرافیان او را حاج احمد صدا می‌کنند. به طرفش می‌روم، لبخند شیرینش دلم را گرم می‌کند.

از انگیزه‌اش می‌پرسم. از دور سلامی می‌دهد و می‌گوید: گردهمایی بین المللی اربعین نشان از عشق مردم به ائمه دارد.

وی با بیان اینکه در این پیاده‌روی‌ها از کوچک و بزرگ و پیر و جوان حضور دارند، می‌افزاید: عشق به حسین (ع) از بدو تولد تا سرزایی قبر در وجود انسان‌ها نهفته است.

لبیک یا حسین (ع)

راه را ادامه می‌دهم نیم‌نگاهی به زائران می‌کنم. گروهی با سربندهای «لبیک یا حسین» دورهم دایره‌وار نشسته و با لهجه خودشان چیزی می‌گویند و اشک می‌ریزند. یکی از آن‌ها می‌گوید: زائر حسین شده‌ایم. نام و نشان زائر حسین برای ما ارزش زیادی دارد.

در جمعشان می‌نشینم. می‌گوید: از میانمار آمده‌ایم تا امام حسین (ع) را لبیک گوئیم، اسم حسین (ع) اشکش را سرازیر می‌کند و بلند می‌گوید: «لبیک یا حسین».

از اهدافش می‌پرسم. بغض می‌کند و می‌گوید: برای زیارت امام حسین (ع) آمده‌ام. برای گریستن بر غم حسین (ع) آمده‌ام.

مهدی ملکی پیرمرد یزدی هم زائر دیگری است که برای سومین سال پای در سرزمینی می‌گذارد که کاروان حسین (ع) بر آن قدم گذاشت. وقتی از او درباره حال و روزش پرسیده شد، لبخندی می‌زند و می‌گوید: سرحال‌تر از این نمی‌شود. چه افتخاری بالاتر از این که انسان به آرزویش برسد.

ملکی هنوز از آرزویش نگفته که همراهش با ما هم کلام می‌شود. محمدرضا رضایی حرف‌هایی دارد که در گلویش گیر کرده. می‌ترسد و قشش زیاد نباشد. بی‌مقدمه می‌گوید: میلیون‌ها انسان که در کوه خاکی مرده‌اند آیا در دل مردم جای دارند؟ فقط انبیا و اولیای الهی هستند که هیچ‌وقت از یاد

عزاداری اربعین در کربلا

دل های راهی شده و جسم های مانده / خدمت جای حسرت را گرفت

منصوره در تمام این سال ها حتی یک بار به شلمچه نیامده و امسال و برای اولین بار با دوستان روشندل و دوست جدیدش عصای سفید به مرز شلمچه آمده تا از همین جا زیارت کند. هرچند برای او زیارت کربلا چیز دیگری است.

می گوید «دلم می خواهد رد بشوم. دل می خواهد بروم. دلم می خواهد تا زنده ام حرم امام حسین را با همین چشم هایم که نمی بیند ببینم».

می گوید امام حسین او را نمی طلبد و به پهنای صورت اشک می ریزد و ادامه می دهد: چون نابینا هستم. چون کسی را ندارم من را ببرد. همه مردم می روند اما هیچ کدام نمی گویند بیا با هم برویم، فقط چون نابینا هستم و جایی را نمی بینم. چون نمی توانم درست راه بروم و اگر این مینی بوس نبود هم نمی توانستم جایی را ببینم.

سعید که به همراه برادر روشندلش امین با گروه به شوق زیارت راهی شلمچه شده است اما به ناتوانی اعتقادی ندارد. سعید جودوکار است و آن طور که می گوید کمر بند مشکی هم دارد. می گوید اگر امروز اینجاست برای این است که به خودش و به سایرین ثابت کند قادر است با پای پیاده به زیارت برود. می گوید: من به عشق حسین و یارانش اینچنانم و از زیارت لذت می برم و اگر کسی بگوید پیاده رویی برایت سخت است. به او می گویم من پیاده روی می کنم با همین عصای سفید.

مشکلات مالی تنها مانع زیارت روشن دلان

منصور مازیار نژاد مسئول انجمن اوج طلوع ارونده به پرواز یک روزه این دل های روشن به سمت کربلا اشاره می کند و می گوید: ۲۰ نفر هستیم و بچه ها خودشان خواستند که بیایند به شلمچه. گفتند حالا که نمی توانیم برویم کربلا ما را به شلمچه ببرید. او که خود نیز نابیناست به سختی رسیدن تا مرز هم اشاره می کند و ادامه می دهد: خودجوش آمدیم. تردد سخت بود. بخشی را با اتوبوس آمدیم و بقیه را پیاده و سوار شدیم اما به عشق اباعبدالله سختی را تحمل کردیم.

مازیار نژاد می گوید: «برای اعضای انجمن برنامه های فرهنگی هم پیش بینی شده است و اجرای سرود و مرثیه و دکلمه در شلمچه همزمان با اربعین از جمله این فعالیت های پیش بینی شده است». او امیدوار است آرزوی زیارت کربلا که میان همه این روشن دلان مشترک است برآورده شود و می گوید: «اگر مشکلات مالی حل شود و خدا توفیق دهد به کربلا هم می رویم و بچه ها در صحن امام حسین (ع) اجرا خواهند کرد».

«اینجا موکت دارد. آدم ها می ایستند. راه می روند. من راه رفتن مردم را حس می کنم». او می گوید احساسش از بودن در اینجا را نمی تواند توصیف کند. هم خوشحال است و هم ناراحت.

فیروزه فیروزی ۳۹ ساله تا به حال به عراق نرفته است اما به مشهد رفته است. او تا به حال حتی به شباهت بارگاه امام رضا و امام حسین (ع) فکر نکرده است تنها تصورش از صحن و سرای حسین با صفا بودنش است.

زیارت؛ حسرت مانده بر دل روشن

روییای زیارت رویای همگی این روشن دلان است، اما منصوره راحت از بقیه از احساس بد ناتوانیش در زیارت آقایش امام حسین می گوید. «منصوره شهید نژادبان» ۴۵ سال دارد اما تازه چهار ماه است به عضویت انجمن درآمد است. می گوید قبل تر ها در خانه کنار مادر پیرش می ماند و از او مراقبت می کرد. وقتی که مادرش از دنیا رفت پای منصوره هم به اجتماع و دنیایی با آدم های نابینا همچون خودش باز شد.

انطور که می گوید به عشق حسین بن علی اینجاست. حسینی که تمام عمر عاشقانه دوستش داشته و امام حسین هم در مقابل هر آنچه از او خواسته را به او بخشیده است. «هر چه از امام حسین می خواهم به من می دهد. مثلا امروز گرسنه بودم و منتظر ناهار که لقمه نانی از سفره اش به من دادند و من خوردم».

اربعین حسین از راه رسید و خیلی ها رفتند. اما هستند دل های روشن و جسم های معلولی که با وجود داشتن شوق زیارت امسال هم کربلایی نشدند اما به مرز آمدند تا لذت خدمت جای حسرت زیارت بنشینند.

سیده فاطمه هلالات

ویلیجر سواری که ویلیجر می کشد. این کار عمو محمد است. از بوشهر آمده تا این کار را انجام دهد. عمو محمد را وقتی دیدم که در مسیر تردد اتباع غیر ایرانی در مرز شلمچه این کار را می کرد؛ اما می گوید این مسیر و این کار روال ثابتی ندارد گاهی در مسیرهای دیگر و گاهی طور دیگری خادمی می کند.

«محمد شادمان» اهل بوشهر است که رفاقتی با یکی از موکب داران موکب امام رضا خرمشهر دارد و همین رفاقت، امسال پاهایم تا زانویش را به مرز شلمچه کشاند تا برای اولین بار خادمی کردن را تجربه کند. «رفاقت چند ساله داشتیم. گفت اربعین موکب داریم، میایی؟ گفتم بله».

عمو محمد با آن موهای جوگندمی تمام چهار دهه ای که از عمرش می گذرد را روی ویلیجر گذرانده اما در این ۱۰ روزی که در مرز بود به جز ساعاتی معدود در روز از روی ویلیجر پیاده نمی شود. از کاری که می کند راضی است. می گوید: زائری که ناتوان باشد همراهانش او را با ویلیجر تا نقطه گذر می برند و من ویلیجر را بر می گردانم.

برای عمو محمد خستگی بی معناست. آن طور که می گوید هر کاری که از او بخواهند انجام می دهد. اگر در نزدیکی موکب باشد کارهایی مثل واکس زدن کفش زوار یا دادن آب و خرما و اگر خارج از موکب باشد هم کارهایی مثل همین هل دادن ویلیجر.

وی در این روزها تمام وقت در مرز است. شب ها آخر وقت در موکب خوابش می برد و صبح خروس خوان باز بساط خادمی می چیند.

لبخند لب های عمو را ترک نمی کند. فقط یک حاجت دارد. با همان لبخند ظهور امام زمان (عج) را می خواهد اما از شوق زیارت که از او پرسیده می شود لبخند همیشگی جای خود را به بغضی تلخ می دهد. چشماتش پر از اشک می شود و می گوید: «تا به حال به کربلا و نجف نرفتم. چشم هایم لیاقت دیدن گنبد آقا را ندارد. ای کاش چشم هایم جای چشم های یکی از این زائران بود».

زیارت با دل های روشن دیدن بارگاه امام حسین (ع) و دشت نینوا

روایتی از سفری متحیر کننده / کهنسالانی که با پای دل راهی شدند

سیده فاطمه هلالات
 اربعین که از راه می رسد همه عزم رفتن می کنند حتی آنهایی که پیروی، لرزه بر قامتشان انداخته هم عشق تمام این سال ها را بر دوش می کشند و رهسپار می شوند تا به مرادشان «حسین» برسند.

اشک می ریزد، با هر نوحه اشک می ریزد، چشمانش گود افتاده. نمی داند چند ساله است، بین ۷۵ تا ۸۰ را شک دارد. روی ۸۰ می ایستاد، شاید چون رقم رندتری است، می گوید از بعد از آزاد شدن مسیر رفتن به کربلا، هر سال به کربلا رفته و باز هم در حساب و کتابش تعداد سال ها به ۱۵ می رسد.

حجی مالح عصایش را روی موکت قهوه ای کنار پای راستش گذاشته و پاهایش را دراز کرده تا استراحت کند، اما تصمیم دارد پیاده راهی کربلا شود. ادعا می کند می تواند. می گوید: پارسال از حله تا کربلا را پیاده رفتم دو روز راه بود و من دو روز پیاده رفتم.

«حاج مالح حزبای» از اهواز به اتفاق ۹ نفر از اعضای خانواده که همسر و فرزندان و نوه ها هستند عازم مرز شلمچه شده است تا از آنجا راهی کربلا شوند.

وقتی می پرسى که چرا هر سال؟ می گوید «محبت امام حسین(ع) در قلبم است» و گریه می کند. نم چشم ها را با جفیه اش می گیرد و باز شانه هایش تکان می خورد.

جاذبه شور حسینی

این شوق انگار همه گیر است. مشهدی قنبر که از شیراز به شلمچه آمده تا برای بار سوم در اربعین به زیارت آقا برود هم همین احساس را دارد. می گوید: به محض اینکه ماه محرم می شود شور حسین در دلم می افتد که باید حتما به زیارت بروم.

عشق است حسین

با فاصله کمی از مشهدی قنبر، پیرمردی دیگر ایستاده لایه لای صحبت ها با صدای بلند تکرار می کند: «عشق است حسین».

به او کربلایی می گویند. به قول خودش کربلایی حسین! از آماجاری آمده تا بعد از هشت سال برای دومین بار به زیارت امام حسین(ع) برود: «سال ۸۸ رفتم زیارت بعد مشکلات داشتم نتوانستم بروم امسال آمده ام که بروم».

می گوید: عشق امام حسین خاموش شدن نیست. همه جا هست.

برای حاجت روایی آمده است. حاجت دارد اما نه از جنس حاجت های زمینی: «می روم برای آن دنیا. می خواهم بروم از آقا بخوام شفاعتم کند».

کربلایی برای حج تمتع هم ثبت نام کرده با ذوق زدگی تعریف می کند که سال آینده راهی خانه خدا خواهد بود و می شود حاجی. اما باز هم دلش کربلایی است و باز هم بتواند اربعین می آید.

از میان این جمع مردی دیگر با موهای یک دست سفید را هم می بینم. از تهران آمده اما حاضر نیست بیشتر توضیح دهد. می گوید: نیازی نیست بگویم چند بار است راهی کربلا شده ام. توفیقی است که نصیب شده است.

حتی حاضر نمی شود خودش را معرفی کند می

بقچه ای سفید روی پاهایش گذاشته است. پسرش گله می کند که آوردن این ها نیازی نبود اما گوش ننه عفت بدهکار نیست. می ترسد سرما ناغافل از راه برسد و او بیمار شود و سفرش ناتمام بماند. «عاقبت بخیری. شفای مریض ها. خوشبختی جوانان» آرزوهای این بانوی سالخورده است. می رود که همین ها را از مرادش، حسین بن علی(ع) بخواهد. دست های پر چینش هنوز رو به آسمان است که ویلچر دل جمعیت را می شکافد و به سمت گیت های خروج می رود...

مثل حاجی و مشهدی و کربلایی کم نیستند. اینجا و در شلمچه، کهنسالان زیادی هستند که عزم رفتن به زیارت کرده اند. عشق حسین پیر و جوان و زن و مرد نمی شناسد. در اربعین می توان همه نژادها و جنسیت ها و گروه های سنی مختلف را در یک قاب تصویر جا داد. تصویری که جهانی را به تحیر و امید دارد و هر ساله بر خالقان این تصویر زیبا اضافه می کند.

گوید: شما بنویس زائر...

او فقط از هدف سفرش می گوید: می خواهیم به امام زمان(عج) بگوئیم که ما به محبت تو گریه می کنیم و این اربعین که به این زیبایی انجام می شود، برای این است که با هر قدم به امام زمان نزدیکتر شویم و بتوانیم برای این مصیبت و رنج هایی که بانو زینب کشیده مرحوم دل امام زمان باشیم.

رفتن یا نمی خواهد

ننه عفت را اما پاهایش به زیارت نمی برد. می گوید رفتن پیش آقا یا نمی خواهد. او هم با سر می رود. صدای ویلچر ننه عفت روی آسفالت در صدای نوحه خوانی و همهجم جمعیت گم می شود. ۷۰ ساله است و ۱۰ سالی هست که دیگر نمی تواند روی پاهایش بیاستد و قدم بردارد.

ننه عفت با پسر و عروس و نوه اش از کرمان به شلمچه آمده است. قبلا به کربلا نرفته و بی صبرانه منتظر دیدن بین الحرمین است.

روایتی از عرض ارادت اتباع غیر ایرانی به امام حسین

سیده فاطمه هلالا
مرز شلمچه تنها مرز گذر اتباع غیر ایرانی است اما برخی از این افراد این مرز را نه برای رفتن که برای ماندن و عاشقانه خادمی کردن انتخاب می‌کنند.

از راه دور آمده‌اند. از آن سوی مرزها، دلشان همان جاست... آنجایی که جنگ غربت را به آن‌ها تحمیل کرد. اما اینجا آمده‌اند که به عشق شهدای واقعه‌ای که یک هزار و ۴۰۰ سال از پایش می‌گذرد، خادمی کنند.

بیش از ۱۰۰ تبعه غیر ایرانی افغانستانی و پاکستانی در شلمچه‌اند و مشغول خادمی. یکی جای می‌دهد. آن یکی کف موکبها را جارو می‌کند. دیگری در تدارک غذاست و یکی دیگر هم با تیر آهن‌های داغ کلنجار می‌رود تا سایبان درست کنند.

«عشق اباعبدالله (ع) ایرانی و افغانستانی نمی‌شناسد» این را حسین محمدی جوان ۲۴ ساله افغانستانی که امسال و برای دومین سال در موکب الغدیر منتصب به آیت‌الله سیستانی، خادم زائران مرز شلمچه است، می‌گوید. برای حسین تماشای رفتن هم کیشانش به مرقد امام حسین (ع) ساده نیست. می‌گوید: «سخت است می‌بینم شیعیان دارند می‌روند زیارت و من نمی‌روم، اما هر کس وظیفه‌ای دارد» خودش را این‌طور دل‌داری می‌دهد که سایر اعضای خانواده به‌جای او که نان‌آور خانواده است، زیارت می‌کنند.

می‌گوید: پس‌انداز سالیانه داریم که در این ۱۴ روز از آن خرج می‌کنیم. من اینجا می‌مانم و خانواده‌ام دو روز دیگر می‌آیند که بروند برای زیارت، به‌جای من هم زیارت می‌کنند.

جای «حسن علی» ۵۰ ساله که بیش از ۲۰ سال است با کار در میدان میوه شهر اشتهارد استان البرز نان خود و دو فرزندش ۱۷ و ۱۹ ساله‌اش را می‌دهد هم چهار روز است در میدان خالی است.

حسین علی صغیری یکی دیگر از خادمان افغانستانی این موکب خاص است که باز هم آمده است در مرز شلمچه تا خادمی کند. دو سال پیش آمد، پارسل نتوانستم بیایم، امسال باز هم آمدم شلمچه تا به زائران اباعبدالله خدمت کنم او که سال ۸۲ به کرپلا رفته است هم دلش می‌خواهد این روزها کرپلا باشد اما ترجیح داده تا پنج روز بعد از اربعین حسینی در مرز بماند.

خادمی خانم‌های افغانستانی

در موکب الغدیر در موقعیت خدمات‌رسانی آبادان خادمی اتباع غیر ایرانی به مردان خلاصه نمی‌شود. در پستوی موکب زنان افغانستانی هم از دو روز پیش خود را به مرز رسانده‌اند تا پا به پای مردانشان خادمی را تجربه کنند. مادر رمضان ۵۵ ساله یکی از این بانوان است زن خوش‌رویی است چارقند مشککی به سر کرده با چادر گل‌دار قهوه‌ای، «گریه و خنده ننه رمضان مرز ندارد» یک‌لحظه با خنده از ذوقش برای خادمی می‌گوید لحظه‌ای بعد برای آرزوی بوسیدن ضریح اباعبدالله (ع) اشک می‌ریزد.

مرتب تکرار می‌کند ای به قربان امام حسین (ع)، ننه رمضان همین یک پسر را دارم، می‌گوید: پسرش پارسل آمده بود اینجا امسال هم یک هفته پیش خود را به مرز رسانده، از وقتی داربست‌های موکب را نصب می‌کردند. ننه سلطان که ساکن اشتهارد است از طریق پسرش فهمیده زنان هم می‌توانند خادم زائران مرز شلمچه باشند اما ۱۱ بانوی دیگری که با او به مرز آمدند بیشترشان از مسجد محل فهمیدند می‌توانند در اربعین خدمت زوار اباعبدالله را کنند.

مادر رمضان یکی از این بانوان است که تعریف می‌کند مسجد محل رفته بودیم برای نماز که فهمیدیم البته

خدمت خالصانه اتباع

عاشقانه خدمت کردن اتباع غیر ایرانی برای خیلی از جمله مجتبی شجاعی که یکی از افرادی بوده که راه‌اندازی موکب «الغدیر» نقش داشته است مایه تعجب است.

شجاعی می‌گوید موکب الغدیر زیر نظر دفتر مرجع تقلید آیت‌الله سید علی حسینی سیستانی چهار سال است که در مرز شلمچه خدمات‌دهی می‌کند اما دو سال که با هماهنگی دفتر آیت‌الله سیستانی و مسئول موکب الغدیر آبادان اتباع غیر ایرانی هم پا به پای خادمان آبادانی و خرمشهری در این موکب خدمات‌رسانی می‌کنند.

شجاعی می‌گوید: امسال برای دومین سال است که اتباع غیر ایرانی با هماهنگی دفتر آیت‌الله سیستانی و اعضای فاطمیون در این موکب خدمت می‌کنند.

او شمار اتباع غیر ایرانی این موکب را بیش از ۱۰۰ نفر اعلام می‌کند و اظهار می‌کند: در این موکب حدود ۲۰۰ نفر خدمت می‌کنند که بیش از ۱۰۰ نفرشان تبعه غیر ایرانی هستند.

شجاعی ادامه می‌دهد: اکثر این افراد تبعه افغانستانی هستند و چند نفر از پاکستان هم هست و در حدود ۵۰ نفر از این تعداد زن هستند که زنان معمولاً در کار آشپزی کمک می‌کنند و مردان هم هر طور خدمتی به زائران انجام می‌دهند.

وی با وجود اینکه ملوان است و هر سال دو ماه محرم و صفر به عشق اباعبدالله (ع) قید رفتن به دریا را می‌زند، اما از خدمت خالصانه اتباع ایرانی لذت می‌برد، می‌گوید: برای ما فرقی نمی‌کند خادم ایرانی باشد یا غیر ایرانی، ایرانی‌ها پارسل خیلی کمک‌حالمان بودند با اخلاص کار می‌کردند. حتی وقت رفتن با اشک می‌رفتند و آرزو می‌کردند سال آینده هم بتوانند برگردند و خادمی کنند.

مرز شلمچه تنها مرز گذر اتباع غیر ایرانی است که در سال گذشته بیش از ۱۰۰ هزار تبعه غیر ایرانی از این مرز بین‌المللی گذر کردند.

امسال قرار بوده است مواکبی خاص برای خدمات‌رسانی اتباع غیر ایرانی هم در مرز شلمچه برپا شود با این وجود حضور حدود ۱۰۰ خادم غیر ایرانی تنها در یک موکب از مرز شلمچه می‌تواند تصویری زیبا از عاشقانه‌های اربعین و یک ارادت بدون مرز به سید و سالار شهیدان برای جهانیان ترسیم کند.

مسجد با بلندگو هم اعلام می‌کرد که مردم افغانستانی هم می‌توانند برای خادمی به مرز شلمچه بروند. ما هم ثبت‌نام کردیم.

ننه رمضان اهل مزار شریف افغانستان است که به خاطر شرایط بد امنیتی مجبور به ترک وطن و مهاجرت به ایران شده است حالا به همراه همسر و چهار فرزندش ساکن اشتهارد کرج است بار اول است که خادم زوار حسینی در مرز شده است آن‌طور که می‌گوید خانواده‌اش با رفتنش مخالفت نکردند، همسر استقبال کرد و گفت اگر آقا لیاقت بدهد چرا که نه!

ادعا می‌کند برایش نوع و حجم کار فرقی نمی‌کند، اگر در روز تنها سه ساعت بخواهد هم مهم نیست. می‌گوید خادمی آقا خستگی ندارد.

ننه سلطان و مادر رمضان هر دو دل‌تنگ‌اند، هر دو آرزوهای مشترک دارند سلامتی، خوشبختی جوانان و خانواده و صلابت بازگشت امنیت به کشورشان تا مادر رمضان بعد از ۳ سال و ننه سلطان بعد از ۲۴ سال به وطن برگردند.

زندگی یعنی خادمی

خادمان موکب الغدیر اما به افغانستانی‌ها محدود نمی‌شود. سید مظهر عباس نقوی یک جوان ۲۹ ساله پاکستانی است که دانشجوی رشته فقه و الهیات دانشگاه المصطفی مشهد است. مظهر عباس قرار بود در مرز ایران و پاکستان مترجم زبان اردو باشد اما الان در شلمچه خادمی می‌کند.

کتری چایی را می‌گذارد روی زغال‌ها و تعریف می‌کند: قرار بود برویم مرز پاکستان و ایران آنجا به‌عنوان مترجم زائران خدمت کنیم که یکی از دوستان تماس گرفت و گفت باید برویم شلمچه.

مظهر عباس از ۱۵ محرم ثبت‌نام کرده بود که خادمی کند. می‌گوید از بودنش در مرز و خادمی کردن بسیار راضی است. «زندگی همین است» این جمله محکم ادا می‌کند، زندگی از نظر او خدمت بلاعوض به زائران حسینی است حتی در این‌باره متنی را به زبان اردو نوشته است.

متنی به زبان اردو با این عنوان نوشته که «زندگی یعنی چه؟» و در آن متن نوشته که من در گذشته فکرمی کردم که شیعه پاکستان خیلی برای اباعبدالله (ع) خرج می‌کنند و دلسوز هستند اما وقتی به عراق رفتم، وقتی به مرز آمدم، فهمیدم این مردم از ما پاکستانی‌ها جلوترند و ما خیلی عقبیم.

روستای ۲۰ نفره مهیای میزبانی از ۱۲۰ هزار مهمان / تعزیه‌ای به قدمت قجر

روستای توت آورده شد که رضاخان مردم را از عزاداری برای اباعبدالله الحسین (ع) منع و به هر شکلی این مراسم را تعطیل می‌کرد بنابراین مردم از حدود ۱۰۰ سال پیش برای برگزاری مراسم خود به گوشه‌ای دنج و خلوت یعنی روستای توت رفتند و از آن زمان، این آیین در این روستا، رونقی خاص گرفت.

وی عنوان کرد: روستای توت در دوره رضاخان روستایی دنج و خلوت بود و حتی در آن زمان آنها که از کشف حجاب رضاخانی به ستوه آمده بودند، در این روستا خلوت گزیده بودند و آیین‌های مذهبی را نیز بدون هیچ مزاحمتی برگزار می‌کردند.

قدمت تاریخی نسخه‌ها و ادوات تعزیه توت

پیری اردکانی یادآور شد: بسیاری از مردم به مراسم این روستا اعتقاد ویژه‌ای دارند و برای آنها از تقدس خاصی برخوردار است به همین دلیل بسیاری از عزاداران برای شرکت در مراسم عزاداری در حسینه ۱۵۰ ساله توت با پای پیاده به این روستا سفر می‌کنند.

گرچه مسیر توت با مسیر نجف تا کربلا قابل مقایسه نیست، اما هر دو حال و هوای حسینی دارند زیرا حضور گسترده مردم در این روستا و عشق و علاقه برای شرکت در آیین هفته آخر صفر موجب شده تا هر سال بر آمار نذورات در این روستا افزوده شود به طوری که در مسیر ۶۰ کیلومتری اردکان تا روستای توت، موکب‌های توزیع نذورات از جمله شیر داغ و غذای گرم برپا شده و پذیرای عزاداران حسینی مستقر شده است.

مراسم را به سبک و سیاق تعزیه‌های دوران قاجار اجرا می‌کنند و مردم مهمان‌نواز این روستا نیز از خیال عزادارانی که جمعیت آنها طی سال‌های اخیر در طول این چند روز به ۱۲۰ هزار نفر نیز می‌رسد، با غذای نذری پذیرایی می‌کنند.

این مراسم متولی خاصی ندارد و همه مردم روستا متولی آن هستند و برگزاری آن، سنتی بوده که نسل به نسل و سینه به سینه به نسل‌های امروز رسیده و مردم روستا از هیچ از گان دولتی یا موسسه فرهنگی برای برپایی این مراسم کمک نگرفته‌اند.

حتی اطلاع‌رسانی در مورد این مراسم هم سینه به سینه و توسط مردم انجام شده و رسانه‌ها تا چند سال پیش خبرهای چندانی از این مراسم باشکوه منعکس نمی‌کردند.

حالا دیگر مردم یزد، اردکان، تهران، اصفهان، کرمان، سمنان و حتی سیستان و بلوچستان و گردشگرانی از ایتالیا، آلمان، هلند، پاکستان و عراق، پای ثابت این مراسم هستند، مراسمی که وحدت همه مردم ایران در ابراز ارادت به اهل بیت (ع) را به نمایش می‌گذارد. یکی از پژوهشگران فرهنگ عامه استان یزد در مورد این مراسم اظهار داشت: قدمت عزاداری و اجرای تعزیه در این روستا حتی ممکن است مربوط به دوران صفوی باشد اما اسناد ثبت شده موجود، خبر از قدمت قاجاری این مراسم می‌دهد.

منع حکومتی در دوران رضاخان مراسم تعزیه و عزاداری را به روستای دنج توت کشاند

نادر پیری اردکانی بیان کرد: این مراسم از زمانی به

«توت»، از روستاهای استان یزد که جمعیتی حدود ۲۰ نفر دارد، میزبان ۱۲۰ هزار مهمان داخلی و خارجی برای تماشای تعزیه و شرکت در مراسم عزاداری است.

نیره شفیعی پور

توت، نام یک روستا است، روستایی در قسمت شرقی شهرستان اردکان، روستایی که قدمت تاریخی‌اش او را از گستره یک روستا فراتر کشانده و حالا دیگر نامش جهانی است.

این روستا جمعیتی حدود ۲۰ نفر دارد اما حسینی‌های دارد که قدمت آن به حدود ۲۰۰ سال پیش می‌رسد و اهالی همین روستای کم‌جمعیت، از اربعین تا پایان ماه صفر، تعزیه‌هایی برگزار می‌کنند که حالا دیگر تماشای آن فقط مردم توت و اردکان و یزد نیستند بلکه هزاران هزار مشتاق از دیگر شهرهای کشور و حتی گردشگرانی از خارج کشور مهمان آن هستند. این تعزیه از ۱۰۰ سال پیش هر سال بدون وقفه اجرا شده و حتی در بدترین شرایط امنیتی در دوره پهلوی نیز خللی در اجرای آن ایجاد نشده است.

البته تعزیه‌خوانی روستایی توت، قدمتی از زمان قاجار دارد اما آن سال‌ها به دلیل مشکلاتی که وجود داشت، گاه پراکنده برگزار می‌شد ولی از ۱۰۰ سال پیش، هیچ مشکل و حادثه و اتفاقی نتوانسته در برگزاری آن وقفه ایجاد کند.

در دهه پایانی ماه صفر، ۲۰ گروه از بهترین گروه‌های تعزیه‌خوان در این روستا حضور می‌یابند و این

MEHR NEWSAGENCY
Photo: MohammadReza Akhoondi

آیین ویژه عزاداری در اربعین و ایام پایانی ماه صفر در استان یزد، منحصر به روستای توت نیست بلکه آیین‌های سنتی بسیار دیگری نیز در مناطق مختلف استان یزد برگزار می‌شود که در نوع خود بی‌نظیر و تماشایی است و البته که همه این آیین‌ها نشان از عشق و ارادت به اهل بیت (ع) دارد. یکی از آیین‌هایی که شاید در یزد قدمت بیش از ۷۰ سال داشته باشد، مراسم سینه‌زنی در مسجد جامع کبیر یزد است.

مراسم سینه‌زنی سنتی در مسجد ۸۰۰ ساله یزد

مسئول دبیرخانه بین‌المللی یزد حسینیّه ایران در مورد آیین سینه زنی در مسجد ۸۰۰ ساله یزد اظهار داشت: هیئت‌های عزاداری یزد در روز اربعین با نظم و شکوه ویژه‌ای، سال‌هاست که مراسم سینه‌زنی و مداحی در این مسجد ۸۰۰ ساله برگزار می‌کنند.

سیدحسین حسینی بیان کرد: بر اساس رسم و سنتی که از سال‌ها پیش وجود دارد، مسجد جامع کبیر یزد با پرده‌هایی ضخیم که به آن «پوش» می‌گویند، مسقف و برای حضور هیئت‌ها آماده می‌شود.

وی ادامه داد: این مراسم از بعد از نماز مغرب و عشاء در شب اربعین آغاز می‌شود و تا نماز ظهر روز اربعین ادامه دارد.

حسینی خاطر نشان کرد: هیئت‌های عزاداری بر اساس برنامه زمان‌بندی که از قبل در اختیار آنها قرار گرفته، به ترتیب وارد مسجد جامع کبیر یزد می‌شوند و هر هیئت اقدام به برگزاری مراسم سینه‌زنی، نوحه‌خوانی و جمع‌خوانی نوحه‌ها به سبک ویژه یزدی‌ها می‌کند.

وی افزود: این مراسم در شب قبل از اربعین تا پاسی از شب ادامه دارد و صبح روز اربعین نیز از ساعات اولیه صبح آغاز می‌شود و تا نماز ظهر ادامه دارد.

حسینی یادآور شد: امسال نیز این مراسم به رسم هر سال در مسجد برگزار و از شبکه تابان و برخی شبکه‌های سراسری نیز به صورت مستقیم و زنده پخش می‌شود.

MEHR NEWSAGENCY
Photo: MohammadReza Akhoondi

طبخ آش امام حسینی در اغلب محله‌های یزد

یکی دیگر از آداب یزدی‌ها در اربعین حسینی، طبخ آش نذری است، آش گندمی که به آن آش امام حسینی گفته می‌شود و تقریباً در همه محله‌ها طبخ آن رایج است.

در برخی محله‌های یزد، این نذری در ابتدا یک یا دو دیگ بوده، با نذر هر ساله مردم برای اربعین افزایش یافته و اکنون بانیان این نذری گاه تا ۱۵۰ دیگ بار می‌گذارند.

هر کس به زبانی عشق به حسین (ع) را فریاد می‌زند طبخ آش گندم که متشکل از گوشت و حبوبات و گندم است، اغلب از شب قبل از اربعین و بعد از نماز مغرب و عشاء آغاز می‌شود و توزیع آن قبل از نماز صبح پایان می‌یابد.

سراسر استان دارالعباده یزد نیز مانند دیگر نقاط میهن اسلامی، در این ایام مملو از عشق و ارادت به امام حسین (ع) است اما در هر محله و منطقه، خانه و کوی و برزن، این عشق به شکلی خاص به نمایش گذاشته می‌شود.

سلام زائران به مولای نجف / اربعین زبان مشترک زوار خارجی

را بر زبان می‌آورند و آن نام حضرت علی و حسین است.

وی با توجه به شرایط کنونی و تهدیدهای چرا شاهد حضور پررنگ در مراسم اربعین هستیم می‌گوید: این حضور پرشور نشانه عشق مردم به امام حسین و امام علی است.

صادق معینی زائر اربعین حسینی که از تهران برای مراسم اربعین شرکت کرده است و به گفته خودش تاکنون چندین بار برای پیاده روی اربعین شرکت کرده است: واقعه اربعین فرابشری است و دست مردم نیست بلکه کار خداست و هر سال آیین‌ها، پرشورتر برگزار می‌شود و به رغم همه تهدیدات و همه‌ها، استقبال و حضور هر سال پرشورتر می‌شود.

وی به روایت اینکه محب حسین (ع) هر سال پرشورتر می‌شود و در قلبها بیشتر رسوخ می‌کند، ادامه داد: محبت به امام حسین (ع) هر سال می‌شود و این نشان می‌دهد نسل جدید عاشق‌تر شده است.

زائر دیگر با اشاره به میزبانی خوب مردم عراق از زائران اربعین حسینی این استقبال و میزبانی را ریشه در ارادت مردمان عراق به سالار شهیدان بیان می‌کند. نجف و کربلا در اربعین حسینی پرشورتر از همیشه شده است، موبک‌های کشورهای مختلف در مسیرهای منتهی به کربلا مستقر شده و از زائران اربعین حسینی پذیرایی می‌کنند.

صحنه عاشقی هلاست و دیدن شور و اشتیاق زائرانی که از فرسنگها راه به نجف و کربلا آمده‌اند و سلام عاشقی می‌دهند، صبح پاییزی‌تان را زیباتر می‌کند.

محمد احمد زائر تاجیکستانی که به اتفاق خانواده‌اش برای اربعین حسینی به نجف آمده و قصد دارد در پیاده روی اربعین تا کربلا معلی شرکت کند نیز، از سر شوق به اولین امام عالم سلام می‌دهد و می‌گوید: امام علی (ع) امام دلها و مهربانی است.

وی در پاسخ به سوالی درباره اهمیت اربعین حسینی می‌گوید: اربعین برای همه مسلمانان مهم است و با همه مخاطراتی که سفر دارد به نجف آمده‌ام و می‌خواهم به کربلا بروم.

وی می‌گوید: امام علی و امام حسین (ع) به مسلمانان و آزادگان جهان درس آزادی و برادری می‌دهند و می‌بینیم که انسان‌های زیادی از گوشه و کنار جهان در مراسم اربعین حضور می‌یابند.

یک زائر کنیایی که به اتفاق همسر و فرزندانش برای زیارت اربعین به نجف اشرف آمده است، در مقابل بارگاه مطهر حضرت علی (ع) اظهار داشت: دو سالی است که اربعین به نجف و کربلا مشرف می‌شوم و شور و حرارت حضور دوستداران اهل بیت امسال بیشتر از سال‌های قبل است.

ابوعلی زائر کویتی نیز می‌گوید: حضور مردم با گویش‌ها و زبان‌های مختلف در مسیر پیاده روی جالب است، زائرانی که از مناطق مختلف تنها یک نام

حال و هوای نجف و کربلا پیش از هر زمان دیدنی‌تر شده و زائران داخلی و خارجی از گوشه و کنار، عاشقانه برای ارادت و سلام به پاپوسی می‌آیند.

کافی است در بارگاه شاه نجف حضور داشته باشی، صحنه‌ای از ارادت مردمان جهان به اولین مظلوم عالم تماشایی است.

زائرانی که سواره و پیاده خود را به نجف رسانده‌اند و کوچه پس کوچه‌های شهر را می‌پیمایند تا خود را به صحن و سرای بارگاه امام مظلوم شیعیان برسانند و از ته قلب بگویند، سلام بر علی، سلام بر حسین.

ورودی صحن امام علی (ع) در صبح پاییزی شهر نجف مملو از جمعیت است که ذکر بر لب دارند و امید حاجتمندان را نجوا می‌کنند، اینجا همه آشنا هستند و رمز یا علی بر زبان دارند.

پیرمرد ریزنقش شیرازی که با هزار امید و آرزو خود را به استان بارگاه حضرت علی (ع) در نجف رسانده است، دست بر سینه می‌نهد و از ته قلب می‌گوید: سلام مولای من، سلام بر علی بن ابیطالب.

ورودی آستان مطهر صحن بارگاه حضرت علی (ع)

سنگ تمام عراقی ها برای زائران / وحدت ادیان و مذاهب در اربعین

اربعین فرارسید و مردمان خونگرم و مهربان عراق برای پذیرایی از زائران حسینی سنگ تمام گذاشتند تا روح سفر و سختی را کمتر احساس کنند.

حسن قمی
علیرضا نوری

کربلا و شهرهای مختلف عراق مملو از حضور زائرانی از کشورهای مختلف بود که با تنوع قومی، مذهبی و ملیت لیبیک یا حسین گویان پای در مسیر عاشقی نهاده‌اند.

و جب به وجب مسیر کربلا تا نجف مملو از حضور مردان وزنانی است که خستگی را خسته کرده‌اند و از علم‌ها، پیشانی‌بندها و پرچم‌های دستشان می‌تواند عشق نهفته در سینه‌هایشان را درک کرد.

در این مسیر رنگ و نژاد، قوم و قبیله و مذهب معنایی ندارد و همه و همه حول محور کربلا و اربعین به یکسو در حرکتند و حسین (ع) چراغ راه و سفینه نجاتشان شده است.

زائرانی که از فرودگاه به سمت بارگاه امیرمؤمنان در حرکت هستند، جوان جوپاری که به همراه گروه ۱۳ نفرشان چند روزی مهمان امیر عشق است می‌گویند: مسیر ۱۸ ساعته جوپار به نجف را ۲۴ ساعته طی کردیم و همه سختی‌ها و مشکلات به دیدن حرم مطهر حضرت علی (ع) می‌آورد و تمام خستگی‌مان به در رفت.

وی شور و جالش را هنگام زیارت بارگاه مطهر امام علی وصف‌نشدنی توصیف می‌کند و ادامه داد: از هیئت مردمی پنج‌تن آل عبا شهرستان جوپار به کربلا و نجف آمدیم و قصد داریم در پیاده‌روی مسیر به سمت کربلا شرکت کنیم.

روانه کربلا می‌شویم و در مسیر با جوان خوش‌سیمای شیرازی هم‌سفر می‌شویم که خود را کاظم استواری معرفی می‌کند و اولین باری است که روانه کربلا شده است و می‌گوید: با توجه به اینکه پام مشکل و نیاز به جراحی دارد ترجیح دادم به زیارت بیابم.

وی درباره مشکلات و سختی‌های مسیر زیارت و سفر می‌گوید: هر چند امکانات موجود ناکافی بود اما مردمان عراق و موکب‌های مستقر تلاش کرده‌اند تا زائران را از سفر برگردانند.

وی همدلی و صمیمیت بین اهالی عراق و موکب‌های مستقر را در پذیرایی از زائران از جلوه‌های ویژه این سفر اعلام می‌کند.

واکس بزنیم. از درس و دانشگاه مرخصی گرفته‌اند و عاشقانه کارشان را ادامه می‌دهند و با آنکه پاسی از شب خستگی نمی‌شناسند. کربلا حال و هوای دیگری دارد و کوچه به کوچه شهر موکب برپاشده و اهالی که موکب ندارند زائران را به منازل می‌برند و از آنان پذیرایی می‌کنند و معتقدند خانه‌ای که زائر نداشتن باشد مورد توجه امام حسین (ع) نخواهد بود.

اینجا اهالی دغدغه نان و غذا ندارند، چرا همیشه و در همه ساعات موکب‌ها برای پذیرایی و استراحت زائران آماده‌باش هستند. عطر و طعم غذاهای محلی عراقی و ایرانی در فضا پیچیده و خادمان حسین مهمانان را برای صرف غذا دعوت می‌کنند.

یک زائر ایرانی با ابراز رضایت از میزبانی عراقی‌ها می‌گوید: عراقی‌ها عاشق واقعی اهل بیت هستند و محبت سیدالشهدا در دلشان است و عشاق واقعی به شمار می‌روند. وی با خاطره‌ای در طول مسیر نجف به کربلا اشاره می‌کند و می‌گوید: در مسیر چند نوجوان سعی کردند تا ما رو بخندانند و از یکی دلپیش را پرسیدم این‌گونه گفت که ماموریم تا زائران را شاد کنیم و بخندانیم.

محمدی که تاکنون چندین بار به کربلا سفر کرده است درباره ویژگی همایش اربعین می‌گوید: وحدت بین تمام ادیان و مذاهب از ویژگی‌ها است و همه آرامنه، مسیحیان و غیره در مراسم شرکت دارند و محبت امام حسین (ع) دل‌های همه زائران را یکی می‌کند.

یکی از موکب داران عراق بیابان اینکه خدمت به زائران امام حسین (ع) افتخاری برای ما محسوب می‌شود می‌گوید: این خدمت و میزبانی لطف خداوندی و به برکت امام حسین (ع) است.

حال و هوای عراق و کربلا در اربعین دیدنی‌تر شده است و زائرانی که مشتاقانه برای لیبیک یا حسین به سمت حرم مطهر پیش می‌روند.

در طول مسیر موکب‌های مستقر به اصرار از زائران می‌خواستند تا مهمانشان شوند و در کنار موکبی اتراف کردیم، آشپز موکب ایرانی و اهل شیراز بود و در موکب اهالی بغداد به زائران خدمت می‌کرد، می‌گوید: این موکب هر سال در مسیر زائران نجف به کربلا مستقر می‌شود و تمام هزینه‌های آن از سوی خیرین عراق هزینه شده است.

به مطلب جالبی اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: در عراق رسم بر آن است که هرماه اهالی بخشی از درآمد خود را برای اربعین پس‌انداز می‌کنند تا بتوانند در ایام منتهی برای زائران خرج کنند.

میان هر چند عمود یک موکب برپاشده است و بیشتر این موکب توسط اهالی عراق مدیریت و خدمات‌دهی می‌شود، خانه دخترک کوچک خردسالی بود که طبق خرما بر سر داشت و با چهره معصومانه و کودکانه‌اش سعی می‌کرد لبخند بر لبان زائران بنشانند. می‌گوید: پدرم مرا مأمور کرد تا زائران را بخندانم و در صواب اربعین سهیم شوم.

از حوالی عمود ۱۴۰۰ پیاده به سمت حرم راهی می‌شویم، ازدحام جمعیت به‌گونه‌ای است که اجازه تردد خودرها به داخل شهر را نمی‌دهند و دو طرف

مسیر مملو از حضور زائرانی است که مشتاقانه به سمت حرم در حرکت هستند و باز مهمان‌نوازی عراقی‌ها است که زائران را به ادامه مسیر دلگرم‌تر می‌کند.

خیابان باب الخان حوالی حرم مطهر حضرت عباس (ع) و سه جوان دانشجوی قزوینی که از زائران تقاضا می‌کنند گرد کفش‌هایشان را پاک کنند و واکس بزنند. یکی از آنان می‌گوید: ما هر سه نفر دانشجوییم و کارمان این است که کفش‌های زائران را تمیز کنیم و

شاعران آئینی تصویر گران رستاخیز عظیم شیعه هستند / تلفیق عشق و ایمان

شخصیت‌های مؤثر و بارز دینی در راستای آئین و دین قلم می‌زنند.

وی اعتقاد دارد که در این راهبرد اساسی در ترویج آئین‌های دینی در پیاده‌روی اربعین درخشش والاتری می‌یابد، به طوری که شعر و ادبیات همان‌طور که در طول برگزاری این همایش بزرگ آئینی هم مشاهده می‌شود در حفظ و توسعه سنت ارزشمند و مؤکد پیاده‌روی اربعین نقش بسزایی دارد.

شرافت می‌گوید: شاعران و نویسندگان هم این نقش برجسته را درک کرده در سال‌های اخیر در این زمینه خوب ورود کرده‌اند نمونه آن هم کنگره شعر عبرات است که در همین سال‌های محدود فعالیتش توانسته است نقش بسیاری مهمی ایفا کرده و ثمرات بسیار خوبی به بار بیاورد.

اربعین و جاذبه مغناطیس حسینی (ع)

این شاعر برجسته آئینی معتقد است که جمله مقام معظم رهبری به خوبی می‌تواند عظمت و اهمیت مراسم اربعین را به تصویر بکشد که «اربعین شروع جاذبه مغناطیس حسینی است» که نشان از عظمت دستگاه حضرت سیدالشهدا (ع) و جاذبه آن برای همه بشریت و نه فقط مسلمان و شیعیان است.

شرافت اما اعتقاد دارد که این اهمیت این همایش بزرگ و میلیونی بر وظیفه همه کسانی که در عرصه فکر و فرهنگ، شعر و ادبیات و رسانه و فضای مجازی فعال هستند نیز تأکید دارد که هر کسی از هر طریقی که در آن مهارت دارد این مغناطیس خیره کننده و بی‌نظیر را به دنیا در حد توان خود نشان دهد.

به گفته وی در سال‌های اخیر بسیاری از شاعران آئینی در مراسم راهپیمایی اربعین حضور پیدا می‌کنند که همین حضور در اتمسفر و فضای عجیب و ملکوتی اربعین سبب می‌شود که ذوق و قریحه شاعرانه آن‌ها با لمس فضای عاشقانه‌ای که در هر ثانیه این اتفاق عظیم جریان دارد، تبلور یافته و به یک تراوش فکری

پیاده‌روی اربعین عظیم‌ترین مانور و رستاخیز شیعه است و شاعران آئینی با هنر خود گوشه از این مانور عظیم را به تصویر می‌کشند.

وجیهه غلامحسین زاده

اینجا مکتب عشق است، استاد، سالار شهیدان و شاگردان هر کس که طالب نوشیدن شهد عشق حسین (ع) است، مکتبی که گزینشی نیست، دین و مذهب و سن و جنس بر نمی‌دارد، مسیحی و یهودی و مسلمان ندارد، هر کس که ذره‌ای از عشق حسین را نوشیده است بی‌قرار بودن در این مکتب است، آن‌قدر بی‌قرار که نظم و قرار روزمرگی‌هایش را رها می‌کند، کوله‌ای برمی‌دارد، کفش‌هایش را به پا می‌کند و عازم دیار عشاق می‌شود و برای کارش تنها یک پاسخ دارد: «حریم عشق را در گه بسی بالاتر از عقل است، کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد»

هر عاشقی برای شرح عشقش راهی برمی‌گزیند و چه وسیله‌ای بهتر از شعر، شاعر عاشق شعر را وسیله‌ای می‌یابد تا آنچه از مهر معشوق به دل دارد را آوازهای کند که در تاریخ بماند، تابلویی شود از مهری ۱۴۰۰ ساله و مقابل چشم همگان قرار گیرد.

سید محمدجواد شرافت از جمله همین عاشقانی است که سال‌هاست در فضای شعر آئینی نفس می‌کشد و اشعار عاشورایی بسیاری نیز از وی به یادگار مانده است.

این شاعر آئینی هم معتقد است که شعر و ادبیات بسیار برنده‌تر از آن چیزی است که به نظر می‌آید و این هنر در ترویج فرهنگ دینی در طول تاریخ اسلام و شیعه تأثیرات بسیار بارز و مشهودی داشته است.

شاهد این مدعا از نظر شرافت این است که بسیاری از بزرگان دینی ما خود شاعر و ادیب و اهل قلم بوده‌اند کما اینکه امروز هم همین‌گونه است و بسیاری از

و ادبی منتهی شود.

شرافت معتقد است که ما در مراسم اربعین شاهد تلفیق عشق و ایمان و شور و عاطفه هستیم و این مسئله می‌تواند بستر ساز این باشد که انشا الله شور حسینی هر چه بیشتر به شعور حسینی تبدیل شود و در جای جای زندگی همه ما رسوخ کند.

جلوهای از وحدت

به نظر این شاعر برجسته آئینی شکوه وحدت مردم در برگزاری مراسم اربعین آن را به یک رستاخیز و مانور عظیم برای شیعه تبدیل کرده است به طوری که شیعیان از کشورهای مختلف از جمله عراق و سوریه، بحرین، لبنان، ایران، ترکیه و نقاط دیگر و حتی از اهل سنت و پیروان دیگر ادیان الهی دوشادوش هم این جلوه عظیم از عاشقی را برای دنیا به تصویر می‌کشند. جلوه مهمان‌نوازی و ایشار بی‌نظیر مردم عراق در پذیرایی از زائران حسینی یکی از تصاویر با شکوه این مراسم است که به گفته شرافت باید هر چه بیشتر به دنیا نمایانده شود و در این بین شاعران آئینی می‌توانند نقش مهمی را ایفا کنند.

با همه تلاش‌های رسانه‌ای که در سال‌های اخیر برای بازتاب هر چه گسترده‌تر این اجتماع عظیم شیعیان انجام شده است شرافت تأثیر شعر بر روح و احساس و عاطفه مردم را تأثیری بسیار ماندگار ارزیابی کرد و جنس چنین بازتابی را از بازتاب‌های رسانه‌ای متمایز برشمرد.

راز ماندگاری یک اثر عاشورایی

وی اما پرداخت واقع‌گرایانه در اشعار عاشورایی را بسیار مهم خوانده و می‌گوید: باید اهل بیت (ع) را مستند و صحیح و صریح در اشعار بیان کنیم. اگر طبق باور خود و صادقانه شعر بگوییم و برداشتی که از قیام سیدالشهدا داریم را بگوییم کلام ما تأثیرگذار تر خواهد بود.

شرافت معتقد است: راز ماندگاری یک اثر عاشورایی در حفظ حرمت حضرت سیدالشهدا (ع) و یارانشان در بیان مصیبت است، آثاری که در زمینه شعر عاشورایی ماندگار شده است این‌گونه بوده‌اند؛ شاعر عاشورایی باید برداشت درستی از حادثه عاشورا داشته باشد و همیشه این نکته را هم در سرایش شعر در نظر داشته باشند که «آن سخن که از دل بر آید لاجرم بر دل نشیند».

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mohammad Mohsenifar

قدم به قدم تا بهشت / آبراهه‌هایی که سیل می‌شوند

شانه‌هایش پنهان نمی‌ماند. هنوز خیلی مانده تا خرمای سینی روی سر مرد تمام شود و از کجا معلوم، تمام که شد دوباره پر نکنند. زائران اشک ریزان از خرمایش بر می‌دارند و می‌روند. چه عملیاتی در راه است که جاده در خلوت‌ترین لحظه شبانه‌روز آرام و قرار ندارد. جاده سردش می‌شود، گر می‌گیرد، کج می‌شود، گردوغبار بر سر و رویش می‌نشیند، اما لحظه‌ای اف نمی‌گوید و سنگینی باری که بر دوش حمل می‌کند را با افتخار به رخ همه کاخ‌ها می‌کشد. جریان دارد شکل می‌گیرد. آبراهه‌هایی که قرار است سیل بسازند. سیلی بر صورت ابره‌های زمان.

زائر دیگری از شور میزبانان حسینی حرف می‌زند. این که خادمان عراقی التماس می‌کنند که مهمانشان شوید و اگر «نه» بیاورید ناراحت می‌شوند. او می‌گوید: بی‌چیزترین انسان‌ها وقتی پای عشق به میان می‌آید همه نداری‌شان را به میدان می‌آورند. خادمان عراقی هم مصداق عاشقان حسین (ع) هستند.

همان‌طور که با حسین محبی هم کلام بودیم نگاهمان به مردی می‌افتد که یک سینی بزرگ پر از خرما را روی سرش گرفته و در میان جمعیت وسط مسیر پیاده‌روی روی زمین زانو زده است. سایه سینی را مقابل چشمانش گرفته که قیافه‌اش و اشک‌هایش دیده نشود اما زمین زیر پایش خیس است و لرزش

مسیر نجف تا کربلا غوغایی

است. عاشقان طوری به سوی کربلا هجوم می‌آورند

که انگار زیارت اربعین واجب شرعی است.

روح الله رمضانپور کریمی

دخترکی زیر سایه عمود نشسته و استراحتش را با خواندن قرآن به در می‌کند. پیرمردی که لنگان لنگان راه می‌رود و سوزش تاول‌های پاهایش را به روی خودش نمی‌آورد. پیرزنی را روی ویلچر می‌برند ولی پاهایش را روی قدمگاه زائران می‌کشد. عده‌ای بی‌دلیل، بی‌هیچ ذکر و روضه‌ای اشک می‌ریزند. بعضی‌ها انگار نذر کرده‌اند که کل مسیر را با سینه زدن و مداحی طی کنند. عده‌ای سیستم صوتی سیار به دوش گرفته‌اند و رهسپاری‌شان را کنار قدم‌های جابر فریاد می‌زنند.

زمین زیر پای کاروان عاشق به خود می‌بالد. ستون به ستون، سیل جوانمرد است که غم دنیا را می‌توان در چشمان تر آن‌ها دید. هر کدام از این عاشقان قطرهای هستند که مقصدشان اقیانوس کربلاست. در این غوغای اربعینی که از زمین و آسمان لبیک می‌بارد باید از این عاشقان بیشتر گفت.

جاذبه حسینی

مهدی ملکی پیرمرد یزدی سومین سال است که پای در سرزمینی می‌گذارد که کاروان حسین (ع) بر آن قدم گذاشت. وی راه زیادی تا کربلا ندارد و وقتی از او درباره حال و روزش پرسیده شد لبخندی می‌زند و می‌گوید: سرحال تر از این نمی‌شود. چه افتخاری بالاتر از این که انسان به آرزویش برسد. ملکی هنوز از آرزویش نگفته که همراهش با ما هم کلام می‌شود. محمدرضا رضایی حرف‌هایی دارد که در گلویش گیر کرده. می‌ترسد وقتش زیاد نباشد. بی مقدمه می‌گوید: صدام کجاست؟ میلیون‌ها انسان که در کره خاکی مرده‌اند آیا در دل مردم جای دارند؟ فقط انبیا و اولیای الهی هستند که هیچ وقت از یاد نمی‌روند. برای من عجیب است که چه جاذبه‌ای است که ۲۰ میلیون انسان را به سمت خود می‌کشاند.

کودکان حسینی

با زائر دیگری همراه می‌شویم که کودک یک ساله را بغل دارد و دست کودک ۴ - ۵ ساله‌اش را گرفته و پیاده می‌رود. سلمان قاسم بیگی به صورت خانوادگی در پیاده‌روی اربعین شرکت کرد. وقتی از او درباره سختی‌ها و بیماری احتمالی فرزندانش سؤال می‌شود، بغضش را رها می‌کند. اشک، عینکش را خیس کرد. می‌گوید: فدای سر حسین (ع) و فرزندانش. بچه‌ها را آوردیم که گرد مسیر روی سرشان بنشینند تا حسینی بمانند.

شاید زائران بسیاری که از کشورهای مختلف دنیا به صورت خانوادگی با کاروان عاشق همراه شده‌اند دلیل دیگری برای آوردن زن و بچه‌هایشان داشته باشند ولی هر چه هست این مسیر مملو از انسان‌های عاشق است. انسان‌هایی که از هر قوم و نژاد با هر رنگ که می‌خواهند سوار بر کشتی نجات شوند.

خادمان بی‌ادعا

گفتمان سازی شرط حیاتی؛ اندیشمندان برای تعمیق فرهنگ اربعین ورود کنند

با اشاره به اینکه اربعین را می‌توان به‌عنوان پدیده‌ای حقوقی و بین‌المللی دید، گفت: این پدیده بر روابط بین‌ملتها تأثیرگذار است، حتی می‌توان در قالب مسائل زیست‌محیطی به آن پرداخت.

وی با تأکید بر اینکه پرداختن به مسئله اربعین نیازمند ورود اندیشمندان به این حوزه است، گفت: مسئله‌ای به این مهمی باید بدرستی به جهانیان ارائه شود.

وی در ادامه به رسالت کمیته فرهنگی اشاره کرد و گفت: این کمیته بنا بر رسالتش و سیاست‌هایی که به تصویب رسیده است تلاش کرده فرصت‌ها را فراهم کند در این زمینه ریزنی‌ها زیادی انجام و تفاهم‌نامه‌ای میان دانشگاه کربلا و علامه طباطبایی و کمیته فرهنگی منعقد شده است تا بتوانیم مفاهیم ارزشمند اربعین را بدرستی به جهان منتقل کنیم.

همگرایی بین دانشگاه‌های ایران و عراق

مدیر کمیته فرهنگی و آموزشی ستاد مرکزی اربعین گفت: سال گذشته به همت اساتید دانشگاه‌های عراق و حوزه‌های علمیه ایران هشت جلسه هم‌اندیشی با محوریت اربعین حسینی در عراق برگزار کردیم که با استقبال خوب محققان مواجه شد.

حجت‌الاسلام احمدی با تأکید بر اینکه امسال به همت دانشگاه‌های ایران و عراق به‌خصوص دانشگاه علامه طباطبایی و دانشگاه کربلا و مشارکت دانشگاه‌های دیگر دومین همایش در عراق برگزار شد، گفت: مقالات خوبی با محوریت اربعین ارائه

از گفتگوهای برخی از دست‌اندرکاران این همایش با خبرنگار اعزامی مهر به کربلا را می‌خوانیم.

رویدادی فراملی و فرامذهبی و فراقومی

مدیر کمیته فرهنگی و آموزشی ستاد مرکزی اربعین با تأکید بر اینکه اربعین یک فرصت طلایی و بی‌نظیر است، گفت: اربعین فراملی و فرامذهبی و فراقومی است. از این فرصت طلایی باید به نحو شایسته‌ای استفاده کرد اگر کوتاهی شود قطعاً نمی‌توانیم برای آیندگان پاسخی روشن داشته باشیم. حجت‌الاسلام احمدی با اشاره به اهمیت حفظ صیانت از اربعین، گفت: تولید ادبیات و گفتمان سازی برای اربعین یک شرط اساسی است و این کار صرفاً از سوی نخبگان و مشارکت آن‌ها محقق می‌شود.

وی با اشاره به حضور میلیونی مردم در این حماسه بزرگ، گفت: اگر بخواهیم از این فرصت طلایی بدرستی استفاده کنیم و پیام این حرکت مهم را به جهان مخابره کنیم که ماندگار شود باید گفتمان سازی و تولید ادبیات داشته باشیم.

وی تأکید کرد: با خیل عظیمی از مشتاقان از مراکز مختلف علمی مواجه هستیم که می‌خواهند روی این پدیده در قالب رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها کار کرده و مقالات علمی ارائه کنند به همین منظور نیاز به تولید مسئله و موضوع داریم، شناخت و تولید مسئله در رابطه با اربعین ضروری است.

مدیر کمیته فرهنگی و آموزشی ستاد مرکزی اربعین

مراسم اربعین که به رویدادی جهانی تبدیل شده حالا بیش از پیش نیازمند کار علمی و گفتمان سازی است، موضوعی که به نظر می‌رسد در گرو همکاری حوزه و دانشگاه برای تعمیق این فرهنگ باشد.

برگزاری دومین همایش بین‌المللی اربعین با حضور اساتید حوزه و دانشگاه و اندیشمندان ایرانی و عراقی فضایی علمی برای بحث و تبادل نظر پیرامون این رویداد بزرگ فراهم کرد؛ بستری که باید آن را حفظ کرد و توسعه داد.

مراسم بزرگ اربعین طی سال‌های گذشته هر سال پرشورتر و غنی‌تر از سال قبل برگزار می‌شود و بررسی ابعاد مختلف جامعه‌شناختی این پدیده جهانی نیازمند توجه جدی حوزویان و دانشگاهیان است. در فضایی که کمتر رسانه‌های غربی به پوشش این رویداد عظیم می‌پردازند به نظر می‌رسد نقش نخبگان در بخش‌های مختلف اعم از حوزه رسانه و جامعه علمی حساس و حیاتی باشد.

در این میان گردهمایی اندیشمندان، اساتید و علما خود می‌تواند به‌عنوان حرکتی مؤثر فضای این تبادل نظر و اندیشه به‌منظور معرفی و تعمیق فرهنگ اربعین را فراهم کند.

همایش بین‌المللی اربعین که امسال دومین دوره خود را پشت سر گذاشت به نظر می‌رسد می‌تواند در صورت استمرار به همت اصحاب حوزه و دانشگاه بستری برای تعمیق فرهنگ اربعین باشد. بخش‌هایی

شد و مقالات منتخب به سه زبان ترجمه شد.

وی با اشاره به اینکه مطالب این همایش در چهار پنل ارائه شد، گفت: اختتامیه این همایش فرهنگی، اجتماعی و معنوی در کربلا برگزار و تصمیم گرفته شد که سومین همایش در ایران برگزار شود.

وی تأکید کرد: این همایش‌ها با نگاهی جامع به همه ابعاد اربعین از سوی دانشگاهیان و محققان برگزار می‌شود، امیدواریم ثمرات برگزاری این همایش‌ها در حفظ و صیانت از این واقعه مهم تأثیر گذار باشد.

تأثیر گذاری همایش در گرو استمرار

رئیس دانشکده ادبیات دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به اینکه دومین همایش بین‌المللی اربعین در دانشگاه کربلا در برگزار شد، گفت: این همایش به ابتکار ستاد اربعین اجرایی شد. غلامرضا ذکیانی به همکاری مشترک دانشگاه علامه طباطبایی و دانشگاه کربلا برای برگزاری این همایش بین‌المللی اشاره کرد و گفت: مباحث علمی تحقیقی اربعین، این حادثه بی نظیر تاریخی، باید مورد تحلیل قرار گیرد.

وی با اشاره به اینکه طی دو هفته توانستیم از ۶۳ متخصص داخلی چکیده مقاله در حوزه مسائل مرتبط با اربعین دریافت کنیم، گفت: ۴۲ مقاله از دانشگاه‌های عراق به این همایش ارسال و پس از بررسی‌های فراوان ۴۶ مقاله انتخاب و به سه زبان عربی، فارسی و انگلیسی ترجمه و چاپ شد.

رئیس دانشکده ادبیات دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به اینکه سومین همایش بین‌المللی اربعین سال آینده در ایران برگزار می‌شود، گفت: تردید نداریم که اگر برگزاری همایش‌ها تداوم داشته باشد می‌توانیم در این حوزه تأثیر گذار باشیم.

اربعین یک اثر بزرگ معنوی

معاون دانشجویی فرهنگی دانشگاه علامه طباطبایی هم به مهر گفت: ابعاد فرهنگی و اجتماعی اربعین حسینی در این همایش مورد بررسی قرار گرفت. حسین سعیدی با اشاره به برگزاری چهار پنل تخصصی در رابطه با مسائل مرتبط با اربعین حسینی در این همایش، گفت: امیدواریم برگزاری این قبیل همایش‌ها منشأ انسجام، وحدت و امنیت باشد. وی با اشاره به اهمیت تألیف کتاب‌هایی در زمینه اربعین، گفت: اربعین یک اثر بزرگ معنوی است که هر سال در حال تکرار است.

سعیدی به چاپ مقالات این همایش اشاره و ابراز امیدواری کرد که این مهم انگیزه خوبی برای پژوهش‌های بعدی باشد.

نتایج همایش عملی شود

دکتر جاسم عبدالواحد الضاحی استادیار دانشکده علوم انسانی دانشگاه کربلا هم به مهر گفت: در حاشیه کنفرانس زیارت اربعین که در دانشکده علوم انسانی دانشگاه کربلا با مشارکت دانشگاه علامه طباطبایی و عتبه امام حسین (ع) برگزار شد تعدادی پژوهش

مردم در این امر تاکنون کار تحقیقی یا نوشته علمی درباره این زیارت انجام نشده بود. به‌رحال اکنون ما وارد دوره جدیدی شده‌ایم و زیارت اربعین و باقی زیارات به میدان علم و پژوهش راه یافته‌اند و کتاب‌ها، پژوهش‌ها و پروپوزال‌هایی که به قضیه اربعین می‌پردازند در حال تدوین است.

لزوم کار علمی و پژوهشی در حوزه اربعین

مسئول کارگروه رسانه‌ها و فضای مجازی کمیته فرهنگی ستاد مرکزی اربعین گفت: مراسم اربعین حسینی یکی از خارق‌العاده‌ترین رویدادهای است که در قرن ۲۱ به شکل فعلی انجام می‌شود اگرچه این یک رویداد سنتی و قدیمی و تاریخی در حوزه مناسک دینی محسوب می‌شود.

سید محمدرضا خوش‌شو با اشاره به عظمت مراسم اربعین، گفت: ۱۲ تا ۲۰ میلیون کنشگر فعال در این مراسم شرکت می‌کنند و این اتفاق یک اتفاق نادر در سطح جهان است و اندیشمندان جهان به این مسئله واقف هستند که این اتفاق بزرگ‌ترین گردهمایی مردم در منطقه و در یک بازه زمانی خاص است.

وی با اشاره به اینکه هیچ گردهمایی در سطح جهان به‌صورت سالانه و در این ابعاد برگزار نمی‌شود، گفت: مراسم اربعین نیازمند ادبیات نظری و پژوهش‌های علمی است.

خوش‌شو ادامه داد: کمیته فرهنگی آموزشی ستاد مرکزی اربعین با همکاری دانشگاه‌های ایران و عراق، دیگر کشورهای جهان اعم از اروپایی و آمریکایی و دیگر کشورهای اسلامی اقدام به برگزاری این همایش کرده است، در این همایش نخبگان و دانشجویان گرد هم آمده و در مورد مسائل مرتبط با مراسم اربعین حسینی به اظهار نظر و بیان دیدگاه خودشان می‌پردازند.

مسئول کارگروه رسانه‌ها و فضای مجازی کمیته فرهنگی ستاد مرکزی اربعین با اشاره به برگزاری دومین همایش اربعین در دانشگاه کربلا و با حضور بیش از ۱۰۰ نفر از اندیشمندان دو کشور ایران و عراق، گفت: ضرورت انجام کار علمی و نظری در این حوزه احساس می‌شود.

وی تصریح کرد: باید ادبیات مختص به اربعین ایجاد شود و چالش‌های پیش رو از منظر آینده‌پژوهی مدنظر قرار گیرد.

و تحقیق در چهار محور عقیدتی، ادبیات، فقه و علوم انسانی شرکت داشتند.

وی بیان کرد: این کنفرانس با حضور پژوهشگران عرب و دیگر کشورها بود و مباحث مختلفی در این کنفرانس مطرح شد که برای افراد ذی‌ربط و مسئولان استان بسیار مفید فایده بود و امیدواریم نتایج این کنفرانس عملی هم شود.

این متخصص در رشته بلاغت عربی یادآور شد: همچنین نتایج تحقیقات و مطالعات ارزنده اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی که رنج سفر را به خاطر اباعبدالله الحسین تحمل کردند مورد توجه و استفاده پژوهشگران دانشگاه کربلا قرار گرفت.

وی تصریح کرد: این بحث‌ها که بیشتر ماهیت علمی و فلسفی داشتند مورد استقبال اساتید دانشگاه کربلا قرار گرفت.

حضور ۸۶ پژوهشگر از کشورهای اسلامی

استاد بلاسم العزیز الزامنی از دانشکده علوم انسانی دانشگاه کربلا هم به مهر گفت: با استعانت و توفیق الهی توانستیم این کنفرانس بین‌المللی را برگزار کنیم. در برپایی این کنفرانس چهار نهاد دانشگاه کربلا، دانشگاه علامه طباطبایی، کمیته اربعین بعثه حج و زیارت ایران و عتبه امام حسین (ع) مشارکت داشتند.

وی ادامه داد: این کنفرانس اولین کنفرانسی است که در خلال زیارت اربعین برگزار می‌شود و در آن نزدیک به ۸۶ پژوهشگر از کشورهای مختلف ایران، عراق، سنگال، مصر و ... مشارکت کردند و در این کنفرانس کارهای پژوهشی طی دو روز در چارچوب چهار نشست و حلقه در هر روز با حضور شخصیت‌های برجسته و مقامات از نمایندگان وزارخانه‌ها و دانشگاه‌ها و مسئولین استانی و اساتید دانشگاه‌ها و دانشجویان مورد بحث و نقد قرار گرفت.

این استاد دانشکده علوم انسانی دانشگاه کربلا یادآور شد: موضوع مورد بحث این کنفرانس بررسی علمی زیارت اربعین حسین از گذشته تاکنون و چگونگی تبدیل آن از حالت احساسی محض به یک احساس علمی مبتنی بر شناخت و علم و تحقیق است.

وی ادامه داد: موضوع دیگر باوجود ورود زیارت اربعین به دانشگاه‌ها و همدلی و استقبال دانشگاهیان با عامه

مدرسه ای که خادمی رامش می کند / عاشقی دانش آموزان در مرز

اینجا یک مدرسه معمولی نیست. اینجا مرز شلمچه است و دانش آموزان در این نقطه مرزی این روزها درس خدمت از بر می کنند.

سیده فاطمه هلالات

از دو ساله هست تا نوجوان. اما بیشترشان دانش آموزند. بعضی ها را خانواده ها بعد از مدرسه به اینجا می آورند برخی هم از طرف مدرسه اعزام می شوند و ساعت ها می مانند و هر کدام کاری می کنند. این کودکان، کودک کار نیستند. خادمان کوچکی هستند که در مرز شلمچه به زائران امام حسین (ع) خدمت می کنند.

محمد مهدی ۱۰ ساله را آن پیش بند چهارخانه ای و بیان شیرینش جذاب کرده است. سبب پلاستیکی سیب را بر می دارد و تند و تند بین مردم پخش می کند. خالی که شد می آید سراغ سبب بعدی...

یک ریز تکرار می کند «من در خدمت به اباعبدالله احساس خستگی نمی کنم». محمد مهدی آشیان ساکن روستای سوریه یکی از روستاهای مسیر شلمچه است. این روزها هر بعد از ظهر به مرز می آید تا در موکب دوست پدرش خادمی کند.

«هر روز از مدرسه می آیم مشق هایم را می نویسم. بعدش می روم به مرز» محمد مهدی اما روزهای تعطیل شب به خانه بر نمی گردد همان جا در موکب شب ها را صبح می کند تا فرصت بیشتری برای خدمت داشته باشد. برایش فرقی ندارد کار چه باشد هر چه باشد نه نمی گوید: «واکس می زنم. سیب و نارنگی و پرتغال پخش می کنم. آب می دهم» سینه اش را صاف می کند و با همان لهجه شیرین عربی می گوید که او حریف همه کار است.

آن طور که محمد مهدی می گوید هر سال به زیارت امام حسین (ع) می رود. سال آینده هم دوست دارد در اربعین زائر مرقدهش باشد. آرزوهایش هم قد و قواره همتش است. می گوید کربلا که رفت از امام حسین می خواهد همه بیماران را شفا دهد و داعش را نابود کند.

بوی خوش بدرقه

علیرضا و مانی دو کودک دیگر هستند که برای خادمی به مرز شلمچه آمده اند. علیرضا ۹ ساله و خرمشهری است که کنار جاده نشست و سینی خرما روی سرش نگه داشته است. هر زائری که رد می شود از سینی اش دانه ای خرما بر می دارد.

می گوید هر روز نمی آید. یک روز در میان یا هر دو روز یک بار بعد از مدرسه می آید و در موکب دوست پدرش خدمت می کند. علیرضا از فشار وزن سینی خسته می شود. منکرش هم نیست اما خستگی مانع ادامه کارش نمی شود: «خسته شوم می روم داخل موکب استراحت می کنم و بر می گردم».

مانی رشیدی ۱۲ ساله اما از اهواز به شلمچه می آید. از بدرقه مانی، بوی خوشی می آید. مانی و چند کودک دیگر در جاده با یک شیشه عطر ایستاده اند. هر مرد عابری که گذر کند لباسش را خوشبو می کنند تا با عطری خوش راهسپار شود.

ثبت کند. نوبت دانش آموزان شادگانی بود. «ریحانه شاوردی» کلاس نهم است که برای اولین بار به مرز آمده تا خادمی کند. «اربعین پارسال با خانواده آمدم، اما الان با گروه آمدم تا از زائران پذیرایی کنم».

تعریف می کند که با آب و میوه و غذا از زوار اباعبدالله (ع) پذیرایی کرده و بسیار خوشحال است. چشم های ریحانه با موکب های خدمت رسان غریبه نیست. می گوید در بازار شادگان هم موکب می زند اما اینجا چیز دیگری است، جمعیت بیشتری هستند و به طور کلی حال و هوایش طور دیگری است. طوری که نمی تواند توصیفش کند.

«اینجا سرزمین عشق است. اینجا قطعه ای از بهشت است» این توصیف «سیده رقیه مرعشی» دیگر دانش آموز و عضو سازمان دانش آموزی شادگان از شلمچه است. رقیه ۱۳ ساله است اما خوب جملات را به کار می برد به قول اطرافیان بزرگتر از سنش صحبت

مانی برای ثوابش این کار را انجام می دهد. این بزرگترین هدف مانی و علیرضاست که می گویند از امام حسین هیچ چیز در مقابل این کارشان نمی خواهند.

کلاسی برای دانش آموزان خادم

خدمت کودکان در شلمچه اما تنها به کودکان خرمشهری و آبادانی و آنانی که دوست و آشنایی میان موکب مستقر در مرز دارند محدود نمی شود. حالا سه سالی هست که سازمان دانش آموزی بستری مهیا کرده تا کودکان از شهرهای مختلف طعم خدمت را بچشند. دانش آموزان عضو سازمان دانش آموزی با آن لباس فرم و دستمال هایی که دور گردن بسته اند، مشخص اند. با نظم بیشتری خدمت می کنند و هر کدام کاری مشخص دارد.

هر روز نوبت یک از شهرستان است که تجربه ای از خدمت را در خاطرات دوران تحصیلی دانش آموزانش

می گیرند. طرح دلنوشته ابعادالله(ع) طرحی است که توسط سازمان دانش آموزی استان خوزستان در مرزهای این استان در ایام مانده به اربعین در حال انجام است.

مسرور این طرح را هم تشریح می کند و می گوید: در قالب این طرح، فرم هایی میان زائران توزیع می شود که زائران می توانند دل نوشته های خود را در آن بنویسند. این دل نوشته ها در نهایت جمع آوری شده و به صورت یک کتابچه به چاپ می رسد و به بهترین دلنوشته ها با اولویت دلنوشته دانش آموزی نیز هدایایی اهدا خواهد شد.

رئیس سازمان دانش آموزی خوزستان در ادامه از تصمیم برای احداث سازه ای ثابت برای مواکب خدمات رسان این سازمان در مرز شلمچه خبر می دهد و می گوید: با توجه به اینکه هر سال موسم اربعین به فصل گرم سال نزدیک می شود، تهیه تهویه و نصب سیستم سرمایشی به یک نیاز تبدیل می شود. سازمان دانش آموزی با هماهنگی که پس از نخستین بازدیدی که مدیران سازمان از مواکب شلمچه داشته اند، تصمیم به احداث سازه ای ثابت برای سال های آینده در این مرز را دارد.

وی ادامه می دهد: بخشی از کمک هایی که از بدنه سازمان اعم از اعضا سازمان استان و سایر استان ها و همچنین کمک های سازمانی که تاکنون دریافت و صرف خدمات رسانی به زوار می شد، به احداث این سازه ثابت اختصاص خواهد یافت تا سال های آینده نیز بتوان با کیفیتی مناسب به ارائه خدمات پرداخت.

خادمی: کلاسی برای معرفت

رئیس سازمان دانش آموزی خوزستان هدف از همه این کارها را راه اندازی کلاس درس می داند. کلاسی که در آن تقویت اخلاق و معرفت جامعه فرهنگیان و دانش آموان دنبال شود. مسرور می گوید: درست است توسط اعضا و مربیان به زوار خدمات رسانی می شود اما اولویت این سازمان از حضور در مرز در ایام اربعین، تقویت ایمان و اعتقاد مذهبی است.

برای این کودکان و دانش آموزان اربعین نمی گذرد. اربعین می ماند و با آنها بزرگ می شود. این کودکان قرار است پیام قیامی را به نسل های بعد منتقل کنند که درسش را با ساعت های خادمی کردن عاشقانه زیر تیغ سوزان آفتاب خوزستان از بر شده اند.

آن طور که رئیس سازمان دانش آموزی خوزستان می گوید در بحث خدمات رسانی اعضا و مربیان از دیگر استان های هم حضور داشته اند اما سعی شده بیشتر نیروها بومی به کار گیری شوند. این سازمان برای ساعاتی که دانش آموزان و مربیان در مدرسه هستند و قادر به خدمات رسانی در مواکب نیستند هم چاره ای اندیشیده است.

مسرور در این خصوص توضیح می دهد: از میان ۴۰ منطقه آموزشی خوزستان، هر ۲۰ منطقه به عنوان پشتیبان یکی از مواکب تعیین شده اند که علاوه بر کمک های مالی، خدمات رسانی در مواکب برای این مناطق نیز در غالب اردوهای یک روزه تعریف شده است.

وی ادامه می دهد: برای خدمات رسانی از مربیان و اعضا که دانش آموزان عضو سازمان دانش آموزی هستند به صورت داوطلبانه و با رضایت والدین طبق برنامه زمان بندی شده استفاده می شود و علاوه بر این افراد بازنشستگان داوطلب نیز به صورت ثابت در مواکب مستقر هستند.

کتابچه ای از دلنوشته ها

دانش آموزان خادم و مربیانشان این روزها تنها از زوار پذیرایی نمی کنند، بلکه از آنها حرف دل هم

می کند. رقیه تعریف می کند برای آمدن داوطلب شد و اکنون از بودن در مرز خوشحال است. می گوید: احساس خوبی دارم. عاشق امام حسین هستم و به خدمت زوارش افتخار می کنم.

اعتقاد دارد اگر اینجاست امام حسین(ع) او را طلبیده است. سیده رقیه، بین ماندن و خادمی کردن یا رفتن و زائر شدن گزینه ای را انتخاب نمی کند. می گوید: خیلی دوست دارم به کربلا بروم اما آقا من را برای زیارت نطلبیده است.

۴۰ منطقه آموزشی پشتیبان خادمان دانش آموز

رئیس سازمان دانش آموزی خوزستان به این حضور اشاره می کند و می گوید این رویه حالا سه سال است که در دو مرز جذابیه و شلمچه در حال انجام است اما امسال به نسبت سال های گذشته از شرایط بهتری برخوردار شده است.

در هر کدام از دو مرز شلمچه و جذابیه یک مواکب برای خدمات رسانی سازمان دانش آموزی برپا شده است که علیرضا مسرور می گوید: امسال در هر دو مرز به ویژه در مرز شلمچه شاهد توسعه مواکب بودیم. به طوری که مواکب سازمان دانش آموزی در شلمچه از لحاظ وسعت و نزدیکی به مرز رتبه سوم را دارد.

MEHR NEWSAGENCY

MEHR NEWSAGENCY

NEWSAGENCY
دکتر Pedramkhoo

مرور خاطرات تاریخ در یکی از بزرگترین مساجد جهان اسلام

زائران اربعین حسینی (ع) در مدتی که در نجف اقامت دارند علاوه بر زیارت بارگاه امام علی (ع) سایر اماکن مقدس این شهر را نیز زیارت کنند که مسجد کوفه از جمله آنها است.

در ۱۰ کیلومتری شمال شرق نجف اشرف شهر کوفه قرار دارد؛ از میدان ثوره العشرین خودروهایی کوفه، زائران را با کرایه ۳ هزار تومانی به مسجد کوفه می‌برند.

بعد از نیم ساعت به نزدیکی مسجد کوفه که از بزرگترین مساجد جهان اسلام به شمار می‌رود می‌رسیم.

نیروهای امنیتی اطراف مسجد حضور دارند و زائران بسیاری در اطراف مسجد خود را برای ورود به آن آماده می‌کنند.

گنبد طلایی مسجد کوفه با چهار مناره آن، زیبایی خاصی به این مسجد بخشیده است.

این مسجد دو صحن اصلی دارد که بخشی از آن روباز بوده و بخشی نیز سرپوشیده است که بیش از ۱۸۰ ستون دارد.

وقتی وارد مسجد کوفه می‌شویم می‌توان خاطرات تاریخی آن را مجسم کنیم. آنگاه که امام المتقین (ع) سالیان سال در آن اقامه نماز کرد و بر فراز منبر آن خطبه‌ها خواند و امور کشور داری خود را در آنجا انجام می‌داد و در نهایت در محراب این مکان مقدس به شهادت رسید.

راهنمای مسجد برای زائران می‌گفت: مرقد مسلم بن عقیل (ع)، هانی بن عروه و مرقد مختار ثقفی نیز در مسجد کوفه قرار دارد.

نماز مسافر در مسجد کوفه کامل است

این روحانی از فضیلت بسیار زیاد مسجد کوفه برایمان گفت که نماز در این مسجد برای مسافر کامل است و در روایات داریم که هر کسی وارد مسجد کوفه شود آمرزیده خواهد شد و این مسجد در واقع مرکز حکومت امام زمان (عج) می‌باشد.

به نظر می‌رسد با توجه به سابقه تاریخی شهر کوفه و اهمیت این شهر در تصمیمات حکومتی آن دوران، امروز دیگر آن جایگاه و اهمیت خود را از دست داده است و صرفاً شهری کوچک در اطراف نجف به شمار می‌رود.

در صحن اصلی مسجد که وارد می‌شویم نقاط مختلفی به چشم می‌خورد که هر یک دارای نام و

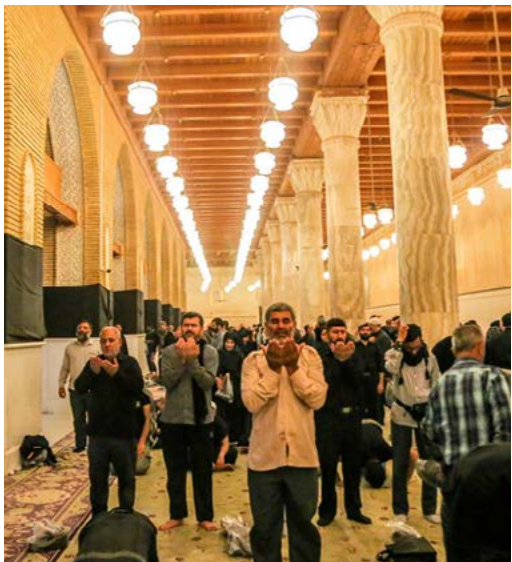
مقامی است و اعمال خاصی دارد. یکی از این مکان‌ها، رحبه امیرالمؤمنین (ع) است که می‌گویند امام علی (ع) در سکویی در این ناحیه می‌نشستند و به سؤالات مردم پاسخ می‌دادند. از دیگر مقام‌های این مسجد دکه القضاء است که امام علی (ع) در آنجا قضاوت می‌کردند.

مقام حضرت آدم که در روایت آمده در این نقطه توبه ایشان از سوی پروردگار پذیرفته شده است و نیز مقام جبرئیل و مقام حضرت آدم، مقام امام صادق (ع)، مقام حضرت زین العابدین (ع) و مقام حضرت خضر و جایگاه فرود کشتی نوح از دیگر جایگاه‌های با ارزش این مسجد تاریخی است.

در نقاط مختلف این مسجد زائران گروه گروه مشغول اقامه نماز و خواندن ادعیه هستند و روحانیون نیز از فضیلت این مسجد با عظمت برایشان سخن می‌گویند.

در بیرون مسجد نیز اهالی کوفه ایستاده‌اند و زائران را به خانه‌هایشان دعوت می‌کنند تا از آنان پذیرایی کنند.

سه روز قبل از اربعین پیاده روی اربعین از نجف اشرف آغاز می‌شود و عاشقان حسین بن علی (ع) خود را از هر کجا به نجف می‌رسانند تا در این مسیر اصلی ۸۳ کیلومتری خود را به شهر کربلا برسانند.

وقتی همه عزم رفتن می کنند/ در کربلا حد و مرزی نیست

**ساعت ها در راهند، مرز به مرز
را با پرچم رنگارنگ گذر می
کنند تا برسند به جایی که برای دل ها حد و مرز
وجود ندارد، و این حکایت عاشقی اتباع غیر ایرانی
است که از شلمچه راهی کربلا می شوند.**

سیده فاطمه هاللات

حاج حسین یک روحانی است. خوب معنای آزادی را می داند. طعمش را چشیده که سرمست از کشورش آذربایجان راهی شده تا برود کربلا. حاج حسین مردی میانسال با مو و محاسن جوانمندی است. کم حرف می زند و شمرده. در آن کاروان تنها او و آقای مترجم، فارسی متوجه شده و به فارسی حرف هم می زنند، هر چند بریده و گاهی نامفهوم. از اینکه قرار است زائر حسین باشد خوشحال است. بسیار خوشحال! خودش اینطور می گوید. می گوید عشق به حسین (ع) در آذربایجان سینه به سینه از والدین به فرزندان منتقل می شود و زمانی که کشورشان آزاد شد آتش این عشق هم زبانه کشید.

برای حاج حسین اما این آزادی آنقدر زیباست که کربلا را مقصد زیارت هر ساله اش کرده است. می گوید نذر نیست، نیت است. «نذر نکردم اما اینطور راز و نیاز کردم که اگر خدا عمرم را زیاد کرد و سلامت باشم هر سال بیایم زیارت اباعبدالله (ع)». «همیشه دعاگوی رهبر عزیزمان هستیم که شرایط زیارت را فراهم کرد». می گوید: آیت الله خامنه ای رهبر ما هم هست ما به وجودش افتخار می کنیم. می خواهد برود از شهادت هم باک ندارد. او عزم رفتن کرده است. می گوید می خواهد برود بدون ذره ای واهمه از نا امنی در عراق.

ویلچر مادر بزرگ با هم می رود تا بین جمعیت جا شود تا از آنجا برود، به امید یک نگاه...

لبانش هست.

زردخت بانو و همسفرانش هفت روز را از پاکستان با اتوبوس در راه بوده اند تا برسند به شلمچه و از اینجا به بعد می خواهند پیاده بروند.

این بانوی ۲۲ ساله سه بار دیگر نیز به زیارت امام حسین (ع) مشرف شده است.

زردخت بانو با زیارت دلخوش می شود. می گوید: دلمان زیارت می خواهد. با زیارت دلمان خوش می شود. این ها را می گوید و در صف طولانی برای رفتن می ایستد.

آرزوی یک نگاه به بارگاه

اما برای ویلچر مادر بزرگ افغانستانی جا پیدا نمی شود. خیلی ها باید جابه جا شوند تا جا باز شود. برای همین او و شش نفر دیگر که با او آمده اند عقب می ایستدند. مادر بزرگ نه چشم هایش خوب می بیند و نه گوش هایش صداها را خوب می شنود. پسرش دو سالی هست که از افغانستان به ایران آمده اما خودش تازه وارد است. دخترش می گوید از وقتی آمده برای رفتن به کربلا بی قراری می کند.

در گوشش سوال اینکه با این رفتن از امام حسین (ع) چه می خواهد را فریاد می زند تا می شنود و پاسخ می هد: می خواهم چشم هایم باز شود تا گنبدش را ببینم.

گذر ۵۰ هزار تبعه خارجی از شلمچه
فرماندار خرمشهر در آخرین آماری که ارائه کرده است، شمار اتباع غیر ایرانی که از اول ماه صفر از مرز شلمچه به عراق سفر کرده اند را ۵۰ هزار نفر اعلام می کند.

جدا کردن مسیر گذر و عبور اتباع خارجه از پایانه شلمچه تا عراق از مسیر زائران ایرانی را از جمله کارهای است که ولی الله حیاتی به عنوان اقدامات انجام شده برای تسهیل در تردد اتباع خارجی در این مرز بین المللی از آن یاد می کند.

وی با یادآور شدن اینکه مرز بین المللی شلمچه تنها گذرگاه عبور اتباع خارجی است، به بیشترین زائران خارجی اربعین گذر کرده از این مرز نیز اشاره می کند و می گوید: عمده اتباع خارجی گذر کرده از مرز شلمچه از کشورهای روسیه، پاکستان، هند، افغانستان، آذربایجان و لبنان بوده اند.

تردد زائران تبعه خارجی از مرز شلمچه در روزهای آخر بیشتر شده است و هر روز بر تعداد گذر مجبان اباعبدالله (ع) افزوده می شود. تا تاریخ یکدلی و نزدیکی دل های عاشقانی را در حافظه خود ثبت کند که نه بعد مسافت و نه زبان و ملیتشان مانعی برای عرض ارادتی میلیونی نبوده است.

زیارت حسین شناسنامه مومن است

اینجا همه عجله دارند حتی بی بی زهرا، بی بی زهرا بانویی حدودا ۵۰ ساله اهل پاکستان است. گام هایش را سریع برمی دارد. می خواهد زودتر برود و برای اولین بار است زائر امام حسین (ع) می شود. می گوید: همیشه آرزو زیارت امام حسین (ع) را داشتم و الان خیلی خوشحالم.

این احساس خاص او نیست. «پیر نصیر» یکی دیگر از اعضای کاروانی که بی بی زهرا با آن راهی کربلاست هم حس و حالش با حال بی بی تفاوت زیادی نمی کند. «در شناسنامه مومن است که کربلا را زیارت کند» این اعتقاد قلبی اوست.

تحمل سختی زیارت برای دل خوشی

از یک جایی به بعد مسیر زوار ایرانی و اتباع غیر ایرانی دو تا می شود. اتباع راهروی بلند آبی رنگی را طی می کنند تا برسند به صف های کنار گیت های گذر. راهرویی که به خاطر آماده نشدن ساختمان اصلی اتباع حالا تنها اسکلت دارستی است که دورش را با گونی های آبی پلاستیکی پیچیده اند. همانجا با «زردخت بانو» برخورد می کنم. سوار گاری چهار چرخ شده و چادر قهوه ای روشن اش را دو کمرش پیچیده است.

به سختی از روی گاری بلند می شود. می گوید انگشتانش خشک شده اند با این حال لبخند روی

■ از ۱۸ وزیر کابینه دولت ۱۰ نفر از جمله وزیر کشور، بهداشت، راه و شهرسازی، نیرو، صنعت و معدن، ورزش و جوانان، کشاورزی، آموزش و پرورش، کار و امور اجتماعی و نفت در این مدت به مناطق زلزله زده سفر کردند. بماند که بعضی از این وزرا هم صرفاً حضوری نمایشی داشتند.

■ غم کرمانشاه آواری شده بر دل‌های ایرانیان و تمام آنهایی که امکان آمدن به منطقه را ندارند به هر نوعی سعی می‌کنند با مردم آسیب دیده ابراز همدردی کنند، همه نهادها و ارگانها نیز پای کار هستند تا بلکه اندکی از بار این مصیبت بکاهند.

■ معنای زمین لرزه را شاید هیچ کس در دنیا به اندازه مردم بم درک نکند شهری که در آن ۳۰ هزار نفر در ۷ ثانیه کشته شد و حالا این مردم برای کمک به کرمانشاه آستین بالا زده اند.

■ انگار تقدیر بچه‌های ما با غم گره خورده و هر نسلی از ما باید گرفتار یک مصیبت عظمی شود تا طعم شیرین کودکی را به کاممان تلخ کند، کودکانی که تا دیروز سهمشان از دنیا همان اسباب بازی هایی بود که زیر خروارها خاک مدفون شدند، خیلی زودتر از آنچه فکرش را بکنند معنی غم و اندوه را لمس کردند.

زلزله کرمانشاه

مسلم معین

یک دلی مذهب برای نقش بستن امید بر دشت غم زده ذهاب

هموطنان، انجمن خیریه زنان ارومیه اصفهان نیز همچون سایر هم میهنان به ارسال کمک های غیر نقدی برای زلزله زدگان اقدام کرد. کمک های انجمن زنان ارومیه اصفهان نیز کمک های خود شامل پتو، لباس گرم، انواع خوراکی و لوازم بهداشتی را توسط اداره کل بهزیستی استان اصفهان برای کمک به آسیب دیدگان این فاجعه روانه مناطق زلزله زده کشور کردند.

مسیحیان کاتولیک شهرستان نور نیز به کمک زلزله زدگان شتافتند

هموطنان فهیم مسیحی نیز به یاری زلزله زدگان غرب کشور شتافتند و با نمایش شعور و حس وطن پرستی خود کمکهای خود شامل چادر، پوشاک، آب معدنی، مواد غذایی و بهداشتی به ارزش بیش از ۱۵۰ میلیون ریال را به خلیفه گری ارومیه شهرستان نور تحویل دادند و به این مناطق ارسال گردید.

همدردی ترکمن های اهل سنت مراوه تپه به زلزله زدگان با جمع آوری کمک

ترکمنهای ساکن شهرستان مرزی مراوه تپه در استان گلستان هم ضمن عرض تسلیت به هم وطنانشان در استان کرمانشاه، اقدام به جمع آوری هدایای خود برای ارسال به مناطق زلزله زده کرمانشاه کرده اند و جمع آوری این کمکها در همه مناطق شهری و روستایی این شهرستان آغاز شده و ادامه دارد.

به گزارش مهر، اوج همدلی را این روزها در سیل خوشان محبت ایرانیان می بینیم، محبتی که با گسیل کمک های مردمی به نمایش درآمده، آنچنان که بار ترافیکی جاده های منتهی به مناطق زلزله زده به خاطر محموله های حامل کمک های مردمی به حدی زیاد است که به جرئت می توان گفت هیچ یک از کریدورهای بین شهری جهان حداقل در مورد ارسال کمک در بلایای طبیعی شاهد این ترافیک طولانی تاکنون نبوده است.

این نمایش حس هم نوع دوستی خاص ایرانی آدم را یاد شعر فردوسی حکیم اندازد که «باشد همی نیک و بد پایدار، همان به نیکی بود یادگار»...

اسقف ارومیه اصفهان و جنوب ایران نیز در پی وقوع زلزله در استان های کرمانشاه و ایلام با ارسال پیامی در گذشت جمعی از هموطنان را تسلیت گفت. مولوی عبدالحمید اسماعیل زهی، امام جمعه مسجد مکی و مدیر حوزه علمیه دارالعلوم اهل سنت زاهدان در خطبه های نماز جمعه کمک مردم به زلزله زدگان غرب کشور را جهاد دانست و اظهار داشت: مردم با کمک های نقدی و غیر نقدی خودشان به یاری بازماندگان زلزله غرب کشور بشتابند.

وی از مردم خواست تا در قبال بلا و مصیبتی که هموطنان در استان کرمانشاه به آن مبتلا شده اند بی تفاوت نباشند و به آنان کمک کنند. ماموستا ملا محمد محمدی امام جمعه اهل سنت کرمانشاه نیز با دلگرمی به زلزله زدگان گفت: ما در کنار مردم زلزله زده هستیم و پیگیر مطالبات آنان خواهیم بود.

کمک های غیر نقدی شورای خلیفه گری ارومیه اصفهان و جنوب ایران به زلزله زدگان

به گفته منیا فوکاسیان، سخنگوی شورای خلیفه گری ارومیه اصفهان و جنوب ایران، شورای خلیفه گری ارومیه اصفهان و جنوب ایران با هماهنگی جمعیت هلال احمر استان اصفهان کمک های غیر نقدی رهبر شورای خلیفه گری را با ارزش ۱۰ میلیون تومان به مناطق زلزله زده غرب کشور ارسال کرد.

سخنگوی شورای خلیفه گری ارومیه اصفهان و جنوب ایران اعلام کرده است که براساس اعلامیه شورای خلیفه گری، ارومیه اصفهان نیز می تواند کمک های نقدی و غیر نقدی که شامل پتو، چادر و مواد غذایی فاسد نشدنی است، را به کلیسای وانک تحویل دهند.

همدلی انجمن خیریه زنان ارومیه اصفهان با ارسال کمک به مناطق زلزله زده

در پی وقوع زمین لرزه در غرب کشور و بی خانمان شدن تعداد زیادی از

مردم ایران فارغ از هر دین و مذهبی و با هر مرام و مسلکی یکدل شده اند برای اینکه دوباره رنگ امید و زندگی بر دشت غم زده ذهاب نقش ببندد.

مویه های مادرانه هایشان بر آوار به جا مانده از یک عمر زندگی زخم می زند بر دلهایی که تاب دیدن یک آن ناراحتی مادر را ندارند، درد دارد دیدن ناله ها و فغان پدرانی که فرزندانشان زیر خروارها خاک مدفون شده اند و با چنگ کشیدن روی خاک بی مهر التماس می کنند تا بلکه ردی از آنها پیدا کنند. این صحنه ها تنها گوشه ای از فاجعه ایست که رنگ غم را بر سرزمین نواهای شاد پاشیده، نواهای شادی که به مویه و ماتم بدل شده از سوگ داغی که زلزله بر دلهايشان گذاشت.

همه برای کمک به مردم زلزله زده غرب سر از پا نمی شناسند و در این بحبوحه خبرهای پر از مهری می شنویم از حراج انگشتر اهدایی مقام معظم رهبری و استوک های اسطوره فقید اخلاق و ورزش، از اهدای جهیزیه های نوعروسان و حلقه های ازدواجی که بوی خوشبختی می دهند، از خانواده شهیدی که لوازم خانه وی را برای زلزله زدگان می فرستند تا مددجوی کمیته امدادی که فرش زیر پایش را به آنها اهدا می کند و همه اینها برای نشان دادن لبخند بر لب آسیب دیدگان از زلزله است که قطعاً بی اجر نخواهد ماند.

بعد از زلزله مرگبار، این بار سیل آمد، اما سیل محبت و عاطفه، سیل کمک هایی که راهی شهرهای زلزله زده شد، سیلی که نشان از زندگی داشت و از امیدی حکایت می کرد که باید به آن چنگ زد و ایستاد مثل روزهای جنگ.

مردم جای جای ایران زلزله را شرمنده محبت های خود کردند و با پشت سر گذاشتن مرزهای مذاهب و ادیان جلوه گر حس پاک هم نوع دوستی شدند، برخلاف تمام تلاش های دشمنان نظام برای نفرت افکنی، یکدل شدند و وحدت همیشگیشان را به رخ آنها پی کشیدند که چشم دیدن این یکی شدن ملت را ندارند.

در همان روزهای اول این واقعه اسفناک، پاپ فرانسیس رهبر کاتولیک های جهان با ارسال دو پیام جداگانه برای ایران و عراق با ملت های این دو کشور و آسیب دیدگان زلزله ابراز تالم و همدردی کرد.

اما گارگین دوم رهبر مذهبی ارومیه جهان نیز در پیامی حادثه جانگداز زلزله غرب کشور را که در آن شماری از هموطنان جان باخته یا مصدوم شدند، تسلیت گفت.

انجام ستودنی پس از ۷ ریشتر زلزله / همه پای کارند

همکاری ها و انسجام میان اقدامات امدادی انجام شده پس از حادثه زلزله شب گذشته تاکنون ستودنی بوده است.

زلزله ۷.۳ ریشتری باعث نشد که انسجام موجود در میان مردم و ارگان و نهادهای مختلف از بین برود بلکه انسجام را نیز بیشتر کرد. از اولین دقایق پس از وقوع زلزله همه به صحنه آمدند. از نیروهای مردمی گرفته تا نهادهای نظامی و دولتی و ... هر کسی به سهم خود به دنبال این است که زخم تن تنومند کرمانشاه را التیام ببخشد. زخمی که زلزله ای ۷ ریشتری وارد کرد.

سپاه و ارتش مثل همیشه از اولین دقایق ورود کردند. سپاه حضرت نبی اکرم (ص) کرمانشاه پیگیری های لازم را انجام داد و از طرف دیگر فرمانده نیروی زمینی ارتش نیز پیگیر حل مشکلات بوده است. نیروهای ارتش و سپاه نیز در محل حادثه حاضر شدند و در حال امداد رسانی به حادثه دیدگان هستند.

نگاه ویژه فرماندهان کل سپاه و ارتش و اعلام خبر حضور آن ها در این مناطق نقطه قوت دیگری در رسیدگی هاست.

در طرف دیگر دولتی ها هم در صحنه حضور جدی دارند. مدیریت ارشد استان کرمانشاه از همان دقایق اول در صحنه بوده و مدیریت اقدامات را انجام داده است. استاندار کرمانشاه پس از پیگیری ها در مرکز استان، شخصا راهی مناطق حادثه دیده شده و رسیدگی را در صحنه انجام می دهد.

پیام های تسلیت و دستور رهبر انقلاب

پیام های تسلیت مختلفی نیز از گوشه و کنار ایران برای کرمانشاهیان نوشته می شود تا شاید حداقل التیامی بر زخمی که ایجاد شده، باشد. در داخل استان هم چهره ها و مسئولین پیام تسلیت صادر کرده اند. استاندار کرمانشاه به همراه نماینده ولی فقیه در استان و امام جمعه کرمانشاه نیز به صورت مشترک پیام تسلیتی در همین خصوص صادر کرده اند.

اما مهم تر از هر چیز پیام تسلیت رهبر معظم انقلاب و دستور رسیدگی به حادثه دیدگان بود. همین پیام

در این لحظات حجت را تمام کرد و باز هم روحیه کرمانشاهیان و به خصوص مسئولین و نیروهای مردمی را افزایش داد تا بتوانند به حادثه دیدگان خدمت کنند.

فعالیت بی وقفه رسانه ها

از همان دقایق اولیه پس از حادثه زلزله، رسانه های استان فارغ از هر گرایش سیاسی و نام، بی وقفه پای کار بودند. انتشار اخبار لحظه به لحظه در طول ساعات

بامدادی تاکنون هم نکته مثبتی است که به فضای امداد رسانی ها پویایی بیشتری بخشیده است.

مردم نیز به صورت خودجوش وارد عمل شده به یکدیگر در امداد رسانی ها کمک می کنند. این روحیه همکاری در شرایط بحران قطعاً در حوادث کم نظیر است.

اعزام گروه های جهادی امداد رسانی به مناطق زلزله زده غرب کشور

داوود گودرزی با اشاره به وقوع حادثه تلخ زمین

آمادگی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه برای کمک به مصدومان زلزله

دکتر محمودرضا مرادی با اشاره به آمادگی کامل برای امداد رسانی به مصدومان زلزله گفت: دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه آسیب ندیده است فقط ۲ بیمارستان وابسته به این دانشگاه که نزدیک کانون زلزله بوده تا اندازه ای آسیب دیده است.

وی ادامه داد: دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه از نظر آموزشی تعطیل است، انترن ها و دستیاران برای کمک به مصدومان زلزله رخ داده در آمادگی به سر می برند.

شهرداری تهران برای کمک به زلزله زدگان کرمانشاه وارد عمل شده است

آرش رضایی شهردار کرمانشاه با اشاره به زلزله در این استان گفت: شهرداری تهران برای کمک به زلزله زدگان کرمانشاه وارد عمل شده است.

وی ادامه داد: ۴۰ هزار تخته چادر و دو تریلر آب معدنی از جمله این کمکها است.

شهردار کرمانشاه با اعلام اینکه امکانات شهرداری کرمانشاه در اختیار فرمانداری ها است، تصریح کرد: مسکن مهر امن هستند و خسارتها طبیعی است.

اعزام گروه های جهادی امداد رسانی به مناطق زلزله زده غرب کشور

داوود گودرزی با اشاره به وقوع حادثه تلخ زمین

رقابت حسابهای شخصی کمک به زلزله زدگان / جیبهایی که در زلزله پُر شدند

اعلام شماره حساب های خصوصی برای کمک به زلزله زدگان که به تلقین بی اعتمادی مردم به نهادهای خدمات رسان دامن زده، باعث شد تا جیب عده ای افراد سودجو هم در این بین پُر شود.

بعد از وقوع زلزله بزرگ ۷.۳ ریشتری که در شهرهای غربی استان کرمانشاه اتفاق افتاد و تصاویر درناکی که از فاجعه مخابره شد، همه به تب و تاب برای کمک به زلزله زدگان افتادند.

عده ای از هموطنان کمک های خود را به مراجع رسمی امدادسانی همچون جمعیت هلال احمر سپردند تا به دست مردمان آسیب دیده برسانند، عده ای دیگر اما هنوز در گیر و دار نوعی بی اعتمادی به دستگاه های رسمی برای ارسال کمک های خود بودند و برای همین اقدام به جمع آوری کمک های دوست و آشنایان خود کرده و از دور و نزدیک خود را با کمک های جمع شده به این مناطق می رساندند.

چهره های معروف سیاسی، هنری، ورزشی و... هم با کمک جایگاه و محبوبیتی که بین مردم داشتند به اعلام شماره حساب های شخصی خود برای جمع آوری کمک های مردمی اقدام کردند تا با جلب اعتماد آنها کمک های اهدایی را به صورت هدفمند به مناطق آسیب دیده بفرستند.

در این بین برخی از این چهره ها که در فضای مجازی به جلب کمک ها با اعلام شماره حساب اقدام کرده بودند با حضور در مناطق زلزله زده و ارزیابی کمک های مورد نیاز اقدام به تهیه و ارسال آن کردند و بماند که بعضی ها هم تاکنون هیچ اقدامی نکرده اند و برخی نیز به حضور چند ساعت با خودروها لاکچریشان در این مناطق بسنده کرده و سلفی هایشان را گرفتند و رفتند.

برخی از افراد سودجو هم در این بستر فراهم شده با سوء استفاده از احساسات انسان دوستانه مردم عزیز نهایت استفاده را بردند و با وجود اخطارهای پلیس فتا و نهادهای مختلف برای هوشیاری مردم جیب عده ای در این میان پُر شد. سیل کمک های گسیل شده به مناطق زلزله زده توسط خودروهای شخصی علاوه بر ایجاد ترافیک سنگین در این مناطق آن هم در روزهای اولیه حادثه که زلزله زدگان به شدت نیازمند حضور نیروهای امداد رسان بودند مشکلات زیادی را برای آنها ایجاد کرد.

علاوه بر کند شدن سرعت امدادسانی و دیر رسیدن محموله های بزرگ جمع آوری شده توسط نهادهای رسمی به

این مناطق، موجب برداشتهای غلط رسانه های معاند از این موضوع شد و آنها با فرافکنی همیشگی خود این حضور شخصی مردم در دل حادثه را نشانه بی اعتمادی مردم به نهادهای خدمت رسان نظام بیان کردند.

این موضوع در حالی است که موج کمک های مردمی که افراد شخصا به توزیع آنها در مناطق اقدام می کردند و در روزهای اولیه حادثه به اوج خود رسید طی روزهای اخیر به شدت فروکش کرده، اما این دستگاه های رسمی هستند که کماکان در حال جمع آوری کمک و ارسال آن به این مناطق هستند.

این مناطق، موجب برداشتهای غلط رسانه های معاند از این موضوع شد و آنها با فرافکنی همیشگی خود این حضور شخصی مردم در دل حادثه را نشانه بی اعتمادی مردم به نهادهای خدمت رسان نظام بیان کردند.

این موضوع در حالی است که موج کمک های مردمی که افراد شخصا به توزیع آنها در مناطق اقدام می کردند و در روزهای اولیه حادثه به اوج خود رسید طی روزهای اخیر به شدت فروکش کرده، اما این دستگاه های رسمی هستند که کماکان در حال جمع آوری کمک و ارسال آن به این مناطق هستند.

بررسی شماره حساب های خصوصی اعلام شده برای کمک به زلزله زدگان

علیرضا گودرزی، مدیر کل امور اجتماعی و فرهنگی استانداری کرمانشاه، در جلسه کارگروه تخصصی سازمان های مردم نهاد استان کرمانشاه با موضوع چگونگی مدیریت بحران پس از زلزله، همدلی بی نظیری که در سراسر کشور نسبت به زلزله زدگان استان کرمانشاه ایجاد شد را گران بها ترین سرمایه اجتماعی دانست. وی با اشاره به مدیریت نامناسب توزیع کمک های مردمی بین زلزله زدگان بیان داشت: سیل کمک های مردمی قبل از شناسایی زلزله زدگان، مسئولان را غافل گیر کرد.

این مقام مسئول همچنین از بررسی شماره حساب های اعلام شده برای کمک به زلزله زدگان خبر داد و تصریح کرد: این اقدام در راستای محافظت از مال و نیت خیرین و اطمینان بخشی از اینکه کمک ها برای زلزله زدگان هزینه شده یا نه، انجام می گیرد.

فراخوان کمک هلال احمر برای بسته بندی کمک های مردمی فراخوان کمک برای بسته بندی کمک های مردمی هلال احمر شهرستان کرمانشاه طی روزهای اخیر نشان از حجم بالای کار بود که وقتی به مکان دپوی کمک ها برای کمک به بسته بندی سر زد از این همه کمک متعجب بودم.

حدود بیش از ۵۰ نفر در سالن مجموعه ورزشی این جمعیت در حال بسته بندی کمک های ارسالی از سراسر کشور بودند و پس از بسته بندی به سرعت به مناطق زلزله زده ارسال می شد تا به دست مردم آسیب دیده برسد.

کمک ها از همه نوع بود و بسته ها شامل ستهای بهداشتی، غذایی، پوشاک و... می شد که خانم ها آنها را بسته بندی و آقایان به کامیون ها حمل می کردند، یک همکاری عجیبی در این مکان به چشم می خورد و همه از هر تیپ و شخصیت اجتماعی که امکان حضور در مناطق زلزله زده نداشتند در آنجا حضور داشتند و کمک می کردند. به گزارش مهر، خوب است تا در چنین شرایط بحرانی و برای جلوگیری از سوء استفاده های احتمالی چهره های شناخته شده کشور به جای اعلام شماره حساب خصوصی با همکاری با نهادهای خدمات رسان مرجع همچون جمعیت هلال احمر به یاری آسیب دیدگان بشتابند نه اینکه با موازی کاری خود تنها به بی اعتمادی ها دامن بزنند.

امداد از نخستین روز پس از زلزله در سراسر کشور به برپایی پایگاه ها و ستادهای جمع آوری کمک مردمی برای مناطق زلزله زده استان کرمانشاه اقدام کرد.

جمع آوری ۱۰۰۰ کامیون کمک مردمی برای زلزله زدگان توسط کمیته امداد

مدیر کل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان کرمانشاه، از جمع آوری یک هزار کامیون کمک برای زلزله زدگان استان توسط این نهاد خبر داد و گفت: کمیته

دست‌های یاری‌گر نورچشمی‌های انقلاب دور از لنز دوربین‌ها

نیروهای سپاه پاسداران یا به تعبیر مقام معظم رهبری نورچشمی‌های انقلاب، دست‌های یاری‌گر زلزله‌زدگان غرب کشور شده و خدمات بی‌ریای آنها در قاب تصویرها هم نگنجیده است.

غم کرمانشاه آواری شده بر دل‌های ایرانیان و تمام آنهایی که امکان آمدن به منطقه را ندارند به هرنوعی سعی می‌کنند با مردم آسیب دیده ابراز همدردی کنند، همه نهادها و ارگانها نیز پای کار هستند تا بلکه اندکی از بار این مصیبت بکاهند. در حالی که لنز دوربین‌ها هم مرتب ابعاد این فاجعه بزرگ را به جهان مخابره می‌کنند و ابعاد فاجعه را از دید تیزبین خود به مردم نشان می‌دهند، اما هستند کسانی که بی‌ادعا و بی‌ریا به دور از لنز و فلش دوربین‌ها به مردم مصیبت زده خدمت می‌کنند و دست‌های یاری‌گر آنها شده‌اند.

فرزندان مولود مبارک انقلاب اسلامی به تعبیر زیبایی مقام معظم رهبری با لبیک به مراد خود دل به دریا زده و حالا که غرب ایران، قلب ایران شده است تمام قوای خود را این بار برای پاسداری از مردمانی به کار آورده‌اند که در ۸ سال دفاع مقدس چون کوه پشت به پشت ایران اسلامی دادند و با دست خالی در برابر دشمن تا دندان مسلح ایستادند، اما اینبار قامتشان خمیده از غمی که جگرسوز است و دل هر انسانی را به درد می‌آورد.

مناطق زلزله زده از همان ساعات اولیه شاهد حضور فرماندهان عالی رتبه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود که دوشادوش برادران ارتشی خود به میدان آمده بودند اما این بار نه برای دفاع برای نمایش حس وطن پرستی و مردم دوستی شان برای اینکه به جهان ثابت کنند این دو نیروی توانمند همواره در قلب مردم جای دارند و از بطن همین مردم شکل گرفته‌اند.

اما از همان ابتدای کار طی جلسه‌ای تقسیم بین این دو نیروی تلاشگر صورت گرفت و ارتش مسئول امداد رسانی به شهرها و سپاه هم مسئول کمک رسانی به روستاها شد، روستاهایی که عکس‌های مخابره شده از مردم منطقه خبر از تخریب کامل اکثر آنها می‌داد، در این مناطق که وسعت خرابی هم بسیار زیاد است نیروهای سپاه در سکوت خبری فاجعه‌ای را مدیریت می‌کنند که هیچکس خدمات آنها را به تصویر نکشید، اشک‌های غم در سوگ هم وطنانشان را کسی تصویرگری نکرد، دست‌های نواز شگرشان را کسی ندید و باز هم

کمک‌های بی‌ریای آنها به مردم مصیبت دیده در قاب هیچ تصویری نگنجید.

حضور فرمانده سپاه در منطقه و دلگرمی به مردم

سرلشکر جعفری فرمانده کل سپاه پاسداران از نخستین مسئولان کشوری بود که خود را به کرمانشاه رساند تا عمق این واقعه را از نزدیک ببیند که در همان ابتدا هم تاکید کرد که سپاه با حداکثر توان در صحنه است، سپس با حضور در میان مردم به آنها اطمینان داد که تمام امکانات سپاه در اختیار مردم است و تاکید کرد که وسایل اسکان و مواد غذایی باید به سرعت در میان مردم توزیع شود.

بعد از پایان جلسه سرلشکر جعفری دستورات لازم برای امداد رسانی و به کارگیری امکانات سپاه را ابلاغ کرد و به مردم دلگرمی داد که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیرو تدبیر فرماندهی معظم کل قوا حداکثر تلاش و همت خود را برای کاهش آلام مردم و کمک به آنان انجام خواهد داد و امداد رسانی به زلزله‌زدگان با قوت و قدرت ادامه دارد.

اما سردار غیب‌پرور، رئیس سازمان بسیج مستضعفین با حضور در مناطق زلزله زده اعلام کرد که بسیج با تمام توان آمادگی دارد در بخش مسکن عزیزان زلزله زده ورود کند و از تشکیل ستاد ویژه مناطق زلزله زده به فرماندهی سردار فضل‌ی جانشین سازمان و عضویت بنیاد تعاون بسیج و بسیج

سازندگی و همچنین تشکیل بسیج جامعه پزشکی و بسیج مهندسين عمران خبر داد. سردار غیب‌پرور اظهار کرد که گردان‌های بیت المقدس و سپاه نبی اکرم کرمانشاه از همان ساعات نخستین زلزله با تمام ظرفیت و تجهیزات حضور پیدا کردند، گروه‌های جهادی دانشجویی در حال اعزام هستند.

سردار علی فضل‌ی جانشین سازمان بسیج مستضعفین هم در جلسه ستاد بحران کرمانشاه بیان کرد: در ساعات اولیه حادثه، حیاتی‌ترین بخش موضوع امداد و نجات است که این موضوع تاکنون با جدیت دنبال شده و امداد رسانی تا اطمینان کامل از اینکه همه زلزله‌زدگان امداد رسانی شده‌اند را دنبال می‌کنیم.

وی گفت: با توجه به ورودت سرما و لزوم اسکان اضطراری، این آمادگی را داریم که هر جغرافیایی که به بسیج و سپاه واگذار شود ما برای اسکان اضطراری اقدام کنیم.

رصد هوایی منطقه توسط فرمانده قرارگاه خاتم الانبیا (ص)

حالا مناطق زلزله زده شاهد حضور یکی دیگر از فرزندان سپاهی خود یعنی سردار عبداللهی فرمانده قرارگاه سازندگی خاتم الانبیا (ص) بود که نوید سازندگی و امید را در دل‌ها زنده می‌کرد و وی به همراه معاونین و مدیران عامل گروه‌های تخصصی تابعه عازم مناطق زلزله زده شد و در بازدید هوایی مناطق زلزله

زده استان کرمانشاه را به دقت رصد کرد. این فرمانده عالی رتبه سپاه پس از بازدید هوایی اعلام کرد که پراکندگی که در روستاها وجود دارد و صعب العبور بودن و عدم استحکام منازل، عمق زلزله را بسیار زیاد کرده است و با توجه به مشاهداتی که از اولین روستا تا پایین ترین قسمت در منطقه سرپل ذهاب صورت گرفته، درصد تخریب از ۶۰ تا ۱۰۰ درصد است که می‌تواند ویژه برای اسکان موقت مردم به کار گرفته شود و سپس بحث بازسازی و نوسازی منطقه را دنبال کنیم.

پخت روزانه ۴۰ هزار پرس غذا

سردار عبداللهی اظهار داشت: وضعیتی که وجود دارد در مرحله اول خدمات رسانی است و همه خدمت کردند ولی حوزه زلزله به حدی است که باید بیشتر از این در میدان حضور داشته باشیم، همچنین با مراجعه به روستاها، تقاضای مردم برای چادر و پتو بود لذا کارهایی برای توزیع چادر و پتو وسایل گرمایشی انجام شد.

فرمانده قرارگاه سازندگی خاتم الانبیا (ص) افزود: روزانه ۴۰ هزار پرس غذا در حال پخت است و تقسیم می‌شود همچنین دو دستگاه بالگرد اختصاص یافته و از کرمانشاه پتو و چادر را منتقل و تقسیم می‌کنیم.

استقرار بزرگترین بیمارستان صحرایی کشور در مناطق زلزله زده

سپاه این بار در ادامه کمک رسانی فوری به زلزله‌زدگان کرمانشاه، تجهیزات برپایی بزرگترین بیمارستان صحرایی کشور را به همت بسیج جامعه پزشکی سپاه صاحب‌الزمان (عج) استان اصفهان، به کرمانشاه منتقل کرد، این بیمارستان صحرایی، پرتابل و قابل انتقال است و شامل چادر و کانکس بوده و از اتاق عمل، امکانات بستری سرپایی و جراحی، زنان و زایمان، داروخانه و آزمایشگاه رادیولوژی، حتی دندانپزشکی و آشپزخانه برخوردار است.

رفته رفته امداد رسانی‌ها نظم خاصی پیدا کرده و اسکانهای موقت با چادر و در مراکز پیش بینی شده در حال انجام است، سردار ریحانی فرمانده سپاه حضرت نبی اکرم (ص) استان کرمانشاه از ارسال و توزیع ۴۰ خورووی باری حاوی حدود ۴۰۰ تن مواد غذایی از جمله کنسرو، نان و آب معدنی در روستاها خبر می‌دهد و اینکه گردان‌های مهندسی و رزمی سپاه، ماشین‌آلات عمرانی و حمل‌ونقل با اولویت شدت خسارات در منطقه هستند.

سردار پاکپور فرمانده نیروی زمینی سپاه در مناطق زلزله زده غرب کشور حضور یافت و تجهیزات مهندسی نیروی زمینی سپاه نیز با دستور وی به مناطق زلزله زده کرمانشاه اعزام شدند.

ارسال اقلام ضروری و مورد نیاز مردم مناطق زلزله زده غرب کشور توسط هواپیماهای نیروی هوافضا سپاه و توزیع آن بین زلزله‌زدگان، جمع‌آوری کمک‌های مردمی توسط سپاه ناحیه کرمانشاه، اعزام گروه‌های جهادی طلاب و دانشجویان برای امداد رسانی به مردم زلزله‌زده، بارگیری کمک‌های مردمی توسط ناحیه مقاومت بسیج خرمشهر، تهیه ۶۰۰۰ آب بسته‌بندی، ۱ تن خرما و اعزام ۲۰ نفر از اعضای بسیج دانشجویی دانشگاه آزاد کرمانشاه به سرپل ذهاب، جمع‌آوری کمک‌های مردم سنقر و ارسال آنها به این مناطق توسط سپاه ناحیه این شهرستان و... تنها گوشه‌ای از اقدامات نورچشمی‌های انقلاب اسلامی است که کمتر مورد عنایت رسانه‌های استانی و کشوری قرار گرفت.

صدای «گل پونه‌ها» از بیستون به گوش می‌رسد / داغ بیم زنده شد

معنای زمین لرزه را شاید هیچ کس در دنیا به اندازه مردم بیم درک نکند شهری که در آن ۳۰ هزار نفر در ۷ ثانیه کشته شد و حالا این مردم برای کمک به کرمانشاه آستین بالا زده اند.

صدای فریاد زلزله زدگان در گوش مردم بیم می‌پیچد، زمین لرزه دیمه ۸۲ بیم با قدرت ۶٫۶ ریشتر ۳۰ هزار نفر از شهر ۱۰۰ هزار نفری را کشت و ۵۰ هزار نفر را زخمی کرد، هنوز هم بسیاری از مردم این شهر یا روی ویلچر نشسته اند و یا دچار معلولیتی از زمین لرزه هستند و یا زانوی غم را از کشته شدن عزیزانشان را به آغوش گرفته اند.

صحبت های عباس صادق زاده مدیرکل بهزیستی کرمان یادم می آید که می گفت زمین لرزه یک بار تخریب می کند اما پس لرزه های روحی و روانی زمین لرزه بارها تن زلزله زدگان را می لرزاند. اینکه از یک خانواده ۵۰۰ نفری فقط ۵ نفر زنده بمانند و بقیه برای همیشه ساکن قبرستان شهر شوند، اینکه فردی که خانه و زندگی و مغازه و دارایی و خودرو و همه داشته هایش را که سالها برایشان زحمت کشیده به ناگهان از دست بدهد و محتاج قرص نان و یک بطری آب معدنی و چادر شود را این روزها مردم بیم دوباره به یاد آورده اند.

بمی ها در کنار مردم کرمانشاه ایستاده اند

بیم صدها کیلومتر آن سو تر از ازگله و سرپل ذهاب بار دیگر عزادار شده است، تصویری که از مخروبه های سرپل ذهاب پخش می شود چنان داغ دل مردم بیم را زنده کرده اند که اشک از دیدگان مردم بیم جاری شده و به یاد از دست رفته هایشان راهی بهشت زهرا می شوند و دسته گل بر قبر عزیزانشان می گذارند.

اما این تنها کاری که بیمی ها می کنند نیست، بیمی ها که خرمای سال جاری را برداشت کرده اند در حال جمع آوری کمکهای مردمی برای کرمانشاهی ها هستند و البته خرما در راس کمکهای مردم قرار گرفته است.

هزاران نفر از مردم بیم گرداگرد ارگ قدیم بیم جمع شدند و با در دست داشتن پلاکاردهایی همبستگی خود را با کرمانشاهی ها اعلام کردند.

محمد بامری یکی از زلزله زدگان بیمی است که می گوید: داغ دل مردم بیم زنده شد و ما همراه هم وطنان کرمانشاهی به سوگ نشستیم. در زمان زمین لرزه بیم بخشی از شهر بیم به وسیله ستاد معین استان کرمانشاه بازسازی شد و کمکهای کرمانشاهی ها وارد شهر بیم می شد و زمانی که ما در سرمای دی ماه به خود می لرزیدیم لباسها و پتو و چادرهایی که مردم سایر مناطق کشور و کرمانشاهی ها برای ما می فرستادند پنهان می شد.

زلزله زدگان به تقویت روحیه و حمایت نیاز دارند

وی افزود: اینکه در یک لحظه کل زندگیت را از دست بدهی و مجبور شوی وسایل شکسته خانه را از زیر آوار خارج کنی و آهن های خانه را کیلویی بفروشی و با وام و سختی بار دیگر خانه را بسازی به زبان و گفتن ساده است اما در عمل مصیبتی ست که تحملش سخت است.

محمد کمال الدینی بیان کرد: زلزله امتحان الهی و یک مصیبت است اما شایعه و حرف و حدیثهای دیگران بر مصائبش می افزاید از مردم می خواهیم در کنار برادران و خواهرانمان در کرمانشاه بمانیم چون این مردم این روزها همدلی می خواهند.

محمد تاج الدینی با اشاره به سرمای پاییز می گوید: باید هر چه زودتر از مرحله بحرانی گذر کنند و به مرحله ساماندهی برسند چون زمستان کردستان و سرما در راه است و سرعت عمل بسیار مهم است ما در سال ۸۲ شبهای زیادی در چادر ها لرزیدیم و باران خوردیم.

وی بیان کرد: زلزله زده ها نیاز به ترحم ندارند بلکه باید به آن ها کمک شود که بتوانند بر مشکلاتشان غلبه کنند، زلزله خبر نمی کند و هر لحظه امکان دارد فردی که در اوج امکانات مالی در حال زندگی است همه زندگی و نزدیکانش را از دست بدهد و گاه از یک خانواده یک کودک برجای بماند.

مردم بیم برای کمک به کرمانشاهی ها به پا خواسته اند، از اهدا خون تا جمع آوری اقلام ضروری و غذا و خرما مکانهای مختلفی برای تحویل گرفتن کمک های مردمی اختصاص یافته است.

زنان و کودکان باید در اولویت امداد قرار گیرند

زهرا بامری یکی از زنان بیمی می گوید: جامعه زنان و کودکان در چنین شرایطی باید مورد توجه جدی قرار گیرند به همین دلیل با کمک عده ای از زنان بومی اقلام مورد نیاز جمع آوری و به مکانهای جمع آوری

وی بیان کرد: تعجب می کنم وقتی مدیران بحران زلزله بیم هستند و تمام این چالشها را با پوست و استخوان احساس کرده اند چرا مسئولان دولتی در حال آزمون و خطا هستند، بهترین کار این است که مدیران بحران که تجربه چنین زمین لرزه هایی را دارند را فرا بخوانند، یادم می آید در زمان سونامی ژاپن استاندار وقت کرمان را برای مشورت فراخواندند چرا خودمان از تجربه این افراد استفاده نمی کنیم. وی گفت: در زمان زلزله و در روزهای ابتدایی آرامش دادن به مردم، کتمان نکردن مشکلات مردم، تامین غذا، دارو و چادر و پتو و سرویس بهداشتی، شیر برای نوزادان و لباس بسیار مهم است، زلزله زده نیاز دارد که دیده شود و امداد رسانی با نظم و ترتیب انجام شود و همه تحت پوشش قرار گیرند.

همه مردم ایران باید دست مردم زلزله زده ها را بگیرند

وی افزود: زلزله زده به حمایت روحی و عملی نیاز دارد نباید به چنین فردی بگوییم خودت باید از خاک برخیزی بلکه باید همه مردم و مسئولان ایران دست های این مردم را بگیریم و بلندشان کنیم.

کمکهای مردمی تحویل داده شده است. وی افزود: مانتو، پتو، مواد غذایی لباس زمستانی و گرم و خشکبار از جمله کالاهایی است که با توجه به تجربه سال های قبل خودمان برای مردم کرمانشاه فرستادیم اما از مردم کرمانشاه می خواهیم صبر پیشه کنند و بدانند سایر مردم در کنارشان هستند و کمک ها به زودی به دستشان خواهد رسید. وی گفت: تعداد کشته های زمین لرزه کرمانشاه خوشبختانه در مقایسه با بوم کم بوده است اما در

زمینه خسارت های مالی چیزی از بوم کم ندارد در چنین شرایطی همه مردم ایران باید دست به دست هم بدهند و تلاش کنند که از حجم مشکلات هم وطنانمان بکاهند. وی افزود: اکثر خرمایاران بومی در حال اهداء مقادیر قابل توجهی خرما به زلزله زدگان کرمانشاه هستند و انتظار می رود این کمک ها به خصوص محموله های بزرگ خرما به زودی به دست مردم حادثه دیده برسد. زهرا دانشی یکی دیگر از مردم بوم است که در حلقه

انسانی حمایت از مردم کرمانشاه که در آگ بوم حضور یافت، وی می گوید: مردم بوم هنوز هم تحت تاثیر زمین لرزه سال ۸۲ زندگی می کنند زمین لرزه آثار روحی و روانی زیادی برجامی گذارد هنوز هم بسیاری از مردم برای بازسازی خانه هایشان مقروض هستند و هنوز هم کوچه های شهر بوم آسفالت نشده اما تنها چیزی که باعث شد در آن سالها ما پا برجا بمانیم همدلی و اتحاد مردم با یکدیگر بود.

وی افزود: مردم ایران و جهان در کنار ما قرار گرفتند ما درد مردم کرمانشاه را درک می کنیم به همین دلیل گروه های زیادی برای کمک رسانی به کرمانشاهی ها در بوم شکل گرفته و امیدواریم این کمکها بتواند نیازهای ضروری مردم را رفع کند.

دانشی بیان کرد: تلاش می کنیم گروهی از مردم بوم در روزهای آینده در کنار مردم کرمانشاه حضور یابند و دردهایشان را با هم تقسیم کنیم.

جمع آوری کمک های مردمی تنها مختص شهر بوم نیست در کرمان و زرنند نیز که زلزله را تجربه کرده اند گروه های امدادی دست به دست هم داده اند و این روزها همدردی با زلزله زدگان بحث مشترک مردمی است که بارها طعم تلخ این بلای طبیعی را چشیده اند.

این روزها بار دیگر صدای حزن انگیز بسطامی این هنرمند بومی به گوش می رسد و تصنیف گل پونه ها باز ورد زبان مردم کرمان شده است.

سپاه پاسداران تا لحظه آخر در کنار زلزله زده گان کرمانشاه است

جانشین فرمانده سپاه پاسداران گفت: سپاه پاسداران تا زمانی که مردم در خانه های امن خود قرار گیرند و تا آخرین نفر در کنار آنها خواهد بود و منطقه را ترک نمی کند.

سردار حسین سلامی در بازدید از مناطق زلزله زده استان کرمانشاه ضمن تسلیت به بازماندگان زلزله گفت: به اتفاق سردار پاکپور و دیگر مسئولین ستاد بحران از بسیاری از روستاهای آسیب دیده در کمربند اصلی زلزله بازدید به عمل آوردیم.

وی افزود: خوشبختانه به رغم وسعت منطقه زلزله و روستاهای زیادی که درگیر شده و ابعاد آن در حوزه انسانی و جغرافیایی عظیم است، خوشبختانه بسیاری از نیازهای اولیه مرتفع شده است.

جانشین فرمانده سپاه پاسداران ادامه داد: به روستاها رفته و با روستائیان صحبت کردیم و خوشبختانه نیازها به اقلام اولیه و آب مرتفع شده است. همچنین اسکان اولیه مرتفع شده و مقدار کمی مانده که مرتفع می شود.

وی یادآور شد: از همان ساعات اول زلزله واحدهای سپاه در منطقه حاضر و به کمک آسیب دیده گان شتافتند.

سردار سلامی افزود: نیروی زمینی ما مدیریت وسیعی را برای ۱۹۰۰ روستای منطقه انجام داد و حدود ۱۰۰۰ دستگاه مهندسی و همه امکانات مهندسی مورد نیاز ما برای آوار برداری و کمک به زلزله زده گان در این مناطق مستقر شدند.

وی گفت: همچنین ۶ بیمارستان بسیار پیشرفته صحرایی در این مناطق توسط سپاه برپا شده که یکی از آنها جزو مدرنترین بیمارستان های صحرایی جهان و صدها عمل جراحی انجام دادند

جانشین فرمانده سپاه پاسداران تصریح کرد: واحدهای

چه سریعتر اوضاع به شرایط مطلوب برسد. وی گفت: نیاز به نایلون با توجه به بارش پیش رو وجود دارد و علاوه بر آن زلزله زده گان نیاز لوازم بهداشتی هستند.

این مسئول خاطرنشان کرد: کم کم داریم به اسکان اولیه و مرحله میانی می رسیم و برای کنترل وضعیت روانی و روحی مردم حادثه دیده نیاز به امکاناتی وجود دارد.

سردار سلامی در پایان تاکید کرد: ما به مردم ایران و زلزله زده گان اعلام می کنیم که سپاه در مواقع سخت و لحظات بحران حضور داشته و تا لحظه آخر کنار آنها هستیم و تا مردم در خانه های امن قرار نگیرند منطقه را ترک نمی کنیم و کنار آنها می مانیم تا به وضعیت با ثبات برسد.

رزمی سپاه و قرارگاه نجف نیز توزیع مواد غذایی و پوشاک را به عهده گرفتند و خدمات خوبی انجام شد. وی ادامه داد: سپاه نبی اکرم (ص) استان کرمانشاه نیز بسیجیان را مدیریت در امر امداد رسانی و توزیع اقلام مورد نیاز مدیریت می کرد و شبانه روز فعال بودند. همچنین فرمانده هان ما شبانه روز در منطقه هستند و حضور بسیجیان در عرصه امداد و نجات را مدیریت می کنند. وی گفت: نیروی هوا و فضای سپاه و بالگردهای سپاه در کنار ارتش و هلال احمر برای انتقال هوایی فعال عمل کردند. ۳۲ سپاه استانی ما در حال جمع آوری و انتقال اقلام مردمی به مناطق زلزله زده فعالیت دارند. سردار سلامی گفت: غلبه ما بر اوضاع اولیه حاصل شد و به ثبات اولیه و نسبی رسیده ایم، امیدواریم هر

بسیج برای نجات کودکان آوار / لرز زلزله در روزهای کودکی

نهادهای مختلفی دست به دست هم داده اند تا گره کور خشم فروخته کودکان در مناطق زلزله زده را باز کنند و لبخند امید را به لب های آن ها باز گردانند.

بچه های این دیار کودکی نکرده بزرگ شدند، از بچه های دیروز و پدران امروز که گرفتار آوار جنگ شدند تا کودکان امروز که گرفتار آوار سنگ هستند. انگار تقدیر بچه های ما با غم گره خورده و هر نسلی از ما باید گرفتار یک مصیبت عظمی شود تا طعم شیرین کودکی را به کاممان تلخ کند، کودکانی که تا دیروز سهمشان از دنیا همان اسباب بازی هایی بود که زیر خروارها خاک مدفون شدند، خیلی زودتر از آنچه فکرش را بکنند معنی غم و اندوه را لمس کردند.

دنیای رنگی بی غل و غش کودکانه شان به یک آن با زلزله ای ویرانگر تیره و تار شد، همان کودکان مصوم می که روزی فریاد شادیشان گوش فلک را کر می کرد، حالا بر خرابه های به جا مانده از این زلزله آرام و بی صدا فقط اشک می ریزند.

کودک سرزمینم تو هم وارث یک دردی که تا ابد بر پیشانی پرمهت می ماند، اما مردانه بایست همچون پدران که ایستادند و دوباره از نو دیارشان را ساختند، تو هم باقی مانده کودکی هایت را از زیر آوار بردار، بخند و از نو شروع کن تا دیار غم گرفته ما با لبخند تو جان دوباره بگیرد.

همبازی های کودکانه هایت اگر چه زیر خروارها خاک ماندند، اما هنوز هم هستند آنهایی که دلشان برای تو می تپد و سن و سالشان را پشت دروازه های شهرت جا گذاشتند تا همپای پاهای کوچک شوند و لبخند امیدی بر لبه هایت بنشانند.

همه نهادها و ارگانها پای کار آمده اند تا اندکی از بار مصیبت به بار آمده را از دوش بچه ها بردارند و با سرگرم کردن آنها به بازی، از یادآوری خاطرات عزیزان از دست رفته و چهره های غمبار بزرگتر هایشان دورشان کنند.

برگزاری برنامه های فرهنگی سپاه برای کودکان

معاون فرهنگی سپاه حضرت نبی اکرم (ص) استان کرمانشاه اظهار داشت: سپاه برای جلوگیری از آسیب های روانی برنامه های فرهنگی را برای کودکان مناطق زلزله زده برگزار می کند.

سرهنگ بهرام میرزایی از برگزاری برنامه های فرهنگی برای کودکان مناطق زلزله زده استان کرمانشاه خبر داد و اظهار داشت: یکی از آسیب های جدی که برای افراد زلزله زده ایجاد می شود، آسیب های جسمانی نیست.

وی با اشاره به اینکه سپاه حضرت نبی اکرم (ص) استان کرمانشاه اقدام به برگزاری برنامه های فرهنگی برای کودکان مناطق زلزله زده کرده است، افزود: برگزاری برنامه هایی که به نوعی بتواند روحیه کودکان این منطقه را بهتر کند، در دستور کار سپاه قرار دارد.

معاون فرهنگی سپاه حضرت نبی اکرم (ص) استان کرمانشاه با بیان اینکه این برنامه های خاص به صورت ویژه برای کودکان برنامه ریزی شده است،

تصریح کرد: جلوگیری از ایجاد آسیب های روانی در کودکان، از مشکلاتی که برای این کودکان ممکن است در آینده ایجاد شود، جلوگیری می کند.

راه اندازی ۹ مهد کودک در سرپل ذهاب

مدیر روابط عمومی اداره کل بهزیستی استان کرمانشاه، از تخریب ۳۰ مهد کودک شهری و روستایی در مناطق زلزله زده استان خبر داد و گفت: ۹ مهد کودک در مناطق زلزله زده با کمک و مربی های آموزش دیده راه اندازی شده است.

ماندانا مال میر با بیان اینکه مهد های کودک متشکل از تیم هایی هستند که در سرپل ذهاب مجوز راه اندازی مهد کودک داشتند، افزود: با توجه به شرایط منطقه به هر تعداد کودکی که امکان داشته باشد خدمات ارائه می دهیم.

برپایی اولین فضای دوستدار کودک هلال احمر

سازمان جوانان جمعیت هلال احمر نیز علاوه بر فعالیت مداوم در امر امداد رسانی و ارائه خدمات توسط تیم سحر در مناطق زلزله زده غرب کشور اقدام به برپایی اولین فضای دوستدار کودک کرده است.

ارائه خدمات روانی به ۱۲۰۰ کودک در مناطق زلزله زده

مدیر کل بهزیستی استان کرمانشاه نیز از بررسی ۲۲۰ روستا توسط تیم مددکاری و روانشناسی جمعیت همیاران سلامت و تیم محب خبر داد و اظهار داشت: ۳ هزار و ۱۶۰ مشاوره روانشناختی شرایط بحران صورت گرفته است.

امید قادری افزود: یک هزار و ۲۰۰ کودک خدمات روانی طرح محب را دریافت کردند و با اعزام ۲۶ گروه تیم فوریتی محب، یک هزار و ۷۵۱ زن آسیب دیده در مناطق زلزله زده از خدمات روانی این طرح بهره مند

شدند. این مقام مسئول با اشاره به انجام حمایت های روانی از کودکان، گفت: تاکنون گزارشی مبنی بر شناسایی کودکان بی سرپرست در مناطق زلزله زده اعلام نشده و در صورت شناسایی سازمان بهزیستی متولی بررسی هر گونه فرزندخواندگی خواهد بود.

حضور ۴ پایگاه سیار کانون پرورش فکری کودکان در مناطق زلزله

سرپرست کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان کرمانشاه هم از حضور ۴ پایگاه سیار کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در مناطق زلزله زده خبر داد و گفت: ۲ پایگاه ثابت در محل کانون های سرپل ذهاب و ثلاثیاباجانی نیز دایر هستند و به اجرای برنامه برای کودکان و نوجوانان می پردازند.

مهناز فتاحی با بیان اینکه برای حضور تریلی سیار کانون پرورش فکری، هنرمندان کودک و پخش فیلم در بین کودکان و نوجوانان مناطق زلزله زده هم برنامه ریزی شده است، افزود: اکثر مربیان کانون از سراسر کشور برای حضور در مناطق زلزله زده اعلام آمادگی کرده و به نوبت راهی مناطق زلزله زده می شوند.

این مقام مسئول خاطر نشان کرد: همچنین محصولات از سوی ستاد شامل وسایلی همچون نوشت افزار و اسباب برای بچه ها ارسال شده که به دست آنها خواهیم رساند.

همه بازماندگان از زلزله در غم های بیشمار غرق شده اند و کودکان را فراموش کرده اند، نهادهای مختلف هرکسی به طریقی سعی دارد تا به هر طریقی لبخند امید را بر لبه های بچه ها بنشانند، اما خوب است کودکان روستاها هم فراموش نشوند چراکه آنها به مراتب وضعیت روحی بدتری نسبت به بچه های شهر دارند.

۱۰ وزیر و ۴ قول! / بعضی ها فقط مشرف فرمودند

۱۰ تن از وزرای کابینه دوازدهم به مناطق زلزله زده سفر کردند و تنها ۴ نفر از آنها برای بازسازی این مناطق و رونق دوباره آنها قول دادند و بقیه فقط آمدند که آمده باشند.

با گذشت روزها از زلزله بزرگ ۷.۳ ریشتری غرب ایران گذشت و در این مدت مردم داغ‌دیده و مصیبت زده این مناطق چشمشان برای اولین بار به جمال برخی از آقایان وزرای روشن شد که تا قبل از این زحمت آمدن به این مناطق را به خودشان نداده بودند تا امورات وزارتخانه متبوعشان را از نزدیک بررسی کنند. هر چند حضور در چنین شرایطی چندان به مذاق کسی خوش نیامد، اما همین آمدن و از نزدیک دیدن عمق فاجعه می‌تواند مبنایی باشد برای تصمیم‌گیری‌های بهتر در آینده و درس عبرتی برای آنها که خود را به خواب زده اند.

از ۱۸ وزیر کابینه دولت ۱۰ نفر از جمله وزرای کشور، بهداشت، راه و شهرسازی، نیرو، صنعت و معدن، ورزش و جوانان، کشاورزی، آموزش و پرورش، کار و امور اجتماعی و نفت در این مدت به مناطق زلزله زده سفر کردند و به بازدید از آوار به جا مانده پرداختند.

بماند که بعضی از این وزرا هم صرفاً حضوری نمایشی داشتند و آمدند که آمده باشند و جای گله نماند، مثل وزیر هم‌استانی نفت که یکبار برای همراهی رئیس جمهور و در معیت هیئت محافظانشان دو روز بعد از زلزله با اعلام قبلی با دست‌های خالی از وعده و امید به مناطق زلزله زده تشریف فرما شدند، یا مثل وزیر صنعت و معدن که ۱۱ روز بعد از حادثه آمد و به یک عذرخواهی بابت دیر رسیدن کمک‌ها بسنده کرد در حالی که بخش صنعت در مناطق زلزله زده به شدت آسیب دیده است و چشم به راه توجه و برنامه، یا مثل وزیر ورزش و جوانان که صرفاً مشرف فرمودند. دولتمردانی که برای خود در هلیکوپتری که عازم مناطق زلزله است فرش قرمز پهن می‌کنند و یا با دید از بالا به پایین همیشگیشان به مردم با کفش به عیادت مصدومان در زیر چادرها می‌روند معلوم است حضورشان فرمایشی است و از سر رفع تکلیف به این مناطق سفر می‌کنند.

وزاری که زلزله ۷ ریشتری هم تکانشان نداد
اما مدیریت پشت میز نشین حاکم بر کشور و بالاحص

وام‌های بلاعوض تعلق می‌گیرد. بخش کشاورزی بنابر اظهار نظر مسئولان سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه در این زلزله متحمل ۸۰۰ میلیارد تومان خسارت شد که باید دید آیا تناسبی بین میزان تسهیلات بلاعوض که وزیر جهاد کشاورزی هیچ اشاره‌ای به آن نکرد با حداقل میزان خسارت وجود خواهد داشت یا خیر.

احداث ۵۰ مدرسه در مناطق زلزله زده

سیدمحمد بطحایی، وزیر آموزش و پرورش هم که دوبار به این مناطق سفر کرده است از احداث ۵۰ مدرسه در مناطق زلزله زده به کمک خیران خبر داد و گفت: ۵۰ مدرسه با ۴۲۰ کلاس درس در سرپل ذهاب دیگر قابل استفاده نیست.

افزایش ۳۰ درصدی سهم شهرستان‌های زلزله زده از تسهیلات اشتغال زایی

علی ربیعی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی هم در سفر خود به استان کرمانشاه وعده داد که سهم شهرستان‌های زلزله زده استان کرمانشاه از تسهیلات اشتغال زایی ۳۰ درصد افزایش یابد. ساخت ۲ درمانگاه مجهز، یک مرکز توانبخشی و نگهداری کودکان بی سرپرست و اختصاص ۱۰ میلیون تومان کمک بلاعوض به یک هزار و ۳۰۰ خانه تخریب شده مددجویان زلزله زده از دیگر وعده‌های ربیعی بود.

بازسازی خانه‌های بهداشت تخریب شده ظرف مدت کمتر از یکسال

سیدحسن قاضی زاده هاشمی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اما فعال‌ترین نماینده دولت در این حادثه بود که بارها به این مناطق سفر کرد و با اشاره به آسیب جدی به ۱۴۰ خانه بهداشت در این مناطق قول داد که ظرف کمتر از یکسال کار بازسازی و نوسازی این خانه‌ها به اتمام برسد.

به گزارش مهر، برخی از وزرا که نیامدند و برخی هم که آمدند و کاری نکردند، وزاری هم که انتظار بیشتری از آنها می‌رفت نه تنها وعده‌ای ندادند، بلکه کمک‌هایشان را هم به پای بدهی‌هایمان گذاشتند!

آقای استاندار، نماینده عالی دولت در استان! یادمان هست اوایل حضورتان در کرمانشاه ما را محکوم به فقر فرهنگ مطالبه‌گری کردید، حالا اما هنگامه مطالبه‌گری است، این گوی و این میدان شما مطالبه کنید وعده‌ها را، چون ما هم حتماً از شما مطالبه خواهیم کرد.

در کابینه دولت ماندن در پایتخت را به حضور در مناطق زلزله زده ترجیح داد و ۸ وزیر دولت غایبان زلزله اخیر بودند، همچون وزیر اقتصاد که حضورش می‌توانست دلگرمی برای رونق کسب و کار در این مناطق باشد، وزیر ارتباطات، وزیر علوم، وزیر دادگستری، وزیر فرهنگ، وزیر امور خارجه و وزیر دفاع که البته وزارت دفاع به فرستادن نماینده وزیر اکتفا کرد.

این موضوع در حالی است که زیرساخت‌های مناطق زلزله زده در حوزه کاری وزرای غایب و یا مشکلاتی که در زمینه کاری آنها برای زلزله زدگان ایجاد شده و یا بعد از این ایجاد می‌شود می‌توانست حداقل بهانه‌ای برای حضور آنها و پیگیری مشکلات باشد که نشد.

واکنش وزیر توثبتری دولت به زلزله کرمانشاه

محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران دیپلماسی توثبتری همیشگی‌اش را در قبال این فاجعه بزرگ در پیش گرفت و در توثبترش نوشت: «تصاویر دلخراشی از خسارات زلزله و کشته شدن افراد در کرمانشاه و عراق را دیدیم. از جامعه‌بین‌الملل به خاطر ابراز همدردی‌ها و پیشنهاد کمک‌شان ممنونیم. در حال حاضر کشورمان توانایی مدیریت بحران را به وسیله منابع داخلی دارد. بابت تمام پیشنهادها کمک بسیار متشکریم و شما را در جریان اخبار مربوطه قرار می‌دهیم.»

قول‌هایی که به زلزله زدگان داده شد

اما معاون اول دولت که دوبار در این مدت به کرمانشاه سفر کرده قول داده که اگر وام ۲۵ میلیون تومانی کافی نباشد دوباره در دولت تصمیم‌گیری می‌کنند! و محمدباقر نوبخت، سخنگوی دولت هم تخصیص ۱۰۰ درصدی بودجه عمرانی سال جاری استان کرمانشاه، ۴۰۰ میلیارد تومان ظرفیت پرداخت تسهیلات برای تولید و اشتغال زایی با سود ۴ درصد و افتتاح راه آهن تا یک ماه آینده را وعده کرده است.

ریاست جمهور اما با دست‌های خالی از پیشنهاد و برنامه آمدند و بدون دیدن کوه مشکلات متعدد مردم زلزله زده، وعده دادند که مقصران تخریب مسکن مهرهای سرپل ذهاب را به مردم معرفی کنند، همین!

اعطای وام بلاعوض به زلزله زدگان در حوزه کشاورزی

محمود حجتی، وزیر جهاد کشاورزی بعد از ۱۰ روز از وقوع زلزله به بازدید از این مناطق پرداخت و صرفاً قول داد که به زلزله زدگان خسارت دیده در حوزه کشاورزی

هیچ سازه‌ای توان مقاومت برابر زلزله اخیر را ندارد/ قدرت ۸ بمب اتم

بوده‌اند و ساختمان‌های بلند دیگری در آنجا نیست بنابراین بیشترین آسیب هم دیده‌اند.

عضو هیئت مدیره نظام مهندسی ساختمان استان کرمانشاه افزود: اگر ساختمان‌های بلند دیگری در این منطقه بودند غیر از مسکن مهر همین اتفاق نیز برای آنها می‌افتاد.

وی با اشاره به اینکه این ساختمان‌ها بدون مطالعات زمین‌شناسی و زلزله‌شناسی ساخته شده‌اند، خاطر نشان کرد: البته مشکلاتی هم در این ساختمان‌ها وجود دارد مثل اسکلت بتن آنها که غلط است چون بتن تردشکن است و در اثر نیرو خرد می‌شود، برای مناطق زلزله خیز اسکلت‌های فلزی توصیه می‌گردد چون این اسکلت دچار کمانش می‌شود اما خرد نمی‌شود.

مسکن‌های مهر سرپل ذهاب باید با تمهیدات مهندسی بازسازی شوند

کلهرنیا با بیان اینکه ساختمان‌های مسکن مهر سرمایه‌هایی است که نباید به ویرانه تبدیل شوند، گفت: باید آنها را دوباره درست کرد و بزرگترین مشکل آنها این است که دیواره‌های برشی ندارند. این کارشناس ادامه داد: یکی از اجزای سازه که باید این فشار را تحمل می‌کرد همان دیوارهای برشی است که در این ساختمان ایجاد نشده و حالا با یک مهندسی جدید و برنامه ریزی مسئولانه باید آنها را درست کرد.

بازسازی و مقاوم سازی روستاها کجا رفته است

وی بیان داشت: متأسفانه بیشتر به شهرهای زلزله زده پرداخته می‌شود و خبری از روستاها نیست در حالیکه در روستاها وضعیت وخیم تر است.

عضو هیئت مدیره نظام مهندسی ساختمان استان کرمانشاه ادامه داد: در این سالها بازسازی و مقاوم سازی روستاها کجا صورت گرفته است و اثرات آن کجاست چرا باید ۱۰۰ درصد روستاها تخریب شود.

دولت در این شرایط بحران را به کلی فراموش کرده است و به دنبال مقصر تخریب مسکن مهرهایی است که تنها دو کشته در آنها گزارش شده است.

کاش ریاست ستاد بحران کشور در این شرایط به دنبال برآوردن خواسته‌های حداقلی مردمی باشد که این روزها به خاطر کمبود امکانات کمک‌رسانی در سرما دارند باز هم کشته می‌دهند.

این زلزله هر چند تاوان بسیار بزرگی برای ما داشت و داغ بزرگتری را بر دلایمان گذاشت اما به همه نشان داد که ما در مدیریت بحران ضعیف‌های عدیده‌ای داریم که باید به دنبال رفع آنها باشیم نه پیدا کردن مقصر فرضی...

اما عکس‌ها به وضوح وضعیت دو ساختمان را نشان می‌دهد که در کنار هم قرار دارند، یکی ساختمان مسکن مهر است و دیگری منزلی شخصی است.

در این عکس ساختمان مسکن مهر به طور کامل تخریب شده ولی ساختمان مسکن مهر با وجود اینکه تعداد طبقاتش هم بیشتر است سرپا مانده و دیواره‌های جلوییش که نازک تر هستند فروریخته است و این هم سندی که رئیس جمهور می‌تواند آنرا ببینید و مقایسه کند.

زلزله اخیر هر سازه‌ای را می‌تواند ویران کند

عضو هیئت مدیره نظام مهندسی ساختمان استان کرمانشاه ضمن ابراز تأسف در خصوص این حادثه دلخراش اظهار داشت: این زلزله در غرب ایران طی ۱۲۰ سال اخیر بی سابقه است.

بیژن کلهرنیا افزود: اولین نکته در مورد این زلزله شدت آن است که ۷.۳ ریشتر بوده و به حدی بزرگ است که اصلاً نمی‌توان در مورد مقاومت این سازه در برابر آن صحبت کرد و هر سازه‌ای را ویران می‌کند چه مسکن مهر و چه غیر مهر.

وی تصریح کرد: در واقع بیشتر مسئولیت خرابی‌ها متوجه شدت زلزله است که معادل ۸ بمب اتم هیروشیماست و این قدرت را دارد که هیچ سازه‌ای نمی‌تواند در برابر آن مقاومت کند.

علت سالم ماندن برخی ساختمان‌ها چیست؟

عضو هیئت مدیره نظام مهندسی ساختمان استان کرمانشاه با بیان اینکه اگر ساختمانی سالم مانده عجیب است، گفت: البته علت اینکه برخی ساختمان‌ها تخریب نشده است این نیست که سازه‌اش خوب بوده بلکه این سازه با ارتعاشات و طول موج و فرکانس زلزله همناخت و یکسان بوده است.

کلهرنیا بیان داشت: ساختمان‌های کوتاه و به شکل مکعب مستطیل آسیب نمی‌بینند و اگر ارتفاع داشته باشند تمام نیروها را طبقات بالای آن به خودش می‌گیرد و به طبقات پایین منتقل می‌کند و طبقات پایینی بیشتر آسیب می‌بینند.

این مقام مسئول با تصریح اینکه چون مسکن مهرهای سرپل ذهاب بیشتر آسیب دیده‌اند نمی‌توان این موضوع را به سازه‌های بد مربوط دانست، گفت: این ساختمان‌ها تنها ساختمان‌های بلند منطقه

اظهار نظرهای غیر کارشناسی در مورد تخریب سازه‌های نقاط زلزله زده استان کرمانشاه که بنا بر نظر کارشناسان معادل قدرت ۸ بمب هیروشیما بوده، باز هم پای تسویه حسابی را به یک فاجعه عظیم کشاند.

تبعات و وخامت اوضاع زلزله ۷.۳ ریشتری از گله به عنوان بزرگترین زلزله سال ۲۰۱۷ جهان آنچنان بالاست که جامعه جهانی با ابراز تأسف از این حادثه دلخراش که آمادگی خود را برای کمک به آسیب دیدگان اعلام کردند.

مردم مقاوم و مرزنشینان استان کرمانشاه با اوضاع این روزها بیگانه نیستند و آوازی را چند دهه قبل در دوران دفاع مقدس هم با چشمان خود شاهد بوده‌اند و باز هم با جان و دل و دست خالی از آب و خاک و کیان این مملکت دفاع کردند و امروز این مردم قدرشناس وطن مزد پایمردیشان را با ارسال کمک‌های انسان دوستانه شان دادند که به اذعان مردم منطقه خیلی زودتر از کمک‌های دولتی به دستشان رسید.

اما حکایت مسئولان دولت و شخص رئیس جمهور که با گارد ویژه محافظانش سوار بر رخس سفیدش در جمع مردم زلزله زده سرپل ذهاب حاضر شد گله مندی مردم منطقه را به همراه داشت و در جواب فریادهای آنها باز هم به تسویه حساب سیاسی با

دولت نهم و دهم پرداخت کاری که در این سالها بارها در هر حادثه‌ای تکرار کرد و خیلی دور از انتظار نبود. رئیس جمهور در جمع مردم زلزله زده که انتظار

رسیدگی به وضعیتشان توسط دولت را داشتند با استناد به تصاویر منتشر شده در فضای مجازی (یعنی شاید حتی خودشان شخصاً از مناطق بازدید نداشته است) که دو ساختمان از مسکن مهر و شخصی که در کنار هم بودند و مسکن مهر تا حدی تخریب شده بود، گفت که - همه باید دقت کنیم که برخی از این ساختمان‌ها که از عمرشان خیلی نگذشته برخی هم که دولتی درست شده چرا اینجوری شده به چه دلیل است؟ -

روحانی ادامه داد: «ما الان می‌بینیم یک ساختمان اینجاست یک ساختمان آن طرف، کنار هم و ساختمانی که به طور دولتی ساخته شده یا تعاونی الان به این حالت درآمده و ساختمانی که مردم خودشان درست کرده‌اند با دست خودشان در برابر همین زلزله سالم مانده است. معلوم است پس اشکالاتی وجود داشته، اما این اشکالات از طریق چه کسانی است، نظار ما مشکل دارند، مهندسی ما مشکل دارند یا آنهایی که مسئول شدن برای ساختن ساختمان؟»

وی ادامه داد: «اینها مسأله‌ای هست که دنبال خواهیم کرد، باید دنبال کنیم، باید مقصران را پیدا کنیم، مردم منتظر این هستند که مقصران را معرفی کنیم و این کار را خواهیم کرد.»

و رئیس جمهور در این بین به نوعی به تسویه حساب سیاسی ای دامن زد که یک روز قبل از سفر وی در رسانه‌های مجازی مطرح شد و توسط کاربران به شدت دست به دست شد و قبول سخنان رئیس جمهور را برای مردمی که در بطن حادثه نیستند راحت تر کرد.

■ به بی آبی فکر نکن، چشمهایت را ببند و سهم خودت را تجسم کن، دستهای کوچک و سبزت را خیس تصور کن، به خورشید فکر کن ولی نه آنقدر که رویاهایت بسوزد و خشک شود

■ نداشتن گفتار و یا تأخیر در گفتار، تکرار طوطی‌وار و یا حرکات تکراری، ارتباط چشمی کم و یا عدم تماس چشمی، نداشتن علاقه و یا علاقه کم در برقراری ارتباط با هم سن و سالان، نبود نشانه‌های بازی‌های تخیلی، علاقه به قسمت‌های خاصی از یک اسباب‌بازی و یا وسیله، اصرار بر یکنواختی و مشکل در بیان نیازها، خنده و گریه بی‌دلیل از جمله علائم اختلال اوتیسم است.

■ تخریب طبیعت کوه سرخ در میانه شهرستان‌های زرنند و رفسنجان این روزها بحث روز طبیعت گردان و کوهنوردان این دو شهرستان شده و نگرانی‌های روز افزونی را ایجاد کرده است.

■ «ترافیک سنگین» واژه آشنایی برای حاشیه‌نشینان و ساکنان شهرک‌ها و شهرهای اطراف تهران است.

جامعه ایران

«ایلی سو» سدی بر گلوی ایران / فاجعه‌ای زیست محیطی در راه است

بهنام عبداللہی

ترکیه با احداث چندین سد در سطح منطقه می‌خواهد از آب دجله و فرات برداشت کند که احداث جدیدترین سد فاجعه زیست محیطی بزرگی را در ایران به وجود خواهد آورد.

از سال ۱۹۳۶ ترکیه تصمیم گرفت آب‌هایش را ریخت و پاش نکند. این تصمیم سنگین بدان معنا بود که تمام رودها و آب‌هایی که از ترکیه سرچشمه می‌گیرند، نصیب گلوی همسایگان نشوند؛ بلکه خود ترکیه استفاده‌کننده آن آب‌ها باشد.

کارشناسان می‌گویند در سال ۲۰۵۰ قرار است به جای جنگ نفت، «جنگ آب» راه بیفتد. درست در آن زمان سیل بی‌آبی مردم را با خود می‌برد. ترکیه این پیش‌بینی کارشناسانه را سال‌ها پیش انجام داد و از سال ۱۹۸۰ نیز به صورت جدی روی این موضوع متمرکز شد و سرمایه‌گذاری کرد تا در جنگ جهانی آب، آب‌های خودش را با قیمت گران نخرد.

این تصمیم ترکیه، Guneydogu Anadolu Projesi، این طرح آناتولی جنوب شرقی نام گرفت که به اختصار آن را GAP نیز می‌نامند. این طرح خودمختارانه ترکیه برای آن است که با سدسازی‌های مختلف و متعدد بر روی رودخانه‌های ترکیه بدون در نظر گرفتن حقایق کشورهای دیگر، آب‌های دجله و فرات را که از این

کشور سرچشمه می‌گیرند خود استفاده کنند. گاپ، طرحی عمرانی است که بر پایه آن دولت ترکیه در نظر دارد مجموعه‌ای از سد و نیروگاه برقایی را بر بخش بالایی رودخانه‌های دجله و فرات که از کوه‌های آناتولی مرکزی سرچشمه می‌گیرند، و از جنوب شرقی آن کشور به سوی سوریه و عراق روان می‌شوند، بسازد. دولت ترکیه مدعی است که در چارچوب این طرح، نه تنها برق و آب برای توسعه کشاورزی تأمین شده و سیلاب‌ها کنترل خواهند شد، بلکه امکانات بسیاری مانند جاده، راه آهن، فرودگاه، جاذبه گردشگری، کارخانه، بیمارستان، مدرسه و امکانات نوین برای مردم این کشور فراهم می‌شود و از مهاجرت مردم نیز جلوگیری خواهد شد.

دولت ترکیه، برای اجرای کامل این طرح ۳۰ سال زمان و ۲۲ میلیارد دلار پول در نظر گرفته است. در این طرح، ۱۴ سد بر روی فرات، ۸ سد بر دجله و سرجمع ۱۹ نیروگاه برقایی ساخته خواهد شد. پس از تکمیل، این طرح قرار است ۱/۷ میلیون هکتار زمین کشاورزی را آبیاری و سالانه ۵۵ میلیارد کیلووات-ساعت برق تولید کند. نخستین سازه بزرگ که در این طرح ساخته شد، سد آتاتورک بود که در سال ۱۹۹۲ تکمیل شد.

تمام نگرانی‌هایمان را از طریق وزارت منعکس کرده‌ایم

ترکیه قصد دارد سد «ایلی سو» را بر روی رود دجله بسازد و با این کار از ورود ۵۶ درصد منابع آب دجله به خاک عراق جلوگیری می‌کند که تبعات زیست محیطی داشته و تنش بین کشورهای ترکیه، عراق و ایران ایجاد خواهد کرد.

خواهد کرد. دجله مستقیماً از ترکیه وارد عراق می‌شود و عراق را آبیاری می‌کند و سرانجام به تالاب هورالعظیم می‌رسد. اگر سد «ایلی سو» بر روی دجله ساخته شود، این کار از ورود ۵۶ درصد منابع آب دجله به خاک عراق جلوگیری می‌کند که در نتیجه باید منتظر مرگ قریب‌الوقوع تالاب هورالعظیم و یک فاجعه بزرگ زیست محیطی در ایران باشیم.

حمید جلالوندی، مدیرکل دفتر ارزیابی و اثرات زیست محیطی سازمان محیط زیست، در آخرین اظهار نظرش در این باره می‌گوید: طرح گاپ و سدهای زیرمجموعه آن می‌تواند باعث بروز مشکلات زیست محیطی و خشک شدن تالاب هورالعظیم و گسترش ریزگردها در ایران و منطقه شود.

او شرح می‌دهد: ما تمام نگرانی‌ها و موضوعات تخصصی خود را از طریق وزارت امور خارجه به طرف ترکیه‌ای و سازمان ملل منعکس کرده‌ایم و این رایزنی‌ها همچنان در سطح دولت‌های دو کشور ایران و ترکیه ادامه دارد.

پویش مردمی می‌تواند طرح را به مجامع بین‌المللی بکشاند

وی همچنین تصریح می‌کند: موضوع مطرح شده فقط سد ایلی سو نیست بلکه طرح گاپ که متشکل از سدهای مختلف است برای ما اهمیت دارد و تمامی دغدغه‌های لازم به کشور ترکیه منتقل شده است. به گفته جلالوندی، وزارت خارجه به‌طور جد پیگیر این موضوع است البته پویش مردمی نیز درباره طرح گاپ

ترکیه و سد ایلی سو شکل گرفته است؛ این پویش مردمی اگر به تعداد بالایی برسد می تواند به عنوان طرحی بین المللی در دیوان لاجه مطرح شود. جلالوندی درباره اینکه آیا با توجه به رایزنی های صورت گرفته امکان توقف پروژه گاپ و سد ایلی سو که یکی از بزرگترین سدهای این مجموعه است وجود دارد یا خیر می گوید: نمی توانیم به صراحت بگوییم که امکان توقف وجود دارد یا اینکه متوقف نخواهد شد؛ بسیاری از برنامه های طرح گاپ ترکیه و سدهای آن، درصد پیشرفت بالایی داشته و در مرحله اتمام قرار دارد.

اما طرح گاپ و سد ایلی سو نه تنها جنوب ایران، بلکه شمال و شمال غربی آن را نیز به صورت جدی و بحرانی تهدید می کند.

آرام و غیر مستقیم خشک می شویم

احمد فاخری فرد، عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز و محقق طرح گاپ ترکیه، معتقد است: هنوز مطمئن نیستیم که مجموعه سدهای ترکیه برای ایران مخصوصا رود ارس سود داشته باشد یا ضرر.

وی شرح می دهد: دریاچه ای که سد، آن را به وجود خواهد آورد، ممکن است نکات مثبتی نیز داشته باشد اما از طرفی هم دلایلی داریم که بر اساس آن ها، احتمال زیاد دارد ارس نیز از بحران زیست محیطی که این سدها در منطقه مخصوصا در عراق به وجود می آورد، در امان نباشد.

عضو گروه کشاورزی و آب دانشگاه تبریز با بیان اینکه بیش ترین ضرر ما به واسطه تاثیرات غیر مستقیم این سدها خواهد بود، تاکید می کند: در اینکه این طرح در منطقه تحولات زیست محیطی به وجود خواهد آورد شکی نیست و مهم ترین تهدیدها را می توان گرد و غبار عنوان کرد.

وی عنوان می کند: این طرح ترکیه حقایق های ما را نادیده می گیرد و همین ممکن است اثرات و عواقب ناخوشایندی به همراه داشته باشد.

باید کمتر بن احتمالات، حساس مان کنند

ارس رودخانه ای نسبتاً پربار و خروشان است که از کوه های بینگول منطقه آناتولی ترکیه سرچشمه گرفته، و در مرز ترکیه و ارمنستان به رود آرپا چای پیوسته و سپس مرز مشترک نخجوان را به طول ۱۱ کیلومتر ترسیم کرده و پس از گذر از مرز ایران و نخجوان، از مرز میان ایران و ارمنستان عبور کرده و دوباره مرز مشترک میان ایران و جمهوری آذربایجان را شکل داده و در منتهی الیه شمالی استان اردبیل وارد جمهوری آذربایجان گشته و به رودخانه کورا می ریزد. این رود ۱۰۷۲ کیلومتر طول دارد و از طولانی ترین رود داخلی ایران، یعنی کارون طولانی تر است.

رودخانه ارس در سال ۱۸۱۳ میلادی در پی عهدنامه ترکمنچای به عنوان مرز ایران و امپراطوری روسیه برگزیده شد و تمامی مناطق شمال این رود از ایران جدا و به خاک روسیه افزوده شد.

اهمیتی که رود ارس دارد، باعث می شود نگران باشیم و اجازة ندهیم زمان به ما نشان دهد که طرح گاپ ترکیه به سودش تمام می شود یا ضررش. همینطور که باید در مورد جنوب ایران و گرد و غبارهایی که به وجود خواهند آمد حساس و هشیار باشیم.

وزارت خارجه خواست زیاد مانور ندهیم

محمداسماعیل سعیدی، نماینده مردم تبریز، آذرشهر و اسکو در مجلس شورای اسلامی می گوید: اگر بخواهند

سد ایلی سو را احداث کنند، همچون مناطق جنوبی ایران، تاثیرات بسیار بدی برای استان های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل و... خواهد داشت.

وی ادامه می دهد: به همین جهت باید سعی کنیم از طریق دیپلماسی فعال و با کمک سازمان های بین المللی جلوی این سد را بگیریم و گرنه دچار مشکلات بزرگ زیست محیطی خواهیم شد.

سعیدی تاکید می کند: پیش از این تاثیرات منفی مجموعه سدهای ترکیه را در سطح کشور و منطقه دیده بودیم ولی اتمام سد ایلی سو، آثار مخرب تری برجای خواهد گذاشت.

وی همچنین خاطر نشان می کند: قبل از ارس، طرحی هم برای رود های دجله و فرات داشتند که مهار کردن آن باعث به وجود آمدن گرد و خاک در منطقه جنوبی کشورمان می شود، همچنین تالاب های اطراف رود نیز خشک خواهد شد.

نماینده مردم تبریز، آذرشهر و اسکو در مجلس شورای اسلامی ابراز می کند: وزارت خارجه در نظر داشت که روی این موضوع تاکید نداشته و مانور ندهیم اما زمانی می رسد که فجایع زیست محیطی به بار می آیند و بجای پیشگیری، به فکر درمان می افتیم.

ترکیه ریزگردها را به جان ایران نبانداخته است

این در حالی است که سرکنسول ترکیه در تبریز می گوید: اینکه منشا اصلی ریزگردهای ایران را ترکیه بدانید، درست نیست.

فاهری چاغلار عنوان می کند: در زمینه سدهای ترکیه در منطقه طی ۳ الی ۵ جولای در تهران کنفرانسی برگزار شد که محوریت اصلی آن مبارزه با ریزگردها بود و آقای روحانی و هیئتی بلند پایه از ترکیه حضور داشتند.

وی ادامه می دهد: همان هیئت و سفیر ترکیه در آن کنفرانس پاسخگوی ابهامات در این زمینه شدند و من نمی خواهم به عنوان سرکنسول ترکیه در تبریز به این موضوع ورود کنم اما نکاتی هست که باید بگویم.

چاغلار در ادامه شرح می دهد: اینکه ترکیه باعث به وجود آمدن ریزگردها در ایران شده، به صورت علمی اثبات نشده است اما در تحقیقات جهانی که درباره ریزگردها صورت گرفته، به علت اصلی پی برده اند.

وی می افزاید: دشت صحرا در آفریقا و جزیره های عربی طبق تحقیقات جهانی سرمنشا اصلی ریزگردها هستند

به طوری که تحقیقات نشان می دهد ۷۰ درصد از ریزگردهای منطقه و جهان توسط این دو ناحیه به وجود می آیند.

وی در ادامه خاطر نشان می کند: در سوریه، عراق و ایران نیز عواملی وجود دارند که ریزگردها را به وجود می آورند و به نظر ما این مشکلی جدی هست و ترکیه را نیز تهدید می کند.

سرکنسول ترکیه در تبریز تصریح می کند: ترکیه طبق قوانین بین المللی و با رعایت حقوق کشورهایی که رود های دجله و فرات در خاک آن ها نیز ادامه دارد، سعی می کند پروژه هایی انجام دهد ولی این ها ملزم همکاری های بین المللی است.

وی همچنین درباره علت دوم وجود ریزگردها در منطقه بیان می کند: این را نباید فراموش کنیم که در دنیا تغییر اقلیم و افزایش گرما روی می دهد پس می توان این آرا را از دیگر علل افزایش ریزگردها در هوا دانست.

چاغلار به ضرورت افزایش روابط ایران و ترکیه در زمینه های مختلف اشاره و تاکید می کند: تشکیل گروه های دوستی ایران و ترکیه در مجلس و... می تواند برای بسیاری از مشکلات راه حلی مفید واقع شود.

سدهای ترکیه در راه پیش روی ما می گذارند: دخالت و دفاع از حقوقی که در معرض نادیده گرفته شدن است و دیگری هم انتظار و تجربه. البته به نظر می رسد بارها در چنین شرایطی راه دوم را انتخاب کرده و منتظر مانده ایم تا بعد از تمام کار تصمیم هایی اتخاذ کنیم و نتیجه هایش را می بینیم که جای جای نقشه ایران به رنگ خشکی و مردگی در آمده است؛ ارومیه، زاینده رود، قوری گل، گرد و غبار های خوزستان و ...

شاید دلیل اینکه همیشه بعد از به بار آمدن فاجعه مسئولان به فکر جبران می افتند، این است که همیشه مردم اثرات فاجعه را می بینند و سپس مسئولان را مورد پرسش قرار می دهند.

اگر رسانه ها به عنوان نمایندگان افکار عمومی هوشیار تر عمل کنند و اثرات و تبعات طرح هایی مثل طرح گاپ را مورد بررسی قرار داده و به مردم ارائه کنند، مسئولان نیز به اختیار و به اجبار پیگیر ماجرا خواهند شد. دقیقا در این حالت است که دیگر هیچ مسئولی نمی تواند از نماینده ملت بخواهد روی موضوعی حساس مانور ندهد؛ موضوعی که روی سلامت و زندگی مردم تاثیر گذار است.

۲۰۰ روستای هرمزگان فاقد آب آشامیدنی / کودکانی که چشم انتظار آب هستند

تکمیل این مجتمع ها ۵۰۵۳ میلیارد ریال است. حمزه پور مسائلی پیرامون برخی مشکلات آبرسانی روستایی استان مطرح کرد و گفت: ۲۰۰ روستای بالای ۲۰ خانوار فاقد آب آشامیدنی و تاسیسات آبرسانی هستند که باید با توجه به شرایط موجود نسبت به آبرسانی آنها نیز برنامه ریزی های لازم صورت بگیرد.

فرسودگی شبکه های آبرسانی چالش آبفای روستایی
وی تصریح کرد: یکی از بزرگترین چالش های موجود این شرکت وجود شبکه های فرسوده است که پرت آب زیادی را به همراه دارد و برای رفع این مشکل بودجه لازم در نظر گرفته نشده همچنین در حال حاضر تعداد ۱۰۰ روستا همچنان با تانکر آبرسانی می شوند.

مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب روستایی هرمزگان کمبود منابع آبی را بزرگترین مشکل پیش روی استان دانست و گفت: این مشکل ناشی از برداشت های بی رویه، تداوم خشکسالی، شرایط خاص جغرافیایی و آب و هوایی همچنین تغییر اقلیم است.

سرپرست معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری هرمزگان نیز در این خصوص گفت: امیدواریم با بهره برداری و افتتاح پروژه های در دست اجرا، آبرسانی در مناطق شهری و روستایی هرمزگان به وضعیت مطلوب و ایده آل برسد.

رضا مدرس عنوان کرد: این پروژه ها باید با کیفیت مناسب اجرا شود و مدیران نیز باید از روند اجرای پروژه ها به طور مستمر بازدید داشته باشند و گزارش بازدید و نظارت را به حوزه معاونت امور عمرانی استانداری ارسال کنند.

وی ادامه داد: امیدواریم با بهره برداری و افتتاح پروژه های در دست اجرا، آبرسانی در مناطق شهری و روستایی هرمزگان به وضعیت مطلوب و ایده آل برسد. کل روستاهای استان هزار و ۷۱۵ روستا است که تعداد هزار و ۲۸۲ روستا دارای شبکه و تاسیسات هستند و روستاهای بالای ۲۰ خانوار ۱۳۳۱ روستا هستند که ۱۱۴۰ روستا دارای شبکه و تاسیسات می باشد.

۲۰۰ روستای هرمزگان فاقد آب آشامیدنی و سیستم آبرسانی

مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب هرمزگان در تشریح وضعیت روستاهای فاقد آب در استان هرمزگان با بیان اینکه متوسط نرخ روستا نشین هرمزگان ۴۶ درصد است که ۲۱ درصد بالاتر از رقم متناظر ملی است، بیان داشت: ۷۵ درصد از کل روستاهای استان از نعمت آب برخوردار هستند، آبرسانی به روستاهای استان از ۶۱ درصد چاه، چشمه و قنات، ۲۴ درصد آبشیرینکن و ۱۵ درصد سایر انشعابات تامین می شود.

ضرورت بهره گیری از آب شیرین کن ها برای تامین آب روستاها

عبدالحمید حمزه پور درباره آبشیرینکن های بخش روستایی نیز عنوان کرد: در حال حاضر تعداد ۱۸ سایت در حال بهره برداری جهت آبرسانی به ۱۹۱ روستا با ظرفیت ۲۸ هزار و ۹۲۵ مترمکعب در شبانه روز (۱۰۵ میلیون مترمکعب در سال)، ۹ سایت در حال ساخت جهت آبرسانی ۵۴ روستا با تولید ۱۳ هزار و ۷۵۰ مترمکعب در شبانه روز (۵ میلیون مترمکعب در سال)، ۲ سایت در مرحله عقد قرارداد جهت آبرسانی به ۲۵ روستا با ظرفیت ۴ هزار و ۳۰۰ مترمکعب در شبانه روز (۱۰۵ میلیون مترمکعب در سال) و ۷ سایت در حال مطالعه جهت آبرسانی به ۴۰ روستا با ظرفیت ۵۴۰۰ مترمکعب در شبانه روز (۲ میلیون مترمکعب در سال).

حمزه پور خاطر نشان کرد: تمامی این آب شیرینکن ها با مشارکت بخش خصوصی و به صورت خرید تضمینی انجام می شود. وی در خصوص مجتمع های آبرسانی نیز اظهار داشت: تعداد ۳۰ مجتمع روستایی وجود دارد که تعداد ۶۱۱ روستا با جمعیتی معادل ۴ میلیون و ۴۷۰ هزار و ۷۲ نفر را تحت پوشش دارد همچنین اعتبار هزینه شده برای مجتمع های آبرسانی روستایی هرمزگان هزار و ۱۷ میلیارد ریال بوده و اعتبار مورد نیاز جهت

هرمزگان به دلیل قرار گرفتن در منطقه خشک و بیابانی با مشکل بزرگ تامین آب آشامیدنی در روستاها روبرو است به طوری که ۲۰۰ روستا فاقد سیستم های آبرسانی و آب آشامیدنی هستند.

به بی آبی فکر نکن، چشمهایت را ببند و سهم خودت را تجسم کن، دستهای کوچک و سبزه را خیس تصور کن، به خورشید فکر کن ولی نه آنقدر که رویاهایت بسوزد و خشک شود، تانکرهای آب را جدا جدا تصور نکن. به گیاه فکر کن که می توانست سهم کوچک تو از زندگی باشد. به آب فکر کن. تلخ نه، شور نه، آلوده نه، به آب زلال که تانکرها به ارمغانش نیاورده باشند. به آبی فکر کن که باشد، همیشه باشد، همیشگی باشد.

مادران روستانشین که هر شب قصه های آب و باران را برای کودکان خود می گویند و این کودکان با قصه ها و به امید تعبیرشان به خواب می روند. کودکان روستاهای جاسک که از بی آبی رنج می برند هر روز به امید دیدن تانکرهای آبرسانی چشم به جاده می دوزند تا با دیدن تانکرها دست به سوی آسمان دراز کنند و دعای شکر به جا آورند.

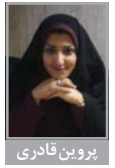
کمبود آب هر روز بیش از پیش در جهان حس می شود و کسانی که این کمبود را بیش از سایرین حس می کنند بی شک ساکنان شهرهای بزرگ نیستند که هر لحظه اراده کنند شیرهای آب را باز کرده با خاطری آسوده از آن استفاده می کنند بلکه ساکنان مناطق محروم و روستائیان که به هر دلیل زیرساخت ها دیر به آنها رسیده و یا ندارند اولین شاکیان کمبود این مایه حیاتی هستند.

بر اساس آمارهای ارائه شده وزارت نیرو استانهای سیستان و بلوچستان، کرمان و هرمزگان جزو استان های کم بارش کشور گزارش شده اند. «فقدان تدوین طرح جامع خشکسالی در هرمزگان» موضوعی است که از سوی متولیان امور آب استان بارها مطرح شده است و به عنوان حلقه گمشده برنامه ریزی جهت تامین آب در شرایط اضطراری و بحرانی در بخش های کشاورزی، صنعت و شرب مورد تاکید است اما متأسفانه علیرغم تکرار این موضوع هنوز اقدام موثری از سوی مسئولان صورت نگرفته است.

در وضعیت فعلی خشکسالی و بارش کم باران ۸۵ درصد چاههای آبشرب دچار بی آبی، کاهش آبدی و یابوری شده اند. کم آبی مشکلی است که از گذشته های دور با نام استان هرمزگان اجین شده و به علت کمبود بارندگی همواره ذخایر سدهای این استان با کمبود مواجه بوده است.

اوتیسم؛ چالشی برای والدین/شناسایی ۱۴۰ کودک طیف اوتیسم در همدان

پروین قادری

«اوتیسم» یا درخودماندگی در چند زمینه رشدی از جمله مهارت‌های تعامل اجتماعی، ارتباطی یا رفتاری و حرکات کلیشه‌ای با اختلال همراه است و در استان همدان تاکنون گریبان ۱۴۰ کودک را گرفته است.

اوتیسم (Autism) نوعی اختلال پیچیده رشد است که معمولاً در سه سال نخست زندگی خود را نشان می‌دهد و توانایی‌های گفتاری، ارتباطی کودک را تحت تأثیر قرار می‌دهد و بر رشد عادی مغز و تعاملات اجتماعی اثر می‌گذارد.

اوتیسم با یک سری از رفتارهای ویژه همراه است و می‌توان آن را یک اختلال با یک طیف در نظر گرفت که در کودکان مبتلا به صورت‌های گوناگون و با شدت‌های متفاوت خود را نشان می‌دهد.

تاکنون علت خاص و ویژه‌ای که عامل این اختلال باشد شناخته نشده است

بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده تاکنون علت خاص و ویژه‌ای که عامل این اختلال باشد شناخته نشده ولی به‌طور قطع اطلاع‌رسانی و کمک‌های مالی می‌تواند به خانواده‌های این کودکان کمک کند. نداشتن گفتار و یا تأخیر در گفتار، تکرار طوطی‌وار و یا حرکات تکراری، ارتباط چشمی کم و یا عدم تماس چشمی، نداشتن علاقه و یا علاقه کم در برقراری ارتباط با هم سن و سالان، نبود نشانه‌های بازی‌های تخیلی، علاقه به قسمت‌های خاصی از یک اسباب‌بازی و یا وسیله، اصرار بر یکنواختی و مشکل در بیان نیازها، خنده و گریه بی‌دلیل از جمله علائم اختلال اوتیسم است.

علاقه به تنهایی، کج خلقی و به‌هم‌ریختگی ناگهانی، احساس ناراحتی در صورت در آغوش گرفتن، عدم آموزش پذیری با روش‌های معمول آموزشی، بازی‌های غیرعادی، چرخاندن اشیاء، نداشتن احساس درد و یا حساسیت بیش‌ازحد به آن، عدم درک خطر و ترس، بیش‌فعالی و یا نداشتن تحرک کافی، حرکات رباتیک اندام‌ها و بی‌توجهی به اسم خود و یا دستورات دیگران باوجود سلامت شنوایی نیز از دیگر علائم اختلال اوتیسم است.

در همین خصوص یک مادر که فرزند دومی مبتلا به این بیماری است بابیان اینکه فرزندم در سخن گفتن تأخیر داشت و دیرتر از هم سن و سالان خود به حرف افتاد، گفت: ترانه تا حدود سه‌سالگی قادر به تکلم نبود و همین زبان‌باز نکردنش عاملی شد که به پزشک مراجعه کنیم و آنجا بود که متوجه شدیم او دچار اوتیسم است.

وی بابیان اینکه هنوز علم پزشکی موفق به کشف عامل این بیماری در افراد نشده و به همین دلیل راه درمانی برای این بیماران وجود ندارد، درمان‌پذیری اوتیسم را بزرگ‌ترین مشکل خانواده‌های این بیماران دانست و گفت: وقتی هیچ درمانی برای بهبود بیمار وجود ندارد، ناامیدی بالای جان خانواده بیماران می‌شود و توان روحی آن‌ها را برای مراقبت از بیمار به‌شدت کاهش می‌دهد.

پدر و مادری که فرزند اوتیسم دارند باید از روحیه و توان بالایی برخوردار باشند
وی بابیان اینکه پدر و مادری که فرزند اوتیسم دارند

باید از روحیه و توان بالایی برخوردار باشند چراکه این بیماران قادر به تشخیص و بیان نیازهای خود نیستند، گفت: حضور در جامعه همراه با این بیماران خیلی سخت است و به همین دلیل خانواده این بیماران به‌شدت منزوی هستند.

وی بابیان اینکه فرزندم باهوش است، گفت: بارها می‌دیدم که فرزندم به نقطه‌های خیره شده و بی‌حرکت می‌نشیند درحالی‌که این رفتار را در فرزند دیگرم تجربه نکرده بودم.

وی بابیان اینکه در حال حاضر فرزندم تحت درمان است، گفت: دخترم سال آینده وارد مقطع دبستان می‌شود که امیدوارم در ارتباط‌گیری با همکلاسی‌هایش موفق باشد.

هیچ علت شناخته‌شده‌ای برای اختلال اوتیسم شناسایی نشده است

عضو هیئت مؤسس انجمن اوتیسم همدان بابیان اینکه هیچ علت شناخته‌شده‌ای برای اختلال اوتیسم شناسایی نشده است، گفت: اوتیسم یک اختلال ذهنی

یا روانی پیچیده است که قبل از سه‌سالگی علائم آن بروز می‌کند به‌گونه‌ای که در حین رشد حوزه احساسی و تعامل اجتماعی کودک را درگیر کرده و او را از روند رشد طبیعی خارج می‌کند.

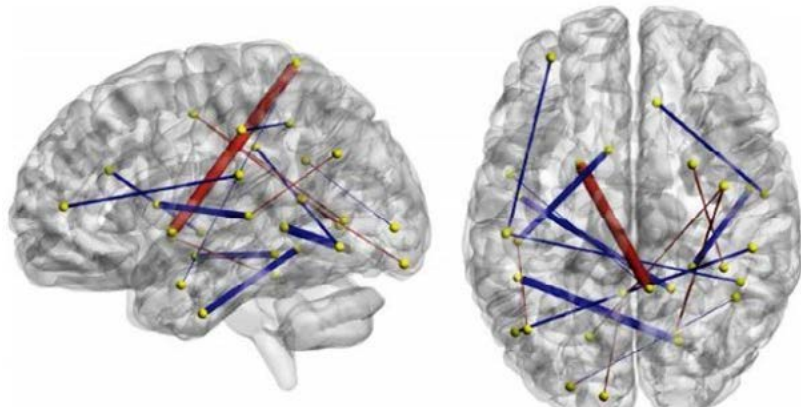
را حله لطفیان بابیان اینکه تشخیص بیماری اوتیسم از ظاهر کودکان امکان‌پذیر نیست، عنوان کرد: شمار مبتلایان به بیماری اوتیسم طی سال‌های اخیر افزایش داشته به‌گونه‌ای که در سال از هر ۵۰ کودک متولدشده، یک نفر مبتلا به اوتیسم است.

لطفیان با توجه به عدم آگاهی اجتماع از اختلال اوتیسم تأکید کرد: در آینده‌ای نه‌چندان دور حداقل یک بیمار اوتیسم در هر خانواده‌ای مشاهده خواهد شد به‌گونه‌ای که اجتماع باید برای سونامی اوتیسم آماده باشد.

وی بابیان اینکه نوع زایمان، تغذیه مادر، استرس در حین بارداری و عدم رسیدن اکسیژن به جنین می‌تواند از دلایل بروز این اختلال باشد اما هنوز موردی تأیید نشده است، گفت: اختلال در کلام و حوزه ارتباطی و رفتارهای تکراری یا کلیشه‌ای از علائم بارز

اما در همدان حتی مدرسه‌ای که برای آموزش دانش آموزان مبتلابه اوتیسم در نظر گرفته شده از حداقل امکانات بی بهره است.

رئیس آموزش و پرورش استثنایی استان همدان بابیان اینکه در حال حاضر این طیف از دانش آموزان در استان همدان در مدرسه‌ای مشغول به تحصیل هستند که فضای آموزشی مناسبی برای این دانش آموزان نیست، گفت: این فضا موجب بی رغبتی خانواده‌ها برای ثبت نام کودکان اوتیسم و در نتیجه کاهش پوشش تحصیلی کودکان اوتیسم در استان شده است. پروین قربانیان بابیان اینکه فضای این مدرسه بسیار فرسوده است و از تجمیع چند خانه‌سازمانی ایجاد شده و امکان تعمیرات اساسی در آن وجود ندارد، عنوان کرد: مدارس دانش آموزان با نیازهای ویژه باید با استانداردهای خاصی احداث شود تا معلمان و مربیان مدرسه به کل فضای آموزشی، اشراف و دید کافی داشته باشند اما این مرکز فاقد این ویژگی بوده و محدودیت‌هایی را برای مستوفان مدرسه ایجاد کرده است.

وی گفت: آموزش کودکان طیف اوتیسم نیاز به یک اتاق تاریک برای آموزش برخی مطالب، یک استخر کوچک برای آبدرمانی و اتاق بازی برای بازی درمانی دارد که این مرکز هیچ‌یک از این امکانات را ندارد. ۴۶ دانش آموز با نیازهای ویژه در مدرسه اوتیسم همدان مشغول تحصیل هستند.

رئیس آموزش و پرورش استثنایی استان همدان گفت: در حال حاضر ۴۶ دانش آموز با نیازهای ویژه در مدرسه اوتیسم همدان مشغول تحصیل هستند که از این تعداد تنها ۲۷ نفر از آن‌ها مبتلابه اوتیسم بوده و مابقی دانش آموزان دارای مشکلات یادگیری هستند.

گذشته از اینکه باید شرایط آموزش برای این افراد مهیا باشد؛ متأسفانه والدین برخی از کودکان دچار اوتیسم واقعیت را انکار می‌کنند چون پذیرش این موضوع سخت است اما به اعتقاد روان شناسان با این کار فقط کودکان را از دوران طلایی درمان محروم می‌کنند؛ در صورتی که اگر آموزش‌های لازم، به‌موقع به کودک در سن طلایی داده شود، احتمال طبیعی‌تر شدن رفتارها وجود دارد اما وقتی مهارت‌ها شکل پیدا کرد، دیگر نمی‌توان آن را تغییر داد.

سن طلایی درمان اوتیسم تا قبل از ۵ سالگی است و هر چه در سن پایین‌تری اختلال تشخیص داده و باز توانی‌ها شروع شود، احتمال طبیعی شدن بیشتر است اما باید بپذیریم که این کودکان همیشه تا حدودی با سایر همسالان خود متفاوت هستند اما باید برای بهبود روند زندگی تلاش کرد.

حمیدرضا الوند بابیان اینکه ضریب شیوع بیماری اوتیسم رو به افزایش است، افزود: در ۹ شهرستان همدان غربالگری اوتیسم در حال انجام است و کار مداخله به‌صورت تیمی متشکل از پزشک، روان‌پزشک، مددکار، شنوایی‌سنجی و گفتاردرمانی برای این کودکان اجرا می‌شود.

وی بابیان اینکه تنها یک مرکز تخصصی برای کودکان اوتیسم در مرکز استان وجود دارد، عنوان کرد: یک مرکز تخصصی دیگر در شهرستان ملایر راه‌اندازی می‌شود.

مرکز تخصصی اوتیسم در همدان به مراجعان استان خدمات ارائه می‌دهد

مدیرکل بهزیستی استان همدان بابیان اینکه مرکز تخصصی اوتیسم در همدان به مراجعان استان خدمات ارائه می‌دهد، عنوان کرد: با راه‌اندازی مرکز تخصصی اوتیسم در شهرستان ملایر، این مرکز به شهرستان‌های نیاوند و توپسرکان نیز خدمات ارائه خواهد داد.

وی گفت: خانواده‌ها باید به‌سلامتی کودکان ۲ تا ۵ سال خود بیش از پیش اهمیت دهند و با مراجعه به سازمان بهزیستی و انجام غربالگری اوتیسم از سلامت جسمانی کودکان خود مطلع شوند.

وی بابیان اینکه نباید دوران طلایی که می‌توان این کودکان را توانمند کرد از دست داد، افزود: تشخیص زودهنگام بیماری این افراد بسیار مهم است.

الوند تأکید کرد: بسیاری از خانواده‌ها به دلیل نداشتن اطلاعات در خصوص بیماری اوتیسم و یا انکار آن مراحل درمان را پیگیری نمی‌کنند که این امر موجب ماندگاری بیماری در افراد مبتلا می‌شود و افراد را در سنین بالا با مشکلات بسیاری درگیر می‌کند.

وی گفت: برای اطلاع‌رسانی خانواده‌ها پوسترهای اطلاع‌رسانی در سطح شهر توزیع شده و با توجه به شیوع و بروز اختلال در کشور انتظار می‌رود با برنامه‌ریزی اصولی و اطلاع‌رسانی کافی، پوشش حداکثری در این زمینه انجام شود؛ چراکه یک برنامه به‌موقع و پیگیر درمانی می‌تواند بسیاری از کودکان مبتلابه اوتیسم را به نحو مؤثری بهبود بخشد. اوتیسم شایع‌ترین اختلال از گروه «اختلالات نافذ رشد» است.

وی گفت: اوتیسم شایع‌ترین اختلال از گروه «اختلالات نافذ رشد» است و در یک درصد مولید مشاهده می‌شود و درصد تولد این کودکان در حال افزایش است.

اما آنچه مسلم است اینکه آموزش به کودکان مبتلابه اوتیسم شرایط ویژه‌ای نیاز دارد تا جایی که باید امکانات به خصوصی برای این قشر مدنظر قرار گیرد

اوتیسم است.

وی بابیان اینکه توان بخشی اوتیسم به‌صورت چندوجهی است که کاردرمانی، گفتاردرمانی و دارودرمانی را شامل می‌شود، افزود: اختلال اوتیسم زیرمجموعه خدمات بهزیستی است چراکه توان بخشی این بیماری به‌صورت سریالی است و پایانی ندارد. معاون توان بخشی سازمان بهزیستی استان همدان نیز در این خصوص بابیان اینکه در کشور از هر ۱۵۰ کودک یک کودک طیف اوتیسم داریم، اظهار داشت: در غربالگری‌های صورت گرفته در همدان تاکنون ۱۴۰ کودک طیف اوتیسم شناسایی شده است.

فریدالدین حجت‌الاسلامی بابیان اینکه بیشترین آمار طیف اوتیسم در استان مربوط به همدان است، افزود: هنوز دلیل مشخصی برای طیف اوتیسم شناسایی نشده، ولی ممکن است یکی از دلایل مربوط به سن بالای پدر باشد.

فعالیت مراکز روزانه طیف اوتیسم در استان همدان

معاون توان بخشی سازمان بهزیستی استان همدان به مراکز روزانه طیف اوتیسم در استان همدان اشاره کرد و گفت: در حال حاضر یک مرکز در همدان وجود دارد که چند سال از افتتاح آن می‌گذرد و سال گذشته در این مرکز با افزایش ظرفیت مواجه شدیم.

وی بابیان اینکه سال گذشته به ۳۵ کودک خدمت‌رسانی شد و در حال حاضر خدمات‌رسانی به ۶۵ کودک افزایش یافته است، یادآور شد: خدماتی همچون گفتاردرمانی، روان‌شناسی، روان‌پزشک و دیگر خدمات در این مرکز به‌صورت روزانه هر صبح و بعدازظهر ارائه می‌شود.

حجت‌الاسلامی بابیان اینکه مرکز دوم طیف اوتیسم تا چند ماه آینده در ملایر راه‌اندازی می‌شود، عنوان کرد: در ملایر ۲۳ کودک اوتیسم شناسایی شده که در صدد هستیم به‌صورت اقماری شهرستان‌های نزدیک را به سمت مرکزی که در ملایر راه‌اندازی می‌شود سوق دهیم تا از آمدن به مرکز استان جلوگیری شود.

وی بابیان اینکه بعد از همدان، ملایر و نهاوند بالاترین طیف اوتیسم را در خود جای داده است، افزود: نهاوند با ۲۷ نفر در جایگاه سوم قرار دارد.

غربالگری اوتیسم در همدان از آذرماه سال گذشته شروع شده است

مدیرکل بهزیستی استان همدان بابیان اینکه اگر افراد به‌موقع درمان شوند دچار آسیب‌های این بیماری نخواهند شد، گفت: غربالگری اوتیسم در همدان از آذرماه سال گذشته شروع شده است.

بام ایران کویر شد/قرار گرفتن چهارمحال و بختیاری در میان استان های خشک

طاهر نوربخش عنوان کرد: در حال حاضر آبدهی قنات و چشمه های استان حدود ۴۰ درصد کاهش آبدهی داشته اند.

وی اظهار داشت: طی دو سال گذشته ۲۰۰ قنات در این استان خشک شده و قنات های دیگر استان نیز با کاهش ۴۰ الی ۵۰ درصدی آب مواجه بوده است. مدیر آب و خاک و امور اراضی سازمان جهاد کشاورزی چهارمحال و بختیاری ادامه داد: کاهش بارش برف در سال گذشته، خشکسالی در استان چهارمحال و بختیاری را تشدید کرده است.

وی بیان کرد: در سال جاری ۲۴۲ میلیون مترمکعب آب در بخش کشاورزی استان چهارمحال و بختیاری صرفه جویی شد اما همچنان بسیاری از اراضی کشاورزی و باغات استان با بحران شدید کم آبی مواجه است.

وی تاکید کرد: توسعه تجهیزات آبیاری نوین در راستای کاهش مصرف آب و مبارزه با خشکسالی در استان چهارمحال و بختیاری مورد توجه قرار گرفته است. مدیر آب و خاک و امور اراضی سازمان جهاد کشاورزی چهارمحال و بختیاری تاکید کرد: حمایت های دولت در راستای توسعه تجهیزات آبیاری نوین در اراضی کشاورزی از مهمترین اقدامات در مبارزه با خشکسالی و کم آبی در استان چهارمحال و بختیاری است. یکی از کارشناسان بخش کشاورزی چهارمحال و بختیاری در این زمینه گفت: خشکسالی و کاهش بارش ها موجب شده است که بسیاری از دشت های استان از زیر کشت خارج شوند و به کانون گرد و غبار محلی تبدیل شوند.

رشید شاهرخ ادامه داد: دشت های شهرکرد و بروجن از مهمترین دشت های استان هستند که هم اکنون به علت کمبود منابع آب به کانون گرد و غبار تبدیل شده اند و آلودگی هوا را تشدید می کنند.

وی ادامه داد: بیابان زایبی در چهارمحال و بختیاری در حال افزایش است و باید در مصرف منابع آب زیر زمینی صرفه جویی انجام شود.

این کارشناس بخش کشاورزی ادامه داد: تغییر الگوی کشت در استان چهارمحال و بختیاری نیاز است و باید کشت گیاهان با نیاز آبی کم مورد توجه قرار بگیرد.

زمینه تمهیدات لازم را بیندیشند. مدیر کل هواشناسی چهارمحال و بختیاری در این زمینه اظهار داشت: بیش از ۶۵ درصد مساحت استان چهارمحال و بختیاری با خشکسالی شدید و بسیار شدید مواجه شده است که این وضعیت در نیمه جنوبی به ویژه جنوب غرب استان دیده می شود.

شاهرخ پارسا در ادامه عنوان کرد: مطابق آمار ارائه شده از سوی مرکز ملی خشکسالی و مدیریت بحران سازمان هواشناسی کشور، کاهش باران در سال زراعی ۹۵-۹۶ موجب شد تا استان از نظر رتبه بندی استان بارش جزو استان های خشک کشور قرار بگیرد.

وی عنوان کرد: ۶۵ درصد استان دچار خشکسالی شدید و ۲۰ درصد استان دچار خشکسالی متوسط قرار گرفته و میزان بارش در کل استان نسبت به میانگین بلند حدود ۱۷ درصد کمتر از بارش نرمال است.

مدیر کل هواشناسی چهارمحال و بختیاری ادامه داد: برداشت بی رویه آب های زیر زمینی سبب فرونشست زمین و آسیب های دائمی به مخازن زیرزمینی و کاهش دائمی حجم آبیگیری سفره های آب زیرزمینی شده که امکان ترمیم آن در آینده حتی در دوره های پر باران نخواهد بود.

وی ادامه داد: در حال حاضر در سال زراعی جاری چهارمحال و بختیاری هیچ گونه بارشی نداشته و خشکسالی در این استان ادامه دار است.

مدیر کل هواشناسی چهارمحال و بختیاری تاکید کرد: ماندگاری برف در چهارمحال و بختیاری که یکی از مهمترین علت های تقویت منابع آب زیرزمینی است، بسیار کاهش یافته است.

کاهش ۴۰ درصدی آب چشمه و قنات های استان چهارمحال و بختیاری

مدیر آب و خاک و امور اراضی سازمان جهاد کشاورزی چهارمحال و بختیاری در این زمینه گفت: منابع آب در چهارمحال و بختیاری کاهش شدیدی داشته است.

خشکسالی در استان چهارمحال و بختیاری تشدید شده و این استان هم اکنون به علت تشدید خشکسالی و کاهش بارش ها در میان استان های خشک کشور قرار گرفته است.

سید محمد رضا موسوی

استان چهارمحال و بختیاری یکی از استان های پر آب و آبخیز کشور در گذشته به شمار می رفته و حدود ۱۰ درصد آب کشور را تامین می کرده است. در حال حاضر به واسطه کمبود منابع آب و خشک شدن قنات ها، چشمه ها و چاه ها، آب یکی از دغدغه های اصلی مردم شده است. طی سال های گذشته به واسطه کاهش بارش و وقوع خشکسالی بسیاری از چاه های آب استان و چشمه ها و قنات ها خشک شده است. بسیاری از کشاورزان و باغداران این استان در حال حاضر مشکل آب دارند و شغل بسیاری از آنها به علت نبود آب به خطر افتاده است.

بسیاری از مزارع کشاورزی استان چهارمحال و بختیاری به واسطه نبود آب از زیر کشت خارج و کشاورزان بسیاری خانه نشین شده اند.

خشکسالی هر سال در چهارمحال و بختیاری در حال افزایش است و کمبود منابع آب در این استان هر سال بحرانی تر می شود.

باغات و مزارع کشاورزی در این استان با کمبود منابع آب روبرو شده است

یکی از کشاورزان شهر فرخ شهر با اشاره به اینکه خشکسالی و کاهش بارش ها موجب ایجاد خسارت های بسیاری در بخش کشاورزی شده است، اظهار داشت: باغات و مزارع کشاورزی در این استان با کمبود منابع آب روبرو شده است.

رحمت الله موسوی عنوان کرد: کمبود آب در این استان بسیار وخیم شده است.

وی ادامه داد: بسیاری از مزارع کشاورزی از زیر کشت خارج شده اند و با نگاهی به باغات و مشاهده درختان متوجه می شویم که سرسبزی گذشته را ندارند و در مسیر خشک شدن قرار گرفته اند.

موسوی بیان کرد: قرار دادن تانکر های بیشمار ذخیره آب در باغات توسط باغداران برای جلوگیری از خشک شدن درختان خود بیانگر وضعیت بحرانی آب در این منطقه است.

وی اظهار داشت: مسئولان بخش کشاورزی باید در این

توسعه همچنان از حیات وحش قربانی می‌گیرد/ بی‌سهمی طبیعت در راه‌سازی

توسعه در دنیای امروز گرچه اجتناب‌ناپذیر است اما از زمانی که انسان تصمیم گرفت تا بکرترین نقطه طبیعت نفوذ کند، آنگاه ابزارهای توسعه به دشمن درجه یک حیات‌وحش تبدیل شد.

نیره شفیعی بوزرجه

بیابان و مراتع همواره از اصلی‌ترین زیستگاه‌های گونه‌های مختلف حیات‌وحش از حشرات و خزندگان گرفته تا پستانداران و گربه‌سانان بوده و استانی نظیر یزد که حدود ۷ میلیون هکتار مرتع و بیابان دارد، یکی از غنی‌ترین مناطق به لحاظ تنوع زیستی در کشور بوده است.

گونه‌های بی‌ظنیر جانوری و البته گیاهی همواره یزد را در ردیف استان‌ها و مناطق مورد توجه مجامع جهانی مرتبط با محیط زیست قرار داده اما در دهه‌های اخیر شرایط به نحوی رقم خورده که دوستداران مطلع و آگاه محیط زیست این روزها دائم در حال هشدار نسبت به تخریب محیط زیست و انقراض برخی گونه‌ها هستند.

در دهه‌های ۳۰ تا ۶۰ یکی از مهم‌ترین عواملی که گونه‌های جانوری را نه تنها در یزد بلکه در سایر نقاط کشور در معرض تهدید جدی قرار داد، شکار بی‌رویه بود و شکارچیان، چه آنها که در صدد تفریح و خوشگذرانی بودند و چه آنها که تلاش داشتند روزی خود را از دل طبیعت به دست آورند، با شکار گونه‌های غلغخوار نظیر کل و میش و جبیر، انقراض گونه‌های دیگر نظیر پلنگ و یوزپلنگ را نیز تسریع کردند.

تغییر شکل تهدید و تخریب زیستگاه‌های حیات‌وحش از دهه ۶۰

وقتی غذای پلنگ و یوزپلنگ توسط شکارچیان از طبیعت شکار می‌شد، در واقع غذای گونه‌های وحشی از سفره طبیعت برچیده می‌شد و بر زاد و ولد آنها تاثیر منفی بسیاری می‌گذاشت و این روند طی سه دهه آمار بسیاری از گونه‌ها را تا مرز انقراض پیش برد.

از دهه ۶۰ شکل این تهدیدها تغییر کرد و تخریب زیستگاه به تدریج جای خود را به شکار بی‌رویه داد و این بار انسان به جای تفنگ، ابزار راه‌سازی به دست گرفت تا به بکرترین نقاط طبیعت نفوذ کند و به اسم توسعه، امنیت حیات‌وحش را به خطر بیندازد.

توسعه راه‌ها، معدن‌کاوی و حتی توسعه کشاورزی در مقطعی از زمان سبب از بین رفتن زیستگاه‌ها شد و این روند هنوز هم ادامه دارد و هر سال شرایط حیات‌وحش را بدتر از سال قبل می‌کند و گویی این امر به موضوعی اجتناب‌ناپذیر در بحث توسعه تبدیل شده است.

طبیعی است که وقتی زیستگاه حیات‌وحش از بین برود، احیای آن بسیار دشوار و در برخی موارد غیرممکن است و این واقعیت تلخی است که امروز بسیاری از گونه‌های جانوری در مناطق مختلف کشور از جمله استان یزد با آن دست و پنجه نرم می‌کنند. معاون محیط زیست استان یزد درباره خطرات و آسیب‌هایی که در دهه‌های گذشته حیات‌وحش را مورد تهدید قرار داده است، گفت: شکارچیان دهه‌های

ندرت مورد تعرض شکارچیان قرار می‌گیرد. اکبری یکی از اتفاقات منفی در طول یک دهه اخیر را خشکسالی دانست و بیان کرد: طولانی شدن دوره خشکسالی به ویژه در مناطق شمالی استان یزد نظیر سیاه‌کوه و دره‌انجیر سبب کاهش شدید علوفه شد و این امر بر زاد و ولد حیات‌وحش اثر منفی بسیاری گذاشت و زادآوری را به شدت دچار مشکل کرد.

وی ادامه داد: در کنار این اتفاقات، یکی از وقایعی که زیستگاه‌های بکر استان یزد را به شدت در معرض خطر قرار داد، معدن‌کاوی بود به نحوی که به بهانه معدن‌کاوی، بسیاری از زیستگاه‌های بکر که به راحتی قابل دسترسی نبود و گربه‌سانان اغلب در این مناطق زندگی می‌کردند، دچار مشکل شد و احداث جاده پای انسان را به این مناطق باز کرد.

معاون محیط زیست یزد تصریح کرد: البته روی صحبت من با معادن بزرگ و مهمی که اشتغال اقتصاد استان را متحول کرده‌اند، نیست زیرا آنها اغلب مسائل محیط زیستی را نیز مدنظر دارند بلکه روی صحبت من با معادن خرد و کوچکی است که نقش چندانی در اقتصاد استان ندارد و چه بسا به

قبل از انقلاب عامل تهدید جدی برای حیات‌وحش بودند که تهدیدهای آنها گرچه کم‌رنگ‌تر اما در دهه‌های بعد نیز ادامه داشت.

تعامل محیط زیست با شکارچیان اتفاقی مثبت در مسیر احیای گونه‌های جانوری

حسن اکبری بیان کرد: از سال ۱۳۹۰ اتفاقات مثبت و منفی بسیاری در حوزه محیط زیست استان یزد به ویژه حیات‌وحش اتفاق افتاد که از اتفاقات مثبت می‌توان به تعامل با شکارچیان اشاره کرد.

وی افزود: محیط زیست استان یزد تلاش کرد ارتباط بهتری با شکارچیان برقرار کند به نحوی که تعداد زیادی از آنها عملاً به محیط‌بانان پیوستند و این تعامل توانست در طول پنج سال گذشته اتفاقات خوبی را رقم بزند به عنوان نمونه آهوی کالمند که از گونه‌های به شدت کاهش یافته به دلیل شکار بی‌رویه بود، در طول این پنج سال جمعیتی بالغ بر دو برابر پیدا کرد و این اتفاق برای گونه‌های دیگری از جمله کل و میش نیز اتفاق افتاد و به این ترتیب می‌توان ادعا کرد که حیات‌وحش یزد دیگر به

طراحی و ساخت جاده‌ها هیچ توجهی به حیات وحش و طبیعت نداشته باشند، بنا نیست آمار تلفات کاهش پیدا کند.

سهم حیوانات و طبیعت در توسعه و جاده‌سازی در نظر گرفته شود

حسن اکبری تاکید کرد: باید سهم حیوانات نیز برای حیات در طبیعت در نظر گرفته و سپس برای جاده‌سازی اقدام شود که اگر اینگونه باشد، بخشی از مشکلات حل می‌شود.

وی اظهار امیدواری کرد: معدن‌کاوان نیز مراعات حیات وحش را بکنند و در فعالیت‌های اقتصادی خود، سهمی برای حیات حیوانات در طبیعت در نظر بگیرند.

به نظر می‌رسد اگر عوامل توسعه، ضمن اینکه زیرساخت‌ها برای پیشرفت‌های اقتصادی را فراهم می‌کنند، گوشه چشمی به دیگر موجودات زنده در دل طبیعت داشته باشند، نگاه دیگر توسعه‌بلای جای طبیعت نخواهد بود.

معرض خطر هستند اما وضعیت آنها نظیر یوزپلنگ بحرانی نیست.

جاده‌ها به واقع یکی از مواردی است که در کشتار موجودات زنده از جانوران گرفته تا انسان‌ها، نقش مهم و اثرگذاری دارند اما وجود آنها اجتناب‌ناپذیر است اما می‌توان راهکارهایی در نظر گرفت که علاوه بر نقش توسعه‌ای آن، بتوان جاده‌های دوستدار محیط زیست نیز داشت.

شاید آموزش به رانندگانی که در این جاده‌ها تردد می‌کنند و نصب علائم هشداردهنده نسبت به حضور حیوانات در برخی جاده‌ها بتواند تا حدی از آمار تلفات بالای گونه‌های مختلف در جاده‌های استان بکاهد.

البته به طور قطع علاوه بر رانندگان، جاده‌سازان نیز اگر بتوانند استانداردهایی را با هماهنگی محیط زیست برای جاده‌هایی که از محل زیست جانوران می‌گذرد، لحاظ کنند، به طور قطع از میزان خسارت‌ها کاسته خواهد شد. معاون محیط زیست استان یزد در این رابطه عنوان کرد: تا زمانی که مهندسان عمران و راه‌سازی در

خاطر نوع ماده معدنی که برای معدن‌کاوان ارزش اقتصادی بالایی نداشت، پس از تخریب در یک دوره، رها شدند.

اکبری یادآور شد: این اقدامات سبب شد جمعیت حیات‌وحش به ویژه گونه‌هایی نظیر یوزپلنگ در معرض خطر قرار گیرد و در چنین شرایطی، احیای جمعیت این گونه تقریباً غیرممکن شد. وی افزود: با افزایش فعالیت‌های معدنی، کیفیت جاده‌ها نیز بهتر شد و این امر سبب افزوده شدن بر سرعت خودروها و افزایش تعداد آنها شد که این امر هم در تلفات حیات وحش و هم تکه‌تکه شدن زیستگاه‌ها اثرگذاری بالایی داشت و هر روز نیز این مشکلات افزایش بیشتری پیدا می‌کند.

تلف شدن ۳ هزار گونه جانوری در جاده‌های استان یزد

معاون محیط زیست یزد خاطر نشان کرد: خطر برخورد حیوانات در جاده‌ها با خودروها به اندازه‌ای بالا رفته که بر اساس برآوردهای انجام شده، سالانه بیش از ۳ هزار گونه جانوری در جاده‌های استان یزد تلف می‌شوند که در بین موجودات تلف شده از خزندگان تا گونه‌های ارزشمندی نظیر یوزپلنگ، کاراکال و ... قابل مشاهده است.

وی افزود: با دوربین‌های تله‌ای که در برخی مناطق کار گذاشته شد، حدود چهار سال گذشته فقط چهار قلاده یوزپلنگ در این مناطق مشاهده شد که در سال گذشته تنها سه قلاده آن رصد شدند که البته از آنجا که این گونه، شبگرد و مخفی‌کار است و تجهیزات زیادی برای رصد نیاز دارد و ممکن است جمعیت آنها بیشتر از این تعداد باشد.

اکبری خاطر نشان کرد: هوبره و بالابان و پرنده‌های شکاری هم به واسطه همین جاده‌سازی‌ها و ... در

درگیری منطقه اسلام آباد ارومیه خاتمه یافت / اصل ماجرا چه بود؟

مردم منطقه اسلام آباد ارومیه با شنیدن خبر آزار و اذیت دانش آموز ۱۲ ساله در این منطقه به سمت مدرسه یورش بردند که این درگیری با پیگیری متولیان خاتمه یافت.

سکینه اسفی

در این حادثه که متأسفانه به دلیل تحریک احساسات جوانان منطقه از سوی عده‌ای فرصت طلب چندین ساعت به طول کشید برخی از اموال عمومی آسیب دیده و بر اساس اعلام برخی منابع محلی حتی افراد فرصت طلب مدرسه و تعدادی از اماکن عمومی منطقه را نیز به آتش کشیدند. حضور فرماندار ارومیه، فرمانده انتظامی آذربایجان غربی، مدیرکل آموزش و پرورش و جمعی از مسئولان استانی و محلی برای آرام کردن فضای منطقه مقرر و واقع شد و با همکاری مردم این درگیری ساعاتی پیش خاتمه یافت.

متأسفانه با وجود اینکه در دقایق اولیه دامن زدن به شایعاتی از جمله آزار و اذیت جنسی، اعزام کودک به بیمارستان و ... از سوی عده‌ای فرصت طلب به تشدید این درگیری‌ها دامن زد اما رسانه‌ها به خوبی توانستند با انتشار اخبار موثق جلوی برخی از این شایعات را بگیرند.

اصل ماجرا چه بود؟

در اولین ساعات این حادثه تمام مسئولان و مقامات حاضر در منطقه وجود تجاوز و آزار و اذیت جنسی این دانش آموز را تکذیب و رد کردند اما تأیید اصل این خبر را منوط به بررسی بیشتر دانستند. معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استاندار آذربایجان غربی در خصوص جزئیات این حادثه گفت: بررسی‌های دقیق نشان داده که دانش آموزی مورد تعرض قرار نگرفته و نیروی خدماتی مدرسه چند روز پیش قصد بداخلاقی داشته است. علیرضا رادفر عنوان کرد: والدین این دختر ۱۲ ساله شکایت کرده‌اند و مراجع انتظامی و قضایی به شدت با این موضوع برخورد خواهند کرد.

وی ادامه داد: عده‌ای به دنبال تحریک احساسات مردم در وضعیت فعلی هستند، اما مردم آرامش خود را حفظ کرده و پیگیری موضوع را به مراجع ذیصلاح واگذار کنند. رادفر با اشاره به شایعه بودن هرگونه آزار جنسی دانش آموز دختر، اظهار داشت: این مورد به کلی تکذیب می‌شود، سرایدار مدرسه بداخلاقی کرده، ولی هیچ آزار جنسی اتفاق نیفتاده است. وی، افزود: برخی افراد سودجو در این میان نسبت به ایجاد ناامنی اقدام کردند که با حضور به موقع مأموران نیروی انتظامی از بروز حادثه بزرگ‌تر جلوگیری شد. رادفر بیان کرد: همکاری مناسب مردم با نیروهای ناجا باعث شد تا تعدادی از این افراد سودجو دستگیر و تحویل مقامات قضایی شوند. معاون سیاسی امنیتی و اجتماعی استاندار آذربایجان غربی گفت: هم‌اکنون آرامش کامل در این منطقه حاکم و اوضاع کنترل شده است.

دستگیری سرایدار مدرسه / برخورد قانونی با متخلفین فرمانده انتظامی آذربایجان غربی نیز در خصوص حوادث منطقه اسلام آباد گفت: حادثه از این قرار

حاضر شده بود با اشاره به حوادث مدرسه اسلام آباد گفت: شایعه آزار جنسی دانش آموز ۱۲ ساله مدرسه شهیدا در منطقه اسلام آباد تکذیب می‌شود.

عباس حسن خانی ادامه داد: با توجه به حساسیت موضوع فرماندهی انتظامی و مدیرکل آموزش و پرورش استان در محل مدرسه حضور یافتند.

وی اظهار داشت: چیزی که مشخص است بحث تجاوز و ... به هیچ عنوان مطرح نبوده و شایعه‌ای بیش نیست و مدیر و معاون مدرسه نیز این موضوع را بررسی و کذب بودن این ادعا را تأیید کرده‌اند.

حسن خانی افزود: بررسی‌ها نشان از برقراری تماس تلفنی سرایدار مدرسه با یکی از دانش آموزان دختر است که موضوع توسط والدین این دانش آموز طبق روال قانونی در حال پیگیری بوده و حتی پدر این دانش آموز نیز بعد از شکایت، رضایت خود را اعلام کرده است.

فرماندار ارومیه گفت: از رسانه‌های استان تقاضا داریم زمینه آرامش عمومی را فراهم آورند و با جلوگیری از انتشار شایعات و اخبار نادرست، زمینه رسیدگی سریع و دقیق به این موضوع را فراهم آورند.

موضوع آزار و اذیت دختر دانش آموز توسط سرایدار پیگیری می‌شود

وزیر آموزش و پرورش هم طی دستوری ویژه به مشاور خود خواستار پیگیری موضوع آزار و اذیت دختر دانش آموز توسط سرایدار مدرسه شد.

در این نامه، سید محمد بطحایی وزیر آموزش و پرورش به بزرگی زاده مأموریت داد تا به عنوان بازرس ویژه با اختیار تام به ارومیه برود و به همراه مدیرکل آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی و با حضور در شورای تأمین استان نسبت به بررسی اتفاقات حادثه اقدام و عنداللزوم تصمیم مقتضی اتخاذ کند.

خبری در شبکه‌های اجتماعی منتشر شد که در آن مطرح شده بود در یک مدرسه دخترانه در اسلام آباد شهرستان ارومیه سرایدار مدرسه نسبت به آزار و اذیت یک دانش آموز ۱۲ ساله اقدام کرده است، اگرچه هنوز صحت خبر تأیید نشده اما برخی به مدرسه یورش برده و با معلمین و مسئولان مدرسه درگیر شدند.

است که در پی اعلام مدیر مدرسه در ساعت ۱۴ عصر دوشنبه مبنی بر اینکه تعداد ۲۰۰ نفر از اهالی محل به مدرسه حمله کردند مأموران به محل اعزام شدند.

سردار ناصر اصلانی اضافه کرد: در این تماس اعلام شد که نیروی خدماتی مدرسه برای یکی از دختران پایه ۵ ابتدایی ایجاد مزاحمت کرده است و بلافاصله کارکنان پلیس در محل مورد نظر حاضر و مشخص شد موضوع مربوط به سه روز پیش بوده است.

فرمانده انتظامی آذربایجان غربی اضافه کرد: در جریان درگیری‌ها متأسفانه بخشی از اموال عمومی آسیب دیده و به سه دستگاه خودرو خسارت مالی وارد شد.

سردار اصلانی گفت: فرد مورد نظر شناسایی و توسط پلیس دستگیر شده و توسط دادستان ارومیه و ورود قضایی ویژه موضوع در حال رسیدگی است.

وی ضمن تقدیر و تشکر از مردم ارومیه که همکاری خیلی خوبی با پلیس داشتند و درخواست کرد با افراد فرصت طلب که نظم عمومی را هم می‌زنند برخورد کرده و مراتب را به پلیس گزارش کنند.

دستگیری تعدادی افراد فرصت طلب در حادثه منطقه اسلام آباد ارومیه

سردار اصلانی با بیان اینکه با متخلفین حادثه مدرسه اسلام آباد برخورد قانونی می‌شود اظهار داشت: در حادثه مدرسه دخترانه منطقه اسلام آباد ارومیه عده‌ای فرصت طلب به دنبال شایعه سازی، اغتشاش و تخریب اموال عمومی بودند که با این افراد برخورد جدی و قانونی خواهد شد.

وی با تکذیب ادعاها و شایعات برخی افراد فرصت طلب در خصوص موضوع حادثه در بین سرایدار و دانش آموز این مدرسه که بین والدین و مسئولین مدرسه حل و فصل و به رضایت والدین منجر شده است افزود: عده‌ای فرصت طلب با شایعه سازی موجب اغتشاش و تخریب اموال شخصی و عمومی شده‌اند که در این رابطه چند نفر از عوامل اغتشاش دستگیر و به مراجع قضایی تحویل داده شده‌اند.

آزار دانش آموز مدرسه دخترانه «راه شهیدا» ارومیه صحت ندارد

فرماندار ارومیه که از اولین دقایق بروز درگیری در منطقه

رشد تلخ یک بیماری شیرین / یک ششم جمعیت قم دیابت دارند

افزایش شیوع بیماری دیابت طی سالهای اخیر در جهان، این بیماری شیرین را به بزرگ‌ترین اپیدمی تاریخ تبدیل کرده است.

به بیماری خاموش معروف است، بیماری که نه تب دارد و نه خونریزی و نه حتی درد؛ علائمی که خبر از رشد این بیماری هم باشد وجود ندارد، از این رو فرد بیمار تا مدت‌ها از ابتلای خود به این بیماری باخبر نمی‌شود. تا پایان سال ۲۰۱۵ بیش از ۴۱۵ میلیون نفر از افراد ۲۰ ساله دنیا مبتلا به دیابت بودند. این تعداد تا سال ۲۰۴۰ از مرز ۶۴۰ میلیون نفر خواهد گذشت. تعداد مبتلایان به دیابت در همه کشورهای جهان در حال افزایش است. بیش از نیم میلیون کودک و نوجوان کمتر از ۱۴ سال در جهان مبتلا به دیابت نوع یک هستند و سالانه ۵ میلیون نفر به دلیل این بیماری جهان خود را از دست می‌دهند. از طرف دیگر بیش از ۳۱۸ میلیون نفر در جهان دچار اختلال تحمل گلوکز هستند که در صورت عدم مداخله مؤثر اغلب آن‌ها مبتلا به دیابت خواهند شد.

بر اساس آمارهای ارائه شده از سوی وزیر بهداشت دیابت که در نام عامیانه از آن به عنوان مرض قند یاد می‌کنند در حال حاضر پنج میلیون ایرانی را درگیر کرده و ۹ میلیون نفر دیگر نیز مستعد این بیماری هستند و سالیانه میلیاردها هزینه روی دست دولت می‌گذارد در حالی که بخش عمده‌ای از آن‌ها حتی روحشان هم از وجود بیماری خبر ندارد. ۱۹ تا ۲۵ آبان‌ماه هر سال به عنوان هفته ملی دیابت معین شده است تا با یادآوری آسیب‌های این بیماری، به جامعه آگاهی بخشد و آن را به سمت خود مراقبتی در مواجهه با رشد این بیماری خاموش پیش ببرد و این بار زنان محور این یادآوری قرار گرفته‌اند و با انتخاب شعار «دیابت و زنان؛ حق ما داشتن آینده‌ای سالم» تلاش می‌شود زمینه‌های آگاه‌سازی نیمی از جمعیت کشور نسبت به عوامل و آسیب‌های بروز دیابت در زنان و دیابت بارداری ایجاد شود.

ابتلای یک ششم جمعیت قم به دیابت

آن طور که ابوالفضل ایرانی خواه، رئیس دانشگاه علوم پزشکی استان قم می‌گوید رشد خاموش بیماری دیابت در استان قم نگران کننده است، جمعیت قم نزدیک به یک میلیون و ۲۰۰ هزار نفر سرشماری شده که آمار نشان می‌دهد که یک ششم کل جمعیت یعنی ۲۰۰ هزار نفر در این استان مبتلا به دیابت هستند.

بر اساس گفته‌های مدیر گروه مبارزه با بیماری‌های معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی قم هم این استان از اولین استان‌ها در آمار دیابت است؛ بر اساس آمار سال گذشته ۱۳ درصد معادل یک هشتم افراد کشور مبتلا به دیابت هستند پنج تا ۱۰ درصد افراد دیابتی مبتلا به دیابت نوع یک و ۹۰ درصد نیز مبتلا به دیابت نوع دو هستند در استان قم نیز ۱۷ درصد از جمعیت بالای ۳۰ سال مبتلا به دیابت هستند.

محمد نیک‌پور اظهار داشت: حداقل زمان برای نابودی کلیه برای بیماران دیابتی بالای پنج سال است و دیر عمل کردن برای درمان این بیماری می‌تواند به از دست دادن کلیه، یا بینایی، اختلالات شدید بینایی و ضعیف شدن اعصاب محیطی منجر شود که تأثیرات منفی روی مغز، قلب و عروق دارد.

وی معتقد است که خود مراقبتی از الزامات پیشگیری

از ابتلا به این بیماری است و می‌گوید: انجام آزمایش دوره‌ای قند خون می‌تواند به آگاهی به موقع از ابتلا به این بیماری بیانجامد و توصیه می‌کنیم که افراد بعد از سنین ۳۰ تا ۳۵ سال مرتب قند خون خود را چک کنند تا در صورت ابتلا سریع‌تر درمان شوند، قند خون بین ۶۰ تا ۱۰۰ طبیعی، بین ۱۰۰ تا ۱۲۵ زنگ خطر و بالاتر از آن نشان دهنده ابتلا به قند خون است.

نگرانی دشمن دیابت

رئیس گروه تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی قم نیز تأکید کرد: نگرانی و اضطراب دشمن دیابتی‌ها است و باید تا حد توان نگرانی را از خود دور کنند و نباید وادار به اجرای رژیم‌های سخت و طاقت فرسا شوند زیرا به تجربه ثابت شده است که این گونه محدودیت‌ها تداوم نمی‌یابند.

به گفته علی اکبر حق ویسی، معتقد است غذای دیابتی باید خوش طعم، مطبوع و دلپذیر باشد. دیابتی‌ها تا حد امکان آزاد گذاشته می‌شوند تا از خوراکی‌های گوناگون ولی با استفاده از راهنمایی‌های متخصصان و کارشناسان تغذیه استفاده کنند. آن طور که وی می‌گوید دیابت دلایل متعددی دارد از جمله اینکه به صورت ارثی، سابقه خانوادگی، چاقی، سن بالا یا تحت تأثیر محیط زندگی از جمله برنامه غذایی نادرست، فعالیت بدنی کم، اضطراب و استرس ایجاد شود همچنین رنج سنی خاصی را هم شامل نمی‌شود و می‌تواند در گروه‌های مختلف سنی از جمله کودکانی، نوجوانی، میان‌سالی، سالمندی و حتی دوران بارداری به وجود آید.

به گفته حق ویسی علت اصلی بالا رفتن قند خون این است که بدن هر فرد برای مصرف قند احتیاج به انسولین دارد ولی به دلیل این که بدن قادر به تولید یا استفاده کامل از انسولین نیست قند در بدن به درستی مصرف نشده و موجب تجمع قند در خون می‌شود که این بالا رفتن قند خون بیش از حد طبیعی می‌تواند باعث عوارضی مثل بیماری‌های چشمی، کلیوی، قلبی شود به همین دلیل افراد دیابتی باید در کنترل قند خون کوشا باشند.

آگاهی از علائم بیماری را هکار تشخیص به موقع

اگر چه این بیماری خاموش است و رشد آن با درد و عوارض قابل مشاهده همراه نیست اما می‌توان با مشاهده علائمی به احتمال ابتلا به آن شک کرد، به گفته رئیس گروه تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی قم قند خون می‌تواند علائمی همچون پرنوشی، پر ادرازی، پر خوری، کاهش وزن، ضعف، تاری دید و یا تغییر در حس بینایی به همراه داشته باشد.

حق ویسی در ارتباط با انواع این بیماری خاموش هم می‌گوید: در دیابت نوع اول بیمار نیاز به تزریق انسولین

دارد و بیشتر در کودکان و افراد زیر ۳۰ سال ایجاد می‌شود که به آن دیابت وابسته به انسولین می‌گویند؛ اما در دیابت نوع دوم بیمار معمولاً نیازی به تزریق انسولین ندارد اما ممکن است در برخی موارد نیاز به تزریق انسولین پیدا کند. این نوع دیابت معمولاً در افراد بالای ۴۰ سال، چاق و کم تحرک بیشتر است و به آن دیابت غیر وابسته به انسولین می‌گویند که در کنترل آن از رژیم غذایی و داروهای خوراکی پایین آورنده قند خون استفاده می‌شود.

وی به افراد مبتلا به دیابت توصیه می‌کند که هر روز از ۶ گروه اصلی مواد غذایی از جمله شیر و لبنیات کم چرب، نان و غلات سبوس دار، گوشت‌های سفید، قرمز و تخم مرغ، حبوبات و مغز دانه‌های گیاهی، سبزی‌ها و میوه‌ها در حد متعادل مصرف کرده و مصرف قند، شکر، ژله‌های قندی، شکلات، پولکی، نبات، عسل، مربا، خرما، شربت، نوشابه، بستنی، آبمیوه‌های صنعتی، گز، سوهان، کیک و شیرینی‌های تر و خشک و حتی نمک (سدیم) را کاهش دهند.

به گفته وی بهتر است که برنامه غذایی به گونه‌ای تنظیم شود که روزانه ۶ وعده غذایی با حجم کم استفاده شود به خصوص افرادی که باید انسولین تزریق کنند مصرف ۳ وعده اصلی صبحانه، ناهار، شام و ۲ الی ۳ میان وعده ساعت ۱۰ صبح، ۵ عصر و قبل از خواب با در نظر گرفتن ساعت مصرف غذا، بسیار اهمیت دارد.

مراقبت در تغذیه و کنترل بیماری دیابت

رئیس گروه تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی قم به دیابتی‌ها توصیه می‌کند که نان‌های سبوس‌دار مانند سنگک و جو را جایگزین نان‌های سفید مانند لواش و باگت کنند و برنج هم به مقدار متعادل مصرف کنند.

آن طور که وی می‌گوید مصرف روزانه سبزی‌ها به میزان ۳-۵ واحد که هر واحد برابر با یک لیوان سبزی برگی خام، یا نصف لیوان سبزی پخته، سبزی خوردن، سالاد با آلبیمو یا آغوره، کاهو، کلم، کدو، خیار، شویب، شنبلیل، سیر و مصرف روزانه ۴-۲ واحد میوه که هر واحد تقریباً یک عدد متوسط مانند سیب، پرتقال، کیوی، یا تقریباً نصف لیوان از میوه‌های کوچک مانند گیلاس، انگور به صورت خام و در حد امکان با پوست و گوشت میوه در پایین آوردن قند خون تأثیر زیادی دارند.

وی به مصرف پروتئین‌ها هم اشاره کرده و می‌افزاید: لازم است که در رژیم غذایی دیابتی‌ها مصرف ماهی و مرغ افزایش و گوشت قرمز کاهش یابد و یا به صورت آب پز، بخارپز، کبابی، داخل فر، استفاده شود نه سرخ شده؛ مصرف روزانه ۲-۳ واحد از گروه لبنیات که هر واحد برابر است با یک لیوان شیر یا یک لیوان ماست یا دو لیوان دوغ به صورت کم چرب هم توصیه می‌شود.

رئیس گروه تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی قم معتقد است فعالیت بدنی و بهبود تغذیه از عوامل در اصلاح سبک زندگی سالم محسوب می‌شوند که از این طریق ۷۰٪ از موارد ابتلا به دیابت را می‌توان پیشگیری نمود.

شیوع بیماری دیابت در زنان و در دوره بارداری هم بسیار رواج دارد به طوری که به گفته حق ویسی از هر ۷ تولد، یک نوزاد تحت تأثیر دیابت بارداری است و نیمی از زنان مبتلا به دیابت بارداری، طی ۵ تا ۱۰ سال پس از زایمان، به بیماری دیابت نوع ۲ مبتلا خواهند شد که برای پیشگیری از دیابت در زنان، قبل و بعد از بارداری و همچنین اوایل کودکی باید به خانواده آموزش و خدمات بهداشتی ارائه شود.

سایه تغییر کاربری روی باغ سیب / آیا باغ ملی می ماند؟

کمتر از یکسال از ثبت ملی باغ سیب کرج می گذرد، بنیاد مستضعفان به عنوان مالک قانونی کمر به لغو ثبت ملی این باغ بسته است، اقدامی که واکنش های زیادی را به دنبال داشته است.

ستاره محمدی

باغ سیب مهرشهر که از آن به عنوان ریه تنفسی کرج یاد می شود، سال هاست زیر بار سنگین حاشیه و نگرانی روزگار می گذارند، نوروز ۹۳ بود که صاحبان باغ بیش از دو هزار اصله درخت را قطع و زمین باغ را شخم زدند، اقدامی که خشم شهروندان کرجی را برانگیخت و قلب دوستداران محیط زیست را به درد آورد.

باغ سیب مهرشهر از گنجینه های ژنتیکی گیاهی و یکی از بزرگ ترین سرمایه های زیست محیطی و از جاذبه های گردشگری کلان شهر کرج است. این باغ که قدمت آن به دوره پهلوی بازمی گردد و جزئی از محوطه تاریخی کاخ مرورید به شمار می آید، زمانی دارای ۷۰ هزار اصله درخت شامل گلابی، سیب، هلو، گردو و آلو بود اما از دهه های گذشته و به طور خاص تر در چند سال اخیر تعداد زیادی از درختان باغ توسط مالکان قطع شد. این باغ در کنار باغ فاتح جهان شهر در اصلاح طرح تفصیلی شهر کرج شناسایی و مشخص شد آنجایی که باغ است باید باغ بماند؛ گرچه تغییر کاربری این سرمایه زیست محیطی از سال های گذشته به بهانه های مختلف آغاز شد. در حال حاضر ۲۷۲ هکتار از این باغ ۳۵۰ هکتاری در تملک بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی و

مابقی در اختیار دانشگاه علامه طباطبایی است. بیست و دوم اسفندماه سال گذشته دقیقاً چند روز مانده به سال نو خبر ملی شدن باغ سیب مانند عیدانه ای بود که به شهروندان کرجی داده شد، اما هنوز یک سال از ثبت ملی این باغ نمی گذشت که خبری کام دوستداران محیط زیست را تلخ کرد، بنیاد مستضعفان که مالک قانونی این باغ محسوب می شود در اقدامی عجیب و قابل تأمل کمر به لغو ثبت ملی باغ بست به طوری که با واکنش مسئولان استان به ویژه دستگاه قضا همراه شد و کار تا جایی پیش رفت که حاجی رضا شاکرمی گفت: دستگاه قضا بر اینکه باغ سیب کرج به عنوان اثری ملی حفظ شود، تأکید دارد و دولت باید حق مالک را جبران کند. اما حضور محمد سعیدی کیا رئیس بنیاد مستضعفان در کرج آن ها چهاردهم آبان ماه جاری باعث شد تا موضوع لغو ثبت ملی باغ سیب را پیگیری کنیم، وی به دلیل ضیق وقت قول داد که هماهنگی های لازم را انجام داده تا ضمن بازدید از باغ اطلاعات مورد نظر در اختیارمان قرار گیرد. سعیدی کیا روز بعد به وعده خود عمل کرد و از بنیاد تماسی برقرار شد تا پس از بازدید از باغ اطلاعات مورد نظر در اختیارمان قرار گیرد.

روز گذشته پس از بازدید از باغ فضل الله خدایی مدیرعامل شرکتی که مسئولیت احیای باغ سیب را از سوی بنیاد مستضعفان بر عهده دارد، گفت: ملک تحت مالکیت بنیاد مستضعفان به مساحت ۳۵۰ هکتار با قدمت ۵۰ ساله است که حدود ۲۰۰ هکتار آن به صورت باغ میوه و درختان سیاه ریشه بوده و مساحت ۱۵۲ هکتار آن تحت کشت و کار محصولات کشاورزی قرار داشته است.

خدایی اضافه کرد: در سال های پس از انقلاب و اجرای طرح های احیا و توسعه مساحت باغ به ۲۷۰ هکتار افزایش یافته و زمین کشاورزی آن از ۱۵۲ هکتار به حدود ۸۰ هکتار کاهش یافته است.

وی با بیان اینکه عمر طبیعی درختان این باغ به سر آمده بود از طرفی باید به این نکته نیز اشاره کرد باغات با طول عمر ۱۷ تا ۲۵ سال نیاز به بازسازی دارند، ادامه داد: در سال های گذشته در حالی اجازه قطع درختان این باغ داده نشد که بایستی هر چه زودتر این مهم اجرایی می شد.

خدایی افزود: بعد از اینکه قطع درختان پیر این باغ مورد تأیید واقع شد به سبب برخی اطلاع رسانی های نادرست با حرکت اعتراض آمیز اهالی کرج برخورد کردیم و بنده به سبب این اقدام مدتی را در زندان سپری کردم.

وی با بیان اینکه در حال حاضر احیای این باغ به ما سپرده شده و خوشخانه رئیس سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری کرج نهایت همکاری را دارد، گفت: سال ۹۲ طرح جامع احیای باغ سیب مهرشهر کرج در کمیسیونی متشکل از جهاد کشاورزی، دانشگاه پردیس کشاورزی، فضای سبز، استانداری، محیط زیست و مرکز تحقیقات اصلاح و بذور به تصویب رسید.

این مسئول تصریح کرد: وجود پنج حلقه چاه عمیق با دبی کل ۱۸۰ لیتر در ثانیه مجهز به برق و ماشین آلات و ادوات کشاورزی به میزان سه اسب بخار در هکتار از جمله امکانات موجود در این مجموعه محسوب می شود.

خدایی خاطرنشان کرد: طرح جامع مذکور با رعایت کامل شرایط زیست محیطی توسط یک شرکت از سوی بنیاد به منظور احیا مجدد باغ تدوین و به

تصویب رسیده است.

وی با اعلام اینکه طی چهار فاز مجموعاً ۲۳۵ هکتار باغ جدید احداث خواهد شد، تصریح کرد: پروژه احداث باغ و اجرای سیستم آبیاری در ۱۹ دی ماه سال ۹۴ آغاز و اهم اقدامات نظیر اجرای سیستم آبیاری تحت فشار، احداث استخر ذخیره و خرید و کاشت ۲۶ هزار و ۸۶ نهال به مساحت ۵۵ هکتار برای فاز نخست انجام شده است.

وی با تأکید بر اینکه پیش‌بینی شده برای این مجموعه ۱۷۰ هزار اصله نهال کاشته شود، یادآور شد: برای این اراضی گلخانه ۹ هکتاری پیش‌بینی شده تا تولید سبزی و صیفی و گل‌های گلخانه‌ای در آن انجام گیرد.

این مسئول بیان کرد: برای این مجموعه ۱۵ میلیارد تومان اعتبار پیش‌بینی شده که از این میزان سه میلیارد تومان برای آبیاری تحت فشار بوده است.

خدایی با بیان اینکه منبع تأمین آب این مجموعه از طریق پنج حلقه چاه تأمین می‌شود که دبی هر یک از چاه‌ها حدود ۳۰ تا ۴۰ لیتر بر ثانیه است، اضافه کرد: مجموع آب این پنج حلقه چاه توسط چهار هزار و ۲۰۰ متر لوله‌های انتقال آب به استخر ذخیره رسیده که پس از عبور از ایستگاه فیلتراسیون به کل مجموعه تزریق می‌شود.

وی در بخش دیگری در پاسخ به این سؤال که هدف بنیاد مستضعفان برای لغو ثبت ملی باغ سبب مهرشهر کرج چیست، گفت: در هیچ جای دنیا باغی

خدایی با اشاره به اینکه ۱۰۰ هکتار از اراضی باغ سبب مهرشهر کرج به‌منظور احیای بافت خاکی برای کاشت درختانی جوان زیر کشت رفته است، گفت: برای احیای خاک این اراضی و از بین رفتن بیماری‌های خاکی کاشت صیفی‌جات در این عرصه صورت گرفته تا پایان سال جاری اجرایی شود.

برای روشن‌تر شدن ماجرای ثبت ملی باغ سبب به سراغ عبدالناصر میرچی مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان البرز رفتیم، وی در خصوص اینکه ثبت آثار ملی تنها به ساختار و سازه ساختمانی و بنایی بازمی‌گردد، گفت: هر اثر تاریخی، طبیعی و میراث ناملموسی که از ارزش تاریخی و معنوی برخوردار باشد قابلیت ثبت در فهرست آثار ملی را دارد.

روند ثبت باغ سبب کرج زیر سؤال رفته است

وی با بیان اینکه نباید به‌صرفه اینکه باغ سبب مهرشهر کرج ساختمان و یا بنا نیست روند ثبت ملی کردن آن را زیر سؤال برد، گفت: تعزیه، آیین عروسی در روستای «نوجان»، بستنی سنتی روستای «پرغان» و درخت «ورس» واقع در استان البرز در حالی به ثبت ملی رسیده که هیچ‌یک بنا و ساختمان نبوده‌اند.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان البرز ادامه داد: باغ سبب مهرشهر کرج منهای اینکه باغ سبب است برای مردم خاطره تاریخ و پیشینه‌ای غنی محسوب می‌شود.

وی با بیان اینکه ثبت ملی باغ سبب مهرشهر کرج

افتخاری برای همگان است و نباید این مهم باعث ناراحتی بنیاد مستضعفان شود، افزود: به‌طور قطع سازمان میراث فرهنگی هیچ‌گونه حق کالبدی در باغ سبب نخواهد داشت چراکه تنها مالکیت معنوی و اثر ارزش تاریخی این باغ برای این سازمان و مردم مهم است.

میرچی همچنین با تأکید بر اینکه بدون شک مالکیت باغ تنها برای صاحبان آن است، اظهار کرد: مرجع تشخیص ثبت اثر در فهرست آثار ملی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است.

اما در ادامه باید به اعتراض‌ها در خصوص کاشت صیفی‌جات در باغ سبب کرج اشاره کنیم، موضوعی که با توجه به کمبود منابع آبی و آکنش‌های بسیاری در پی داشته است، محمدرضا زین‌العابدینی رئیس سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری کرج در خصوص این سؤال که برخی کاشت صیفی‌جات در

به ثبت ملی نرسیده است، در اصل مواردی نظیر تغییر کاربری اراضی ملی به ارگانی نظیر سازمان میراث فرهنگی بازمی‌گردد.

این مسئول ثبت ملی باغ سبب کرج را اقدامی غیراصولی از سوی سازمان میراث فرهنگی برشمرد چراکه این باغ بنا و یا سازه‌های تاریخی نیست، ادامه داد: اقداماتی نظیر تشخیص قطع درخت و تغییر کاربری اراضی باغی و کشاورزی بر عهده کمیسیون ماده هفت است و ارگان دیگری حق دخالت در این بخش را ندارد.

وی با بیان اینکه بنیاد مستضعفان در راستای ثبت ملی باغ سبب مهرشهر شکایت کرده است، افزود: در حالی که بنیاد در صدد احیای باغ سبب مهرشهر است بایستی از دانشگاه علامه پرسید که چرا در خصوص احیای ۸۰ هکتار اراضی خود در این باغ اقدامی را انجام نداده است.

بخشی از اراضی باغ سبب را به دلیل مصرف زیاد آب اقدامی اشتباه تلقی می‌کنند، اظهار کرد: بدون شک این اقدام برای بنیاد مستضعفان صرفه اقتصادی داشته است.

ابراز نگرانی نسبت به اراضی باغ سبب تحت تملک دانشگاه علامه طباطبائی

وی با بیان اینکه برای آبیاری این بخش از باغ سبب مهرشهر کرج از آب رودخانه استفاده نمی‌شود، گفت: آب موجود در چاه‌های حفر شده مهرشهر قابل شرب نبوده و از قابلیت لازم برای آبیاری اراضی کشاورزی و باغی برخوردار است.

زین‌العابدینی با اشاره اینکه اجازه کاشت صیفی‌جات تنها در یک‌فصل به شرکت داده شده و عملیات درختکاری در این عرصه تا آخر سال جاری انجام می‌گیرد، گفت: درخت موردنظر و بر اساس طرح برای این اراضی خریداری شده است.

رئیس سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری کرج با ابراز نگرانی نسبت به اراضی باغ سبب تحت تملک دانشگاه علامه طباطبائی، اظهار کرد: متأسفانه در راستای احیای ۸۰ هکتار از اراضی در اختیار دانشگاه علامه تاکنون برنامه‌ای ارائه نداده است.

اما عباس زارع عضو شورای شهر کرج و مدیرعامل سابق سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری کرج نیز در این خصوص گفت: به‌صورت مُصرانه به‌عنوان نماینده مردم پیگیر هستیم کاربری باغ سبب مهرشهر کرج به قوت خود باقی بماند و تمام مساحت این مجموعه مشجر و درختکاری شود.

وی با بیان اینکه طبق برنامه‌های از پیش تعیین شده عملیات درختکاری مجموع باغ سبب تا پایان سال جاری انجام می‌شود، گفت: تا امروز اقدامات شایسته‌ای در راستای احیای باغ سبب مهرشهر کرج انجام گرفته و همواره در صدد خواهیم بود سیاستی به کار گرفته شود تا شاهد تغییر کاربری این اراضی نشویم.

عضو شورای شهر کرج با تأکید بر اینکه این باغ باید به‌صورت کامل درختکاری شود و به‌صورت باغ باقی بماند، اظهار کرد: بدون شک به نمایندگی از مردم این سیاست را دنبال می‌کنیم.

وی تأکید کرد: بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی نیز بایستی تا پایان سال به تمام تعهدات خود عمل کرده و نسبت به درختکاری مجموع باغ سبب وارد عمل شود.

باگذشت سال‌ها و به‌رغم همه نگرانی‌های شهروندان نسبت به تخریب فضای سبز و پیگیری‌های اهالی رسانه، هنوز باغ سبب با روزهای اوج خود فاصله‌ها دارد و باید سال‌های درازی بگذرد تا نهال‌های جوان رشد کنند و نقشی در کاهش آلودگی روزافزون شهر داشته باشند.

اما از هر چه بگذریم از نامه‌نگاری مسئولان البرزی به محضر رهبر معظم انقلاب اسلامی نمی‌توان گذشت، پانزدهم شهریورماه سال ۹۴ بود که سید حمید طهائی استاندار البرز وقت البرز از نتیجه‌بخش بودن و پاسخ رهبر معظم انقلاب اسلامی به نامه‌نگاری برای واگذاری باغ سبب مهرشهر به مسئولان شهر کرج خبر داد.

طهائی اعلام کرده بود: رهبری در باره باغ سبب مهرشهر پاسخ داده‌اند و خطاب به آقای سعیدی کیا مرقوم فرموده‌اند که با مسئولان شهری همکاری لازم صورت گیرد، حالا باید دید سرنوشت این باغ چگونه رقم می‌خورد آیا در فهرست آثار ملی می‌ماند یا تن به تغییر کاربری می‌دهد.

کوه سرخ قربانی می شود / کوهنوردان: از تخریب طبیعت جلوگیری کنید

تخریب طبیعت کوه سرخ در میانه شهرستان های زرنند و رفسنجان این روزها بحث روز طبیعت گردان و کوهنوردان این دو شهرستان شده و نگرانی های روز افزونی را ایجاد کرده است.

استان کرمان ۱۱ درصد مساحت کشور را به خود اختصاص داده است و طبیعتا به دلیل رتبه نخست در وسعت، بیشترین عرصه های ناب طبیعی را نیز در اختیار دارد که در سال های اخیر به دلیل خشکسالی و کمبود بارندگی مورد تنش جدی زیست محیطی قرار گرفته اند.

این تنش طبیعی خسارت های جدی را به طبیعت استان وارد کرده و گونه های گیاهی و جانوری در معرض خطر جدی قرار گرفته اند اما دخالت های انسانی روز افزون نیز بر مشکلات استان افزوده است.

در حالیکه کشاورزی تحت تاثیر خشکسالی روزگار خوبی را سپری نمی کند مسئولان استان کرمان توسعه صنعتی و معدنی را جایگزین مناسبی برای توسعه اقتصادی استان کرمان یافته اند اما توسعه در این بخش همیشه با چالش های زیست محیطی همراه بوده است و در استان کرمان نیز این نگرانی ها در سال های اخیر روز افزون شده است.

مدیرکل جدید اداره محیط زیست استان کرمان نیز چندی قبل در اظهار نظری با اشاره به طرح های توسعه ای در استان کرمان گفت: فعالیت های توسعه ای و صنعتی باید مبتنی بر حفظ سلامت محیط زیست باشد و سرمایه نسل آینده را پیش فروش نکنیم.

وی با اشاره به تخریب های محیط زیست به بهانه های مختلف گفت: با تخریب محیط زیست روستاها به سمت بی روح شدن و جوامع به سمت صنعتی شدن پیش می رود.

در حالی بسیاری از دوست داران محیط زیست خواستار توجه جدی به پیوست محیط زیستی طرح های مختلف هستند که هنوز هم در کرمان می توان فجایع زیست محیطی از جمله آلودگی دشت خاتون آباد و آلودگی های ناشی از معادن مس و شرکت مس سرچشمه، گل گهر، معادن و صنایع فولاد و معادن و صنایع زغالسنگ را مشاهده کرد.

چشمان کوه سرخ خون می بارد

در حالی فعالان محیط زیستی استان کرمان طی سال های اخیر هنوز هم خاطره زخمی که به کوه شاه وارد شد را به خاطر دارند و نگران معدن کارها در ارتفاعات بحر آسمان و سرشاخه های هلیل رود هستند که این بار از چشمان کوه سرخ خون می چکد و علیرغم پیگیری های دوستداران محیط زیست اما کار معدنکاری در این کوهستان بکر در نزدیکی رفسنجان ادامه دارد.

آنچه موجب نگرانی های روز افزون در خصوص این معدن شده این است که کوه سرخ آبخوان اصلی شهر رفسنجان محسوب می شود و دهها روستای پایین دست هم تمام امیدشان به ارتفاعات این منطقه است که بتوانند در کم آبی شدید در استان کرمان هنوز زندگی در روستاها را ادامه دهند.

کوه سرخ از بکر ترین مناطق طبیعی استان کرمان است که پوشش گیاهی این منطقه تشکیل شده است از درختان بنه، بادام کوهی، یاس وحشی، انجیر کوهی، زارچ و بوتهای درمنه، کلاه قاضی و پدن و... و داروهای گیاهی الاله، اویشن، کاکوتی، بادرنج، زوفا،

فعالیت متوقف شد تا اینکه هفته پیش دوباره مشاهده شد که معدن شروع به فعالیت کرده که موجب نگرانی فعالان محیط زیست و ساکنان روستاهای مجاور شد.

تشکیل زنجیره انسانی در کوه سرخ

مهدوی بیان کرد: بطوریکه امروز جمعه ۱۹ آبان ماه در پی اعلام صعود مشترک در حمایت از منطقه کوه سرخ رفسنجان بیش از ۲۰۰ نفر اقدام به صعود کوه سرخ از مسیر تخریب شده نمودند و با تشکیل زنجیره انسانی خواستار توقف این فعالیت مخرب شدند.

محمد یکی از کوهنوردان رفسنجان است که با ابراز نگرانی از وضعیت به وجود آمده در کوه سرخ بیان کرد: طبیعت کوه سرخ نمادی از داشته های طبیعی شهرستان رفسنجان است که باید همچنان بکر نگه داشته شود.

وی با اشاره به فعالیت معادن و صنایع مس در سرچشمه گفت: این روزها اگر نگاهی به روستاهای سرچشمه بکنید کلکسیونری از مخاطراتی زیست محیطی را می بینید که در ارتفاع ۳ هزار متری خسارتهای قابل توجهی به جا گذاشته است و حالا می خواهند در کوه سرخ نیز همان تراژدی را تکرار کنند.

وی بیان کرد: متأسفانه علیرغم وعده های داده شده معدنکاری در منطقه هنوز هم ادامه دارد و نکته عجیب اینکه جاده دسترسی به معدن است، زخمی که این جاده در منطقه ایجاد کرده نشان می دهد هیچ برنامه ریزی وجود ندارد.

این کوهنورد ادامه داد: جاده در برخی مناطق کشیده شده اما چون راه به سمت معدن سخت بوده راه جدیدی احداث شده و خسارتهای طبیعت به حداکثر رسیده است.

وی بیان کرد: بخش قابل توجهی از پوشش گیاهی منطقه که البته زیست گاه گونه های جانوری متعدد است از بین رفته است.

زیره، بومادران، کلپوره، عنغزه و ...

حیات وحش این منطقه دارای کل، قوچ و میش کوهی، روباه، خرگوش، گرگ، کفتار، جوجه تیغی، سنجور، موش صحرایی، انواع مارمولکها، مارهای جعفری افعی، تیر مار، مار آبی و پرندگانی مانند عقاب، شاهین، کبوتر زاغ، هودی، گنجشک، شانه بسر، کبک و تیهور می باشد.

متأسفانه علیرغم داشته های این سرزمین بکر این روزها تیشه معدنکاران به ارتفاعات این منطقه خورده است و با وجود تمام دغدغه هایی که از سوی کوهنوردان، دوستداران محیط زیست و مردم روستاهای منطقه مطرح می شود اما مسئولان سکوتی عجیب را در مقابل تخریب طبیعت بکر منطقه به نظاره نشسته اند.

فرزاد مهدوی از جمله فعالان محیط زیست رفسنجان است که در گفتگوی با مهر می گوید: خرداد ماه سال جاری بود که خبر شروع فعالیت اکتشافی یک معدن در ارتفاعات شرقی شهر رفسنجان موسوم به کوه سرخ کام فعالان محیط زیست رفسنجان را تلخ کرد.

وی ادامه داد: فعالیت اکتشافی نامبرده در بالاترین نقطه حوزه آبریز شهر رفسنجان و زرنند قرار دارد که تقریبا نیمی از آب دشت رفسنجان و زرنند و چندین روستای پرجمعیت را تامین می کند و در شرایطی که بحران کم آبی می رود تا به یک فاجعه زیست محیطی و انسانی در این منطقه تبدیل شود مشخص نیست چگونه یک معدن کاو می تواند تمام قوانین و ارزیابی های زیست محیطی را ندیده گرفته و اقدام به تخریب یک زیستگاه ارزشمند گیاهی و جانوری و منبع تامین آب هزاران انسان بنماید.

وی گفت: در خرداد سال جاری طبیعت دوستان و فعالان محیط زیست رفسنجان یک تجمع اعتراضی به فعالیت این معدن را در محل فرمانداری شهر زرنند ترتیب دادند و از فرماندار زرنند خواستند که فعالیت این معدن را متوقف کند و در پی دستور فرماندار این

نگاهی به ماجرای خبر کتک زدن کودک آوجی در دندانپزشکی

با وجود تکذیب کتک خوردن کودک آوجی توسط دندانپزشک در درمانگاه دولتی، اکنون خانواده کودک می‌گویند حاضر به رضایت دادن نیستند.

میترا بهرامی

چند روز پیش در فضای مجازی خبری مبنی بر ضرب و شتم یک کودک آوجی به دست دندانپزشک منتشر شد که ساعاتی بعد واکنش و تکذیب مسئولان امر و مجموعه‌های مرتبط را در پی داشت و اینک خانواده کودک با بیان اینکه با فرزندمان تندی و به صورت وی سیلی زده شده است، می‌گویند حاضر به رضایت دادن نیستند.

اظهارات مردم محل حکایت از آن داشت که هدیه، دختر هشت ساله آوجی برای کشیدن دندان به درمانگاه دولتی مراجعه کرده و از دست دندانپزشک کتک خورده است.

اظهار اینک فرزندشان کتک خورده و رضایت نداده‌اند، دوباره پیگیر موضوع شدند.

مادر کودک: دندانپزشک فرزندم را زد

مادر کودک پس از این ماجرا گفت: دندانپزشک درمانگاه، به صورت دخترم حین کشیدن دندان سبیلی زد.

وی می‌گوید: هفته گذشته اجازه دخترم را از مدرسه گرفتم تا او را به دندانپزشکی ببرم اما در درمانگاه، دندانپزشک رفتار بسیار تندی داشت.

نرگس ساروخانی با بیان اینکه دندانپزشک در آن روز سه دندان فرزندم را کشید، افزود: وقتی دخترم بر اثر درد ناشی از کارهای دندانپزشکی بی‌تابی می‌کرد، پزشک به صورت دخترم کشیده زد.

وی ادامه داد: پزشک با گفتن این جمله که تو فرزندت را کتک نمی‌زنی تا آرام شود پس بگذار من او را بزخم، دخترم را زد.

مادر این کودک تصریح کرد: دهان فرزندم پر از خون ناشی از کشیدن دندان بود و گریه می‌کرد که در این حال، دندانپزشک، دخترم را زد؛ در صورتی که باید او را آرام می‌کردم تا تحمل کند زیرا تحمل اعمال دندانپزشکی معمولاً حتی برای بزرگسالان هم سخت است.

ساروخانی بیان کرد: همان روز برای انتقال موضوع به شبکه بهداشت مراجعه کردم و موضوع را به رئیس شبکه انتقال دادم.

وی خاطرنشان کرد: شکایت کرده ایم و با وجود اینکه دندانپزشک چند بار برای صحبت و جلب رضایت به ما مراجعه کرده و حتی با خرید عروسک برای دخترم به منزل ما مراجعه؛ اما رضایت نداده ام و همسر رضایت نمی‌دهد. مادر این کودک بیان کرد: خدمات این درمانگاه رایگان است و به دلیل اینکه همسر کارگر است، امکان مراجعه به مرکز دیگر را نداریم؛ از این رو باید به درمانگاه مراجعه کنیم؛ اما تحمل چنین رفتارهایی برای ما سخت است.

وی اضافه کرد: بعد از ۱۳ سال خدا این بچه را به ما داده و برایمان بسیار عزیز است؛ اما اینک فرزندی را که خودمان تا به حال با او رفتار بدی نداشته ایم، دندانپزشک کتک زده و این موضوع برایمان سخت است.

انتشار خبر غیر منصفانه بود

روابط عمومی شبکه بهداشت و درمان شهرستان آوج با انتشار مطلبی در کانال تلگرامی خود، انتشار این خبر را غیر منصفانه و کذب عنوان کرد و نوشت: اعتماد مردم از بزرگترین سرمایه‌های سیستم بهداشت و درمان کشور است و مجموعه بهداشت و درمان شهرستان اعتقاد دارد که احاد مختلف جامعه مستحق دریافت خدمات با کمیت و کیفیت مطلوب و کاملاً مناسب هستند.

روابط عمومی همچنین در این پیام آورد: کارکنان این مجموعه هدفی جز حفظ و ارتقای سلامت جامعه با رعایت موازین شرعی و تکریم ارباب رجوع ندارند و به صورت شبانه روزی در حال ارائه خدمات تا دورافتاده‌ترین و محروم‌ترین مناطق شهرستان هستند.

روابط عمومی همچنین با غیرموتق خواندن این خبر، قید کرده بود که انتظار می‌رفت منتشرکنندگان، قبل از انتشار هر گونه خبر غیرموتق در فضای مجازی که موجب تشویش اذهان عمومی و سلب اعتماد مردم از مجموعه بهداشت و درمان می‌شود، صحت و سقم آن را از مسئولان شبکه بهداشت و درمان شهرستان یا سایر مسئولان از جمله فرمانداری و بخشداری جویا می‌شدند.

رئیس شبکه بهداشت تکذیب کرد

فیض‌اللهی، رئیس شبکه بهداشت و درمان شهرستان آوج همان روز در رسانه‌ها این موضوع را تکذیب کرد و گفت که دندانپزشک یاد شده سه ماه است به این مرکز آمده و به حسن خلق و دانش فنی شهرت دارد.

فیض‌اللهی گریه کودک را به دلیل درد ناشی از کارهای دندانپزشکی خواند و گفت: در همان روز، خانواده او شکایتی نداشته‌اند؛ اما روز بعد بر اثر تحریک اطرافیان معترض شده‌اند.

وی ادامه داد: مسئله پس از گفت‌وگو میان دو طرف حل شد و حتی وقتی دندانپزشک از کودک پرسید آیا از جانب او آزاری دیده است، کودک جواب منفی داد.

پس از آن اما موضوع پایان نیافت و خانواده کودک که با

یاور میرزایی از مردم محلی منطقه و ساکن یکی از روستاهای اطراف کوه سرخ است می‌گوید: کوهستانهای داوران که کوه سرخ قسمتی از آن است یکی از بهترین مکانها برای کوهنوردان از مناطق مختلف کشور است که متأسفانه مورد تخریب گسترده قرار گرفته است.

نگرانی روستاییان اطراف کوه سرخ

میرزایی بیان کرد: در اطراف کوه سرخ دهها روستا وجود دارد که هر کدام مرکز کشاورزی و دامپروری هستند و در حالیکه جوانان این روستاها سودای مهاجرت در سر دارند برخی از افراد برای حفظ روستاها همچنان در این مراکز جمعیتی مانده اند و اب مهمترین رمز حیات در روستاهاست. وی گفت: احداث معدن در کوه سرخ نگرانی ما را دوچندان کرده تنها منابع تامین آب روستاهای اطراف همین ارتفاعات است و احداث معدن و جاده می‌تواند بسیاری از چشمه‌ها و مسیرهای آب را در منطقه از بین ببرد و کشاورزی منطقه را تخریب کند.

مهاجرت گونه‌های جانوری در صورت توسعه معدن

محمدرضا سلمانی، رئیس هیأت کوهنوردی شهرستان رفسنجان نیز در این خصوص می‌گوید: کوه سرخ دومین کوه مرتفع رفسنجان است که سه هزار و ۲۰۰ متر ارتفاع دارد.

وی افزود: این کوه که یکی از مهمترین قطبهای طبیعی منطقه است که در گذشته های دور معدنی در دامنه‌های این کوه وجود داشته که به دلیل گذشت زمان دیگر اثری از آن باقی نمانده است اما عده‌ای در ماههای اخیر به دنبال راه اندازی مجدد معدن در ارتفاع دو هزار و ۷۰۰ متری بوده‌اند.

وی بیان کرد: این منطقه دقیقاً در مرز شهرستانهای زرنند و رفسنجان قرار دارد و گویا وقتی این افراد نتوانسته‌اند از ادارات رفسنجان مجوز بهره برداری بگیرند از طریق ادارات زرنند اقدام و مجوز دریافت کرده‌اند.

رئیس هیأت کوهنوردی شهرستان رفسنجان گفت: فقط راه دسترسی به معدن موجب تخریب قابل توجه در محیط زیست شده و خود معدن نیز به کانون تخریب تبدیل می‌شود و منابع آبی منطقه را از بین خواهد برد.

وی افزود: کل اکوسیستم منطقه تحت تاثیر این تخریبه‌ها قرار می‌گیرد و هزاران گونه جانوری وقتی چنین وضعیتی ایجاد شود از منطقه کوچ خواهند کرد.

وی خواستار توقف فوری تخریب طبیعت در این منطقه شد و گفت: مسئولان باید بدانند که نگهداری از چنین مکان‌هایی تعریف واقعی از توسعه پایدار است و نباید منابع را به پای توسعه اقتصادی قربانی کرد.

بسیاری از عرصه‌های طبیعی شهرستان رفسنجان و زرنند قبل از این به دلیل توسعه معادن و صنایعی همچون مس با مشکلات عدیده مواجه شده است.

گرو گذاشتن اسناد هویتی در قبال خدمات / تخلف یا عادت قدیمی

با وجود ممنوعیت ودیعه گذاشتن کارت ملی و شناسنامه برخی نهادهای خصوصی و دولتی این قانون را به کلی نادیده می‌گیرند و شهروندان را وادار به این کار می‌کنند.

شاید همه ما بارها برایمان اتفاق افتاده باشد که برای امانت گرفتن چیزی و یا انجام شدن کاری در هتل‌ها، بیمارستان‌ها، مسافرخانه‌ها و... مجبور به گرو گذاشتن اسناد سجلی همچون شناسنامه و کارت ملی شده‌ایم، اما شاید هیچ یک از ما حتی به این فکر نکرده باشیم که ممکن است از این اسناد سوءاستفاده شود. این نا آگاهی و همچنین اعتماد نا به جا برخی اوقات کار دست افراد می‌دهد و زمینه کلاهبرداری‌ها و جعل اسناد بسیاری را فراهم کرده و به تبع آن اتفاقات ناگواری را برای دارندگان این مدارک رقم زده است. حتی مسئله مهمتر اینکه قانون «تخلفات، جرایم و مجازات‌های مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه» موارد استفاده غیرقانونی از این سند هویتی مهم را جرم‌انگاری کرده‌اند و با این وجود گرو گذاشتن شناسنامه و کارت ملی جرم محسوب می‌شود. همچنان که در شناسنامه‌ها درج شده است که «از ارائه یا اخذ شناسنامه به عنوان ودیعه یا وثیقه جدا خودداری فرمایید».

جالب‌تر اینکه چه سوءاستفاده‌هایی ممکن است از این مدارک صورت بگیرد. از افتتاح حساب و اخذ تسهیلات و وام بگیرد تا نقد کردن چک و ثبت ازدواج تنها نمونه‌هایی از مواردی است که افراد می‌توانند به راحتی با اسناد به ودیعه گذاشته شده انجام دهند.

گرو گرفتن اجباری کارت ملی توسط کارفرماها

یک شهروند اظهار داشت: کارفرمای من به محض ورود به شرکت به عنوان ضمانت، کارت ملی مرا نزد خود نگه داشته است و تا پایان قرارداد هم نزد وی باقی می‌ماند.

صفری در مورد اینکه آیا از جرم بودن این عمل مطلع است یا خیر نیز گفت: کارفرما ما را مجبور به این کار کرده و ما هم باید این کار را انجام دهیم تا حسن نیت خود را ثابت کنیم.

وی افزود: اگر اعتراض هم کنیم می‌گویند حتما ریگی به کفش دارید پس حتی با اطلاع از جرم بودن این کار هم مجبور به قبول کردن آن هستیم تا بتوانیم کار کنیم.

کلاهبرداری از کارت ملی و نقد کردن چک سرقتی

یک شهروند اظهار داشت: چند ماه قبل برای دریافت پول دستی از یکی از همکاران سابقم مجبور شدم کارت ملی‌ام را به عنوان امانت پیش وی بگذارم.

رضایی افزود: بعد از چند هفته توانستم پول دوستم را آماده کنم و به او پس بدهم، اما وی به من گفت که کارت مرا گم کرده است و بعدا توسط کسی که آنرا پیدا کرده بود از کارت ملی من یک چک سرقتی نقد شده بود که در دسترس‌های زیادی را برای من ایجاد کرد.

مسئولان انگار از قوانین بی‌خبرند

یک شهروند، اظهار داشت: برخی از مسئولان انگار در

این کشور زندگی نمی‌کنند و از قوانین آن بی‌خبرند که با وجود تخلف بودن مردم را مجبور به گرو گذاشتن اسناد سجلی می‌کنند. سلطانی افزود: چند وقت پیش برای اخذ پرونده پزشکی و تسویه مالی با بیمه گر به یکی از شعبات بیمه مراجعه کردم که در ازای ارائه پرونده نزد شرکت بیمه مذکور از من کارت ملی یا شناسنامه خواستند تا گرو بگذارم.

وی خاطر نشان کرد: اصرار کردم که ممکن است به مدارکم احتیاج داشته باشم اما قبول نکردند و من هم ناچار به پذیرش این موضوع شدم، حتی الان برای ورود به برخی از شرکت‌ها و سازمان‌ها کارت شناسایی گرو می‌گیرند.

کارت ملی خود را به هیچ وجه ودیعه نگذارید

مدیرکل ثبت احوال استان کرمانشاه نیز اظهار داشت: مطابق قانون، ودیعه گذاشتن اسناد هویتی همچون شناسنامه و کارت ملی در هر مکانی برای صاحب شناسنامه و گیرنده آن جرم محسوب می‌شود.

علیرضا قبادی افزود: شهروندان تحت هر عنوان و به هر منظوری از ودیعه گذاشتن شناسنامه و کارت شناسایی ملی خودداری کنند و باید نسبت به نگهداری، حفظ و حراست از اسناد هویتی خود نهایت دقت را داشته باشند تا هویت آنان توسط افراد سودجو مورد سرقت و سوءاستفاده قرار نگیرد.

وی با تصریح اینکه شهروندان موظف به حفظ اسناد هویتی هستند که سازمان و ادارات ثبت احوال کشور به عنوان سازمان و ارگانی حاکمیتی برای آنها صادر می‌کند، خاطر نشان کرد: بسیار مشاهده شده که ودیعه‌گذاری این اسناد تابعیتی برای دارندگان شناسنامه یا کارت ملی مشکلات زیادی به وجود آورده و مورد

جعل و سوءاستفاده قرار گرفته است. مدیرکل ثبت احوال استان کرمانشاه اسناد هویتی را وسیله شناسایی افراد عنوان کرد که به وسیله آنها افراد می‌توانند هویت و تابعیت خود را ثابت و از حق خود دفاع کنند.

قبادی ادامه داد: برای حفظ این سند حاکمیتی مهم، مردم باید از ودیعه گذاشتن آن نزد دیگران اکیدا خودداری کنند و کسبه و افراد نیز از گرو گرفتن شناسنامه یا کارت شناسایی ملی افراد به عنوان ودیعه جدا پرهیز کنند.

وی بیان داشت: دستکاری در شناسنامه نیز جرم تلقی می‌شود و به منزله سعی در مخدوش کردن هویت فردی و جعل‌سازی سند قانونی و رسمی است و همچنین افرادی که شناسنامه شان مفقود شده است، باید با در دست داشتن مدارکی که تعلق شناسنامه به آنها را احراز کند، به دفاتر پیشخوان و در صورت نبود دفاتر پیشخوان به ادارات ثبت احوال مراجعه و فرم اعلام فقدان را پر کرده همراه با مدارک تحویل دهند و پس از گذشت یکماه انتظار در صورت پیداشدن شناسنامه مفقودی، شناسنامه جدید صادر می‌شود.

به گزارش مهر، برخی از نهادهای بخش دولتی و خصوصی با علم به اینکه ودیعه اسناد هویتی جرم است شهروندان را در عمل انجام شده قرار می‌دهند که در صورت سرباز زدن هیچ خدمتی به آنها عرضه نمی‌شود و تابه حال نیز هیچ نهاد یا ارگانی با این موضوع برخورد نکرده است.

مجتمع هلال احمر «قلعه سین» در آستانه تخریب/مسئولین پاس کاری می کنند

مجتمع هلال احمر «قلعه سین» با انبار اقلام ۲۲ گانه امدادی در حالی در آستانه تخریب قرار دارد، که مسئولین وظیفه حل این مشکل را به یکدیگر پاس می دهند.

الزهرا آهنگر

مجتمع آموزشی، فرهنگی و ورزشی هلال احمر در روستای «قلعه سین» از جمله مجتمع هایی است، که مورد استفاده های فراوانی در شهرستان های پیشوا و ورامین قرار می گیرد.

این مجتمع از نظر حوزه تقسیمات کشوری، در محدوده شهرستان پیشوا قرار دارد، شهرستانی که به گفته محمد حسین مقیمی، استاندار تهران تنها ۵ سانتی متر مربع سرانه ورزشی دارد، ورامین نیز طبق آمار ارائه شده توسط اداره ورزش و جوانان این شهرستان وضع چندان بهتری نسبت به پیشوا نداشته و از سرانه ۱۷ سانتی متر مربعی برخوردار است.

این در حالی است، که سرانه ورزشی استان تهران ۴۳ سانتی متر مربع بوده و از تاکید استاندار تهران در سفر سوم آبان خود به شهرستان پیشوا، مبنی بر انجام کارهای عملی در جهت ارتقاء سرانه ورزشی شهرستان پیشوا هنوز یک ماه نمی گذرد، که مجتمع آموزشی، فرهنگی و ورزشی هلال احمر در «قلعه سین» نیز در آستانه تخریب قرار می گیرد.

این مجتمع علاوه بر کاربرد ورزشی، نقش بسزایی در برنامه های مختلف فرهنگی و اجتماعی و نیز اسکان

زائران حرم مطهر امام خمینی (ره) در سالروز رحلت ایشان ایفا می کند، کاربرد اصلی این مجتمع، دپو اقلام ۲۲ گانه امدادی برای امداد رسانی در جنوب شرقی استان تهران است.

ماجرا از آن جا شروع می شود، که فردی با شکایت در دستگاه قضایی و ادعای مالکیت این مجتمع و دریافت حکم به سود خود، توانسته آن را پلمپ کرده و حکم خلع ید گرفته است، یعنی اگر حادثه ای در ایام پلمپ این مرکز در جنوب شرقی استان تهران رخ دهد، امکان دسترسی جمعیت هلال احمر به اقلام ۲۲ گانه امدادی وجود ندارد.

خطرات زلزله، سیل، فرونشست زمین و سیلاب های مختلف در ورامین و پیشوا وجود دارد

مدیرکل جمعیت هلال احمر استان تهران گفت: این زمین ها در سنوات گذشته، از طریق هیات ۷ نفره به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و استان تهران واگذار شده و تشریفات قانونی آن نیز انجام شده است و بر اساس آن واگذاری اولیه در سال های گذشته بر روی این زمین ها ساختمان های اداری، سوله امدادی نگهداری اقلام ۲۲ گانه و امکانات ورزشی احداث شده است.

حسین کتابدار ادامه داد: این زمین در روستای «قلعه سین» در گذشته زمین بایر بوده است، که با حضور جمعیت هلال احمر به یک نقطه آباد، حصار کشی شده و تفکیک شده مبدل و سال ها به عنوان منطقه آموزشی، ورزشی و امدادی استفاده می شده است، در

چند سال گذشته افرادی که مدعی مالکیت این زمین هستند، به دستگاه قضایی مراجعه کرده و دادخواست داده اند، اما دستگاه هایی که در این زمینه نقش داشتند، از جمله جمعیت هلال احمر، دفاع موشری را در محاکم قضایی انجام ندادند و متأسفانه به دلایل مختلف، مقام قضایی حکم به خلع ید داده است.

وی با بیان این که این مساله از طریق ریاست کل دادگستری استان تهران و استاندار تهران به عنوان رییس شورای تامین و رییس شورای هماهنگی مدیریت بحران استان در حال پیگیری است، گفت: این زمین و این مجموعه بایستی همچنان در اختیار جمعیت هلال احمر بماند، از استاندار درخواست کردیم، که جلسه ای با حضور استاندار تهران، ریاست کل دادگستری تهران، فرماندار ورامین، رییس دادگستری و دادستان ورامین برگزار شود، چرا که اخیراً دلایل جدیدی ارائه داده ایم و امیدوارم دستگاه سیاسی و قضایی به دلایل ما استناد کنند.

مدیرکل جمعیت هلال احمر استان تهران افزود: در منطقه جنوب شرقی استان تهران، که شامل شهرستان های بسیار مهم و پر جمعیت و خطرپذیر ورامین و پیشوا که خطرات زلزله، سیل، فرونشست زمین و سیلاب های مختلف در این منطقه وجود دارد، لازم است پایگاهی برای دپو اقلام ۲۲ گانه امدادی داشته باشیم، که اگر خدای نکرده مشکلی پیش آمد، این امکانات بلافاصله در اختیار مردم قرار بگیرد و به ویژه مدرسه آموزشی امداد مانند قبل در این مکان برپا باشد.

محمد کرم محمدی افزود: درست است، که این مجتمع در حوزه شهرستان پیشوا قرار دارد، اما به طور کلی این مجتمع مرتبط با ورامین است.

روستای «قلعه سین» از توابع شهرستان پیشوا است
این اظهارات در حالی صورت می گیرد، که ابوالقاسم مرادطلب، دادستان عمومی و انقلاب شهرستان ورامین اظهار داشت: پرونده هلال احمر «قلعه سین» در محاکم قضایی پیشوا مورد رسیدگی قرار گرفته است. فرماندار ورامین نیز با تایید همین مطلب، گفت: این مجتمع در حوزه استحقاقی ورامین نیست و باید توسط دستگاه های متولی در شهرستان پیشوا مورد پیگیری قرار گیرد.

محمدرضا یوسفی افزود: البته با این حال، من چند بار جلساتی گذاشته و طرفین را دعوت کردم و سعی در حل مسالمت آمیز این پرونده و رضایت شاکی داشتم، اما تاکنون نتیجه ای حاصل نشده است.

وعده رییس هلال احمر پس از ۳۰ ماه بر زمین مانده است

سید حسین نقوی حسینی، نماینده مردم شهرستان های ورامین، پیشوا و قرچک در مجلس شورای اسلامی در تاریخ اول اردیبهشت ۱۳۹۴ از جلسه با رییس جمعیت هلال احمر وقت و بررسی و ارزیابی مشکل هلال احمر روستای «قلعه سین» خبر داده و افزوده بود: رئیس جمعیت هلال احمر کشور دفتر حقوقی خود را مأمور کرد که هزینه زمین مجتمع فرهنگی ورزشی هلال احمر را کارشناسی کرده و آن را به مالک پرداخت کند تا مشکلی برای استفاده از این مکان صورت نگیرد.

از مصاحبه نماینده شهرستان های ورامین، پیشوا و قرچک در مجلس شورای اسلامی حدود بیش از ۳۰ ماه می گذرد، اما وعده ای که نماینده مجلس خبر داده بود محقق نشد، برای علت عدم تحقق این وعده تماس هایی با نقوی حسینی گرفته شد، اما وی پاسخگو نبود.

به هر تقدیر، اهمیت این مرکز هلال احمر، از نظر امدادی، ورزشی و آموزشی بر کسی پوشیده نیست و اگر خدای نکرده حادثه ای رخ دهد، هیچ مسئولی نمی تواند پاسخگوی تعلل و تاخیر در این خصوص باشد و لذا به نظر می رسد، مسئولان بهتر است، به جای انداختن وظیفه خود به گردن یکدیگر، به طور جدی در پی حل مشکل ایجاد شده باشند.

هلال احمر ورامین از مجتمع «قلعه سین» بهره برداری می کرده است

در این شرایط، مسئولین محلی مسئولیت را گردن دیگری انداخته و از زیر بار آن شانه خالی می کنند، فرماندار پیشوا، که این مجتمع از نظر تقسیمات کشوری در حوزه شهرستان تحت مدیریت وی واقع است، اظهار داشت: هلال احمر ورامین از این مجتمع بهره برداری می کرده است و به همین دلیل ورامین باید پیگیر رفع مشکل باشد.

مدعیان در خواست اجرت المثل نیز از هلال احمر داشته اند

کتابدار با بیان این که در مجتمع فرهنگی، ورزشی، آموزشی هلال احمر قلعه سین اقدامات آموزش عمومی برای خود امدادی ارائه می شده است، گفت: امیدواریم با توجه استاندار تهران و رییس کل دادگستری استان تهران و مقامات محلی، این مشکل به طریقی حل شود و این مشکل که حدوداً ۲ الی ۳ سال است، ایجاد و سبب عدم استفاده از این مجتمع و تخریب ساختمان هایی که با میلیون ها تومان بودجه جمعیت هلال احمر شده است، مرتفع شود.

وی اضافه کرد: اخیراً دسترسی هلال احمر به این مکان را قطع کردند و امروز جمعیت هلال احمر به عنوان یک جمعیت خیریه غیرانتفاعی و امداد رسانی به انبار و ساختمان های اداری در این مرکز محدود شده است.

مدیرکل جمعیت هلال احمر استان تهران گفت: البته حکم قلع و قمع برای این مکان داده نشده و حکم خلع ید داده شده است و اخیراً مدعیان درخواست اجرت المثل نیز کرده اند و مدعی شدند، که هلال احمر در ۲۰ سال گذشته و یا هر سالی که گذشته کرایه پرداخت کند، که این ظلم مضاعف به هلال احمر است، چرا که هلال احمر زمین را به صورت عدوانی و غیر قانونی تصرف نکرده است، هیات های قانونی ۷ نفره که مرجع واگذاری زمین به دستگاه ها است، زمین را به هلال احمر واگذار کرده اند و امیدوارم این موضوع به طور مناسبی مدیریت و حل و فصل شود.

نابسامانی حاشیه نشینی در گلستان / اراده‌ای برای حل مشکلات وجود ندارد

دومین میزگرد بررسی علل و عوامل حاشیه‌نشینی گلستان با همکاری دو خبرنگار ایسنا و مهر در حالی برگزار شد که متولیان اصلی آسیب‌های اجتماعی

مونا محمدقاسمی
مهین نورافروز

غایب بودند.

دومین میزگرد بررسی علل و عوامل حاشیه‌نشینی گلستان با همکاری دو خبرنگار ایسنا و مهر در دفتر جهاد دانشگاهی استان گلستان، با حضور برخی اصحاب رسانه، کارشناسان و دستگاه‌های متولی برگزار شد. حاشیه‌نشینی در گلستان در حالی رو به افزایش است، که برخی افراد صاحب‌نظر بر این باورند، حاشیه‌نشینی در سال‌های اخیر فقط تغییر شکل داده و اقدامی برای حذف و یا ساماندهی اصولی آن صورت نگرفته است.

سازه‌های نامناسب و غیراستاندارد، بیکاری، افزایش کودکان کار خیابانی، اعتیاد، خرید و فروش مواد، افزایش زنان بی‌سرپرست، افراد و ازدواج‌های بی‌هویت از معضلات عمده حاشیه‌نشینی در استان عنوان شده است.

به عقیده محققان و تحلیلگران رسانه‌ای، جزیره‌ای عمل کردن دستگاه‌های متولی و فقدان ساز و کار مناسب برای ساماندهی، موجب افزایش معضلات و مشکلات در این مناطق شده است.

محمد شریف زاده معاون فرهنگی جهاد دانشگاهی گلستان نخستین سخنران این نشست بود. او که در نخستین میزگرد میزبان تعدادی از دستگاه‌های مرتبط بود به یادآوری نتایج نشست گذشته پرداخت و اظهار کرد: ارائه خدمات رفاهی به جامعه به عنوان یک وظیفه انسانی و حتی حاکمیتی الزامی است اما قوانین و مقررات حاکم بر مدیریت شهری مانع ارائه خدمات به این حاشیه شهرها می‌شود.

وی افزود: دیگر موضوع مطرح شده در جلسه گذشته این بود که ارائه خدمات رفاهی و تاسیسات شهری در حاشیه موجب گسترش بیشتر حاشیه‌نشینی و پدیده زمین‌خواری خواهد شد. از طرف دیگر عدم دسترسی به خدمات شهری نیز باعث افزایش آسیب‌های اجتماعی در حاشیه شهرها خواهد شد.

دومین سخنران معین حشمتی، یکی از اعضای جمعیت امام علی (ع) استان گلستان بود. او که پیش‌های میدانی برای ارائه خدمات سمن‌ها به حاشیه‌نشینی را انجام داده بود به تشریح مشکلات پیش روی فعالیت‌ها و همچنین مشاهدات عینی خود از وضعیت حاشیه‌نشینی در استان گلستان پرداخت و اظهار کرد: کاری که جمعیت امام علی از سال ۷۸ انجام می‌دهد در بطن محلات حاشیه بوده به این صورت که با تأسیس خانه‌های ایرانی در برخی از محلات تحت عنوان پایگاه‌های خود برای رصد محله استفاده کردیم و این خانه‌های ایرانی تنها برای ارائه خدمات نبوده است.

وی افزود: همه‌جا در ایران به این نتیجه رسیدن که ارائه خدمات منجر به افزایش حاشیه‌نشینی می‌شود و به همین دلیل سیاست اصلی NGO ها ارتباط برقرار کردن بین حاشیه و محله است.

حشمتی گفت: ما نمی‌خواهیم حاشیه را از بیخ و بن برداریم بلکه می‌خواهیم آن را به شهر وصل کنیم و این فاصله کار ما را خراب می‌کند.

وی ادامه داد: در گذشته از فعالیت‌هایی نظیر بلدوزر

کسی مطالبه کنیم و معمولاً با ناامیدی مواجه شدیم به همین دلیل تصمیم گرفتیم به‌عنوان پایلوت در برخی موارد عمل کنیم و در نخستین قدم مدرسه‌ها را مورد بررسی قرار دادیم.

حشمتی اظهار کرد: در این بررسی‌ها مشخص شد مدارس موجود در این مناطق از کیفیت آموزشی خوبی برخوردار نیستند و حداقل امکانات در مدارس معمولی شهر در این مدارس نیست.

وی گفت: معضل دیگر این است که به‌راحتی پول‌های زیادی وارد محلات می‌شود اما به اسم‌های دیگر خرج می‌شود.

حشمتی گفت: متأسفانه شاهدیم در مواقع ضروری شماره ۱۲۳ به‌زیستی برای برقراری ارتباط و درخواست کمک برای حل برخی مشکلات به وجود آمده قطع است که باید به این وضعیت رسیدگی شود.

درمانی استفاده می‌شد، به این صورت که به‌یک‌باره شهرداری با بلدوزر مناطق حاشیه را خراب می‌کرد چراکه فکر می‌کردند با این کار آن مناطق پاک‌سازی می‌شود اما نتیجه این کار به وجود آمدن پاتوق‌های جدید می‌شد.

حشمتی اظهار کرد: در حال حاضر این سیاست وجود ندارد و به‌جای آن سیاست نادیده گرفتن را در پیش گرفته‌اند.

وی گفت: ما در برخی از مناطق تهران حدود بیست سال در یک محله حاضریم و تنها کار مثبت که توانسته‌ایم انجام دهیم این است که یکسری مشکل را طرح مسئله کنیم، به‌عنوان مثال بگوییم در جامعه ما مسئله ازدواج کودک یک مسئله حاد است که باید به آن پرداخته شود.

حرف زدن در باره حاشیه در گرگان تابو محسوب می‌شود

عضو جمعیت امام علی (ع) اظهار کرد: مسئله اصلی در گرگان این است که در حال حاضر کسی به حاشیه فکر نمی‌کند که رو آن مانور دهیم و در واقع در گرگان نسبت به شهرهای دیگر حرف زدن در رابطه با حاشیه تابو محسوب می‌شود.

وی با بیان اینکه مسئولین در رابطه با حاشیه‌نشینی خیلی کم صحبت می‌کنند، افزود: افرادی هم که صحبت می‌کنند صحبت‌هایشان پیرامون چند منطقه به لحاظ جغرافیایی است که برای شهر مشکل به وجود آورده‌اند.

حشمتی گفت: به نظر من پیگیری خبرگزاری‌ها و برگزاری میزگردهای این چنینی مثبت‌ترین قدمی باشد که در این رابطه برداشته می‌شود.

وی ادامه داد: یکی دیگر از مشکلاتی که وجود دارد نبود نظارت بر روی عملکرد گروه‌های مردم‌نهاد است به‌عنوان مثال ما چهار سال است که تحت عنوان NGO در مناطق حاشیه شهر فعالیت می‌کنیم اما هیچ نظارتی روی ما وجود ندارد.

حشمتی گفت: متأسفانه یک استاندارد مشخصی برای رفتار ما در مناطق حاشیه شهرها وجود ندارد که طبق دستورالعمل خاصی وارد این مناطق شویم.

وی گفت: ما نمی‌دانیم مطالبات خود را باید از چه

عقب‌نشینی استانداری از آسیب‌های اجتماعی

مدیرکل اجتماعی استانداری گلستان یکی از مهمانان این جلسه بود که به جای وی ساره عبدالهی‌فر کارشناس این دفتر حضور یافت. وی بدون اشاره به آمارهای جدید در رابطه با جمعیت حاشیه‌نشینی‌ها و مناطق حاشیه‌نشینی استان، با بیان این‌که استانداری تنها یک دستگاه نظارتی است، به نوعی در حوزه آسیب‌های اجتماعی و حاشیه‌نشینی عقب‌نشینی کرد.

وی با بیان این‌که این دستگاه متولی اجرای برنامه‌ها در حوزه حاشیه‌نشینی نیست و فقط وظیفه نظارت دارد، افزود: به علت وجود برخی مغایرت‌های آماری هنوز نتوانسته‌ایم در بخش جمع‌بندی آمار این مناطق به اجماع کاملی برسیم و از تمامی فرمانداری‌ها درخواست شده تا اطلاعات جدیدی را در خصوص مناطق و جمعیت حاشیه‌شین استان برای این مدیریت ارسال کنند.

این کارشناس بدون آن‌که حامل پیامی از سوی مدیرکل دفتر امور اجتماعی استانداری به علت حضور نیافتن در این جلسه باشد، با انتقاد از این‌که چرا روستاها را جزو مناطق حاشیه‌نشینی استان محسوب می‌کنید، بیان کرد: نامل، گلند تاریکی و فقرآباد از مناطق روستایی استان است و ساکنان آن جزو حاشیه‌نشینی‌ها محسوب نمی‌شوند.

موانع قانونی، اجرای بر خورد عملیاتی را گرفته است

در ادامه این میزگزد حیبب بزی نماینده نیروی انتظامی با اشاره به این که برخی موانع قانونی دست پلیس را برای انجام عملیات و دستگیری عاملان پخش مواد مخدر و برخی ناپهنجاری ها بسته است، گفت: این مسائل موجب شده تا این نیرو در برخورد با مشکلات اجتماعی این مناطق با مشکلات عدیده‌ای روبرو شود.

وی افزود: هنوز در رابطه با مفهوم حاشیه‌نشینی و عوامل ساماندهی در این مناطق بابسیری از نهادها به اجماع نرسیده‌ایم و از منظر نیروی انتظامی، این مناطق جزو مناطق جرم خیر محسوب می‌شوند. بزی ادامه داد: نیروی انتظامی با تمام قوا آمادگی کامل خود را برای برخورد با معضلات اجتماعی در این مناطق بکار گرفته است، اما این موضوع مستلزم همکاری و همراهی همه دستگاه‌های متولی در امر ساماندهی حاشیه‌نشینان است.

حاشیه نشینی استان پرداخته است. در ادامه این نشست، محمد چراغعلی، سرپرست خبرگزاری مهر در استان گلستان به تشریح مشاهدات خود پرداخت و اظهار کرد: بازدیدهای مختلفی را از مناطق مختلف و سکونت‌گاه‌های غیرمجاز مختلف داشتیم اما نکته قابل این است که هنوز برخی از مسئولان ما قبول نکرده‌اند در شهر و استان ما سکونتگاه غیر رسمی یا حاشیه نشینی وجود دارد.

چراغعلی گفت: در سکونتگاه‌های غیررسمی گرگان خانه‌هایی وجود دارد که بدون استاندارد لازم ساخته شده و از مصالح نادرست مانند پلاستیک برای سقف و... در ساخت آن‌ها استفاده شده و امکانات اولیه برق و گاز ندارند.

حاشیه نشینی مولد آسیب‌های اجتماعی است

وی گفت: افرادی که در این سکونتگاه‌های غیر رسمی زندگی می‌کنند دچار آسیب‌های فراوانی هستند به طوری که اعتیاد کوچکترین مشکل آن‌ها به شمار می‌آید.

طبق آمارهای بین المللی ۲۰ میلیون حاشیه نشین در کشور داریم. بر اساس آماري که دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری در سال ۹۴ اعلام کردند، در استان گلستان پنج درصد بیشتر میانگین کشور حاشیه نشین داریم.

وی با بیان اینکه ما فقط توصیف حاشیه نشینی داریم، گفت: ما باید به تبیین و ارائه راهکار و اقدام عملی برسیم که آن هم باید حاکمیتی باشد. کدام نهاد یا سازمان ها طرح پژوهشی انجام دادند که به لحاظ کالبدی و فرهنگی و اجتماعی ببینند ما چقدر حاشیه نشین داریم؟

نوروز نیمروزی عضو هیات علمی دانشگاه گلستان هم در این نشست به عنوان کارشناس اجتماعی به بیان دیدگاه های خود پرداخته. وی اظهار کرد: این نگاه که بگویم مهاجرین برای زرق و برق زندگی شهری به این مناطق می‌آیند، صحیح نیست. این افراد در معیشت خود در روستا و شهری که زندگی می‌کردند به بن بست رسیده و به شهرها آمدند. بعد از آنکه نتوانستند در جایگاه های متوسط شهر جای بگیرند، در حاشیه شهر اسکان یافتند.

با تخریب نمی توان حاشیه نشینی را ریشه کن کرد

وی با بیان اینکه آسیب های اجتماعی معلول یک شرایط اقتصادی و جمعیتی است، تصریح کرد: ما پیامدهای ناشی از حاشیه نشینی را می‌بینیم و خود حاشیه نشینی را زیر سوال می‌بریم.

عضو هیات علمی دانشگاه گلستان با بیان اینکه تجربه نشان داده که با تخریب نمی‌توان حاشیه نشینی را ریشه کن کرد، اظهار کرد: برای این پدیده که شکل گرفته نیاز به توانمند سازی است تا پیامدهای آسیب زای آن تا حدودی کاهش داد.

نیمروزی پیشنهاد کرد، ستاد توانمند سازی مناطق حاشیه نشین ایجاد شود تا از طریق توانمند سازی، پیامد های آسیب زا این مناطق را کاهش داد.

وی با تاکید بر اینکه نباید نگاه تاریک و سیاه به حاشیه نشینی داشت، گفت: اگر این نگاه را داشته باشیم هر کاری انجام دهیم نا امید هستیم. باید رویکرد سازمان ها و نهاد ها دولتی و مردمی این باشد که نگاه سرشار از آسیب را کنار بگذاریم. وضعیت حاشیه نشینی در کشور ما از متوسط خیلی از کشورها بهتر است.

در حالی که مدیران متولی دستگاه‌های اجرایی در حوزه آسیب‌ها به این میزگرد دعوت شده بودند، هیچ یک از آنان در این میزگرد حضور نیافتند و فقط تعدادی از مدیران کارشناسان خود راه عنوان سفیر به این جلسه فرستادند.

غایبان اصلی این نشست شهردار گرگان، رئیس شورای شهر گرگان، مدیرکل راه و شهرسازی استان گلستان، فرماندار گرگان، معاون عمرانی استاندار گلستان بودند.

همچنین مدیرکل اجتماعی استانداری گلستان، مدیرکل بهزیستی گلستان و مدیرکل تبلیغات اسلامی گلستان هم کارشناسان خود را به عنوان نماینده به نشست معرفی کردند که متأسفانه پاسخگوی سوالات مطرح شده به طور کامل نبودند.

کارشناسان مورد نظر نیز اطلاعات دقیقی در رابطه با وضعیت فعلی حاشیه‌نشینی و تعداد حاشیه نشینان در استان نداشتند و بیشتر از آنکه بتوانند راهکار مناسبی ارائه دهند، به شرح خدمات انجام شده بسنده کردند که به اعتقاد صاحب نظران تکرار مکرراتی بیش نبود.

وی اظهار کرد: بیشتر افرادی که در این مناطق زندگی می‌کنند به مشاغل کاذب و آسیب‌پذیر مشغول هستند به گونه ای برخی از این مشاغل به سایر افراد جامعه هم آسیب می‌رساند.

چراغعلی گفت: متأسفانه هر روز از یک‌سوی شاهد افزایش خودروهای با برند خارجی در سطح شهر و از سوی دیگر شاهد افزایش مردمانی هستیم که در سطل زباله به دنبال غذا می‌گردند هستیم و به نظر من این مدل تضاد طبقاتی هم یک نوع از آسیب به شمار می‌رود.

وی اظهار کرد: وقتی به مسئولین مراجعه می‌کنیم و این چنین مشکلات را مطرح می‌کنیم به ما گفته می‌شود فلان پایگاه را در آن مکان مستقر کرده‌ایم اما آیا خدماتی که از سوی این پایگاه‌ها ارائه می‌شود کافی است؟

چراغعلی گفت: برخی از مسئولان شهرداری معتقدند باید سرمایه‌گذار پیدا شود و این مناطق را خریداری کند، بکوبد و شهرکی تازه تأسیس را به وجود آورد اما باید فکر کرد با تشکیل مجموعه شهرک مدرن آیا زندگی افراد ساکن آن منطقه بهبود پیدا می‌کند و یا نه، آن افراد بازهم به منطقه‌ای دیگر رفته و حاشیه‌نشینی دیگری را به وجود می‌آورند.

ابراهیم شهبازی مسئول مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ايسپا) شعبه گلستان نیز در این نشست گفت:

دستگاه‌های امضاء کننده تفاهم نامه همیشه پای کار نیستند

خانم محمدی کارشناس اجتماعی بهزیستی نیز با بیان این که بهزیستی تا کنون ۶ پایگاه خدمات اجتماعی در مناطق حاشیه‌نشین ایجاد کرده است، عنوان کرد که حدود یک دهه است که بهزیستی به ساکنان این مناطق خدمات می‌دهد، اما همچنان مورد انتقاد است.

محمدی افزود: اورژانس اجتماعی، مشاوره، خدمات مهارتی به زنان بی‌سرپرست، حمایت از کودکان زیر ۶ سال، سالمندان و معلولان در این پایگاه‌ها از نمونه این خدمات است.

وی بدون اشاره به آماري در رابطه با کودکان خیابانی کار حاشیه‌نشین، زنان سرپرست خانوار و دیگر معضلات اجتماعی در این مناطق، گفت: تفاهم‌نامه‌های زیادی با دستگاه‌های متولی آسیب‌های اجتماعی در رابطه با مناطق حاشیه‌نشین به امضا رسیده است، که به محض وقوع معضل و یا مشکلی موظف به حضور و پیگیری هستند.

محمدی اضافه کرد: به رغم امضای تفاهم نامه‌ها، در برخی مواقع شاهد کم‌کاری برخی دستگاه‌های متولی در این مناطق هستیم.

خبرگزاری مهر یکی از رسانه‌هایی بود که طی سال گذشته به صورت میدانی به بررسی مشکلا

وقت کشی پشت دروازه‌های تهران / دود و ترافیک ارمان کار در پایتخت

ترافیک این روزهای تهران سایه خود را هر روز گسترده‌تر می‌کند و حالا ساکنان شهرهای اطراف پایتخت برای ورود به شهر حداقل باید چهار ساعت در جاده‌ها انتظار بکشند.

وحید یکتا

هر روز باید ۲ الی ۴ ساعت از زمان خود را در مسیر منزل تا محل کار سپری کنند، این زمان البته در روزهای شلوغ و ساعات پیک تردد بیشتر هم می‌شود و افرادی که به هر دلیل مجبورند روزانه به تهران رفت‌وآمد کنند، باید ۱۲ الی ۲۰ درصد عمر خود را در حالی در مسیر کار، دانشگاه و ... هدر دهند، که عامل بخش اعظمی از آن ترافیک ورودی‌های پایتخت است.

«ترافیک سنگین» واژه آشنایی برای حاشیه‌نشینان و ساکنان شهرک‌ها و شهرهای اطراف تهران است، معمولاً روزهای شهر خود را نمی‌بینند، قبل از طلوع آفتاب از خانه بیرون زده و پس از غروب آفتاب بازمی‌گردند، چاره‌ای جز این ندارند، البته «ترافیک سنگین» مختص تهران نیست و معضل همه کلان‌شهرهای کشور شده است، اما ترافیک تهران، معنایی فراتر دارد، باید در این ترافیک سنگین معطل‌مانده باشید، تا تفاوت ترافیک تهران با دیگر نقاط کشور را احساس کنید.

حضور در تهران، برای تفریح نیست، کمبود امکانات

تحصیلی و یا نبود شغل، خدمات درمانی و بسیاری از امکانات دیگر در شهرهای اطراف تهران حاشیه‌نشینان را مجبور به حضور در پایتخت می‌کند.

«این داستان هر روز است، از ۵ صبح در ترافیک اندیشه، بعد از شهر قدس باید بمانیم، این ترافیک در کل کشور مشابه ندارد، فقط باید صبور باشیم، مسئولان هر روز وعده می‌دهند، اما تاکنون عملی ندیدیم»، این را یکی از افرادی که کارمند اداره‌ای در تهران است، می‌گوید.

وی که حدود ۴۴ سال سن دارد و ساکن غرب تهران و شهرستان شهریار است، دلیل خستگی‌های هر روزش را ترافیک بی‌حدوحصر مسیر رفت‌وبرگشت به تهران می‌داند.

۳ سال است کارم تحمل ترافیک شده است

اکرم یکی دیگر از این افراد است، البته او برای تحصیل در دانشگاه از رباط کریم به تهران می‌رود، او می‌گوید: در انتخاب واحد سعی می‌کنم ۸ صبح کلاس برندارم، اما خوب گاهی اوقات واقعا چاره‌ای نیست، مجبور می‌شوم.

سرش را برمی‌گرداند، درحالی‌که در ترافیک گیر کرده است، نیم‌نگاهی به بیرون از شیشه خودرو انداخته و با بی‌میلی پاسخ می‌دهد: «اگر ۸:۱۵ هم به کلاس برسم استاد اجازه ورود نمی‌دهد.»

این را می‌گوید و ادامه می‌دهد: ۳ سال است کار همین شده که ترافیک را تحمل کنم، فقط یک سال دیگر مانده، لیسانس را بگیرم دیگر ادامه تحصیل

نمی‌دهم، وضع ترافیک هر روز بدتر می‌شود. محمد هم هر روز از ورامین به تهران می‌آید و برمی‌گردد، دلش پر است و می‌گوید «قبلاً در شهر خودم یک مغازه داشتم، ماهیانه ۸۰۰ هزار تومان کرایه می‌دادم، ولی با سرمایه بالای ۱۵ میلیون تومان، درآمد ماهیانه‌ام یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان بود، که پس از کسر کرایه و مخارج آب و برق و حق اتحادیه و ... برآیم ۴۰۰ هزار تومان می‌ماند، با این پول نمی‌توانستم خرج زندگی با یک فرزند کوچک را بدهم، حالا مجبورم به تهران رفته و کار کنم.»

وی درحالی‌که چهره خسته‌ای دارد، می‌گوید: حالا مجبورم با قطار به تهران بروم و برگردم، این تازه اول مشکلات است، ساعات قطارها هر ۳ ماه یک‌بار عوض می‌شود، تأخیر فراوان دارند، آن قدر شلوغ هستند که اگر ۱۰ دقیقه قبل از ورود قطار در ایستگاه باشیم، تا تهران باید سر پا بایستیم و این خستگی‌هایمان را افزایش می‌دهد، اگر هم با خودرو رفت‌وآمد کنیم، باید در ترافیک سرسام‌آور قلعه‌نو معطل شویم.

کم‌تر کسی را می‌بینید، که با رضایت راه دور تهران تا شهرک اقماری محل زندگی‌اش را طی کند، این افراد مجبورند، که به تهران بروند و همین اجبارها ترافیکی را سبب می‌شود، که گریبان حدود ۳ میلیون نفر از مردم استان تهران را می‌گیرد.

۱۲ هزار میلیارد خسارت هدر رفت وقت مردم در تردد به پایتخت

نویسنده مقاله برتر شانزدهمین کنفرانس بین‌المللی

MEHR NEWSAGENCY

سنگین هستند، پلیس هم نقش زیادی در کاهش بار ترافیک نمی‌تواند داشته باشد، عرضه و تقاضا دست نهادهای دیگر است، زمانی که ما طوری در شهر تهران برنامه‌ریزی می‌کنیم، که همه از کرج، شهریار و اندیشه برای کار مجبورند، به تهران بیایند، پس باید انتظار ترافیک وحشتناک را نیز داشته باشیم.

سرهنگ علیرضا اسماعیلی ادامه داد: پلیس می‌تواند با اقدامات انتظامی، کمی از شدت ترافیک بکاهد و درصد پایینی در کاهش آن نقش داشته باشد، اما اتفاق خیلی جدی با کار پلیس در کاهش ترافیک رخ نمی‌دهد.

وی گفت: برای کاهش ترافیک تهران چاره‌ای جز تمرکززدایی از پایتخت و ارائه خدمات سطح بالای بیمارستانی و درمانی، اشتغال‌زایی و... در شهرستان‌ها نداریم، اگر به ترمینال‌های تهران مراجعه کنید، مشاهده می‌کنید که انگیزه بسیاری از مسافرت‌ها به تهران درمان است، چراکه بهترین بیمارستان‌ها در این شهر است، زمانی که بهترین بیمارستان قلب را در امیرآباد تهران و در وسط دود می‌سازیم، باید ترافیک را شاهد باشیم، باید سیاست کنونی را وارونه کنیم تا شاهد مهاجرت معکوس از تهران باشیم.

این عضو هیئت‌علمی دانشگاه افزود: باید منابع جذب سفر به تهران کاهش یابد، هرچقدر بتوانیم اماکن و سازمان‌های غیرضروری را از تهران خارج کنیم در کاهش ترافیک موفق‌تر هستیم، یکی از عوامل سفر به تهران تحصیل است، دلیلی ندارد بهترین دانشگاه‌های کشور در تهران باشد، اگر این دانشگاه‌ها به اطراف پایتخت منتقل شوند حجم قابل‌توجهی از تردها به پایتخت کاهش خواهد یافت، این اتفاق در کشورهای پیشرفته مانند آلمان افتاده است، قرار نیست همه دانشگاه‌های خوب در برلین و هامبورگ باشد، آنکارا پایتخت ترکیه است، اما بسیاری از امکانات این کشور در استانبول جمع شده است و همین عامل تمرکززدایی است، در استرالیا کسی به کانبرا نمی‌رود، مراجعه‌کنندگان به سیدنی و یا ملبورن می‌روند، اما در ایران همه چیز در تهران خلاصه می‌شود، این پارادایم باید تغییر کند.

وی اضافه کرد: ما همه شهرسازی‌ها و سینماهای خوب را در تهران جمع کرده‌ایم، پس طبیعی است، که افراد مختلف به تهران تردد کنند، علاوه بر آن جمعیت خود تهران نیز افزایش یافته و ترافیک درون‌شهری نیز سرسام‌آور باشد.

کار فرهنگی در زمینه تمرکززدایی از پایتخت

اسماعیلی با تأکید بر کار فرهنگی در زمینه تمرکززدایی از پایتخت، افزود: متأسفانه برخی افراد فکر می‌کنند، تهرانی بودن منزلت است، باید در این خصوص جامعه‌شناس‌ها ورود کنند و کار فرهنگی انجام دهند.

وی سپس به حمل‌ونقل عمومی به‌عنوان یکی از اقدامات مهم جلوگیری از ترافیک تهران اشاره کرد و افزود: باید ناوگان حمل‌ونقل عمومی طوری باشد، که علاقه مردم برای استفاده از وسیله شخصی کاهش یابد، زمانی که خیابان‌ها خلوت شود، هم تصادف کم‌تر شده و نیز آلودگی کاهش می‌یابد.

رئیس اسبق پلیس‌راه کشور گفت: حمل‌ونقل عمومی باید ۴ بعد سرعت، امنیت، ارزانی و قابلیت دسترسی را داشته باشد، به‌موازات این امر نیز آمایش سرزمینی را تغییر دهیم و خدمات ارائه‌شده در تهران برابر و حتی پایین‌تر از شهرهای اطراف باشد، این اقدامات نیاز به هزینه زیادی ندارد و تنها مدیریت می‌خواهد.

محورهای مواصلاتی منتهی به پایتخت در تمام ساعات شبانه‌روز قفل می‌شوند، اضافه کرد: اما در بهترین حالت باید بپذیریم، ساعات ۷ الی ۹ و ۱۴ الی ۲۰ سرعت متوسط حرکت خودروها در محورهای مواصلاتی منتهی به پایتخت ۱۰ الی ۳۰ کیلومتر بر ساعت است و این یعنی این محورها حداقل ۸ ساعت در شبانه‌روز قفل می‌شوند.

وی گفت: البته نباید توقع داشت که معابر بر اساس میزان تردد در ساعات پیک طراحی شود، چراکه هیچ جای دنیا چنین طراحی وجود ندارد، اما باید با برنامه‌ریزی‌های دقیق، ساعات پیک ترافیک را کاهش داد.

به گفته رئیس پلیس راهنمایی و رانندگی شهر تهران، روزانه ۲۰ تا ۲۵ درصد خودروهای موجود از شهرهای اقماری وارد تهران می‌شوند، حال این تعداد را به ۴ میلیون خودرو شماره‌گذاری شده در شهر تهران تا سال ۹۵ اضافه کنید، تا بدانید منشأ ۱۸ میلیون سفر روزانه تهران کجا است.

رئیس پلیس‌راه غرب استان تهران در خصوص میزان تردد وسایل نقلیه در غرب این استان گفت: روزانه ۶۰۵ هزار تردد در حوزه استحفاظی غرب استان تهران صورت می‌گیرد و از این تعداد ۹۸ هزار تردد در آزادراه تهران-قم و ۱۰۲ هزار تردد مربوط به آزادراه تهران-ساوه است.

سرهنگ حامد محمودی بیشترین ساعت تصادفات در غرب تهران را در ساعات ۱۴ الی ۱۶ و ۱۸ الی ۲۰، دانست و گفت: در این ساعات به دلیل تعویض شیفت و پایان کار میزان تردد بیشتر بوده و بیشترین تصادفات را شاهد هستیم.

کشورهای پیشرفته تمرکززدایی از پایتخت را انجام داده‌اند

رئیس اسبق پلیس‌راه کشور نیز افزود: زمانی که ترافیک سنگین است، سرعت کاهش یافته و تصادفات جرحی و منجر به فوت کاهش می‌یابد، اما در چنین شرایطی شاهد میزان تصادفات خسارتی هستیم، چراکه خودروها زمانی که با سرعت ۵ کیلومتر بر ساعت حرکت می‌کنند، تصادفات مرگبار نخواهند داشت.

وی سپس به ترافیک سنگین محورهای مواصلاتی اشاره کرد و گفت: محورهای مواصلاتی منتهی به تهران، اغلب ساعات روز دارای ترافیک نیمه سنگین و

مهندسی حمل‌ونقل و ترافیک کشور در خصوص میزان تردها به تهران و نیز صرف هزینه‌های عمومی و وقت افراد، اظهار داشت: طبق آمارهای مسئولین روزانه ۶۵۰ هزار وسیله نقلیه به تهران تردد می‌کنند، این خودروها شامل خودروهای سواری و نیز وسایل نقلیه عمومی هستند، که اگر حساب کنیم، هر خودرو به‌طور متوسط ۵ سرنشین داشته باشد، روزانه ۳ میلیون و ۲۵۰ هزار نفر از این طریق به تهران آمدوشد می‌کنند.

سمانه شمس با بیان این که اگر هر کس در مسیر تردد به تهران به‌طور متوسط ۳ ساعت وقت صرف کند، روزانه ۹ میلیون و ۷۵۰ هزار ساعت زمان صرف تردد به تهران می‌شود، تأکید کرد: اگر این عدد را در ۳۳۰ روز سال (با کسر تعطیلات نوروز و دیگر تعطیلات خلوتی تهران) ضرب کنیم، به عدد ۳ میلیارد و ۲۱۷ میلیون و ۵۰۰ هزار ساعت هدر رفتن عمر برای تردد به تهران می‌رسیم، اغلب افرادی که به تهران رفت‌وآمد می‌کنند دارای سنین بین ۱۸ الی ۴۵ سال هستند و ما با احتساب کارکرد روزانه ۸ ساعت، در واقع به‌اندازه کارکرد ۱۳ میلیون و ۴۰۶ هزار و ۲۵۰ کارگر در سال در حال تباہ کردن بهترین زمان عمر نیروی آماده کار و جوان کشور هستیم و این امر به‌هیچ‌وجه منطقی نیست.

این استاد دانشگاه اضافه کرد: اگر این میزان را با حداقل دستمزد یک کارگر در سال ۹۶، یعنی ۹۲۹ هزار و ۹۳۱ تومان بسنجیم، در سال ۱۲ هزار و ۴۶۶ میلیارد و ۸۸۷ میلیون تومان خسارت وارده به کشور از نظر هدر رفت وقت نیروی کار و عمر مفید در کشور خواهد شد و این رقم آن‌قدر زیاد است، که به بررسی جدی راهکارهای کاهش ترافیک بپردازیم و دیگر نیاز به محاسبات خسارات وارده از نظر تخریب محیط‌زیست و مصرف بنزین نباشد.

وی گفت: محورهای مواصلاتی منتهی به تهران اصلاً پاسخگوی این حجم تردد خودرو نیستند، این امر زمانی بسیار بغرنج‌تر می‌شود، که بدانیم، بخش اعظمی از این تردها در ساعات ۷ الی ۱۰ و ۱۴ الی ۲۲ صورت می‌پذیرد، در واقع ما داریم به‌سادگی مقدار زیادی بنزین و زمان را در ترافیک هدر می‌دهیم.

اغلب محورهای مواصلاتی ورودی به تهران ۸ ساعت قفل می‌شوند

شمس با بیان این که نمی‌توان گفت: اغلب

سریع ایجاد خدمات موردنیاز در شهرک‌های اقماری و شهرستان‌های اطراف با زمان برای ۳ الی ۵ سال برای کاهش سفرهای آونگی به تهران و راه‌اندازی خطوط ریلی مناسب در اطراف تهران است، که بیشترین زمان ممکن را برده و اگر امروز آغاز شود، برنامه‌ریزی ۱۰ الی ۲۰ ساله نیاز دارد، چراکه این طرح پرهزینه است.

محمدزاده افزود: البته می‌توان به‌صورت هم‌زمان همه این طرح‌ها را اجرا کرد، اما باید بدانیم که موضوع حمل‌ونقل در تهران بزرگ که بسیاری از اوقات تا کرج را هم شامل می‌شود، موضوع جامع‌ی است و همکاری همه‌جانبه را می‌طلبد و با یک و یا ۲ نسخه نمی‌توان آن را حل کرد.

وی افزود: باید یک استراتژی واحد میان‌مدت و بلندمدت برای درمان ترافیک تهران بزرگ در نظر گرفت، وزارت راه و شهرسازی انتظارات، دلایل سفرها،

اطراف تهران، سفرهای آونگی را کاهش دهیم. محمد نادر محمدزاده افزود: عامل دیگر که می‌تواند به کاهش ترافیک منجر شود، تغییر وسیله سفر، از شخصی به همگانی است، بهترین سفر همگانی نیز ریلی است، سفر ریلی هم سرعت بیشتری دارد و هم بدون ترافیک است.

وی در ادامه به ۲ اقدام کوتاه‌مدت در کاهش ترافیک اشاره کرد و گفت: بهبود ترافیکی گلوگاه‌ها، مانند تعریض، افزایش کیفیت معابر و اصلاح عرض کم برخی ورودی‌ها یکی از این اقدامات است و اقدام دوم راه‌اندازی خطوط ویژه «بی. آر. تی» در برخی از ورودی‌های تهران است، درست است که خط «بی. آر. تی» نیز حمل‌ونقل خودروبی است، اما به‌عنوان حمل‌ونقل عمومی در کاهش ترافیک تأثیرات بسزایی دارد.

مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران با بیان این که

وی با بیان این که به‌عنوان مثال، نباید به بیمارستان‌های جدید در تهران مجوز داد، افزود: بیمارستان‌های جدید فقط باید در شهرهای دیگر راه‌اندازی شود.

اسماعیلی سپس به حمل‌ونقل پاک اشاره کرد و اظهار داشت: باید معابر را طوری طراحی کنیم، که علاقه مردم به پیاده‌روی نیز افزایش یابد، به‌عنوان مثال پیاده‌روها عریض، روشن و جذاب طراحی شود، تا مردم به پیاده‌روی علاقه‌مند شوند، این یک اصل در دنیا است و به تعامل اجتماعی مردم و نیز سلامت آن‌ها کمک می‌کند.

۴ خسارت عمده ترافیک

بنابراین ۴ خسارت عمده افزایش تصادفات به نسبت افزایش تردد، آسیب عمده به محیط‌زیست و هدر رفتن سوخت و وقت مردم، خسارات عمده‌ای است که بر اثر ترافیک شدید و تردد بیش از ظرفیت وارد می‌شود، حال راه‌حل چیست و باید برای ترافیک سنگین محورهای مواصلاتی منتهی به پایتخت چه کرد.

یک محقق ترافیک و مهندسی حمل‌ونقل در این خصوص ۴ راهکار عمده تمرکززدایی از تهران، افزایش محورهای مواصلاتی ورودی به پایتخت و نیز ارتقای حمل‌ونقل عمومی و انتقال بخش عمده‌ای از تردد در جاده‌ها به حمل‌ونقل ریلی را کارساز می‌داند و می‌گوید: باید این راهکارها به‌طور موازی با هم انجام شود تا بتوان از آن‌ها نتیجه گرفت.

شمس افزود: زمانی که مسئولان همه تجهیزات، امکانات خدماتی و درمانی، ادارات کل استان و ... را در شهر تهران می‌خواهند، باید آلودگی هوا و ترافیک طاقت‌فرسا را نیز مشاهده کرد.

وی ادامه داد: دلیلی ندارد ادارات کل و یا حتی استانداری تهران در شهر تهران جمع شوند، تعطیلی مدارس راهکار مقابله با آلودگی هوا نیست بلکه باید اقدامات مثبت و زیربنایی در دستور کار مسئولان باشد. تمرکززدایی از تهران، مطلبی است که بیش از ۲ دهه توسط مسئولان و دلسوزان شهرستان‌های اطراف پایتخت مطرح می‌شود.

تمرکززدایی بهترین راهکار برای کاهش ترافیک

نماینده مردم شهرستان‌های ورامین، پیشوا و قرچک گفت: مردم شهرستان‌های اطراف تهران مجبورند برای انجام امور اداری خود به تهران مراجعه کنند و این امر یک فاجعه ترافیکی در محورهای مواصلاتی را سبب می‌شود.

سید حسین نقوی حسینی ادامه داد: بارها گفتیم، تمرکززدایی از تهران بهترین راهکار برای کاهش ترافیک محورهای مواصلاتی منتهی به تهران و نیز درصدی از ترافیک شهر تهران و کاهش آلودگی هوا است، با ارائه امکانات و خدمات ارائه‌شده به مردم و نیز اشتغال‌زایی می‌توانیم حجم تردها را کاهش دهیم.

لزوم اختصاص معابر ورودی تهران به خطوط ویژه «بی. آر. تی»

مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران در خصوص کاهش ترافیک در محورهای مواصلاتی این استان گفت: سفر آونگی بین بیرون و درون تهران به دلایل اشتغال و خدمات است، در حوزه اشتغال کار سختی است، که بتوانیم اشتغال را از تهران خارج کنیم، اما در حوزه خدمات حق مردم است، که با ارائه خدمات به

راهکارها و پیشنهادها در این خصوص را مورد مطالعه قرار داده است، اجرای این اقدامات هزینه سنگین دارد و نیاز به هماهنگی و اجماع دولت و مجلس برای تأمین اعتبار دارد، بخشی از این منابع ملی است و بخشی از آن در مدیریت‌های شهری و محلی مانند شهرداری‌ها قابل اجرا است.

مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران با بیان این که باید تقسیم وظایف بین تمام دستگاه‌ها انجام شود، گفت: همه اقدامات باید سنجیده شود، به‌عنوان مثال ایستگاه‌های تبادلی اتوبوس‌های خطوط ویژه با حمل‌ونقل درون‌شهری باید بررسی شود و نیاز به هم‌گرایی دارد، این اقدامات و بررسی‌ها در بخش نرم‌افزاری شروع شده و برای ورود به بخش سخت‌افزاری نیز اقداماتی مانند خط ریلی تهران-کرج انجام شده است، اما نیاز به برخی اصلاحات و اجرای ایستگاه‌های بین‌شهری است.

به هر روی، زمانی که همه مردم و مسئولان بر تمرکززدایی از پایتخت و کاهش ترافیک و آلودگی هوا تأکید دارند، دیگر نباید برای اجرا وقت را هدر داد و هر چه سریع‌تر طرح‌های اجرایی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت را با هم‌گرایی مورداجرا قرار داد، تا از فاجعه ترافیکی و زیست‌محیطی فعلی رهایی یابیم.

برای راه‌اندازی خطوط «بی. آر. تی» نباید معابر تعریض شده را به خودروهای شخصی بدهیم، اضافه کرد: در این خطوط تعریض شده باید خط ویژه «بی. آر. تی» راه‌اندازی شود و در این حالت افراد زمانی که بینند انتقال با اتوبوس زمان کم‌تری صرف خواهد کرد، طبیعی است، که اتوبوس را انتخاب می‌کنند. طرح‌های اجرایی کاهش ترافیک بین یک تا ۲۰ سال زمان می‌خواهد

وی با بیان این که روزانه ۶۵۰ هزار خودرو از خارج شهر وارد تهران می‌شود، گفت: خطوط ویژه «بی. آر. تی» همچنین نقش مهمی در کاهش ترافیک در داخل شهر تهران علاوه بر ترافیک ورودی‌های شهر خواهد داشت، البته همه ورودی‌های تهران این قابلیت را ندارند، اما در قسمت اعظمی از ورودی‌ها به‌خصوص ورودی‌هایی که در حال افزودن خط اضافه و تعریض معابر هستیم، این طرح قابل اجرا در کوتاه‌مدت است.

محمدزاده بهبود وضعیت گلوگاه‌های ورودی را سریع‌ترین اقدام با قابلیت اجرا بین یک الی ۲ سال دانست و گفت: دومین اقدام سریعی که می‌توان انجام داد، اختصاص تعریض‌های معبر به خطوط حمل‌ونقل همگانی با زمان‌بری یک الی ۳ سال است. وی ادامه داد: دیگر اقدامات به ترتیب قابلیت اجرای

■ مرد شاعر جنگل‌های شمال چشم به راه گردشگرانی است که از راه دور و نزدیک به دیدنش می‌آیند و به گفته خودش «من بی‌نهایت دل‌تنگم. روزها می‌گذرد که هیچ‌کس را نمی‌بینم.

■ «بالاخره این نمایشگاه کی تمام می‌شود؟» این را راننده بی‌آرتی به مرد بغلی‌اش می‌گوید و بعد توضیح می‌دهد که چگونه بزرگ‌ترین اتفاق فرهنگی تبریز، کارش را بیش‌تر و سخت‌تر کرده است.

■ امروز این پروژه یکی از مهم‌ترین پروژه‌های نیمه‌کاره شهرستان مهریز است و از آنجا که هیچ پرونده، نقشه، سابقه، فاکتور یا هر سند دیگری مبنی بر میزان اعتبارات جذب شده، میزان هزینه‌کرد آن یا نقشه‌احداث این پروژه وجود ندارد

■ از همان بچگی زیر گوشمان زمزمه کردند بگو «من یار مهربانم»، اما هیچ وقت یادمان ندادند که چگونه باید با این یار مهربان رفتار کنیم و امروز این گنج بزرگ در بهترین حالت زینت‌بخش کتابخانه‌های شخصی شده یا در بدترین حالت در کتابفروشی‌ها خاک می‌خورد.

فرهنگ و هنر ایران

تحول معیارهای هزارساله شعر فارسی با اشعار نیمایی

قیصری با اشاره به اینکه نیما و فردوسی هر دو از اموال پدیری استفاده کرده‌اند و یکی ۳۰ سال برای شعر پارسی زحمت کشید و دیگری پدر شعر نو شد، گفت: اما هر دو در پایان عمر، زندگی غم‌انگیزی داشتند.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی مازندران، با گرامیداشت سالروز تولد نیما یوشیج گفت: نیما پوشیج، شاعر و نظریه‌پرداز شعر فارسی، فراموش‌نشده‌ترین شخصیت شعر معاصر ماست.

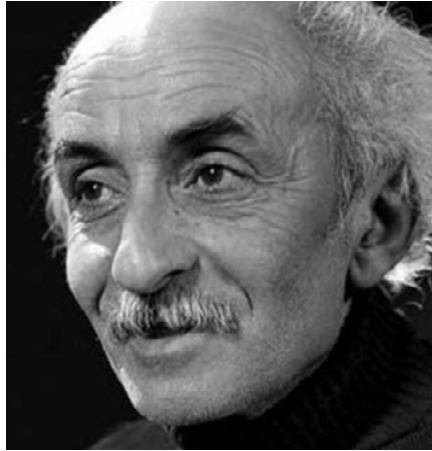
احد جاودانی به مناسبت سالروز تولد پدر شعر معاصر اظهار داشت: نیما پوشیج بر جریان شعر با نگاهی بومی و گسترش امکانات زبان و گویش بومی و محلی مازندرانی و جهانی کردن نام‌ها و نشانه‌های منطقه‌ای جریان تازه‌ای را برای شعر معاصر رقم زد.

وی ادامه داد: نیما این تحولات ادبی را (نوگرایی) نامید و علی‌رغم مخالفت‌های صورت گرفته در آن عصر با حضور در زادگاه خود و سخت‌کوشی و جدیت تمام ضمن ایجاد نظریه جدید در حوزه ادبیات مدرن توانست بر کیفیت و غنای ادبیات سنتی مازندران تأثیر شگرفی بگذارد.

به گفته جاودانی، او هرگز از گویش بومی خود غافل نماند و در لایه‌های شعر نیما، اشیاء - جانداران و طبیعت خاص مازندران قابل دریافت و بازشناسی است و تحول زیبایی‌شناختی شعر نوین ایران را باید مدیون فرهنگ و هنر مازندران و شاعر بلندآوازه‌اش نیما پوشیج دانست.

لذا باینکه ۲۱ آبان تاکنون در تقویم رسمی کشور به‌عنوان روز «شعر نو» یا روز «نیما پوشیج» به ثبت نرسید اما برای اهالی فرهنگ و هنر ایران و فارسی‌زبانان جهان به‌عنوان نیما و شعر نو شناخته می‌شود.

از نیمای شعر ایران که با سروده‌هایش تحولی در شعر کلاسیک و سنتی پدید آورد، به‌عنوان ققنوس خوش‌خون با آوازه جهانی یاد می‌شود، هم او که با «قصه‌های رنگ‌پریده‌اش» به دنیای شعر پا گذاشت و «تعریف و تبصره و یادداشت‌های دیگر» را درنوردید تا «حرف‌های همسایه» را بشنود و «حکایات خانواده سرریز» را بیان کند و «شعر من»، «مانلی» و «خانه سریویلی»، «فریادهای دیگر» و «عنقبوت رنگ و ... را از خود به یادگار گذارد.

شعر و ادب ایران به شمار می‌روند. قیصری ادامه داد: فردوسی فرزند یکی از دهقانان توس که فرهنگ مند و فرهنگ‌پرور بوده، و دیگری فرزند ابراهیم‌خان اسفندیاری بوده است که به گفته خود نیما «پس از مشروطه گروهی به دنبال پدرم آمدند و از وی خواستند که حکومت را بپذیرد» و نیما از نوادگان شهپریان مازندران است.

این شاعر یادآور شد: هم نیما و هم فردوسی باآنکه خان‌زاده هستند اما مدافع حقوق رعیت بوده و هر دو مغضوب حکام زمان خود هستند. فردوسی مدتی متواری بود و به مازندران پناهنده شد و نیما پس از شکست مشروطه به گفته جلال آل احمد به دلیل اینکه پدر شعر نو شده بود، می‌ترسید که دستگیر شود.

قیصری با عنوان اینکه هم نیما و هم فردوسی دارای پایان غم‌انگیزی در زندگی بودند، گفت: فردوسی یک مسلمان شیعه است ولی قشریان مذهبی اجازه دفن وی را در قبرستان شیعیان را ندادند و وی در باغ پدیری‌اش دفن شد.

این نیما پژوه یادآور شد: نیما خود می‌گوید «امروز اخوان به خانه ما آمد و نهار نداشتم تا به وی دهم». وی نیز دارای زندگی غم‌انگیزی بود، «زمستان می‌آید و من بی چراغ بی سرپناه و وی به حال آن بزرگ‌زاده‌ای که کوچک شود».

امروز زادروز مرد شاعر جنگل‌های شمال است که معیارهای هزارساله شعر فارسی را تحول بخشید، او علی اسفندیاری معروف به نیما است.

علیرضائوری
کجوریان

مرد شاعر جنگل‌های شمال چشم به راه گردشگرانی است که از راه دور و نزدیک به دیدنش می‌آیند و به گفته خودش «من بی‌نهایت دل‌تنگم. روزها می‌گذرد که هیچ‌کس را نمی‌بینم... در خلوت من، حسرت‌ها بیشتر به سراغم می‌آیند. مثل این که درخت‌ها در سینه من، گل می‌دهند. در جمجمه سر من است که چلچله‌ها و کاکلی‌ها و گنجشک‌ها می‌خوانند...»

علی اسفندیاری، ۲۱ آبان ماه ۱۲۷۶ هجری شمسی در یوش بلده متولد شد و توانست معیارهای هزارساله شعر فارسی را با شعرهایش تحول بخشد. نخستین شعرش «قصه رنگ‌پریده» را در ۲۳ سالگی می‌نویسد و در دی‌ماه ۱۳۰۱ «افسانه» را می‌سراید و بخش‌هایی از آن را در مجله قرن بیستم به سردبیری «میرزاده عشقی» به چاپ می‌رساند.

نیما با مجموعه تأثیرگذار افسانه که مانیفست شعر نو فارسی بود، در فضای راکد شعر ایران انقلابی به پا کرد، این شاعر بزرگ، درحالی که به علت سرمای شدید یوش، به ذات‌الریه مبتلا شده بود، برای معالجه به تهران آمد؛ معالجات تأثیری نداشت و در تاریخ ۱۳ دی‌ماه ۱۳۳۸، نیما پوشیج، آغازکننده راهی نو در شعر فارسی، برای همیشه خاموش شد، او را در تهران دفن کردند؛ تا اینکه در سال ۱۳۷۲ طبق وصیتش، پیکرش را به یوش برده و در حیاط خانه محل تولدش به خاک سپردند.

میثم زندی بنیان‌گذار همایش سالانه نیما پوشیج می‌گوید: نیما جامعه را به دورانی پر تاب می‌کند و از او به‌عنوان قهرمان واقعی در تاریخ ادبیات ایران یاد می‌شود و نقشش در حوزه اندیشه چنان تأثیرگذار بوده است اما کمتر به آن پرداخته شده است.

وی ادامه داد: در حوزه هنر و ادبیات مازندران، نامی نامی‌تر از نیما پوشیج نداریم و باید در سیاست‌گذاری‌هایمان نیما را محور قرار دهیم و جشنواره تناتر، موسیقی، شعر و غیره با محوریت نیما برگزار شود و مسئولان از هنرمندان این بخش حمایت کنند.

وی با تأکید بر اینکه همه مازندرانی‌ها باید حول محور نیما پوشیج جمع شوند، اظهار داشت: هدف ما این است تا نیما در لایه‌های مختلف فرهنگی و عملی بیشتر دیده شود و باید شاهد درس گروهی‌های علمی نیما در هر سال باشیم.

نیما پدر شعر نو فارسی است که به گفته نیما پژوهان، شباهتهایی بین وی و فردوسی شاعر حماسی سرای ایران وجود دارد. جلیل قیصری شاعر نیما پژوه مازندران می‌گوید: در تاریخ شعر و ادب، شاعرانی از جمله نیما، آبروی فرهنگ و ادب ما به شمار می‌روند.

وی با اشاره به شاعران از دوره رودکی تا نیما گفت: فردوسی و نیما از نظر سبک و سیاق رویکرد مختلف دارند که یکی پدر حماسه ایران و دیگری پدر شعر نو است ولی زندگی‌شان شبیه هم است.

وی بابیان اینکه پایان زندگی هر دو شاعر غم‌انگیز است، گفت: این درحالی که هر دو شاعر، قله بزرگ

توزیع روسری نذری بین دختران خردسال / اینجا حجاب خیرات می کنند

عده ای از جوانان ورامینی، در اقدامی زیبا اقدام به توزیع روسری نذری بین دختران خردسال در ایستگاه صلواتی می کنند، نذری که در راستای هدف قیام حسینی و امر به معروف صورت می پذیرد.

وحید محمدی یکتا

شور و شوق شیعیان و عاشقان اهل بیت علیهم السلام در ماه محرم و صفر بیش از پیش خود نمایی کرده و مومنان و دل سپردگان به پسر دخت گرمی پیامبر خدا(ص) و امیرالمومنین(ع) در این ۲ ماه خون گریه کرده و هر کدام سعی دارند به نحوی عشق و علاقه خود را به نمایش بگذارند.

هرچند حرارت عزاداری ها در دهه اول محرم و با نزدیک شدن به عاشورای حسینی، بیش تر از روزهای دیگر این ایام است، اما در دیگر روزهای ۲ ماه محرم و صفر، هم چنان شاهد عزاداری ها، هیئات، منابر و نذری ها در اقصی نقاط کشور هستیم.

عاشقان سید و سالار شهیدان، در این ایام فارغ از حساب و کتاب های مادی، سخاوتمندانه به نذری دادن و زنده نگاه داشتن شاعران الله می پردازند، زیبایی نذری حسینی و فضایل آن بسیار گفته اند و شنیده ایم، بیشتر نذری ها در قالب اطعام است، اما پیدا می شود نذری هایی که در قالب های بصیرتی، فرهنگی و معنوی باشد.

تعداد این گونه نذری های غیر از مواد خوراکی، در سال های اخیر به ویژه بیشتر هم شده و بازخوردهای خوبی است، نذری هایی مانند تمیز کردن مسیر عزاداری ها و جارو زدن کوچه ها و خیابان ها، اهداء کتب ارزشمند و فرهنگی، پخش الواح فشرده نوحه های مذهبی و یا آموزش رایگان علوم دینی و دروس مدرسه از انواع نذری های غیر خوراکی بود، که در سال جاری با آن ها برخورد داشتیم.

اما یکی از انواع نذر ها که علاوه بر زیبایی های نذری های دیگر به انگیزه قیام امام حسین(ع) نیز توجه داشت، نذر اهداء روسری به دختران خردسال بود، که در شهرستان ورامین برپا شد.

در این ایستگاه صلواتی که به ایستگاه صلواتی «از کربلا تا شام» معروف است، در کنار چای ریختن برای مردم به تمام دختران خردسال زیر ۹ سال روسری به همراه یک شاخه گل اهداء می شود.

شب ۵۰ روسری هدیه می کنیم

متولی و بانای این نذر، با تشریح انگیزه راه اندازی این ایستگاه صلواتی گفت: ما مشاهده کردیم که ایستگاه های متعدد پخش چای در شهرستان ورامین برپا شده است، اما جای یک ایستگاه صلواتی فرهنگی خالی است، لذا با نیت توسل به حضرت رقیه(س) اقدام به برپایی این ایستگاه صلواتی کردیم، هرکس به یک سبک به امام حسین(ع) عرض ارادت می کند و ما هم بحث حجاب را به صورت نذر قرار دادیم.

وی که اعتقاد داشت بردن نامش، ریا می شود، با اشاره به مطلبی از صفحه ۶۱ جلد ۴۵ بحارالانوار گفت: عصر عاشورا بود، حجاب از سر زنان و دختران حسینی ربوده شد، هنگامی که حضرت رقیه(س) بعد از شهادت پدر و سیلی خوردن از دست شمر ملعون و اصابت کعب نی به بازو و پاره شدن گوش، عمه اش زینب را می بیند از هیچکدام از این مصیبت ها شکایت نمی کند،

بلکه شکایت حضرت رقیه(س) به عمه اش این است که می گوید «یا عمه اهل من خرقة أستر بها رأسی عن أعین النظار»، «ای عمه جان آیا پارچه ای هست که سر خود را از نامحرمان بپوشانم؟»

متولی ایستگاه صلواتی «از کربلا تا شام» بازتاب اهداء روسری به دختران خردسال را بسیار خوب توصیف کرد و گفت: هر شب به طور متوسط بیش از ۵۰ روسری اهدا می کنیم، که البته شب جمعه گذشته به دلیل آن که روز بعد تعطیل بود، استقبال مردم زیاد تر شد و حدود ۱۵۰ روسری هدیه کردیم.

به دختران روسری نرسد ناراحت می شوند

وی با تاکید بر فرهنگ سازی حجاب در جامعه اضافه کرد: باید از کودکی حجاب را برای فرزندان خود به یک فرهنگ تبدیل کنیم، والدین امر به معروف و نهی از منکر را از خانه های خود و فرزندان خود آغاز کنند، اگر نگوئیم و امر به معروف نکنیم ضرر خواهیم کرد، خدا می داند، دختر های خردسال پس از دریافت روسری چقدر خوشحال می شوند، آن دسته از دختران هم که موقع تمام شدن روسری می رسند، آن قدر ناراحت می شوند، که من به هر طریق است، برایشان روسری تهیه می کنم.

این نذر کننده روسری که سنی حدود ۳۰ سال دارد، ادامه داد: باید قبل از رسیدن دختران به سن بلوغ روی آن ها کار فرهنگی شود، یعنی سن زیر ۹ سال بهترین سن برای کار فرهنگی در زمینه حجاب است، چرا که به عنوان یک خاطره خوب در تمام زندگی در ذهن آن ها خواهد ماند.

وی که تاکنون فعالیت های متعدد فرهنگی در فضای مجازی انجام داده است، گفت: هیچ نهاد دولتی بانای این ایستگاه صلواتی نشده است و تنها مردم ما را در اجرای این امر خیر کمک کردند، به هرکس رو زدیم به ما کمک کرده است، اما مسئولین حتی یک ریال کمک نکرده اند، امیدوارم با برپایی این ایستگاه صلواتی، در نقاط دیگر کشور نیز این نذر فرهنگ شود و شاهد چندین ایستگاه صلواتی در سراسر کشور در خصوص حجاب و عفاف باشیم.

متولی ایستگاه صلواتی «از کربلا تا شام» افزود: افراد زیادی بودند که حاجت داشتند و چندین روسری آوردند و اهدا کردند، تاکنون لنگ تهیه روسری نشدیم، از این به بعد هم اگر خدا بخواهد لنگ نمی شویم، این طرح تا جمعه شب، ۲۸ مهر ماه در میدان رازی دایر است.

نمونه ای از عمل آتش به اختیار فرهنگی

بعضی از شب ها، مسئولین فرهنگی شهرستان ورامین، میهمان ایستگاه صلواتی «از کربلا تا شام» شده و از نزدیک شاهد این کار پسندیده بودند، شب گذشته امام جمعه موقت ورامین با حضور در این ایستگاه صلواتی، ضمن تشویق این کار فرهنگی و آتش به اختیار، اظهار داشت: تبلیغات این نذری های فرهنگی بسیار زیاد است و خاطرات خوبی برای کودکان به جا می گذارد. وی با اشاره به فرمان آتش به اختیار مقام معظم رهبری، گفت: ترویج چنین اقدامات فرهنگی می تواند مکمل غذای نذری های شده و در راستای نیل به اهداف فرهنگی و نیز هدف قیام سید الشهداء(ع) و نوعی از عمل به فرمان آتش به اختیار مقام معظم رهبری است.

حجت الاسلام والمسلمین سید محسن محمودی افزود: همه ما باید در حد توان، در جهت مقابله با جنگ همه جانبه فرهنگی دشمن، که فرهنگ دینی و اسلامی جامعه را هدف قرار گرفته است بایستیم و مقاومت کنیم، این اقدام نمونه بسیار زیبایی از مقاومت فرهنگی، با عشق به سید الشهداء(ع) است.

توسل به فرهنگ حسینی یکی از بهترین راه های مبارزه با تهاجم فرهنگی است

فرمانده سپاه ناحیه ورامین، که در شب های گذشته به بازدید از این ایستگاه صلواتی پرداخته بود: توسل به فرهنگ حسینی و عشق به سیدالشهدا(ع) یکی از بهترین راه های مبارزه با دشمنان فرهنگ این کشور است.

سرهنگ داوود اصغری از رسانه ها و صاحبان قلم خواست، با تبلیغ و اشاعه این کار پسندیده در جهت ترویج آن گام بردارند و افزود: باید از طریق فرهنگ سازی، در جهت رفع دغدغه های به جا مقام معظم رهبری گام برداریم و از این طریق برخی از خلاء های فرهنگی را پوشانده و راه نفوذ فرهنگی غرب را ببندیم.

مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در سپاه ناحیه ورامین نیز در خصوص این اقدام به خبرنگار مهر گفت: حجاب باید در جامعه به یک فرهنگ تبدیل شود و در این امر خانواده ها نقش به سزایی دارند.

حجت الاسلام والمسلمین نظری بحث حجاب در خانواده را مهم توصیف کرد و افزود: باید پدر و مادرها در این امر کوشا باشند، تا بحث عفاف و حجاب از کودکی در کودکان نهادینه شود و ایستگاهی که روسری هدیه به دختران می دهد و به نام نذری حجاب در بین کودکان پخش می شود بیشتر باید رواج پیدا کند و ایستگاه های دیگر هم در این کار فرهنگی همسو شوند.

ثبت نام حافظ و سعدی روی نقشه های هوایی جهان

نام حافظ و سعدی بر روی نقشه های هوایی جهان ثبت شد تا مشاهیر شیراز و ایران در آسمان سراسر دنیا نیز بدرخشند.

هادی فتوحی

اخیرا خبر رسیده که نام حافظ و سعدی روی نقشه های هوایی جهان ثبت شده و اکنون دیگر از هر نقطه جهان که هواپیماها به مقصد شیراز پرواز کنند نام این دو شاعر بلند آوازه ایرانی روی نقشه هوانوردی به نمایش در می آید.

این ثبت نام مشاهیر فارس یک گام ارزشمند دیگر برای حفظ جایگاه مفاخر در جهان به شمار می رود. رضا بدیعی فرد مدیر کل فرودگاههای استان فارس با بیان اینکه از این پس ستارگان فرهنگ و ادب فارس در نقشه هوانوردی فرودگاه بین المللی شیراز می درخشند، افزود: نام دو شاعر نامی ایران، حافظ و سعدی در نقشه مورد استفاده پروازهای ورودی داخلی و خارجی (به فرودگاه بین المللی شیراز ثبت و ماندگار شد.

به گفته وی، از ۱۸ آبان ماه تمامی پروازهای ورودی به شیراز از هر نقطه جهان از طریق این دو نقطه مجاز به فرود می شوند که در مدت ۲۴ ساعت، حداقل ۱۰۰ مرتبه نام این دو ستاره ادب و فرهنگ پارسی بر روی فرکانس بین المللی فرودگاه شیراز بر زبان خلبانان جاری و در تمامی نقشه های هوانوردی بین المللی ثبت خواهد شد.

مدیر کل فرودگاههای استان فارس در ادامه گفت: نام گذاری نقاط در نقشه های هوانوردی از سوی سازمان جهانی هواپیمایی کشوری (ایکائو) در قالب یک کتاب نشر جهانی دارد. بطوریکه اسامی نقاط پروازی به صورت تصادفی از ترکیب حروف انگلیسی انتخاب می شود که از جمله این نامها، عنوان حافظ (HAFEZ) است که بر روی نقشه ای در یکی از کشورهای آفریقایی نامگذاری شده بود.

وی ادامه داد: طبق بررسی سند ایکائو و حصول اطمینان از وجود عنوان سعدی (SADIA)، مراحل انتقال نام HAFEZ به شیراز شروع شد که با تلاش نماینده ایران در دفتر قاهره، این تغییر انجام شد و در نهایت با همکاری مدیریت پیامهای هوانوردی ایران، از دو نام HAFEZ و SADIA برای نامگذاری نقاط شروع دستورالعمل ورود پروازها به فرودگاه بین المللی شیراز استفاده شد.

در این رابطه مدیر کل میراث فرهنگی فارس نیز گفت: در حوزه میراث معنوی، چهار شخصیت از مفاخر و مشاهیر استان فارس در یونسکو ثبت شده اند که شامل حافظ، سعدی، قطب الدین شیرازی و سیبویه است.

مصیب امیری بیان کرد: از نظر میراث معنوی نیازمند اقداماتی برای حفظ این جایگاه مشاهیر و مفاخر استان فارس هستیم.

وی گفت: یکی از اقدامات ارزشمند همین ثبت نام حافظ و سعدی در صحت هوانوردی بود که می تواند تاثیرات مناسبی بر جای گذارد.

رمان «مرد راه» منتشر می شود / کتابی از زندگینامه شهید اسکندری

اکبر صحرایی، نویسنده ادبیات پایداری در مراحل پایانی نگارش رمانی بر اساس زندگی نامه و خاطرات شهید عبدالله اسکندری بنام «مرد راه» قرار دارد.

اکبر صحرایی، نویسنده پرکاری در حوزه ادبیات پایداری و کودک و نوجوان است که سالها در شیراز به تنهایی بار شمارگان اندک کتاب را به دوش کشیده و آنگونه که می گوید کتابی ندارد که زیر سه نوبت نشر رفته باشد.

صحرایی از کتاب های جدید خود در آستانه شانزدهمین نمایشگاه کتاب استان فارس سخن به میان آورده است.

آیا اثر جدیدی در حال نگارش یا انتشار دارید؟ این روزها مشغول چه کاری هستید؟

اثری که پیرامون شهید اسکندری در دست نوشتن دارم سال سومی است که از تدوین آن می گذرد. از سال ۱۳۹۳ که این سردار جنگ به خیل شهدای مدافع حرم پیوست در مراسم اربعین او تصمیم گرفتم کتابی بنویسم، زیرا با شهید اسکندری رفاقت دیرینه ای داشتم که از سال های دفاع مقدس آغاز شد.

هنگامی که این شهید بزرگوار در بنیاد شهید فارس مشغول به کار بود من نیز در مسئولیت بخش تالیف و تدوین آثار شهدا قرار داشتم. این در حالیست که بعدها متوجه شدم با ایشان در دوران جنگ تحصیلی هم‌زم بودم، اما از آنجا که ابتدای جنگ بود یکدیگر را نمی شناختم. از این رو تصمیم گرفتم زندگی نامه این شهید بی سر را در حدود ۲۰۰ صفحه بنویسم، اما در ادامه راه که درگیر شخصیت و خصایص او شدم دیدم که شهید اسکندری در تمامی عملیات ها حضور و پس از آن نیز فعالیت های مستمری داشته است. بنابراین این کار به درازا کشید و یک وقت نگاه کردم که کتابی دیگر با عنوان «سر سَر» توسط انتشارات روایت فتح از سوی ترجمه طرم‌اح در بنیاد شهید چاپ شده است، البته این بانو از نویسندگانی است که تجربه هایی داشته و به گفت و گو با همسر شهید اسکندری پرداخته بود. بدین ترتیب، این کتاب ظرف چندماه به نشر رسید و بیشتر بر اساس مصاحبه با همسر ایشان تدوین شده است. از این رو انتشار این کتاب کار را برای من سخت کرد. البته از آنجا که نویسنده ای جوان و تازه کار به شمار می رود حتی مورد تشویق قرار گرفت و کتاب را به دیگران توصیه کردم.

بدین ترتیب سر نوشت کتاب شما دستخوش تغییر شد؟

نگاه من پس از انتشار این کتاب دچار دگرگونی شد و از آنجا که قرار بود کتابی بر اساس زندگی نامه و خاطره بنویسم؛ من را به سوی نوشتن رمان رهنمون ساخت.

بدین ترتیب، این کتاب از یک زندگی نامه شهید تبدیل به رمان شد؟

دقیقا؛ زندگی نامه داستانی به سبک رمان، ضمن اینکه دیگر نمی توانستم راوی را فقط همسر شهید اسکندری قرار دهم، زیرا هرچه بود نویسنده کتاب

شیراز پیدا کردم و به گفت و گو پرداختم. این بخش از کتاب که در قهردشت یا باغستان شیراز می گذرد و قدمت آن از این شهر بالاتر می باشد قصه زیبایی از کار در آمده است.

در مراحل تحقیقی این رمان شاید دست کم ۸ جلسه با همسر شهید اسکندری به تحقیق و گفت و گو پرداختم.

عنوان «مرد راه» هم برگرفته از سروده های حافظ شیرازی است که شاه بیت آن واژگان یادشده است و زمانی که حافظ در شیراز میزیسته در وصف شاه شجاع بر می گزیند، بنابراین من هم این عنوان را که براننده شهید اسکندری است انتخاب کردم.

آیا می شود کتاب «مرد راه» را در سه بخش قرار داد، بدین شکل که به ادوار دفاع مقدس، پس از جنگ تحصیلی و حضور در سوریه تقسیم کرد؟

دقیقا بدین شکل است و «مرد راه» گرچه در دو جلد چاپ می شود اما حاوی سه دفتر خواهد بود که دفتر اول آن به دفاع مقدس می پردازد و دفاتر بعدی آن شامل ۲۰ سال پس از جنگ تحصیلی که مسئولیت ها و فرماندهی ایشان است و قسمت سوم این کتاب سوریه و شهادت ایشان را در بر می گیرد. قطعاً اگر این کتاب در دو جلد چاپ نشود در قالب یک کتاب حاوی سه دفتر به چاپ می رسد.

با این توضیحات کتاب «مرد راه» را انتشارات شاهد منتشر می کند؟

از آنجا که تحقیق و گردآوری چنین اثری نیاز به حامی مالی دارد و من این کتاب را به سفارش انتشارات شاهد نوشتم؛ چاپ نخست را با این شرط که چاپ های بعدی را در اختیار ناشران حرفه ای دیگری قرار دهم، به این نشر سپردم. زیرا قول این کتاب را به ناشرانی که آثار پیشینم را چاپ کرده اند داده ام. معمولاً شیوه کار بدین شکل است که نوبت اول هر کتابم چنانچه توسط ارگانی منتشر می شود، چاپ های بعدی را به ناشر حرفه ای می سپارم برای اینکه از آن استقبال شود و به نوبت های بعدی چاپ برسد.

اکبر صحرایی، نویسنده شیرازی ادبیات دفاع مقدس و کودک و نوجوان به موازات نگارش کتاب رمان «مرد راه» بر اساس زندگی نامه و خاطرات شهید عبدالله اسکندری در حال نوشتن سه گانه ای پیرامون کودکان و نوجوانان جنگ است.

«سر سَر» مورد استفاده قرار داده بود، بنابراین ناچار شدم دست به تغییر زاویه دید بزنم، از این رو زاویه دید شهید را برگزیدم. البته کار بدین شیوه خیلی سخت پیش رفت و شهید اسکندری که تبدیل به اول شخص راوی شده است از تولد تا شهادت را خود می بیند و روایت می کند. بنابراین، در این مسیر خیلی تحقیق انجام گرفت و اکنون در مراحل کودکی و محله زندگی شهید یعنی قهردشت شیراز که بر اساس تحقیقات تاریخی از محله های پرپیشینه است، انجام گرفت. بدین ترتیب مراحل نوشتن این کتاب از کودکی شکل گرفت و امروز که هنوز در حال نوشتن هستم به زمان اعزام شهید به سوریه رسیدم که حدود ۶۰۰ صفحه شده است. البته تحقیق پیرامون حضور شهید اسکندری در سوریه انجام گرفته و در مراحل نهایی است تا به نمایشگاه کتاب فارس برسد.

عنوان کتاب چیست؟ آیا در یک جلد یا چند جلد چاپ می شود؟

«مرد راه»؛ من منظورم این است که چه بسا کتاب در دو جلد چاپ شود. بدین ترتیب که تا اعزام به سوریه کار بسته شود و در مرحله حضور شهید اسکندری در سوریه که تحقیقی ۳۰۰ صفحه ای داشتم بر اساس عملیاتی که در شهر «حما» این کشور که درگیری شدیدی در جریان بوده تحقیقات میدانی خوبی کردم که این بخش خودش به یک کتاب می رسد. ممکن است جلد دوم کتاب به موضوع شهادت ایشان با در نظر گرفتن فلاش بک هایی به کتاب اول پردازد. اما از آنجا که بنیاد شهید و نشر شاهد اکنون به دنبال چاپ جلد اول آن می باشند ممکن است جلد اول را برای رسیدن به نمایشگاه کتاب تحویل ناشر دهم.

آیا در این اثر بیشتر با هم‌زمان شهید اسکندری گفت و گو کردید؟

بله؛ البته خانواده شهید اسکندری را بدین شکل مورد تحقیق قرار دادم که همسر، فرزندان و حتی برادر همسر ایشان را که راننده شهید در طول جنگ بوده در نظر گرفتم، سپس رفقا و سردارانی که با او بوده اند و اکنون یا در سوریه هستند و یا در شهرهای قم و تهران، به شکلی میدانی مورد تحقیق قرار دادم و کار بدین شکل در حال تکمیل است و کسی نبوده که من نبینم و حتی هم محله ای های کودکی شهید اسکندری در این تحقیقات مورد نظر قرار دادم و به قهردشت شیراز رفتم و آنان را در این محله تاریخی

۳۸ سال مجاهدت فرهنگی در ورامین از پشتیبانی جبهه تا مبارزه با فتنه

و حید محمدی بکنا
امام جمعه ورامین، قریب به ۴۰ سال است که با دریافت حکم امام (ره) پرچمداری فرهنگی شهر شهیدان ۱۵ خرداد را بر عهده داشته و در این مسیر با ناملاپتی های فراوان دست و پنجه نرم کرده است.

مقام معظم رهبری، بارها تعبیر «قرارگاه فرهنگی» را در مورد نماز جمعه به کار برده و بر محوریت برنامه های فرهنگی در نمازهای جمعه تاکید دارند. در واقع، رهبر معظم انقلاب اسلامی، به عنوان ناخدای کشتی بزرگ انقلاب، با تسلط بر شرایط فعلی جهان و تحولات نظام سلطه علیه فرهنگ، اعتقادات و ارزش های اسلامی و ایرانی کشور، نماز جمعه را قرارگاه و محور آمادگی برای مقابله و دفاع فرهنگی دانستند. این تعبیر برجسته ای است، که رسالت همه ستادهای نماز جمعه کشور را سنگین تر می کند. برداشت دیگری که می توان در خصوص این تعبیر مقام معظم رهبری داشت، عملکرد قابل قبول فرهنگی نهاد نماز جمعه در سال های گذشته بوده است، تا جایی که مقام معظم رهبری این نهاد را قرارگاه مبارزه با جنگ فرهنگی دشمن معرفی می کنند.

نماز جمعه در حدود ۴۰ نقطه استان تهران برگزار می شود، که برگزاری هر یک برکات فراوان فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در منطقه خود داشته است.

اما ۸ آبان ۵۸ بود، که امام خمینی (ره) با دست خطی، آیت الله سید مرتضی محمودی گلپایگانی را به عنوان امام جمعه ورامین معرفی کردند و بدین ترتیب دومین نماز جمعه استان تهران، حدود ۳ ماه پس از شهر تهران در ورامین اقامه شد و امروز نزدیک به ۴۰ سال می شود، که امامت جمعه این شهرستان بر عهده آیت الله سید مرتضی محمودی گلپایگانی است، تا وی یکی از با سابقه ترین ائمه جمعه کشور لقب گیرد.

فرزندانم را دادم تا نماز جمعه و اجتماعات مسلمین بماند

در همین خصوص یک مادر شهید که فرزند دومش را در جنگ تحمیلی از دست داده است، بابیان این که فرزندم را در راه اسلام داده ام، تا نماز جمعه و اجتماعات مسلمین بماند، گفت: از زمانی که نماز جمعه در ورامین اقامه شد، نمازگزار آن هستیم، در ۸ سال دفاع مقدس، رزمندگان ورامینی با محوریت نماز جمعه ورامین به جبهه های جنگ حق علیه باطل اعزام می شدند.

وی بابیان این که هنوز هم فعالیت های فرهنگی عمده منطقه با محوریت امام جمعه و نماز جمعه ورامین صورت می پذیرد، تنها راه مصون ماندن جوانان و آینده سازان کشور در جنگ فرهنگی و نرم دشمن حضور در مساجد و نمازهای جمعه و جماعات دانست و گفت: وقتی فرزندان ما با نماز جمعه و جماعات خو بگیرند، دیگر به سوی ابتذال و انحرافات نمی روند، باید حضور در مساجد و مصلی ها را از کودکی برای فرزندان به یک فرهنگ تبدیل کنیم.

منافقان و معاندان موفق به تضعیف نماز جمعه نمی شوند

وی از تلاش برخی جریانات معاند و منافق برای تضعیف جایگاه نماز جمعه ورامین در طول این سال ها خبر داد و اضافه کرد: خدا را شاکریم، که این منافقان و معاندان در هر تلاش خود با شکست مواجه و توطئه های آن ها خنثی شد، امروز هم همین طور است و تعدادی سعی دارند، به قرارگاه فرهنگی این منطقه ضربه وارد کنند، اما بدانند، هرگز موفق نمی شوند.

نماینده ولی فقیه در شهرستان ورامین تاکید کرد: از زمانی که حکم امام (ره) به دستم رسید، تا به امروز، هر تلاشی توانسته ام انجام دادم، تا بتوانم در جهت اعتلای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و حتی درمانی منطقه مثمرتر باشم، چرا که همه ما در نظام جمهوری اسلامی مسئولیت داریم و می بایست به وظایف خود در هر کسوتی که باشیم عمل کنیم.

محمودی گلپایگانی با اشاره به این که امروز جامعه ما بیش از هر زمان دیگر نیازمند وحدت حول محور ولایت است، افزود: نباید غرض ورزی های شخصی را دست مایه ضربه زدن به جایگاه رفیع نماز جمعه و یا دیگر جایگاه های متعلق به انقلاب اسلامی قرار داد، چرا که امروز در شرایطی به سر می بریم، که باید متحد باشیم و محور این اتحاد نیز ولایت فقیه است.

وی با بیان این که تربیون نماز جمعه متعلق به نظام جمهوری اسلامی است، اضافه کرد: این تربیون به همه جریانات و جناح های سیاسی تعلق دارد و هرکس با هر گرایش سیاسی اصل نظام و ولایت فقیه را قبول داشته باشد، فرزند این انقلاب و درون مجموعه نظام بوده و برای ما فرقی ندارد.

گذشته از این که باید شرایط حضور در نمازهای جمعه برای جوانان و مومنین مهیا باشد؛ متأسفانه برخی از والدین، در این زمینه کوتاهی می کنند، اما باید همه بپذیریم، که بهترین راه مقابله با جنگ فرهنگی دشمن، حضور پرشور در نمازهای جمعه و ایجاد وحدت در جامعه است.

یکی از فعالان فرهنگی اجتماعی ورامین اظهار داشت: هر زمان که در برهه های گوناگون انقلاب اسلامی با مشکلی مواجه می شدیم گرد امام جمعه ورامین جمع شده و از وی راهنمایی می گرفتیم.

سلیمانی افزود: در تسخیر لانه جاسوسی فعالان مذهبی سیاسی ورامین بزرگ همراه با امام جمعه ورامین، به سوی لانه جاسوسی حرکت کرده و در مقابل این لانه تجمع کردند.

وی گفت: آیت الله محمودی گلپایگانی در آن تجمع به سخنرانی کوبنده و خاطره انگیزی پرداخت که هرگز از خاطره ها نمی رود.

این رزمنده ۸ سال دفاع مقدس سپس به فتنه ۸۸ اشاره کرد و گفت: زمانی که اهانت فتنه گران به مقدسات در روز عاشورا مشاهده شد، مردم مومن و خشمگین ورامین در مقابل مصلی صاحب الزمان (عج) تجمع کردند و با راهنمایی امام جمعه این شهر با پای پیاده برای دفاع از ولایت فقیه و ارزش های اسلامی در برابر فتنه گران به سوی تهران حرکت و با تجمع در برابر بیت رهبری، بر حمایت همه جانبه از خط راستین انقلاب اسلامی تاکید کردند.

شخصیت های فراوانی در برگزاری نماز جمعه کمک کردند

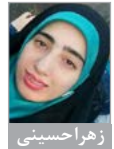
امام جمعه ورامین در این زمینه اظهار داشت: در طول این سال های برگزاری نماز جمعه ورامین، افراد و شخصیت های فراوانی در برگزاری نماز جمعه کمک کردند، که باید از همه این عزیزان تشکر کرد و اگر امروز موفقیتی داریم، قطعاً حاصل زحمات همه این عزیزان و نیز استقبال مردم مومن و ولایی ورامین است.

محمودی گلپایگانی با بیان این که ورامین بزرگ در آن زمان، چهار شهرستان امروزی ورامین، پاکدشت، پیشوا و قرچک را در بر داشت، گفت: در تمام این جغرافیای وسیع، تنها یک نماز جمعه برگزار می شد، اما بحمدالله امروز حدود هفت نماز جمعه در این مناطق برپا می شود، که این از برکات نظام و انقلاب اسلامی است.

ضرورت‌های تحکیم خانواده اسلامی؛ موضوعی نیازمند توجه در برنامه ششم

گردهمایی دو روزه ائمه جمعه استان‌های غرب کشور با محوریت تحکیم خانواده اسلامی بستری برای تبادل نظرات و ارائه راهکارها برای رفع مشکلات و چالش‌ها در این حوزه بود.

زهرا حسینی

بیشتر از یک سال از ابلاغ سیاست‌های کلی خانواده توسط رهبر فرزانه انقلاب می‌گذرد؛ ابلاغیه‌ای که حاوی بندهای مهم و اساسی در حوزه خانواده است و لزوم توجه قوای مختلف برای تبیین این سیاست‌ها و توجه هر چه بیشتر به این حوزه را بیش از پیش روشن می‌کند.

مقام معظم رهبری در ابلاغ سیاست‌های کلی خانواده با اشاره به بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی تأکید کرده‌اند که «خانواده واحد بنیادی و سنگ بنای جامعه اسلامی و کانون رشد و تعالی انسان و پشتوانه سلامت و بالندگی و اقتدار و اعتلای معنوی کشور و نظام است.»

سپس در این ابلاغیه طی ۱۶ بند اولویت‌ها و جهت‌گیری کلی در این حوزه را تشریح کرده و خواستار توجه دولت، مجلس و قوه قضائیه برای حرکت در مسیر تحقق این سیاست‌گذاری شده‌اند. مرور بندهای مختلف سیاست‌های ابلاغی نشان می‌دهد که هر دستگاه و قوه‌ای به سهم خود باید در حوزه تبیین و تشریح، فرهنگ‌سازی، فراهم‌آوری بسترهای اجرایی، قانون‌گذاری و تهیه لوازم اجرای سیاست‌ها ایفای نقش کند چراکه تحقق این سیاست‌های کلان در گرو همکاری بین بخشی و انسجام و هماهنگی قوای مختلف است. همچنین باید در برنامه ششم توسعه نیز لوازم تحقق این سیاست‌ها در نظر گرفته شود.

اما در این میان شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه و نهاد نمایندگی ولی فقیه در استان‌ها نیز از ایفای نقش در این عرصه غافل نبوده تا برگزاری گردهمایی‌های «مبانی تحکیم خانواده اسلامی» در دستور کار قرار بگیرد، فضایی برای تبادل نظر و نزدیک کردن آرا و نظرات ائمه جمعه و نمایندگان ولی فقیه در استان‌ها به منظور برداشتن گام‌هایی مؤثر در حوزه تبیین و فرهنگ‌سازی مبانی تحکیم خانواده اسلامی.

شاید نخستین بازخوردهای منبعث از این گردهمایی‌ها را بتوان در تریبون‌های نماز جمعه و سایر بسترهای ایفای نقش و فرهنگ‌سازی ائمه جمعه دید، موضوعی که می‌تواند فضای همگرایی در پیگیری سیاست‌های کلی خانواده را نیز فراهم کند؛ چراکه نقش محوری ائمه جمعه و نمایندگان ولی فقیه در استان‌ها و شهرستان‌ها به‌مانند نخ تسبیح می‌تواند پیونددهنده عوامل و عناصر مختلف در صحنه‌های تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی باشد.

حضور ۱۰۰ امام جمعه در گردهمایی خانواده اسلامی

گردهمایی دوازده روزه تحکیم بنیان خانواده که طی روزهای گذشته در استان لرستان با حضور بیش از ۱۰۰ نفر از ائمه جمعه و نمایندگان ولی فقیه در ۵ استان غربی کشور برگزار شد نیز فضایی برای طرح مباحث

مرتبط با این حوزه بود، حرکتی ارزشمند که از سوی شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه بنیان‌گذاری و به همت آیت‌الله میرعمادی نماینده ولی فقیه در لرستان اجرای آن در خرم‌آباد محقق شد.

برگزاری پنل‌های تخصصی، سخنرانی‌های تبیین‌کننده و کارگاه‌های مختلف فضایی برای گسترش آرا و تشریح اندیشه‌ها بود، تا بتوان از دل این فضای علمی به راهکارهایی برای رفع چالش‌ها و مشکلات حوزه خانواده دست پیدا کرد.

آیت‌الله سید احمد میرعمادی با اشاره به برگزاری گردهمایی ائمه جمعه پنج استان کشور در لرستان به خبرنگار مهر اظهار داشت: در این راستا لرستان میزبان همایش نمایندگان ولی فقیه در استان‌های خوزستان، کرمانشاه، ایلام، همدان و لرستان بود.

وی با بیان اینکه این همایش با موضوع مبانی تحکیم خانواده اسلامی برگزار شد، گفت: مقالات و سخنرانی‌های ائمه جمعه این پنج استان در موضوعات مرتبط با خانواده در این همایش ارائه شدند.

نماینده ولی فقیه در لرستان و امام جمعه خرم‌آباد تحکیم خانواده و سرمایه اجتماعی آن، فرهنگ‌سازی و تقویت تعاملات اخلاقی، خانواده، مقابله با جنگ نرم دشمن، ارائه الگوی اسلامی خانواده و ترویج سبک زندگی اسلامی، خانواده و آسیب‌های اجتماعی، نقش نماز جمعه در تحکیم خانواده و ... را از جمله محورهای این همایش برشمرد.

آیت‌الله میرعمادی یادآور شد: همچنین ترویج رشد جمعیت و آسیب‌شناسی آن، گفتمان‌سازی تسهیل ازدواج موفق و آسان، علل فروپاشی خانواده در غرب، تبیین مسئولیت‌ها در خانواده، نقش خانواده در اقتصاد مقاومتی، جایگاه زن در خانواده و خطر پیری و راهکارهای ازدیاد جمعیت از دیگر محورهای همایش ائمه جمعه پنج استان کشور در لرستان بود. نماینده ولی فقیه در لرستان و امام جمعه خرم‌آباد با

اشاره به حضور نمایندگان ولی فقیه پنج استان کشور، اساتید حوزه و دانشگاه در حوزه مسائل خانواده و ... بیان داشت: همچنین رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه مهمان ویژه این همایش بود. آیت‌الله میرعمادی در ادامه سخنان خود با تأکید بر اینکه خانواده اساس تشکیل جامعه است، اظهار داشت: خانواده نقش اساسی در سعادت و خوشبختی جامعه دارد و محبوب‌ترین بنیان در نزد خداوند خانواده است.

سلامت جامعه در گرو سلامت خانواده است

وی با بیان اینکه اگر خانواده دارای استحکام باشد جامعه از استحکام برخوردار خواهد بود، عنوان کرد: سلامت جامعه در گرو سلامت خانواده است.

نماینده ولی فقیه در لرستان و امام جمعه خرم‌آباد با اشاره به تأکیدات مقام معظم رهبری در رابطه با مسئله خانواده تصریح کرد: امروز شاهد آسیب‌ها و خطراتی در بنیان خانواده هستیم که باید از آن‌ها جلوگیری به عمل آورد.

آیت‌الله میرعمادی بالا رفتن سن ازدواج جوانان، کاهش جمعیت، افزایش طلاق، رفتن سن جامعه به سمت پیری و ... را از جمله آسیب‌های در کمین بنیان خانواده اسلامی برشمرد و گفت: جمعیت و نیروی انسانی در جامعه عامل اقتدار، پیشرفت و تعالی است و اگر به دنبال اقتصاد خوبی هستیم باید نیروی انسانی قوی داشته باشیم.

وی با تأکید بر اینکه بعضی کارها در حضور جوانان شکل می‌گیرد و کارهای جامعه با جوانان پیش می‌رود، ادامه داد: در این راستا تأکیدات رهبری در خصوص توجه به خانواده همواره مدنظر ائمه جمعه کشور است.

نماینده ولی فقیه در لرستان و امام جمعه خرم‌آباد با بیان اینکه ائمه جمعه این بیانات رهبری را همواره سرلوحه قرار می‌دهند و در خطبه‌های نماز جمعه به موضوع تحکیم خانواده تأکیدات لازم را دارند افزود: باید سبک زندگی اسلامی و ایرانی در خانواده‌ها رواج داده شود.

آیت‌الله میرعمادی با تأکید بر اینکه باید فرزند آوری و رشد جمعیت را به‌عنوان عامل اقتدار، کار، پیشرفت و ایمن‌سازی جامعه معرفی کنیم تصریح کرد: همچنین باید همواره فرهنگ‌سازی برای ازدواج آسان و موفق در جامعه صورت بگیرد.

وی با تأکید بر ضرورت جلوگیری از فروپاشی خانواده‌ها در جامعه بیان داشت: در این راستا راهکارهای لازم برای تحکیم بنیان خانواده همواره مدنظر ائمه جمعه است. نماینده ولی فقیه در لرستان و امام جمعه خرم‌آباد با اشاره به افزایش آمار طلاق بیان داشت: بنیان خانواده باید تقویت شود چراکه جامعه برای رشد و تعالی نیازمند نیروی کار، فکری و تخصصی است و این امر نیز با افزایش جمعیت تحقق پیدا می‌کند.

لزوم معرفی شاخص‌های خانواده اسلامی

وی با اشاره به تأکیدات دین اسلام به مسئله خانواده، ازدواج، تعلیم و تربیت فرزندان بیان داشت: این امر نیز با ایجاد گفتمان و فرهنگ‌سازی در خانواده‌ها و جلوگیری از آسیب‌ها تحقق پیدا می‌کند.

نماینده ولی فقیه در لرستان و امام جمعه خرم‌آباد با

در زندگی، حاکمیت امواج بر زندگی بشر و ... همه ابعاد زندگی را تحت تأثیر قرار داده اما خانواده را بیشتر. حجت‌الاسلام تقوی بایان اینکه توسعه فضای مجازی، سبک زندگی انسان‌ها را دستخوش تغییر کرده است و تغییر روابط زن و مرد، چگونگی ازدواج، سن ازدواج، اشتغال زنان و ... نمونه‌هایی از این تأثیرپذیری است، تصریح کرد: از جلوه‌های عینی چالش‌ها، گسستگی خانواده است؛ در سال ۹۵ از هر چهار ازدواج یکی منجر به طلاق می‌شود و در سال ۹۴ نسبت به سال ۹۲ بیش از ۱۲ درصد رشد طلاق داشته‌ایم. وی با تأکید بر اینکه متأسفانه امروز ازدواج اولویت اساسی جوانان نیست، دلیل اش این است سن ازدواج بالا رفته و بعضی هم زیر بار ازدواج نمی‌روند، افزود: در رابطه با ازدواج‌های سفید، آماری وجود دارد در تهران و شهرهای بزرگ که افراد صیغه عقدی ندارند و حاضر نیستند زیر بار تعهد ازدواج بروند و در کنار هم زندگی می‌کنند، این موضوع در کشور ما مرسوم شده و خانه‌های یک زن و یک مرد بدون پیمان ازدواج وجود دارد.

رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه کشور با اشاره به اینکه دختران و پسران زیر بار مسئولیت مادری و پدری نمی‌روند، ادامه داد: در کشور مهدکودک‌های فراوانی داریم؛ آیا این مهدکودک‌ها می‌توانند رسالت خانواده را به عهده بگیرند؟ حجت‌الاسلام تقوی خطاب به ائمه جمعه خاطر نشان کرد: موضوع خانواده و ازدواج را در اولویت خطبه‌های نماز جمعه قرار دهید، هسته‌های مشاوره خانواده را تشکیل و تقویت دهید؛ آسیب‌های نهاد خانواده را در شهر و منطقه خود شناسایی کرده و راه برخورد با آن را پیدا کنید.

تربیتون نماز جمعه ظرفیت بسیار بالایی برای تحکیم خانواده است

معاون فرهنگی شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه کشور در همایش «مبانی تحکیم خانواده اسلامی» با طرح این سؤال که ما ائمه جمعه به‌عنوان منادیان تبلیغ و ایمان چه وظایفی در قبال این هجوم بی‌رحمانه دشمن نسبت به خانواده داریم، ادامه داد: لازم است هم‌اندیشی کنیم برنامه‌ریزی کنیم و فعالیت‌هایی را در مقابل با این حرکت توفنده دشمن داشته باشیم.

حجت‌الاسلام موسوی با تأکید بر اینکه امر به معروف و نهی از منکر از وظایف ائمه جمعه است و باید آن را جدی بگیریم، افزود: معرفی خانواده‌های مؤمن و صالح که شهید حججی‌ها از آن‌ها برمی‌آیند و چشم‌وچراغ ملت می‌شوند در نماز جمعه ضرورت دارد.

وی ادامه داد: خطبه‌ها را در سمت‌وسوی سخنان اهل بیت و پیرامون خانواده مطرح کنیم تا یک گفتمان خانواده و حجاب و عفاف شکل بگیرد

۶۰۰ آیه قرآن کریم در موضوع خانواده است

حجت‌الاسلام بهشتی مشاور وزیر آموزش و پرورش نیز در این همایش با اشاره به اینکه ما از قرآن غافل هستیم، همه این موارد در قرآن وجود دارد و آن‌ها را مطالعه نکرده و به کار نگرفته‌ایم، افزود: ۳ هزار آیه قرآن در قالب قصه ارائه شده است، خداوند پیام‌های خود را در دل این قصه‌ها ریخته است.

وی یادآور شد: چرا در تربیت فرزندان از قصه کم استفاده می‌کنیم؟ چرا قصه‌گویان از قصه‌های اروپایی استفاده می‌کنند؟

مشاور وزیر آموزش و پرورش بایان اینکه الآن محصول فیلمی معارفی کم داریم، تصریح کرد: ۶۰۰ آیه در

حجت‌الاسلام تقوی یادآور شد: همه این مطالب دارد ما را به این سمت و به سمت کارکرد بسیار ارزشمند ایجاد آرامش خانواده هدایت می‌کند. وی با اشاره به اینکه سومین کارکرد خانواده، تداوم نسل است، گفت: خانواده متصدی و متولی تداوم نسل است و نسل‌ها همه در دامن خانواده به وجود می‌آیند و تداوم پیدا می‌کنند.

حجت‌الاسلام تقوی بایان اینکه خداوند انسان را با قدرت عاقله مجهز کرده ولی عاطفه و احساس هم دارد، این عواطف انسان چگونه باید ارضا شود؟ ارضای نیازهای عاطفی و احساسی انسان از کارکردهای دیگر خانواده است، تصریح کرد: حفظ دین پنجمین کارکرد خانواده است، یکی از بهترین راه‌ها برای حفظ دیانت مردم تشکیل مسئله خانواده و ازدواج است.

امروز «ازدواج» اولویت جوانان نیست

وی با تأکید بر اینکه تربیت نسل آینده از دیگر کارکردهای خانواده است، افزود: پیامبر با این مقام و عظمت وقتی جلوی در خانه صدیقه طاهره می‌رود؛ می‌ایستد و تعظیم می‌کند، یعنی این خانه منبع طهارت پاک و پاکیزگی است؛ ادامه داد: کربلا چرا به این شکل جلوه کرد؟ به برکت خانه فاطمه (س) است، دامن صدیقه طاهره است که حسین را پرورش می‌دهد، پس کربلا با همه عظمت‌هایش شعبه‌ای از خانه فاطمه است.

رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه با اشاره به اینکه امروز خانواده به‌شدت مورد تهدید است، گفت: جهانی شدن، توسعه، انفجار اطلاعات و حضور اینترنت

اشاره به آسیب‌های فضای مجازی، شبیخون و تهاجم فرهنگی برای خانواده‌ها تصریح کرد: امروز شاهد آسیب‌های جدی برای خانواده‌ها از جمعه اعتیاد، بیکاری، نداشتن سعه‌صدر، مشاوره‌های غلط، دخالت در امور خانواده، فروپاشی خانواده و ... هستیم که باید از آن‌ها جلوگیری کرد.

آیت‌الله میرعمادی با تأکید بر ضرورت بیان و معرفی شاخص‌های خانواده اسلامی در جامعه بیان داشت: خانواده ایرانی سرشار از صفا، محبت، مهربانی، پابندی به زندگی و ... است که باید این شاخص‌ها ترویج داده شوند.

وی با تأکید بر ضرورت فرهنگ‌سازی فرزند آوری در جامعه بیان داشت: همچنین باید فرهنگ اکرام فرزند، تعلیم علوم و فنون به فرزندان، تربیت فرزندان مطابق با فرهنگ زمانه، ایجاد استحکام درونی در خانواده و ... همواره مورد توجه قرار گیرد.

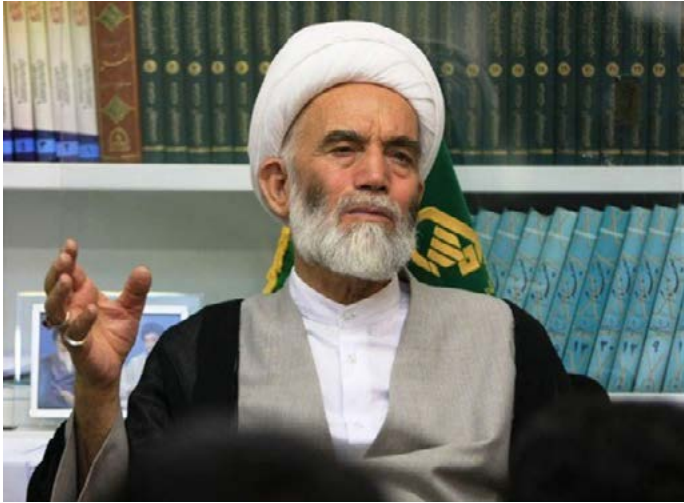
«تامین آرامش» کارکرد ارزشمند خانواده

رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه کشور هم در این همایش با اشاره به کارکردهای خانواده گفت: اولین کارکرد خانواده تأمین غریز جنسی است، این غریزه از تولد به‌صورت خاموش در وجود انسان قرار داده‌شده و در شروع دوران بلوغ این غریزه شکوفا می‌شود و در ادامه رفتار فرد را به‌شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ وقتی انسان به این دوره قدم می‌گذارد رفتار و گفتارش با دوره قبل خیلی تفاوت می‌کند. حجت‌الاسلام تقوی بایان اینکه سهراب در برخورد با غریزه جنسی پیشنهاد می‌شود؛ سرکوب مطلق آن، آزادی مطلق، هدایت غریزه و کنترل آن تصریح کرد: اسلام راه سوم را قبول دارد، که باید این غریزه را مثل سایر غرایز هدایت کرد، نه رهاسازی و نه سرکوب را توصیه می‌کند بلکه از طریق پیوند ازدواج به اشباع این غریزه می‌پردازد.

وی دومین کارکرد خانواده را تأمین آرامش دانست و افزود: دنیای فعلی امکانات آسایش را برای ما آورده اما آرامش را نمی‌بینیم، آسایش در ارتباط با خدماتی که ایجاد می‌شود به وجود می‌آید اما آرامش یک امر روانی است و ازدواج کارکرد اش هدیه آرامش به زندگی خانوادگی است.

رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه کشور خاطر نشان کرد: در مورد صدیقه طاهره، علی (ع) می‌فرماید «هرگاه نگاه می‌کردم به چهره فاطمه غم‌ها و غصه‌ها را از فضای دل من می‌زدود.»

بودن مرد است و مرد باید تأمین کننده نیازهای اعضای خانواده در زمینه‌های مختلف اقتصادی، معیشتی، تغذیه حلال و مناسب و ... باشد.

معرفی خانواده الگوی اسلامی

در حاشیه برگزاری همایش «مبانی تحکیم خانواده اسلامی»، خانواده شهید زنده «سید نور خدا موسوی» به عنوان خانواده الگوی اسلامی معرفی و از همسر سید نور خدا موسوی تقدیر شد.

حجت‌الاسلام سید رضا تقوی رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه کشور در این رابطه با اشاره به اینکه من به خانواده این شهید زنده غبطه می‌خورم که در راه امنیت کشور و حفظ جامعه این چنین ایثارگری کرده‌اند، اظهار داشت: شهید زنده سید نور خدا موسوی در شرق کشور و در درگیری با گروهک رنگی خائن به جانبازی نائل شد.

وی با بیان اینکه نماینده ولی فقیه در لرستان نیز از روزی که به لرستان آمده‌اند این خانواده الگورا مورد حمایت و محبت قرار داده‌اند، تصریح کرد: همسر شهید زنده نور خدا موسوی، ۹ سال است که از این جانباز مثل گل پذیرایی و مراقبت می‌کنند و خم به ابرو نیاورده‌اند.

شود.

نماینده ولی فقیه در استان همدان با تأکید بر ضرورت برنامه‌ریزی دولت و مجلس در این رابطه گفت: در این راستا حوزه‌های علمیه، مراکز دانشگاهی و ... نیز باید ورود پیدا کنند و راهکارهای عملیاتی لازم را ارائه دهند. وی با تأکید بر اینکه ائمه جمعه در منبر و خطبه‌ها، مسئولیت‌های افراد در خانواده‌ها را تبیین کنند، افزود: بیش از ۴۰ مورد در رابطه با مسئولیت خانواده وجود دارد که ائمه جمعه باید به آن‌ها بپردازند.

نماینده ولی فقیه در لرستان و امام جمعه خرم‌آباد نیز با اشاره به مسئولیت همسر بودن و همسرمداری در خانواده گفت: در برخی موارد شاهد بی‌توجهی به مسئولیت همسر بودن در خانواده‌ها هستیم و این امر به دلیل این بوده همسران به بلوغ فکری و عقلی در زمینه همسرمداری در اداره خانواده خود نرسیده‌اند.

آیت‌الله میرعمادی یکی دیگر از مسئولیت‌های مورد تأکید در خانواده را احترام به حقوق یکدیگر گذاشتن بر شمرده و تصریح کرد: اعضای خانواده باید مایه آرامش یکدیگر باشند و به حقوق هم احترام بگذارند.

وی با اشاره به تکیه‌گاه بودن مرد در نظام خانواده بیان داشت: یکی از مسئولیت‌های مهم در خانواده تکیه‌گاه

قرآن کریم در موضوع خانواده است، چرا از این سرمایه استفاده نکنیم؛ خداوند در این آیات هم دردها را گفته هم درمان را.

بهترین معیارها و ملاک‌ها در ازدواج توسط اسلام ارائه شده است

حجت‌الاسلام بهشتی خاطر نشان کرد: اختصاص یک سوره مستقل به نام «طلاق» نشان‌دهنده اهمیت موضوع خانواده است.

نماینده ولی فقیه در استان کرمانشاه با تأکید بر اینکه سیره ائمه بهترین الگوی زندگی است، بیان داشت: در همه ملل مقوله ازدواج وجود دارد اما بهترین معیارها و ملاک‌ها در ازدواج توسط اسلام ارائه شده است.

آیت‌الله علما با اشاره به سیره و سبک زندگی پیامبر (ص) بیان داشت: زندگی پیامبر پشتوانه قرآنی و وحی دارد و همه ملاک‌ها و معیارها برای زندگی زوجین در زندگی پیامبر وجود دارد.

وی با تأکید بر اینکه سبک زندگی را باید از دل دین و قرآن استخراج کرد، گفت: قوام زندگی، ازدواج و خانواده جنبه قدسی دارد و خداوند پشتوانه زندگی مطلوب را محبت و مودت می‌داند.

نماینده ولی فقیه در استان کرمانشاه با تأکید بر اینکه در خانواده اخلاق حرف اول را می‌زند، تصریح کرد: در دین اسلام نیز همواره بر مقوله اخلاق تأکید شده است.

آیت‌الله علما با تأکید بر ضرورت کار فرهنگی و دینی در بین خانواده‌ها گفت: این امر مشکل است اما باید با بهره‌گیری از مباحث دینی و به تناسب زمان و موقعیت در این رابطه اقدام کرد.

نماینده ولی فقیه در استان همدان در همایش «مبانی تحکیم خانواده اسلامی» در سخنانی بیان اینکه ما باید با استفاده از تعالیم و مفاهیم اسلامی در جامعه انسان بسازیم، گفت: در این راستا ائمه جمعه نقشی بسیار تأثیرگذار در تبیین موضوع دارند.

آیت‌الله محمدی در ادامه سخنان خود «زن» را رکن اصلی خانواده عنوان کرد و گفت: زن موجودی پیچیده است و این در حالی است که صاحب‌نظران و کارشناسان حوزوی و دانشگاهی به جایگاه آن به اندازه کافی توجه نکرده‌اند.

وی با تأکید بر ضرورت فراهم کردن زمینه ازدواج دختران در جامعه عنوان کرد: در حال حاضر حدود پنج میلیون دختر در سن ازدواج در کشور وجود دارد و به همین تعداد نیز زنان مطلقه وجود دارد که ضرورت دارد زمینه ازدواج آن‌ها در جامعه فراهم

فرهنگنامه آوازی «نهفت» در حال نشر / تدوین کامل ترین مرجع آواز ایرانی

اثر، جهت نصب روی کامپیوتر، دارد؛ نرم افزاری در قالب اپلیکیشن که قابلیت نصب روی گوشی موبایل و تبلت را داشته، طراحی گردیده و برای حجم اطلاعات یادشده سایتی در نظر گرفته شده است که پشتیبانی کاربران را به عهده دارد.

آیا امکان ترجمه و شناساندن اثر به سایر کشورها وجود دارد؟

شایان ذکر، سایتی که برای این اثر در نظر گرفته شده است به چهار زبان رسمی دنیا شامل فارسی، انگلیسی، ترکی استانبولی و ترکی آذری طراحی گردیده و از طریق نرم افزارهای تعبیه شده افراد محقق و علاقه مند از سایر نقاط جهان نیز امکان دست یابی به اطلاعات پیرامون هنر آواز ایرانی را پیدا می کنند و این یکی از رسالت های بزرگ ماست.

ویژگی خاصی در مورد اثرتان مد نظر دارید که به اطلاع مخاطبین برسد؟

اتفاقاً چند ویژگی هست که این اثر را از سایر آثار مشابه در رشته های دیگر متمایز می کند؛ این اثر، اولین کتاب آوازی است که مزین به اسامی تمامی ائمه معصومین (علیهم السلام) میباشد که این اتفاق هم در متن و هم در صوت نرم افزاری افتاده است.

ردیف آوازی، در مکتب تعزیه، بانالیز و تقسیم بندی آثار استاد فقید، سلیم مؤذن زاده اردبیلی، به تفکیک دستگاهها، مایه ها و گوشه ها توسط نگارنده به وجود آمده تا به همراه نرم افزار مربوطه علاقه مندان این مکتب را رهنمون باشد؛ تعداد ۱۲ ردیف آوازی موجود از عهد قاجار تا امروز که در ایران گوش هنرجویان و علاقه مندان را نوازش داده، مجموعاً یک جا جمع آوری شده است.

در جمع آوری و تدوین موارد صوتی موجود در نرم افزار، محتویات بیش از ۸۰۰ نوار کاست و ۱۰۰ حلقه DVD مورد بررسی و آنالیز واقع شده و منتخبین در نرم افزار گنجانده شده است؛ متن اثر حاوی بیش

فرهنگ نامه آوازی «نهفت» چیست و چه کارکردی دارد؟

همانطور که از اسم این اثر برمی آید، کتابیست مرجع که به عنوان کاملترین مجموعه اطلاعات در خصوص هنر آواز ایرانی می شود بدان استناد کرد. این کتاب در چهار سرفصل تدوین و تالیف گردیده است که به شرح ذیل میباشد.

سرفصل اول شامل وجه تسمیه، دلیل نامگذاری، تاریخچه و داستانهای برخی از گوشه هاست که به تفسیر درباره ی آنها بحث گردیده و مستندسازی شده است.

سرفصل دوم آلبوم های صوتی اساتید آوازی از عهد قاجار تا امروز را شامل میشود که علاوه بر صوت، اشعار کلیه ی آنها به تفکیک دستگاهها، مایه ها و گوشه های آوازی، به همراه عروض و بحور شعری و نیز ریتم گوشه هایی که دارای وزن خاصی میباشد آمده و ضمن اشاره به نت شاهد، شروع، ایست و خاتمه، در قالب یک خودآموز ردیفهای آوازی، هنرجویان و اساتید را کمک و یاری مینماید.

سرفصل سوم شامل، تصانیف و ترانه های موسیقی اصیل ایرانی، از عهد قاجار تا امروز را شامل میشود که علاوه بر تفکیک آنها بر اساس دستگاه و مایه، اشعار و ریتم های آنها نیز نوشته شده اند، این بخش شامل بیش از ۵۰۰ تصنیف می گردد و سرفصل چهارم، آخرین بخش، شامل زندگی نامه و بیوگرافی قله های آواز ایران و اساتیدی می باشد که از دوره ی قاجار تا کنون با فعالیت و تحمل زحمت در این زمینه، به خلق آثار ماندگار نائل آمده اند.

برای ایجاد ارتباط نسل امروزی و حتی نسل آینده با محتوای اثرتان، چه تدابیری اندیشیده اید؟

به نکته بسیار ظریفی اشاره کردید؛ این اثر، کتابی است در قطع رحلی و قریب به ۱۵۰۰ صفحه که همراه خود تعداد ۴ حلقه DVD حاوی بیش از ۱۶ گیگابایت صوت، شامل آوازها و تصانیف موجود در

نگارنده کتاب کامل دایره المعارف «آواز ایرانی»، بر این باور است که کتاب «نهفت»، اولین اثر آوازپست که مزین به اسامی تمامی ائمه معصومین (علیهم السلام) است.

میر عبد الله وطن دوست نگارنده کتاب کامل دایره المعارف «آواز ایرانی» بر این باور است که فرهنگ نامه آوازی «نهفت» اولین کتاب آوازپست که مزین به اسامی تمامی ائمه معصومین (علیهم السلام) است که این اتفاق هم در متن و هم در صوت نرم افزاری آن افتاده و این اثر در بخشهایی از خود با صدای سلیم مؤذن زاده اردبیلی، نگاهی گذرا به نغمه ها و آوای های مذهبی نیز دارد.

او با اشاره به انتشار «فرهنگ نامه ی آواز ایرانی» به بیان الزام ها و آنچه موجب شد این کتاب فرهنگ نامه ای ارزشمند را تهیه و منتشر کند پرداخته است.

لطفا خودتان را معرفی فرمائید.

میر عبد الله وطن دوست، ملقب به «آقا»، متولد ۱۳۴۷، شهرستان اهر، استان آذربایجان شرقی، کارشناس ادبیات، فعال هنری، متخصص در زمینه موسیقی، رشته آواز ایرانی، بابیش از ثلث قرن تجربه در زمینه، تدریس، تحقیق و تالیف هستم. کتاب خودآموز ردیف های آوازی، نتیجه بیش از ۱۲ سال از عمر و اولین اثرم، چاپ شده به سال ۱۳۹۰ و شاخص ترین نتیجه عمر هنری خود را نگارش و تدوین تنها فرهنگ نامه آواز ایرانی تحت عنوان «نهفت» دانسته و بر این مهم، به درگاه خداوند منان بسیار شاکر و قدر دانم.

آیا برای سفر به شیراز دلیل خاصی داشتید و حضورتان در این شهر ارتباطی به اثر اخیرتان دارد؟ اولین بارم هست که به شهر شعر و ادب، شیراز وصف ناشدنی و زیبا می آییم؛ شایان توجه علت و برهان این سفر، سیدی جلیل القدر، هنرمندی فقید، و الا مقام و توانا در آواز ایرانی بود که علاوه بر وجود ذی قیمتش، با تحویل ده ها شاگرد قدرتمند به جامعه آوازی کشور، مانند نگین های درخشان، تاریخ هنر ایران را منور کرده اند و آن کسی نیست جز استاد فقید و بزرگوار زنده یاد نورالدین رضوی سروسرستانی، که نام و یادش را گرامی می دارم.

در سفرتان به شیراز، دیدار با افراد خاصی مدنظرتان بود؟

بله، بنده در تالیف و تدوین فرهنگ نامه آواز ایرانی «نهفت»، به تمامی شهرهایی که هنرمندان بلند آوازه در زمینه موسیقی، تاریخ هنر آوازی، صاحبان ردیف آوازی و شاگردان اساتیدی که سالیان سال به سان خورشیدی بر تارک هنر آوازی کشور درخشیده اند، سرزده و مستقیماً اسناد و دست خط ایشان را جمع آوری کرده ام که شهر ادب پرور شیراز نیز از این قائده مستثنی نمانده و این مهم با نکته سنجی ها، پیگیری ها و زحمات هدایت رضایی، رییس انجمن موسیقی استان فارس، ممکن و میسر گردید که صمیمانه از ایشان تشکر و برایش آرزوی توفیق روز افزون دارم.

موسیقی به ویژه آواز ایرانی، در هر مقطع سنی، علاقه مند هستند و دوست دارند در این زمینه فعالیت نمایند. اکثر افراد در مواقع تصمیم گیری برای شروع به فعالیت هنری و حتی بعد از زمان شروع با چندین سوال روبه رو بوده و با خود کلنجار می روند که، آیا این هنر برای تفنن و سرگرمی است؟ آیا به عنوان یک شغل و برای کسب درآمد هست؟ و اصلاً از چه دیدگاهی به این هنر باید نگریست که هدف نهایی و غایی را برای فعالین و علاقه مندان ترسیم نموده و بدان جهت رهنمون باشد؟ باید بگوییم، تمامی هنرها برای پربار کردن حیات انسانی به وجود آمده و روح انسانی را که دائما در راه تعالی به سوی خداست همراهی می کنند و هنر موسیقی و آواز نیز از این قاعده مستثنی نبوده و نیست، لذا وصیت من به فعالین و علاقه مندان، به ویژه جوانان و نوجوانان، این است که به مقوله هنر آواز ایرانی نیز به دید یک وسیله ارتقای روحی نگریسته و از طریق آن به جایگاه والای انسانی در ادب و کمال برسند. دقیقا به سان اساتید فنی که در قدیم بدین طریق راه کمال و معرفت راطی کرده و با آثار جاوید و ماندگارشان ما را به سرمزمل مقصود که همانا قرب پروردگار است، رهنمون می باشند. در پایان ضمن تقدیر و تشکر از مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس و مسئول روابط عمومی از انجمن موسیقی استان فارس، برای همه هموطنانم آرزوی توفیق روز افزون کرده و «فرهنگ نامه آواز ایرانی» را تقدیم حضورشان می نمایم.

بسیاری از هنرجویانی که در طول سالیان متمادی با ایشان بوده ام نیز موتور محرکه این حرکت بوده و مرا یاری می کنند. انجمن های موسیقی استانها به ویژه استان فارس نیز از جمله یار و یاوران طی طریق ما بوده اند و اما از نهادها و ارگانهای دولتی بخواهیم یاری کنیم، یار و یاور اصلی ما در این راه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به ویژه معاونت هنری آن بوده و می باشد، اما ردیف آوازی منحصر به فردی که از آثار استاد فقیهد سلیم مودن زاده اردبیلی در این اثر فاخر برای اولین بار به رشته تحریر و تدوین در آمده است، عامل ارتباط تنگاتنگ ما با معاونت هنری سازمان تبلیغات اسلامی، کانون مداحان و شورای هیئات مذهبی گردیده است که جادار دایب تمامی زحمات و الطاف از ایشان قدردانی نمایم.

اما در خصوص چاپ و نشر، انتشارات بلخ عهده دار چاپ و نشر اولین اثرم بنام «خودآموز ردیف های آوازی» را به سال ۱۳۹۰ برعهده داشت و اثر کنونی تحت عنوان «فرهنگ نامه آواز ایرانی» از جانب چندین ناشر معتبر دریافت پیشنهاد نموده که به زودی توسط اعضای شورای مشاورین اثر با یکی از آنان عقد قرارداد خواهد شد.

در پایان اگر صحبت خاصی، به ویژه جوانان و نوجوانان در خصوص آواز ایرانی و هنر موسیقی دارید، بفرمایید.
روی سخنم باتمامی کسانی است که به هنر

۱۲۰۰۰ بیت شعر هست که ۱۰۰۰۰ بیت آنها غیر تکراری به همراه عروض و بحر شعری می باشد و ریتم گوشه های خاص برای آن اشعار نوشته شده است؛ مهمترین خصوصیت تخصصی این اثر، ردیف معروف به «میر عبدالله»، شخص نگارنده، هست که شامل اجرای تعداد ۶۷۳ گوشه از ردیف آوازی ایران بوده و در نوع خود بی نظیر و منحصر به فرد می باشد.

مستندات تاریخی در نگارش این اثر کدامند و آیا فرد یا افرادی در این راه یار و یاورتان بوده اند؟ در گردآوری، تدوین و تالیف قسمتهای مختلف این فرهنگ نامه از اسناد معتبر و مکتوبات معتبر موجود در کشور بهره گرفته شده است که به تفسیر در متن اثر بدان اشاره گردیده، اما نکته بسیار مهم و قابل تامل اینک، در مراحل پایانی تدوین اثر خویش از حمایت دو گروه مشاوره تخصصی و اجرایی بهره مند بوده ام و شبانه روز با ارائه مشاورات لازم، یار و یاور بنده بوده اند که جا دارد صمیمانه از حضورشان تقدیر و تشکر کرده و برایشان آرزوی توفیق نمایم.

ارگانها و نهادهایی که باریتان کرده اند و نام انتشاراتی که این اثر را چاپ و منتشر خواهد کرد را معرفی کنید.

شورایی متشکل از ۳۰ نفر از اساتید فن در زمینه آواز، موسیقی، ادبیات، حقوق و زحمت تدوین نهایی و فراهم آوردن مقدمات چاپ و نشر اثر را به عهده گرفته و شبانه روز در این راه ساعی و کوشا هستند؛

نمایشگاه کتاب یاسرانه مطالعه، کدام را باور کنیم؟

نمایشگاه بین المللی کتاب تبریز امسال هم با شکوه فراوانی برگزار شد اما همین باشکوه بودن نمایشگاه، سوالات و ابهاماتی را در مورد کتاب و میزان مطالعه به وجود می آورد.

«بالاخره این نمایشگاه کی تمام می شود؟» این را راننده بی آرتی به مرد بغلی اش می گوید و بعد توضیح می دهد که چگونه بزرگترین اتفاق فرهنگی تبریز، کارش را بیش تر و سخت تر کرده است. جوانان و گاه لایه لای تعداد زیادشان چند مرد و زن میان سال و سالخورده هم دیده می شود که از سمت ایستگاه بی آرتی به طرف ماشین های مخصوص نمایشگاه حرکت می کنند. بعضی ها که برای چندمین بار است می آیند، مستقیم سراغ ماشین ها می روند اما تردید را می توان در قدم های باراولی ها دید.

مینی بوس پر شده اما راننده، پسر جوان دیگری را سوار می کند و می گوید روی سکویی که کنار صندلی راننده قرار گرفته به سمت مسافران بنشینند. می گوید: «بنشین بابا چقدر راه است مگر؟» پشت سرش قهقهه ای سر می دهد.

۹۱۴۴ متر مربع در اختیار کتب درسی

شلوغ است. این جمله کوتاه را می توان در هر وعده از نمایشگاه بین المللی تبریز تکرار کرد. محوطه سالن ها مملو از جمعیتی است که به این طرف و آن طرف می روند. چند غرفه در بیرون از سالن ها هم هستند که کتاب های درسی می فروشند و جمعیت خوبی هم دورشان را شلوغ کرده است.

پیش از آنکه وارد سالن ها شوم، باید چیزی بخورم؛

که به سالن امیرکبیر می رسد. امیرکبیر ۹۱۴۴ متر مربع وسعت دارد و بزرگترین سالن نمایشگاه بین المللی کتاب تبریز به شمار می رود که مثل سال های پیشین، امسال در پانزدهمین نمایشگاه کتاب تبریز هم ناشران کتاب های درسی در آن مستقر هستند.

به چند سالن دیگر به صورت گذری چشم انداخته

بازدید از تمام سالن های یک نمایشگاه بزرگ، انرژی زیادی می خواهد. جمعیت زیادی که اطراف غرفه های غذای فروش را گرفته اند، حرفم را تصدیق می کنند. نوبتم می رسد و یک ساندویچ معمولی کالباس می خواهم، فروشنده که خستگی را در چشمانش جمع کرده، با بی حوصلگی می گوید: «تومن.»

جوانان زیادی از یک راه میان بر به سمتی می روند

صاحب‌نظر با ۳۲ هزار عنوان کتاب حضور دارند که تمام کتب عرضه شده از سال ۲۰۱۰ به بعد هستند.» این آمار نسبت به سال ۹۳ سیر نزولی عجیبی و قابل توجهی را به خود دیده‌اند. غرفه‌داران اما معتقدند باید در کنار همه پرشکوهی‌ها و عظمت نمایشگاه، برنامه‌های جنبی خوبی برگزار می‌شد تا مردم مجذوب کتاب و کتاب‌خوانی شوند. اما من وقتی از کنار یک غرفه که مخصوص سخنرانی بود می‌گذشتم، یک فرد معروف برای اهالی قلم، سخنرانی می‌کرد که تنها ۵۰ نفر مخاطب داشت.

آمارهایی ضد و نقیض از نمایشگاهی پرشکوه و سرانه مطالعه شرم‌آور

طبق آمارهای آرشو موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی کشور که متولی برگزاری نمایشگاه‌های استانی در سراسر کشور است، نمایشگاه تبریز روی هم رفته پس از تهران از حیث شاخص بازدیدکننده و میزان فروش در مقام دوم قرار دارد. اما طبق آماري که در سال ۹۴ ارائه شد، میانگین سرانه مطالعه کتاب در استان آذربایجان شرقی ۱۵ دقیقه و ۲۳ ثانیه است در حالی که میانگین کل کشور، ۲۹ دقیقه و ۱۵ ثانیه می‌باشد.

میزان کتب مطالعه شده هم اعلام شود

موقع برگشت جوانان زیادی را دست‌خالی می‌بینم اما جوان که درست مقابل من راه می‌روند، صحبت‌هایشان را می‌شنوم:

«مجبور شدیم این‌را بخیریم، حالا که می‌خوانه؟ (می‌خندد...)»

«فدای سرت! عوض اومدیم به حال و هوایی عوض کردیم.»

برای برگشت سوار بی‌آرتی می‌شوم؛ شهر خلوت‌تر بنظر می‌آید. نمایشگاه بار ترافیک را از مرکز شهر گویا به جایی دورتر منتقل کرده است. اگر نمایشگاه کتاب حاشیه نباشد، مثل جشن امضایی که کتاب را به حاشیه می‌رانند و مولف را ستاره می‌کنند، اگر نمایشگاه کتاب تنها وظیفه‌اش انتقال کتاب از دست ناشران به دست مخاطبانی نباشد که هرگز لای آن‌ها را باز نخواهند کرد، بزرگ‌ترین اتفاق فرهنگی شهر است. کاش موقع ارائه آمار نمایشگاه کتاب امسال، میزان کتب خریداری و «مطالعه‌شده» را هم اعلام کنند.

را نگاه می‌کنند و چایی یا نوشابه‌ای یا چیزی می‌خورند.

سالن کوچک و جمع و جور شهریار میزبان مطبوعات و ناشران خارجی است. همچنین غرفه بزرگ یکی از بانک‌ها برای ارائه بن تخفیف در همین غرفه است که از دحام عجیبی را پدید آورده است. در طی چند دقیقه حدود ۵۰۰ نفر به باجه‌ها فراخوانده می‌شوند. وجود همین غرفه ارائه بن باعث می‌شود مردم به صورت گذرا روزنامه‌ها و رسانه‌ها را از چشم بگذارند. مجبورند از چشم بگذرانند چون چیزی در این سالن نیست که دست‌شان را بگیرد.

نمایشگاه‌امسال تخصصی نیست

سالن پروین اعتصامی بیش‌تر پر از آدم‌های میانسال است، و بیش‌تر آن‌هایی که بنظر می‌رسد یا معلم هستند یا استاد دانشگاه یا نویسنده... افراد در این سالن موقع خرید کتاب بیش‌تر تامل می‌کنند. دنبال چیز خاصی نمی‌گردند و با ناشران عمدتاً آشنا و دوست هستند. علی‌مرادی ۴۳ ساله که به کتاب‌های جغرافیایی علاقه دارد، می‌گوید: «نمایشگاه کتاب امسال تخصصی نیست. جز امیرکبیر که کتاب‌های درسی و کنکوری می‌فروشند، بقیه نامنظم و تقریباً عمومی هستند.»

اما غرفه‌داران انتقادات جالب‌تری دارند؛ یاسین قربانی، از دیگر غرفه‌داران نمایشگاه کتاب تبریز با لحنی انتقادآمیز و عصبانی می‌گوید: «۲ ساعت دستگاه کارتخوان ما قطع شد. ۲ ساعت در زمان اوج شلوغی نمایشگاه.»

این غرفه‌دار می‌گوید: «شاید در ساعات آخر که دستگاه کارتخوان ما قطع شد نزدیک به ۱۰۰ نفر خواستار کتاب‌های مختلفی بودند اما قادر به خریداری آن کتاب‌ها نبودند و این امر فاجعه‌ای برای غرفه‌ی ما به حساب آمد.»

محمدپور، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی که در طی روزهای مختلف نمایشگاه به همراه مسئولان استانی و کشوری در نمایشگاه حضور داشته، چهره بشاش و رضایت‌مندی دارد. او بیان می‌کند: «نزدیک به یک‌هزار ناشر و فعال نشر در نمایشگاهی با ۱۲۰ هزار عنوان کتاب حضور دارند. همچنین در بخش ناشران بین‌المللی، ۲۱ کشور مهم دنیا و از افراد

بودم و حالا به وضوح می‌بینم که سالان امیرکبیر از همه پرشورتر است. غرفه‌آرایی‌های خلاقانه و زیبا، روش‌های تبلیغاتی متفاوت و مدرن بر هر غرفه‌ای حاکم است. بچه‌های نوجوان که اکثراً در آستانه کنکور هستند پدران و مادران خود را به دنبال می‌کشند. دست مردم پر است از کتاب‌ها. سر غرفه‌داران هم شلوغ است.

به هرکجا که چشم می‌اندازم بوسترهایی را می‌بینم که عکس جوانان مدرس کنکور بر روی آن‌ها نقش بسته است. یکی از غرفه‌داران سالن پروین اعتصامی که ناشران عمومی در آن استقرار دارند، در محوطه می‌گفت: «ما نقش راهنما را داریم، می‌آیند از ما آدرس کتاب‌های کنکور را می‌پرسند و می‌روند.» طبقه بالای امیرکبیر درهم‌یخته بنظر می‌آید. نمایشگاه کاریکاتور، غرفه هنری، غرفه تذهیب، غرفه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و هر آنچه در جای دیگر نمایشگاه نمی‌شد جای داد. هر چه ساعت به اتمام نمایشگاه نزدیک می‌شود، درب‌ها شاهد ورود خیل عظیم‌تری از مردم می‌شوند.

«خانم یکم تخفیف بدین، به دانشجو از کجا بیاره این پول رو بده؟» این را دختری جوان درحالی که صفحه مشخصات کتاب را باز کرده، به فروشنده غرفه می‌گوید. اما مریم نظامی، مسئول یکی از غرفه‌ها در سالن امیرکبیر می‌گوید: «خریداران کتاب امسال نسبت به قیمت کتاب‌ها کم‌لطفی می‌کنند در حالی که قیمت کتاب‌های عرضه‌شده واقعا معقول می‌باشد.»

او همچنین ابراز می‌کند: «واقعا جای سوال است که چرا خریداران درباره قیمت کتاب‌ها چانه می‌زنند و از طرفی انصاف نیست برای ناشران که کتاب‌های خود را با قیمتی پایین‌تر از حد معمول به فروش برسانند.»

نمی‌شود مسافت نمایشگاه را با مرکز شهر حساب کرد

بیرون می‌روم و هوا تاریک شده است. همه‌جا پر از آدم هست. نمی‌شود حدس زد که اینجا در جای دورافتاده‌ای از شهر قرار دارد. انگار در مرکز شهر هستیم، البته نه کتاب‌فروشی‌اش، شاید در پارک یا ... عده‌ای با اینکه کیسه‌های پر از کتاب در دستشان دارند اما باز از سالی به سال دیگر منتقل می‌شوند و عده زیادی از جوانان هم هستند که منتقل‌شوندگان

کرسی مولوی پژوهی به یک استاد اصفهانی اهداء شد

شیوه‌های ترویج افکار مولانا در جامعه متناسب با سطوح مختلف نیازها است.

آیا اهدافی مرتبط با معرفی مولوی در دنیا و ارتباط با دیگر دانشگاه‌های جهان که دارای رشته‌های ادبیات فارسی هستند در نظر گرفته شده است؟ موضوع ترویج مولوی پژوهی در دو حوزه جغرافیایی داخل ایران و خارج از کشور در نظر گرفته شده است، ظرفیت‌های موجود در این زمینه در خارج از کشور نیز بسیار زیاد است به نوعی که از حدود ۲۰ سال پیش توجه به مولانا، آراء و آثارش در غرب و همچنین در جهان عرب روبه فزونی نهاده بر همین اساس در این زمینه نیاز شدیدی به پژوهش‌های دست اول و کاربردی احساس می‌شود. بنا بر آنچه گفته شد با چند دانشگاه و مرکز علمی در دیگر کشورها از جمله ژاپن، ترکیه، بوسنی و استرالیا که ظرفیت همکاری وجود دارد برای انجام پژوهش‌های مشترک هماهنگ شده و نتایج آنها تا ماه‌های آینده به ثمر می‌رسد. از آن جمله می‌توان طرح ترجمه آثار مولوی را نام برد که با همکاری دانشگاه مطالعات خارجی توکیو در حال انجام است.

این کرسی در معرفی مولوی به عنوان یکی از عارفان بزرگ اسلامی و همچنین شاعران بزرگ فارسی‌گوی چه برنامه‌هایی پیش بینی کرده و از نظر شما چه تأثیری در معرفی جایگاه حقیقی این عارف شاعر فارسی خواهد داشت؟

بی تردید برنامه‌های جامع برای این کرسی پیش بینی شده که هم جایگاه مولانا در سیر تطور عرفان اسلامی و هم نقش او در ارتقاء جایگاه زبان فارسی و پدید آوردن شاهکارهای ادب فارسی همچون مثنوی معنوی و دیوان کبیر به خوبی تبیین شود و از ظرفیت‌های زبانی، ادبی و فرهنگی آراء و آثار او برای تحقق اهداف یاد شده استفاده شود.

اگر توضیحات دیگری در ارتباط با کرسی مولوی شناسی لازم می‌دانید، بفرمایید.

در این مجال لازم است از جناب آقای دکتر ضرغام رئیس صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران که به علوم انسانی به ویژه ادبیات فارسی توجه ویژه دارند سپاسگزاری کنیم.

در باب این کرسی باید گفت با توجه به اهدافی که برای آن در نظر گرفته شده نیاز دارد که از ظرفیت‌های انجمن ترویج زبان و ادبیات فارسی، قطب علمی تحقیق در متون حکمی و عرفانی و همکاران متخصص و صاحب‌نظر در داخل و خارج از کشور استفاده شود، برای فراهم کردن ارتباط منسجم و سامان یافته میان این مراکز و متخصصان ضروری است تمهیدات ویژه‌ای اندیشیده شود.

موضوع پایانی نیز آن است که برای خروج ادبیات و عرفان از فضای انتزاعی می‌توان متناسب با اولویت‌های پیش بینی شده در اسناد بالادست و اقتضات فرهنگ ایرانی - اسلامی برای دست یافتن به یافته‌های تازه از یک سو و پاسخگویی به نیازهای جامعه و حل معضلات زبانی ادبی و فرهنگی کشور از سوی دیگر، از ظرفیت‌های ادب عرفانی به ویژه آراء و آثار مولوی بهره کامل برد، از این رو ورود به مطالعات میان رشته‌ای سخت ضروری است و از طریق این کرسی می‌توان باب چنین پژوهش‌هایی را گشود.

مولوی با بیان تعالیم و مواجید عرفانی در قالب زبان فارسی، نقش مهمی در شکوفایی و ارتقاء جایگاه زبان فارسی داشته است.

در واقع آثار مولانا از مهم‌ترین ظرفیت‌هایی است که در آنها دو عنصر مهم عرفان اسلامی و زبان فارسی با تعامل و تأثیر متقابل بر یکدیگر توانسته‌اند هم مفاهیم غنی و ژرف عرفانی را به بیان در آورند و هم بر ظرفیت و توانایی زبان فارسی بیافزایند.

در ارتباط با برنامه‌ریزی‌های انجام شده در حوزه مولوی پژوهی و فعالیت‌هایی که تاکنون در این ارتباط انجام شده توضیحاتی ارائه فرمایید.

در این زمینه فعالیت‌های خوبی صورت گرفته است، نخست آن که زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری برای تحقق اهداف کرسی فراهم آمده است، دوم آن که شبکه‌ای از اعضای هیئت علمی متخصص و صاحب نظر تشکیل شده است و سوم آن که چند کارگروه تخصصی برای ارائه یافته‌های تازه در حوزه مولوی پژوهی و کاربردی‌سازی نتایج پژوهش‌ها در این حوزه فعال شده‌اند، به ویژه اینکه در بخش مطالعات میان‌رشته‌ای در زمینه‌های جامعه‌شناسی، روانشناسی و هنر فعالیت‌های خود را آغاز کرده است.

علاوه بر آن در زمینه به کارگیری امکانات رایانه‌ای به ویژه متن‌کاوی نیز گام‌های بلندی برداشته شده که نتایج آن در ماه‌های آتی بروز و ظهور می‌یابد. همچنین از طریق شرايطی که صندوق فراهم آورده مقدمات استفاده از دو محقق پسادکتری برای پیشبرد اهداف کرسی مهیا شده است.

دستاوردهایی که این کرسی پژوهشی در میان جامعه علمی کشور و عموم مردم جامعه خواهد داشت؟

این کرسی دستاوردهای محسوس و مشخصی خواهد داشت که در آنها چند مسئله محوری مانند استفاده و بهره‌گیری از نتایج این پژوهش‌ها برای رفع نیازهای زبانی، ادبی و فرهنگی جامعه، تولید علم در حوزه مولوی پژوهی از طریق تصحیح و تحقیق متون مهم مربوط به مولوی پژوهی، استفاده از ظرفیت‌های میان رشته‌ای برای پاسخگویی به نیازهای جامعه در کانون توجه قرار خواهد داشت.

در حال حاضر این کرسی در قالب مقاله، کارگاه و نشست تخصصی چند برون‌داد مهم داشته است. برخی از مهمترین اهداف و دستاوردهای کرسی شامل، تبیین سنت و مشرب عرفانی مولوی و جایگاه او در عرفان اسلامی، سنجش نیازهای جامعه در سطوح مختلف به اندیشه‌های مولوی برای دستیابی به حیات طیبه و تعالی فرهنگی و معنوی، تبیین ظرفیت‌های موجود در آثار و دیدگاه‌های مولوی برای رفع نیازها و پاسخگویی به مسائل فرهنگی و معنوی جامعه و طراحی الگوها و

کرسی مولوی پژوهی برای نخستین بار در کشور به یکی از اساتید دانشگاه اصفهان اهداء شد که دستاوردهایی از جمله طرح ترجمه آثار مولوی با همکاری توکیو داشته است.

فاطمه کاررونی

صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور (بنیاد علم ایران) در سال ۱۳۸۲ با هدف حمایت از پژوهشگران و فناوران کار خود را آغاز کرد، فعالیت‌های اصلی این صندوق تاکنون شامل حمایت از طرح‌های پژوهشی، دوره‌های پسادکتر، ثبت اختراعات، کرسی پژوهشی، پژوهانه (گرننت) و پشتیبانی از ایجاد و توسعه مراکز نوآوری است.

اعطای کرسی پژوهشی از جمله اقدامات ویژه صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور (بنیاد علم ایران) است که در شکلی محدود به استادان شاخص یا نهادهای موثر تعلق می‌گیرد بدین ترتیب که بنیاد علم ایران از طریق رصد فعالیت‌های علمی در سطح کشور و مشاوره با صاحب‌نظران و گروه‌های علمی و دانشگاهی تصمیم می‌گیرد این جایزه پژوهشی را به کسی اعطاء کند.

تاکنون بیشتر این کرسی‌ها به رشته‌های فنی، مهندسی و پزشکی اعطاء شده است اما توجه مدیران این نهاد به ادبیات و ضرورت بهره‌مندی بیشتر مردم از متون ارزشمند ادبی باعث شده که حمایت از پژوهش‌های ادبی نیز در کانون توجه قرار گیرد.

بدین ترتیب برای نخستین بار در کشور کرسی پژوهشی مولوی پژوهی به جناب آقای دکتر سید علی اصغر میرباقری فرد، رئیس انجمن ترویج زبان و ادب فارسی و مدیر قطب علمی تحقیق در متون حکمی و عرفانی، اعطاء شده است. بر این اساس گفت و گویی با ایشان انجام داده‌ایم که در زیر می‌خوانید:

آقای میرباقری فرد به عنوان نخستین سوال هدف از تشکیل این کرسی را بفرمایید؟

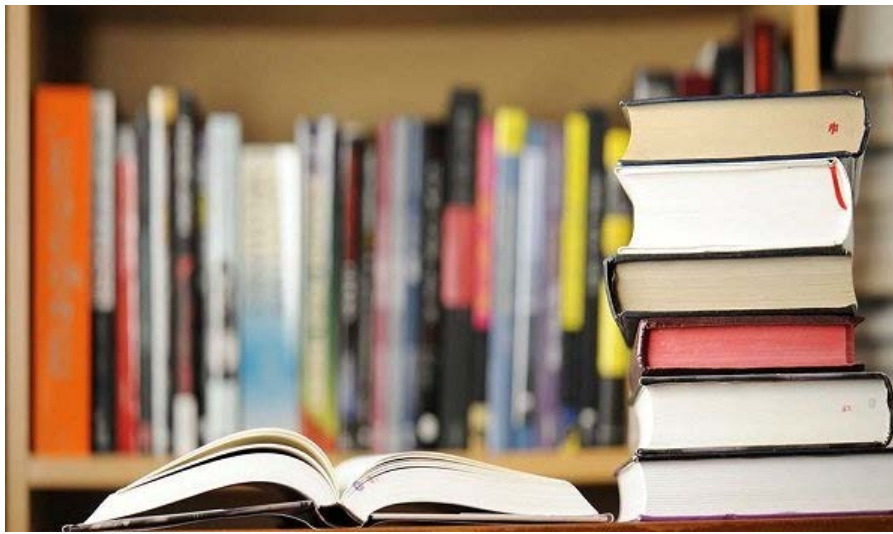
این کرسی در پی محقق ساختن دو هدف عمده شامل ارائه یافته‌های جدید و نوآورانه در زمینه مولوی پژوهی با تأمل در مبانی روش تحقیق، احیا و تصحیح متون در زمینه مولوی پژوهی و دیگری فراهم ساختن زمینه مناسب برای استفاده از ظرفیت‌های مشرب عرفانی مولانا برای اعتلای فرهنگ جامعه در داخل و خارج از کشور منطبق بر عناصر و محورهای فرهنگ اسلامی ایرانی است.

از طریق ارتقاء کیفی روش تحقیق و استفاده از منابع اصیل در حوزه مولوی پژوهی زیرساخت‌های مناسبی برای تحقق اهداف برنامه کرسی فراهم آمده و برون‌دادهای درخور توجهی به دست آمده است.

چرا جایگاه مولوی در فرهنگ ما و در خارج از کشور قابل توجه است و چگونه از این ظرفیت می‌توان استفاده کرد؟

بدان سبب که خاستگاه اصلی عرفان اسلامی، فرهنگ اسلامی است، عرفان اسلامی حامل پیام‌های بسیار شفاف و روشن‌نگر برای همه جهانیان است و این پیام‌ها در آثار مولوی به شیوه‌ای هنری و متناسب ارائه شده است. در واقع آراء و آثار مولوی از دو جهت اهمیت دارد، یکی اینکه مولوی از بزرگ‌ترین عارفان سنت اول عرفانی است که در سده هفتم این سنت را به اوج رسانده و مفاهیم بلند عرفانی را به بیان آورده است و دیگر اینکه

مثنوی هفتاد من بی مهری کرمانشاهیان با «یار مهربان»

حکایت بی مهری کرمانشاهیان با «یار مهربان» مثنوی هفتاد من شده است و نسل امروز در قهر با کتاب روزگار خود را در دنیای مجازی می گذرانند.

از همان بچگی زیر گوشمان زمزمه کردند بگو «من یار مهربانم»، اما هیچ وقت یادمان ندادند که چگونه باید با این یار مهربان رفتار کنیم و امروز این گنج بزرگ در بهترین حالت زینت بخش کتابخانه‌های شخصی شده یا در بدترین حالت در کتابفروشی‌ها خاک می خورد.

این روزها راه به راه کتاب‌های رنگارنگ با موضوعات متعدد منتشر می شود، کتابخانه‌های کوچک و بزرگ افتتاح و نمایشگاه‌های کتاب در گوشه و کنار برپا می شود، اما از آب تکان نمی خورد و رغبت چندانی برای کتابخوانی در بین شهروندان دیده نمی شود.

وضعیت نشر کتاب که دیگر تعریفی ندارد و آنقدر اوضاع خراب است و فروشی ندارند که تیراژ برخی کتابها حتی به یک هزار جلد رسیده و در استان کرمانشاه با جمعیت حدود ۲ میلیون نفر تنها ۱۲۰ تا ۱۳۰ کتابفروشی فعال است و به گفته مدیرکل سابق فرهنگ و ارشاد اسلامی استان (رحیمی زنگنه) اغلب آنها هم به خاطر عدم استقبال مردم رو به ورشکستگی هستند.

این قهر جماعت امروز با کتاب صورت خوشی نخواهد داشت و آینده تاریکی را پیش پای نسل‌های فردا می گذارد، نسلی که همین امروز هم به جای کتاب و روزنامه سرشان به تبلت و گوشی‌های همراهشان گرم است.

البته با ظهور کتابهای هوشمند در تلفن‌های همراه دیگر کمتر کسی حاضر به مطالعه کتاب می شود، اما در حقیقت آنچه در فضای مجازی در یک مدت کوتاه مطالعه می شود بیشتر شبیه سرگرمی و تفریح است. نظام آموزشی ما هم که هیچ وقت نتوانسته دانش آموزان را به سمت مطالعه ترغیب کند و خانواده‌ها و والدینی که مطالعه نمی کنند هم به این موضوع دامن زده‌اند و این جو تشویق‌گری به عادت مطالعه آنچنان که باید نهادینه نشده است پس انتظار چندانی نباید داشت که به این زودی‌ها بتوان آشتی با کتاب را رقم زد.

مسئولان فرهنگی هم که تنها دست به دامن برگزاری نمایشگاه‌ها شده‌اند و آمار بالای فروش آن را سند افتخاری برای خود می دانند غافل از اینکه کتاب‌های فروش رفته با تحریک تقاضا به واسطه تخفیف‌های چند درصدی حتما منجر به مطالعه این کتاب‌ها نمی شود.

نظام آموزشی تشویق‌گر کتابخوانی نیست

یک جامعه‌شناس، میزان مطالعه و گرایش مردم به کتابخوانی را به یکی از مهمترین شاخصه‌های فرهنگی در یک جامعه عنوان کرد و اظهار داشت: توجه به کتاب و کتابخوانی نباید صرفا به برگزاری نمایشگاه معطوف شود.

امیری با تاکید بر لزوم شناسایی دلایل اصلی فاصله گرفتن مردم از کتاب افزود: یکی از دلایل این فاصله ایجاد شده مطالعه در فضای مجازی با مطالب متنوع و مختصر است که تاحدودی محتوی ضعیفی نسبت به

منابع مکتوب دارد.

وی با اشاره به تنزل ارزش جایگاه مطالعه در کشور گفت: تبلیغ فرهنگ مطالعه ضعیف است و رسانه‌ها هم کمتر مردم را به کتابخوانی تشویق می کنند، از طرفی مطالعه یک امر اکتسابی است که کودکان از والدین خود می توانند بیاموزند اما والدین به این امر توجهی ندارند.

این کارشناس فرهنگی تصریح کرد: به جای تاکید بر نمایشگاه‌ها باید به سمت راه‌های نو و ایده‌های جدید برای افزایش سرانه مطالعه باشیم کما اینکه برپایی کتابخانه‌های کوچک در دسترس مردم در اکثر شهرهای جهان در حال پیاده‌سازی است.

امیری ایجاد ایستگاه‌های کتاب در پارک‌ها، زنگ مطالعه در مدارس، نذر کتاب و... را از راهکارهای ترویج فرهنگ کتابخوانی برشمرد و گفت: ما مشکل کمبود کتاب نداریم، مشکل ما کمبود کتابخوان است.

هیچ نهادی زیر بار اعلام سرانه مطالعه در کرمانشاه نمی رود

برای پیگیری آمار سرانه مطالعه استان با پرسبا محمدی معاون فرهنگی و مطبوعاتی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمانشاه ارتباط گرفتیم ولی وی از آمار سرانه مطالعه در استان اظهار بی‌اطلاعی کرد و اظهار داشت: نهاد کتابخانه‌های عمومی باید درباره این موضوع اظهار نظر کند.

معصومه حسنی خونسار، مدیرکل کتابخانه‌های استان کرمانشاه نیز در مورد آمار سرانه مطالعه گفت: ما

متولی این موضوع نیستیم و آماری از سرانه مطالعه نداریم.

به نظر شرایط سرانه مطالعه آنقدر وخیم است که کسی حاضر به اعلام آن نیست و هرکدام دیگری را متولی این موضوع می داند و این نهادهای فرهنگی که هر دو به نوعی در این قهر با کتاب سهیم هستند از گزارش عملکردشان در این خصوص سرباز می زنند.

۲.۵ درصد کرمانشاهیان عضو کتابخانه هستند مدیرکل کتابخانه‌های استان کرمانشاه همچنین در خصوص برنامه‌های این نهاد برای افزایش سرانه مطالعه بیان داشت: سعی می کنیم با غنی تر کردن منابع و ورود بیشتر به بحث نشریات و حوزه کودک سرانه مطالعه در استان را افزایش دهیم.

وی برگزاری نشست‌های تحلیل و بررسی کتاب را از دیگر برنامه‌های این نهاد عنوان کرد و افزود: در این نشست‌ها کتاب‌هایی که خواننده و خواهان زیادی دارد به نقد و تحلیل و بررسی گذاشته می شود.

حسنی خونسار با اشاره به فعالیت نشست‌های کتابخوانی در کتابخانه‌ها و مدارس و برپایی نشست‌های تخصصی خاطر نشان کرد: در این نشست‌ها افرادی که کتاب مورد نظر را خوانده‌اند در یک میزگرد متن آنرا به اشتراک می گذارند و برای دیگران توضیح می دهند.

این مقام مسئول از عضویت ۲.۵ درصد کرمانشاهیان در کتابخانه‌های عمومی استان خبر داد و گفت: ۵۲ هزار نفر عضو ثابت و فعال کتابخانه هستند و البته بالغ بر ۲۰۰ هزار نفر از خدمات کتابخانه‌ها به صورت مراجعه حضوری بدون امانت گرفتن استفاده می کنند.

وی با بیان اینکه در سال یک میلیون و ۲۰۰ هزار جلد کتاب از کتابخانه‌ها به مردم امانت داده می شود ادامه داد: اکثر کتاب‌های امانتی ما رمان‌های خارجی یا ایرانی هستند.

به گزارش مهر، حالا که دیگر کسی فرصت مراجعه به کتابخانه‌ها با قفسه‌های عریض و طویل را ندارد و شهروندان به سمت کتاب نمی روند برای آشتی دادن آنها با یار مهربان باید به دنبال راهکارهای نوین برای دسترسی قرار دادن کتاب برای شهروندان در اماکن عمومی بود و کتاب را به سمت شهروندان برد نه اینکه دست به دامن نمایشگاه‌ها و کتابخانه‌های بزرگ باشیم تا شاید اندکی این رغبت در مردم ایجاد شود.

همراهی گرم مردم با یار مهربان / بهار کتاب در پاییز خراسان شمالی

دهمین نمایشگاه کتاب خراسان شمالی در حالی به روز پایانی خود رسیده است که با جذابیت‌هایی که به همراه داشت سبب جذب مخاطب و آشتی بیش از پیش مردم با یار مهربان شد.

محبوبه عبدی

قطار دهمین نمایشگاه کتاب خراسان شمالی به ایستگاه آخر رسید، قطاری که به قدر کافی جذابیت داشت تا علاقه‌مندان به کتاب را در مسیر مطالعه و کتاب‌خوانی با خود همراه کند و علاوه بر آن تلاش کرد تا افراد کمتر آشنا به این وادی را نیز با یار مهربان آشتی دهد. دهمین نمایشگاه کتاب خراسان شمالی سوم آبان ماه جاری در محل مصلاي بزرگ امام خمینی (ره) بجنورد گشایش یافت و امروز (دوشنبه) هشتم آبان ماه در حالی به کار خود پایان می‌دهد که به نظر می‌رسد مردم بیش از گذشته با این یار دیرینه همراه شدند. دهمین نمایشگاه کتاب به‌عنوان یکی از رویدادهای مهم فرهنگی استان در حالی روز پایانی خود را سپری می‌کند که حضور دلگرم‌کننده مخاطبان و علاقه‌مندان به حوزه کتاب و کتاب‌خوانی را شاهد هستیم، حضوری که در این روزهای بی‌رمق پاییز، بهار کتاب را در خراسان شمالی رقم‌زده است.

این میزان حضور و بازدید مردم گنجینه فرهنگ‌ها و معرفت‌ها از دهمین دوره نمایشگاه کتاب را باید به فال نیک گرفت و امیدوار شد به تلاش برای تربیت نسلی که با کتاب و مطالعه پیوند بخورد و در این مسیر ایجاد فضاهای کتابخانه‌ای و زیرساختی از جمله اقدامات مهم برای ترویج فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی است. بدون شک، کتاب و کتاب‌خوانی یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه فرهنگی در هر جامعه‌ای است و نمایشگاه‌های کتاب نیز به‌عنوان یکی از ابزارهای رسیدن به این توسعه، نقش مؤثری در ترویج فرهنگ مطالعه ایفا می‌کند، همان‌طور که با قرار دادن تخفیف‌هایی برای خرید کتاب و نیز جریان‌سازی برپایی نمایشگاه و تبلیغات گسترده، تلاش می‌شود تا توجه مردم بیش از پیش به سمت و سوی این یار مهربان جلب شود.

دهمین نمایشگاه کتاب استان با استقبال چشمگیر همشهریان و هم‌استانی‌ها روبرو بود که این امر بیانگر توجه مردم به کتاب و کتاب‌خوانی است. احمدی دانشجوی معماری و یکی از بازدیدکنندگان نمایشگاه است و می‌گوید: سال گذشته که نمایشگاه در محل مصلی بود حضور داشتم اما استقبال از این نمایشگاه نسبت به دوره‌های قبل چشمگیرتر است. وی با اشاره به حضور انتشارات مختلف در این نمایشگاه می‌افزاید: کتاب‌ها با موضوعات متنوع زیادی در این دوره از نمایشگاه وجود دارد که یکی از نقاط قوت این دوره از نمایشگاه است.

بازدیدکننده دیگری که بازنشسته یکی از ادارات است می‌گوید: نمایشگاه امسال در مصلی امام خمینی (ره) بجنورد برگزار شده که دسترسی به محل نمایشگاه را تسهیل کرده و امیدوارم این نمایشگاه هرساله در داخل شهر برگزار شود.

مرادی می‌افزاید: نمایشگاه امسال با استقبال بالای مردم روبرو شده که در واقع بیانگر کیفیت بالای موضوع و محتوای کتاب‌ها در این دوره از نمایشگاه است. وی برنامه‌های جنبی دهمین نمایشگاه کتاب استان و

اظهار کرد: ۲۸۶ ناشر استانی و کشوری در این دوره از نمایشگاه کتاب استان حضور دارند. حسین فرخنده تعداد ناشران استانی حضور یافته در نمایشگاه را ۱۲ ناشر برشمرد و افزود: هفت کتاب‌فروشی که نمایندگی انتشارات کشوری را دارا هستند نیز در نمایشگاه شرکت دارند.

وی با اشاره به مکان برگزاری دهمین نمایشگاه کتاب خراسان شمالی در محل مصلاي بزرگ امام خمینی (ره) بجنورد، تصریح کرد: بهترین مکان به جهت تسهیل در دسترسی مردم به نمایشگاه انتخاب شده است.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان شمالی گفت: در دهمین نمایشگاه کتاب استان ۳۶ هزار و ۴۴۳ عنوان کتاب در ۱۷۶ غرفه عرضه و در معرض بازدید علاقه‌مندان قرار گرفته است.

فرخنده اشاره‌ای نیز به برنامه‌های جنبی نمایشگاه داشت و کارگاه‌های داستان‌نویسی خلاق و فیلم‌نامه‌نویسی، نشست تخصصی کتابداران، تصویرسازی کتاب کودک، جشن امضای کتاب، رونمایی از کتاب و مشاعر با موضوع شعر آیینی را از جمله این برنامه‌ها برشمرد.

وی بابیان اینکه حضور شاعران برجسته کشور و نویسندگان مطرح استان نیز در برنامه‌های جنبی نمایشگاه کتاب پیش‌بینی شده بود، تصریح کرد: ۲۰ برنامه جنبی طی روزهای برپایی نمایشگاه اجرایی شد.

وی برگزاری نمایشگاه کتاب را یکی از ضروریات اصلی در حوزه ترویج فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی در جامعه دانست و افزود: حمایت از نویسندگان و چرخه نشر، تسهیل دسترسی مردم به کتاب و توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی از اهداف این نمایشگاه است.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان شمالی به حضور پررنگ خانواده‌ها در نمایشگاه کتاب اشاره کرد و گفت: الگوهای کتاب‌خوانی باید به کودکان معرفی و فرزندان را از سنین پایین با مطالعه انس دهیم تا در آینده شاهد نسلی کتاب‌خوان در جامعه باشیم.

فرخنده حضور و استقبال مردم از دهمین دوره نمایشگاه کتاب خراسان شمالی را مثبت ارزیابی کرد و افزود: این حضور به نسبت دوره‌های قبل بیشتر شده است. دهمین دوره نمایشگاه کتاب خراسان شمالی از سوم آبان ماه جاری در محل مصلاي بزرگ امام خمینی (ره) در ۱۷۶ غرفه و با ارائه ۳۷ هزار عنوان کتاب، آغاز به کار کرد و امروز هشتم آبان ماه به کار خود پایان می‌دهد.

برگزاری کارگاه‌های آموزشی و نشست‌های تخصصی آن را از جمله نقاط مثبت این نمایشگاه می‌داند. محمدی شهروند دیگری است که به همراه دو فرزند خود به محل برگزاری نمایشگاه آمده و بابیان اینکه کتاب‌های موردعلاقه خود را پیدا کرده است، می‌گوید: از غرفه کودک و نوجوان نیز برای فرزندانم کتاب تهیه کرده‌ام.

وی که از طریق اطلاع‌رسانی در سطح شهر از برگزاری نمایشگاه کتاب اطلاع پیدا کرده است نسبت به مکان نمایشگاه به سبب دسترسی آسان اظهار رضایت می‌کند. طالب دوست دیگر مخاطب دهمین نمایشگاه کتاب خراسان شمالی است که به همراه همسر خود در نمایشگاه حضور دارد و می‌گوید: از طریق یکی از دوستانم در بجنورد از برگزاری این نمایشگاه اطلاع پیدا کرده و برای بازدید و خرید کتاب‌های موردعلاقه از شهرستان قوچان به این نمایشگاه آمده‌ام.

وی که علاقه‌مند به حضور در برنامه‌های فرهنگی همچون نمایشگاه کتاب است، می‌افزاید: نمایشگاه کتاب خراسان شمالی بیش از انتظارات یک نمایشگاه استانی است و از اینکه نمایشگاهی با این وسعت و تنوع در ارائه کتب در استانی مجاور برگزار می‌شود و من نیز می‌توانم از آن بهره‌مند شوم بسیار خوشحالم. در کنار این حضور پرشور و استقبال گرم اقشار مختلف مردم از شهرستان‌های خراسان شمالی و حتی برخی شهرهای استان مجاور که خود را به نمایشگاه کتاب رسانده‌اند، حضور دانش‌آموزان در قالب گروه‌های منسجم که به همراه مربی، معلم و مدیر مدارس خود که برای بازدید از نمایشگاه در محل مصلی حاضر شده بودند به چشم می‌خورد.

این حضور که با شور و شغف خاص دانش‌آموزی همراه بود، فضای بانشاطی را در محل نمایشگاه ایجاد کرده و دهمین نمایشگاه کتاب خراسان شمالی هرروز شاهد حضور گروه‌گروه از این دانش‌آموزان بود.

دانش‌آموزانی که آینده‌سازان فردای کشور هستند و به‌طور حتم آشنایی آنان با کتاب و محیط‌های کتاب‌خوانی سبب رقم خوردن آینده‌های روشن در جهت افزایش میزان سرانه مطالعه و به‌تبع آن رشد و توسعه همه‌جانبه خواهد بود.

برگزاری نمایشگاه کتاب گامی در جهت توسعه نشر و ترویج کتاب‌خوانی

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان شمالی

وضعیت نامعلوم پروژه یک میلیاردی / کلنگ زنی در سال ۷۴ و دیگر هیچ

کلنگ زنی پروژه دانشگاه امام صادق (ع) مهریز در سال ۷۴ انجام و اعتبار آن جذب شد اما پیشرفت این پروژه بعد از ۲۴ سال تنها در حد شناژبندی است و هیچ سابقه و پرونده‌ای از آن موجود وجود ندارد.

نیره شفیع پور

سال ۷۴ بود که بعد از پیگیری‌های امام جمعه فقید مهریز، پروژه دانشگاه امام صادق (ع) توسط مرحوم آیت‌الله مهدوی کنی کلنگ‌زنی شد و اعتبار خوبی نیز برای این پروژه در نظر گرفته شد. امروز این پروژه یکی از مهم‌ترین پروژه‌های نیمه کاره شهرستان مهریز است و از آنجا که هیچ پرونده، نقشه، سابقه، فاکتور یا هر سند دیگری مبنی بر میزان اعتبارات جذب شده، میزان هزینه‌کرد آن یا نقشه احداث این پروژه وجود ندارد، پیگیری وضعیت آن بسیار دشوار است.

مقدار زیادی آهن و میلگرد برای این پروژه در همان سال‌ها خریداری شد که میلگردها در شناژبندی مورد استفاده قرار گرفت اما از آنجا که این پروژه به حال خود رها شده بود، میلگردها بریده شده و به سرقت رفته و آهن‌های خریداری شده نیز در یک کارخانه چوب در مهریز که هیچ ارتباطی به این پروژه ندارد، در شرایط نامطلوبی نگهداری می‌شود.

از آنجا که این پروژه توسط مرحوم حجت‌الاسلام علی برهان پیگیری می‌شد، بعد از فوت وی هیچکس پاسخگوی وضعیت این پروژه نیست و حتی پیگیری‌های امام جمعه فعلی نیز به هیچ نتیجه‌ای نرسیده است.

هیچ پرونده و سندی برای پیگیری وضعیت دانشگاه امام صادق (ع) مهریز موجود نیست موضوع آغاز مجدد احداث و تکمیل دانشگاه امام صادق (ع) مهریز، یکی از مطالبات اصلی مردم این شهرستان از امام جمعه جدید مهریز بود اما هیچ پرونده و سندی برای اینکه این پروژه مورد پیگیری

قرار گیرد، وجود ندارد. امام جمعه مهریز گفت: ساخت و تکمیل دانشگاه امام صادق (ع) مهریز را از نخستین روزهای آغاز فعالیتیم در مهریز پیگیری کردم اما هنوز به هیچ نتیجه‌ای نرسیده‌ام. حجت‌الاسلام عبدالرضا محی‌الدینی با اشاره به خدمات ارزشمندی که حجت‌الاسلام برهان برای مهریز انجام داده و مسائلی که با دلسوزی و دید وسیع خود پیگیری کرده است، اظهار داشت: آن مرحوم اقدامات مقدس و ثمربخش و آینده‌نگری را در این شهرستان پایه‌گذاری و دنبال کرده که بعضی به نتیجه رسیده و بعضی نیز با فوت وی نیمه‌کاره رها شده است.

زمزمه‌هایی مبنی بر خلع ید اراضی دانشگاه امام صادق (ع)

محی‌الدینی در مورد هزینه‌ها و اعتبارات و بودجه اختصاص یافته برای ساخت دانشگاه امام صادق (ع) مهریز عنوان کرد: هیچ اطلاعی در این زمینه ندارم اما به تازگی نامه‌ای از دفتر نماینده ولی فقیه در استان یزد به دفتر امام جمعه مهریز ارسال شده که در مورد دانشگاه امام صادق (ع) تعیین تکلیف شود

هم وجود دارد زیرا در نماز عید قربان وقتی مطالبی به خاطر نیمه رها شدن دانشگاه و هدر دادن بیت‌المال بیان کردم، این مطالب به مذاق عده‌ای خوش نیامد و در مقابل سخنان من جبهه‌گیری کردند اما «آن چیز که عیان است، چه حاجت به بیان است».

وی ادامه داد: ساختمانی نیمه کاره با بودجه یک میلیارد تومانی بعد ۲۴ سال همچنان به حال خود رها شده و اموالش را یکی یکی به سرقت برده‌اند اما کسانی که در این شهر، چه در گذشته و چه اکنون، مسئول بوده‌اند و می‌توانستند پیگیری کنند، پیگیر نبوده و کوتاهی کرده‌اند و بیت‌المال را هدر داده‌اند. محی‌الدینی اظهار داشت: در دوره‌های قبل بودجه‌های بسیاری برای انجام امور فرهنگی و علمی برای این قبیل مجموعه‌ها اختصاص می‌یافت اما چه شده که این مجموعه را کد ماند و به این شکل بی‌سرپرست رها شده است.

میلگردها از روی شناژ ساختمان بریده و سرقت شده است

وی افزود: بازدیدی نیز از این مجموعه داشتیم اما ابتدا که اصلا راه دسترسی به سایت مجموعه وجود نداشت، گویا سالیان دور است که کسی سراغی از این مجموعه نگرفته و حتی در حین بازدید مشاهده کردم که سارقان، به این مجموعه به عنوان مکانی امن نگاه کرده و تمام وسایلی که امکان سرقت داشته را برده‌اند و حتی میلگردها را از روی شناژ بریده و برده‌اند و بدتر از آن اینکه مکانی حدود ۱۰ کیلومتر دورتر از سایت دانشگاه به ما نشان دادند که چندین تریلی آهن در فضای بسیار نامناسب و در مکانی باز در زیر خاک و زنگ زده وجود داشت اما نمی‌دانیم این آهن‌ها متعلق به دانشگاه است یا مصلی که البته در حال پیگیری هستیم تا تکلیف آنها را مشخص کنیم.

محی‌الدینی بیان کرد: دانشگاهی با هزینه بیت‌المال با نام امام صادق (ع)، نیمه کاره، با اموالی که به سرقت رفته و با بودجه یک میلیارد تومانی رها شده و اصلا مشخص نیست چگونه هزینه شدن اعتبارات آن چگونه بوده، بدون هیچ نقشه و یا فاکتوری و یا حساب جاری و یا کسی که مسئولیت این مکان را بر عهده داشته باشد و در چنین شرایطی اگر صحبتی هم داشته باشیم، گویا عمل خلافی را انجام داده‌ایم.

وی تاکید کرد: به طور قطع این مکان حساب و کتابی داشته، پس یک میلیارد تومان بودجه بیت‌المال در کجا هزینه شده، این ساختمان و زمین که به خودی خود ایجاد نشده، بنابراین پرونده این مجموعه را تا حصول نتیجه با جدیت خاصی پیگیری می‌کنم هر چند احتمال می‌دهم مشکلاتی نیز در این مسیر برآیم به وجود بیاید.

این مطالب همه اطلاعات امام جمعه مهریز در مورد این پروژه نیمه‌کاره و بلا تکلیف بود و حتی پیگیری‌های وی نیز تاکنون به نتیجه‌ای نرسیده است. احداث این دانشگاه که به طور قطع می‌تواند تحولی در حوزه علمی دارالعباده و درالعلم یزد باشد، همچنان هم مطالبه مردم استان یزد به ویژه شهرستان مهریز است و علمای استان نیز پیگیر آن هستند اما با شرایط موجود، نمی‌توان اقدامی برای این مجموعه کرد.

مشکل این پروژه تنها این نیست که برای تکمیل نیاز به اعتبار دارد که این مشکل با همراهی خیران قابل حل است، بلکه مشکل این پروژه وضعیت نابسامان اسناد و مدارک و تکلیف یک میلیاردی است که هزینه شده و میلگردهایی که به سرقت رفته است.

از دانشگاه امام صادق (ع) مهریز نیافتاده‌ایم و هیچکس هم در این زمینه پاسخگو نیست.

محی‌الدینی یادآور شد: برای پیگیری و تعیین تکلیف این پروژه یا کسب اطلاعاتی هر چند جزئی، نامه‌ای نیز از دفتر امام جمعه مهریز تهیه و با پیوست نامه دفتر نماینده ولی فقیه در استان و امام جمعه یزد، به فرزند مرحوم برهان، امام جمعه فقید مهریز، ارسال کردیم تا شاید ایشان نه به عنوان مسئول، بلکه به عنوان یک آگاه در این زمینه اطلاعاتی ارائه دهد و ما را راهنمایی کند، اما به نتیجه‌ای نرسیده‌ایم.

وی ادامه داد: این نامه برای این بود که هم به فرزند امام جمعه فقید مهریز احترام گذاشته باشیم و هم به عنوان مطلع، بتوانیم نیت خیر پدر بزرگوارشان را به سرانجام برسانیم، اما تاکنون جوابی دریافت نکرده‌ایم. محی‌الدینی گفت: برای اجرای این پروژه افرادی با دفتر امام جمعه همکاری داشته‌اند و شاید می‌شد از طریق آنها به مدارک این دانشگاه دست یافت اما تاکنون هر اقدامی در این زمینه انجام شده، بی‌نتیجه بوده است.

امام جمعه مهریز تصریح کرد: همه تلاش خود را برای به سرانجام رساندن پروژه دانشگاه امام صادق (ع) مهریز انجام خواهیم داد، هر چند مخالفت و مخالفانی

زیرا زمزمه‌هایی در استان و شهرستان وجود دارد که می‌خواهند ۲۰۰ هکتار زمین دانشگاه را خلع ید کنند و مخالفان ایجاد دانشگاه، سخت پیگیر هستند تا پس از خلع ید، زمین را در اختیار ارگان دیگری قرار دهند. وی با اظهار تأز از این موضوع تصریح کرد: تا این لحظه که پنج ماه از حضورم به عنوان خدمتگزار مردم در مهریز می‌گذرد، هیچ‌گونه مدرکی دال بر وجود و میزان اعتبار و هزینه‌های انجام شده برای دانشگاه امام صادق (ع) مهریز در دفتر امام جمعه وجود ندارد و هیچ شخصی نیز مسئولیت آن را بر عهده نمی‌گیرد که این امر جای بسی تأسف است.

یک بایگانی پرونده در هیچ زمینه‌ای در دفتر امام جمعه مهریز وجود ندارد

امام جمعه مهریز تاکید کرد: در شهرستانی که قدمت دفتر امام جمعه آن به بیش از ۳۰ سال می‌رسد، یک بایگانی پرونده در هیچ زمینه‌ای وجود ندارد و در مورد دانشگاه امام صادق (ع) نیز مدرکی هر چند جزئی موجود نیست.

وی تصریح کرد: از تریبون این رسانه به مردم شهرستان مهریز اعلام می‌کنم که تا این زمان هیچ‌گونه پرونده‌ای در مورد هزینه‌ها، نقشه‌ها و حساب جاری

■ خانه حاج آقا علی در فسنجان یکی از آثار تاریخی منحصر به فرد ایران زمین است که به عنوان بزرگترین خانه خشتی جهان شهرت یافته است.

■ طنین «او» در پیچ و خم شهر زیرزمینی نوش آباد هنوز از دل تاریخ به گوش می‌رسد، گویی با زبان بی‌زبانی از انسان‌های این دیار می‌پرسد که نشان فرهنگی و تاریخی ما برای آیندگان کجا است.

■ وقتی من می‌نویسم میدان صاحب آباد یا همان میدان صاحب‌الامر، بی‌شک همگی می‌گویند: «می‌شناسم»؛ ولی بعدش من می‌گویم: «نمی‌شناسید!»

■ تکیه معاون‌الملک، ارزشمندترین تکیه مذهبی کشور و برند فرهنگی کرمانشاه است که از مدتی پیش در اثر نفوذ آب در معرض تخریب قرار گرفته و بسیاری از کاشی‌های آن فروریخته‌اند.

میراث ایران

آلمانی ها تخت سلیمان را مرمت می کنند / ایوان غربی در معرض تخریب

مرمت و بازسازی مجموعه جهانی تخت سلیمانکه زادگاه زرتشت بوده و بازدید از آن پنج دوره تاریخ تمدن بشری و ایرانی را به علاقمندان معرفی می کند در دستور کار قرار دارد.

سکینه اسمی

مرمت ایوان غربی تخت سلیمان تکاب که به ایوان خسرو معروف است در زمان رونق تخت سلیمان در دوره ساسانی بنا شده و عرض دهانه آن ۱۱ متر و نیم و عمق آن ۲۷ متر و ارتفاع سالم ترین بخش دیواره باقی مانده ضلع شمالی نیز حدود ۱۸ و نیم متر است که بر اثر باد و باران در حال تخریب است.

ایوان غربی تخت سلیمان که به ایوان خسرو معروف است با کمک کارشناسان آلمانی مرمت می شود این کارشناسان آلمانی قرار است تا سال ۲۰۲۱ این ایوان را مرمت و تحویل دهند.

هم اکنون در اثر بلایای طبیعی از جمله بارش نزولات آسمانی بخش ایوان غربی این بنا مهم و تاریخی در حال تخریب است هر چند کار مرمت این مجموعه جهانی همه ساله در دستور کار قرار دارد.

این مجموعه تاریخی کم نظیر و آثار باستانی آن یکی از مهم ترین و مشهورترین مراکز تاریخ و تمدن کشور ایران است، این آثار تاریخی که در کوهستان های غرب کشور و در محل بسیار مضاف و خوش آب و هوای تکاب قرار گرفته، در زمان های قدیم دارای موقعیت سوق الجیشی حساس بوده است.

بعد از به ثبت رسیدن مجموعه ساسانی تخت سلیمان تکاب به عنوان چهارمین اثر ایرانی در فهرست آثار جهانی از سوی سازمان یونسکو تلاش هایی برای آشکار شدن رازهای سر به مهر این مجموعه آغاز شده که هنوز هم بی وقفه ادامه دارد.

گنجک یکی از جاذبه های کم نظیر تاریخی دنیاست

تخت سلیمان یا شهر گنجک در یک دره سرسبز در بلندی سه هزار متری، سرشار از جاذبه های کم نظیر طبیعی - تاریخی واقع شده، این ناحیه همان شهر مشهوری است که بنا به نوشته های کهن، زادگاه زرتشت بوده و در نوشته های پهلوی به نام «گنجک» خوانده شده است.

ایوان غربی تخت سلیمان توسط کارشناسان آلمانی مرمت می شود

معاون میراث فرهنگی، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان غربی در خصوص آخرین وضعیت این مجموعه تاریخی گفت: ایوان مرمت ایوان غربی تخت سلیمان تکاب که به ایوان خسرو معروف است در زمان رونق تخت سلیمان در دوره ساسانی بنا شده و عرض دهانه آن ۱۱ متر و نیم و عمق آن ۲۷ متر و ارتفاع سالم ترین بخش دیواره باقی مانده ضلع شمالی نیز حدود ۱۸ و نیم متر است که بر اثر باد و باران در حال تخریب است.

محمد فتحی ادامه داد: این بنا در دوره ایلخانیان بازسازی شده و مورد استفاده قرار گرفته است و بخش های آجری فروریخته آن با سنگ مرمت و با استفاده از کاشی و گچ تزیین شده است.

وی اضافه کرد: با توجه به تفاهنامه منعقد شده با کشور آلمان این ایوان تا سال ۲۰۲۱ مرمت می شود و در صورت توافق طرفین باقی بخش های ایوان نیز مرمت خواهد شد.

فتحی با بیان اینکه این مجموعه در سال ۶۲۴ میلادی و در حمله هراکلیوس امپراتور روم به ایران تخریب شد افزود: این بنا تاریخی در اواخر قرن هفتم هجری و در زمان حکمرانی آباقاخان مغول به عنوان تفرجگاهی تابستانی مورد استفاده قرار گرفت و این حکمران مغول با ساخت بناهای هشت و دوازده ضلعی و تالار شورا بار دیگر جان تازه ای به این بنا تاریخی بخشید.

معاون میراث فرهنگی، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان غربی اظهار داشت: مجموعه میراث جهانی تخت سلیمان تکاب ناحیه ایست به مساحت ۱۲ و نیم هکتار که در دوره های مختلف محل سکونت اشکانیان، ساسانیان و ایلخانیان بوده است.

وی افزود: قلعه تاریخی تخت سلیمان که در جنوب شرقی استان آذربایجان غربی در ۴۵ کیلومتری شهر تکاب واقع شده از دوره ساسانیان باقی مانده و با بخش های مختلفی همچون تالار ستوندار، ایوان خسرو، دروازه ها و دیوارهای مستحکم از بناهای مهم تاریخی جهان به شمار می رود.

مجموعه میراث جهانی تخت سلیمان به عنوان یکی از مراکز تاریخ تمدن ایران و جهان همه ساله پذیرای هزاران گردشگر داخلی و خارجی است.

تخت سلیمان امروزی باقیمانده قلعه و آثار بزرگ و عمارات مخصوص برای سکونت موبدان بوده است که در زمان اشکانیان و ساسانیان در نهایت آبادی و اوج قدرت قرار داشته و در نتیجه حمله رومیان و تاخت و تاز اقوام عرب و مغول ویران شده و آثار تمدن آن از بین رفته است.

تخت سلیمان بزرگ ترین مرکز آموزشی، مذهبی، اجتماعی و عبادتگاه ایرانیان در قبل از اسلام به شمار می رفت اما در سال ۶۲۴ میلادی و در حمله هراکلیوس، امپراتور رومیان به ایران تخریب شد. آبا قباخان برادر زاده هلاکو خان که به دین اسلام گرویده بود بر روی ویرانه های تخت سلیمان مسجدی بنا کرد که آن نیز بعدها ویران شد و تنها کاشی هایی با نقوش و خط برجسته از آن به جا مانده است که در حال حاضر موزه رضا عباسی نگهداری می شود.

این شهر باستانی در ادوار مختلف محل سکونت اقوامی مانند، مادها، هخامنشیان، اشکانیان، ساسانیان و مغولان بوده و در هر یک از دوران های فوق، این محل در اوج قدرت و تمدن زمان مربوط به خود بوده است، اما اکنون نشانی از این شهر در آذربایجان دیده نمی شود. در خصوص این اثر پررمز و راز تاریخی که دارای مجموعه ای از آثار بی نظیر تاریخی است باورها و اعتقادات زیادی بین مردم دست و به دست ایجاد و نقل می شود. یکی از مشهورترین این باورها در خصوص کوه زندان است.

تاراج هنر ایلامی در نبود کارگاه شور و پرداخت فرش و گلیم

فرش و گلیم نقش برجسته از هنرهای دستی استان ایلام در حالی قابلیت سرمایه‌گذاری انبوه را دارند که این روزها در نبود کارگاه‌های وابسته و وجود دلان، حال و روز خوشی ندارند.

بی‌شک یکی از قدیمی‌ترین رشته‌های فعالیت بشر را صنایع دستی تشکیل می‌دهد و به موجب برخی از اسناد و مدارک تاریخی، سابقه پیدایش صنایع دستی به عصر حجر می‌رسد و علاوه بر آن شواهدی در دست است که نشان می‌دهد صنایع دستی و روستایی در مراحل مختلف تکامل اقتصادی، یعنی اقتصاد شیبانی، اقتصاد کشاورزی و حتی اقتصاد صنعتی، تأمین‌کننده بسیاری از احتیاجات بشر بوده و به خصوص تحت شرایط اقتصاد بسته، مهم‌ترین عامل تأمین نیازمندی‌ها محسوب می‌شود.

صدایش آوای زندگی و نقش آن نقشی از قدیمی‌ترین دستیافت‌های بشری است. زبراندازی که این روزها به خوبی توانسته در بین خانوارهای ایلامی جایی داشته باشد. فرش دستباف و گلیم نقش برجسته ایلام را همگان می‌شناسند. فرشی که زبان ندارد اما حرف می‌زند، ریشه ندارد که رشد کند اما باغ زیبایی است که گل‌هایش بدون آب هم پژمرده نمی‌شوند. فرش دستباف از دیرباز بین خانواده‌های ایلامی رواج داشته است به طوری که کمتر خانواده‌ای در ایلام دیده می‌شود که با بافت این زبرانداز اصیل و سنتی آشنایی نداشته باشد و یا حتی برای یکبار هم به بافت آن نپرداخته باشد.

دارهای قالی رو به وضوح می‌شود در هر خانه‌ای در استان ایلام دید و این نشان از علاقه مردم و به ویژه زنان خانه دار به این هنر قدیمی است.

قدمت ۵۰۰ ساله فرش دستباف ایلام

قدمتش به قدمت این سرزمین کهن است و با همین سرزمین هم رشد کرده است. نقش و نگارش از طبیعت، آداب و رسوم محلی و سنتی گرفته شده و زنان ایلامی به صورت ذهنی بافت این نقش‌ها را بر روی قالی اجرا می‌کردند اما در چند دهه اخیر، نقشه‌های طراحی و بافت به کمک این هنر صنعت قدیمی آمده تا نقش و نگارها به صورت منظم و دقیق و با استفاده از نقشه اجرا شود.

حمید بختیاری معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان گفت: فرش دستباف استان بیش از ۵۰۰ سال قدمت دارد در حالی که گلیم نقش برجسته سی سال قدمت دارد و ویژگی که باعث شده گلیم نقش برجسته طرفدارهای زیادی داشته باشد این است که هنوز ماشین‌های فرش‌بافی قدرت رقابت با این هنر صنعت دستی و اصیل ایلامی را ندارند.

معاون بازرگانی، توسعه و تجارت سازمان صنعت، معدن و تجارت استان ایلام نیز با اشاره به اینکه نقشه جغرافیایی فرش استان در سال ۹۴ و ۹۵ ثبت ملی شده و به ثبت مالکیت فکری جهانی رسیده است، گفت: حدود دو درصد از حجم تولید و صادرات فرش کشور به استان ایلام اختصاص دارد.

جمیل شوهانی به کیفیت بالای فرش دستباف ایلام

رسیده است.

وی تصریح کرد: در حین بافت گلیم ساده، این بافنده ایلامی در قسمتی از گلیم بافت خود موفق به اجرای نقش برجسته با استفاده از گره قالی می‌شود که پس از ارسال این گلیم به سازمان صنایع دستی ایران، مورد استقبال قرار گرفته است.

معاون صنایع دستی استان گفت: چون گلیم نقش برجسته تلفیقی از گلیم و قالی است، بافندگان استان می‌بایست به هر دو حرفه گلیم و قالی تسلط داشته تا بتوانند این هنر زیبا را ایجاد کنند.

حمید بختیاری گفت: گلیم نقش برجسته، از نظر اصالت و تولید مهم‌ترین و شاخص‌ترین صنعت دستی و بومی ایلام است که با توجه به ناچیز بودن سابقه بروز خلاقیت بافندگان چیره‌دست این منطقه در امر بافت گلیم نقش برجسته، پیشرفت چشمگیری در زمینه‌های مختلف تولید حاصل شده است.

بازار دائمی فرش و بافندگان پای دلان به ایلام

در گوشه‌هایی از شهر ایلام، به کارگاه فرش‌بافی آقای فرجی سر زدیم. یکی از ۶۰ کارگاه فعال استان ایلام که در دو زمینه فرش دستباف و گلیم نقش برجسته فعال است. او می‌گوید: در این کارگاه ۱۷۰ نفر مشغول به کار هستند که تعدادی که تعدادی در منزل کار می‌کنند و تعدادی هم در کارگاه مشغول به فعالیت هستند.

خیریه وسیعی با ۲۳ سال سابقه کار، یکی از فرش‌بافانی است که مدتی است در کارگاه آقای فرجی مشغول به کار شده است. وی می‌گوید: از سال ۱۳۷۳ در این حرفه فعالیت دارم اما نه بیمه هستم و نه تسهیلاتی برای رونق فرش‌بافی دریافت کرده‌ام.

فرجی مدیر این کارگاه به نبود بازار عرضه و فروش دائمی فرش در استان اشاره کرد و گفت: نبود بازار دائمی عرضه و فروش فرش دستباف و عدم حمایت و پشتوانه کافی باعث شده که پای دلان‌ها به استان باز شود و فرش استان را نصف قیمت بازار خریداری کنند و به اسم استان خود به فروش برسانند.

وی می‌افزاید: فرش ایلام ریزبافت‌ترین فرش کشور است که هیچ‌گونه تقلبی در بافت آن وجود ندارد چراکه بافت آن «دو خفتی» است و این باعث می‌شود

در بازارهای داخلی و خارجی اشاره کرد و گفت: از مجموع ۳۵۹ میلیون دلار حجم صادرات فرش کشور، پنج میلیون دلار آن مربوط به فرش استان ایلام است که به ۸۰ کشور آسیایی و اروپایی صادر شده است. وی با بیان اینکه در استان ایلام ۱۴ تشکل در حوزه فرش مشغول به فعالیت هستند، افزود: در سال گذشته ۶ هزار و ۵۱۰ متر فرش دستباف به صورت متمرکز در کارگاه‌های فرش‌بافی استان تولید شده است که به مرکز کشور و دیگر کشورهای دنیا صادر شده است.

در استان ایلام، بافندگان شهرستان به دره به بافندگان تند باف معروف هستند و بیشتر به بافت فرش‌های چله ابریشم و نخ بافت علاقه دارند.

گلیم نقش برجسته، ابداعی نو که به نام ایلام ثبت شده است

یکی از اصیل‌ترین صنایع دستی استان ایلام، گلیم نقش برجسته است. صنعت دستی که این روزها در بازارهای داخلی و خارجی طرفداران زیادی دارد. زندگی عشیره‌ای و سنتی و پرورش دام برای تأمین معیشت زندگی مردم منطقه ایلام از دیرباز تاکنون موجبات استفاده از پشم و رشد و رونق صنایع دستی مرتبط با آن خصوصاً گلیم ساده را فراهم آورده است. آنان پشم مصرفی در گلیم را از دام‌های موجود تأمین و در کارگاه‌های رنگرزی کوچکی رنگ کرده و در تولید مورد استفاده قرار داده‌اند.

مدیرکل صنایع دستی، میراث فرهنگی و گردشگری استان ایلام گفت: گلیم نقش برجسته، تلفیقی از گلیم ساده و گره قالی در متن آن است که به‌عنوان مهم‌ترین و اصیل‌ترین صنعت دستی استان ایلام معروف شده است.

عبدالمالک شنبه زاده به چگونگی ابداع این هنر صنعت زیبا در استان اشاره کرد و گفت: گلیم نقش برجسته ایلام در سال ۱۳۶۶ از تلفیق گلیم و قالی در یک دگردیسی مصرفی که به وجود آمده توسط یک بانوی ایلامی در روستای زنجیره در شهرستان چرداول ابداع شد که در سال ۱۳۶۷ به ردیف ۴۲ فهرست آثار ملی کشور به‌نام گلیم نقش برجسته ایلام به ثبت

۲۰ درصد سهم بیمه توسط دولت پرداخت می‌شود، گفت: تعداد ۱۴ هزار و ۳۰۰ بافنده فرش در استان شناسایی شده‌اند که تنها ۵ هزار و ۱۶۶ نفر تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی هستند. مدیرکل تأمین اجتماعی استان ایلام در این ارتباط گفت: با توجه به اینکه باید منابع مالی این طرح مشخص شود تا تمامی افراد متقاضی بیمه تأمین اجتماعی، تحت پوشش این بیمه قرار گیرند اما از سال ۱۳۹۳ تاکنون هیچ گونه بخشنامه‌ای در این خصوص ابلاغ نشده است.

سهیلا ملک‌شاهی افزود: بازرسان تأمین اجتماعی با سرکشی و بازدید از کارگاه‌های فرش‌بافی استان، افراد غیر فعال را شناسایی می‌کنند و از محل حذف افراد غیر فعال می‌توان تعدادی از متقاضیان فعال را تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی قرار داد.

سالانه بیش از ۵۰۰ هزار مترمربع انواع فرش و گلیم نقش برجسته به ارزش ۶۰۰ میلیارد ریال در ۶۰ کارگاه فعال در استان ایلام تولید می‌شود.

این هنر صنعت می‌تواند اقتصاد داخلی کشور را تقویت کند و با حمایت از کارگاه‌های فرش‌بافی و ایجاد کارگاه‌های شور و پرداخت، ضمن ایجاد اشتغال پایدار می‌توان فرش دستباف و گلیم نقش برجسته استان را به دنیا معرفی کرد اما در این راه باید به بیمه و ارائه تسهیلات کم بهره برای بافندگان نیز توجه شود.

نفر به صورت مستقیم مشغول به کار شده‌اند. وی با اشاره به اینکه ۱۰ سال در زمینه گلیم نقش برجسته فعالیت می‌کند، گفت: با توجه به اینکه رشته تحصیلی‌ام، صنایع دستی فرش بوده است به این حرفه روی آورده‌ام و مدت یک سال است که توانسته‌ام نقشه گلیم نقش برجسته را نیز طراحی و به صورت نقشه تهیه کنم تا علاقه‌مندان به این حرفه بتوانند با استفاده از نقشه خوانی، طرح‌های جدید و زیبایی را ایجاد کنند. وی می‌گوید: در این کارگاه، سالانه ۱۲۰ تخته گلیم نقش برجسته تولید و به کشورهای حوزه خلیج فارس، عراق، روسیه و آلمان صادر می‌شود.

تنها ۵ هزار نفر بافنده فرش در ایلام بیمه هستند
بر اساس طرح حمایت از هنرمندان و استادکاران صنایع دستی، مجلس شورای اسلامی در ماده ۲ این طرح دولت را مکلف کرد در اجرای قانون بیمه اجتماعی قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسه دار (کد دار) مصوب ۱۳۸۸/۵/۱۸ نسبت به ساماندهی و بیمه کردن کلیه واجدان شرایط اقدام کنند اما در استان ایلام حدود ۹ هزار نفر از قالیبافان در انتظار بیمه تأمین اجتماعی هستند. جمیل شوهانی معاون بازرگانی، توسعه و تجارت استان ایلام با بیان اینکه بر اساس این آیین نامه مجموعاً

که فرش با استحکام باشد و کیفیت داشته باشد اما در برخی استان‌ها «چهار خفتی» کار می‌کنند.

کارگاه شور و پرداخت، حلقه‌های مفقوده صنعت فرش‌بافی

علیرضا فرجی مدیر کارگاه تولید و گلیم نقش برجسته با اشاره به اینکه در این کارگاه انواع فرش و گلیم نقش برجسته تولید می‌شود، گفت: بافندگان این کارگاه بیشتر در بافت فرش‌های چله نخ، چله ابریشم، تابلو فرش و دیگر رشته‌ها فعالیت دارند.

وی می‌گوید: به دلیل اینکه در استان ایلام هیچ کارگاه شور و پرداخت فرش وجود ندارد، مجبوریم تولیدات خود را با نصف قیمت به واسطه بفروشیم که به استان‌های دیگر همچون استان قم می‌برند و در آنجا پس از شور و پرداخت به قیمت دو برابر و به اسم استان‌های دیگر به فروش می‌رسانند.

وی افزود: اگر کارگاه شور و پرداخت در استان وجود داشته باشد هم پای دلال‌ها به استان باز نمی‌شود و هم ضمن اینکه برای عده‌ای ایجاد شغل می‌شود، فرش دستباف استان با قیمت مناسب و به نام خود استان به فروش می‌رسد.

خانم غیائی یکی دیگر از فعالان حوزه فرش دستباف و گلیم نقش برجسته استان است که حدود سه سال است که کارگاه گلیم بافی راه اندازی کرده و در این کارگاه نیز ۲۸

تاریخ مخروب تبریز در میدان بی صاحب «صاحب آباد»

میدان صاحب آباد تبریز از دوران صفویه باقی مانده است و شامل چندین بنای ارزشمند و زیباست. البته حالا بهتر است بگوییم که از دوران صفویه باقی مانده بود و شامل چندین بنای ارزشمند بود!

بهنام عبداللّهی

وقتی من می نویسم میدان صاحب آباد یا همان میدان صاحب الامر، بی شک همگی می گویند: «می شناسم»؛ ولی بعدش من می گویم: «نمی شناسید!»
تصویرها و تصویرهای مردم از میدان صاحب الامر، تنها همان حوالی مسجد صاحب الامر هست؛ همان مسجدی است که توسط شاه طهماسب بنا شده و یادگاری دوران صفویه می باشد.
اما میدان صاحب آباد به این محدوده محدود نمی شود. این میدان که به دوران اباخان برمی گردد، در زمان صدرات شیخ محمد جوینی، وزیر کبیر احداث می شود که با ساخته شدن این مجموعه، روند گسترش شهر تبریز به سمت شمال رودخانه مهران رود کشیده می شود.
حالا پس از صدها سال سراغ این میدان می رویم. حالا که خیابان، این میدان را از وسط بریده است و مسجد یک طرف مانده و مدرسه اکبریه یک طرف دیگر، بازارهایی به شکلی سنتی، هنوز در محل این میدان قدیمی باقی مانده است. بازارهایی که می توان آن ها را در شکل و شمایل بازار سرپوشیده و تاریخی تبریز تصور کرد. اغلب چیزهایی که در بازارهای اطراف و درون میدان فروخته می شود، خوراکی و مواد غذایی هستند که این را می توان به حساب این گذاشت که خیابان دارایی که میدان در انتهای آن قرار گرفته است، محل عمده فروشان مواد غذایی هست.

ورود به میدان بی صاحب «صاحب آباد»

از طرف بازار مسگرها وارد میدان می شویم. البته چه بسا آدمهایی که از بازار مسگرها عبور می کنند و به میدان صاحب آباد نمی رسند؛ شناخت مهم است.
بازار مسگرها، بازاری که دوطرفش را پیرمردانی پیر با مغازههایی پیر و شغلی پیرتر فرا گرفته اند. شکل و شمایل مغازهها هنوز قدیمی است و انگار مدرنیت به نتوانسته با تمام وجودش از بازار عبور کند. صدای تق

که می بینی مطمئن می شوی با یک جای تاریخی، آن هم نه تاریخی کم، مواجه هستی. درون هر یک از اتاق های کاروانسرای سابق، حالا کارگاههایی است که وسایل متفاوتی تولید می کنند. کیسه ها و مواد اولیه کارگاهها نمای بنا را پوشانده است.

شاید بعد از دیدن اولین نشانه ها از میدان صاحب آباد تبریز، به ژان شاردن، جهانگرد معروف دوران صفویه حق دهی که در مورد این میدان تاریخی نوشته است: «این میدان حتی از میدان اصفهان (نقش جهان) نیز بزرگ تر است.»

شاردن همچنین در سفرنامه ارزشمند خود آورده است: «این کاخ در وسط باغی با مصطبه های قرار دارد و در هر گوشه این مصطبه، فوارههایی به شکل اژدها از مفرغ گذارده اند. این فوارهها را بقدری با مهارت و هنرمندی ساخته اند که گویی اژدهاها جان دارند. در داخل این کاخ بر طاق تالار بزرگ، صحنههایی از نبردهای متعدد اوزون حسن و همچنین شرفیایی نمایندگان باب عالی را به حضور اوزون حسن با طلا، نقره، و رنگ آبی تصویر کرده اند. از آن گذشته مجالسی نیز از شکار اوزون حسن که سوار بر اسب، نمایانده شده است با سگها و بازها و از آن گذشته، اتفاقات دیگر را رسم کرده اند... خود باغ دارای سه در ورودی است، رو به شمال، جنوب و مشرق»

در آن حوالی، مغازههایی را می توان دید که بساط میوهفروشی شان را در میدان تاریخی پهن کرده اند، غافل از آنکه درست بالای سرشان، بالکن های تاریخی مسافرخانه های تاریخی قرار دارد. کمتر میوهفروشی را می شود دید که حتی از ماهیت تاریخی منطقه خبر داشته باشد.

«فقط میدان صاحب آباد نیست که!...»

از پلههایی بالا می رویم و بر پشت بام یکی از مغازهها می ایستیم. تازه اینجا می توان عمق و طول فاجعه را با وضوح بیشتری دید. سقف یکی از بناهای تاریخی به صورت کامل تخریب شده است و ویرانی سر

و توق بهتر از هر عنصری به ما می فهماند که در بازار مسگرها هستیم.

در همین بازار می توان درب کاروانسرای قدیمی را دید که بعید می آید پشت این در هنوز کاروانی باشد. این بعیدی را دیوارهای فروریخته و رنگ پریده اطراف در، به چشمان ما می بخشد.

انتهای بازار مسگرها شروعی است برای گردش در اجزای مختلف میدان صاحب آباد. البته میدان بی صاحب صاحب آباد. کسی نیست که راه و چاه آن حوالی تاریخی را به ما نشان دهد. کسی نیست که بگوید فلان بنا مال کدام پادشاه بوده یا بنای دیگری که با انگشتش نشان می دهد، در سرپا ماندن تاریخ تبریز چقدر موثر بوده است.

شاردن میدان را چگونه دیده است؟

دربی قدیمی و چوبی، ورودی کاروانسرای کشمیش چیلر می باشد. وارد که می شویم صدای دستگاه های مختلف می آید. حس اولیه می گوید اشتباه آمده ای اما بنا را

به آن راه یافت و بعد می توان گفت که ارزشش را نداشت. از حمام، سیاهی و کثیفی باقی مانده است. پاتوق شدن توسط معتمدان یا هر گروه دیگری باعث شده دود آتش ها به چشم حمام تاریخی برود و خرابی آن را روسیاه تر کند.

بابت نور در حمام مشکلی نیست؛ بخش عظیمی از سقف تخریب شده است و خورشید مستقیم می تابد، حوضچه های آن وسط باقیست و معماری نفیسی که هنوز بر دیوارهای تخریب شده ماندگار شده است.

سروپسی بهداشتی، آن پشت مشت های میدان تاریخی
موقع خروج از حمام پیرمردی صدا می زند که چکار می کنید آنجا؟ می گوئیم چندتا عکس می گرفتیم. سراغش می روم. انگار خانه کوچک و مخروبه ای در آن میدان دارد و آنجا زندگی می کند. می گوئید: «چندسال پیش که اینجا اینطور نبود، هر چند خراب بود ولی اینطور مخروبه نبود.» دلیلش را می پرسیم و می گوئید: «نمی دانم، نمی دانم.»

از یکی از گوشه های میدان مردهایی بیرون می آیند. ردپایشان را که دنبال می کنیم می فهمیم اهالی بازار هستند که برای دستشویی به میدان تاریخی حسن پادشاه مراجعه می کنند.

میدان حسن پادشاه، مسجد شاه طهماسب، عمارت هشت بهشت، کلیسای سنت هلنا، مجموعه جعفر پاشا، باغ نصریه، دارالمساکین؛ همه اجزای میدانی تاریخی را شکل می دهند که طبق بررسی های انجام شده این مجموعه مدت چهار قرن مرکز حکومت ایران و مقر فرماندهی پادشاهانی چون جهانشاه، اوزون حسن، شاه اسماعیل و شاه طهماسب بوده است.

بطور کلی این میدان را می توان جزو میدان های حکومتی-اداری با کارکردهای اجتماعی دسته بندی کرد. بناهایی مانند کاخ عالی قاپو و هشت بهشت، نشان از نقش حکومتی میدان دارد و از طرف دیگر ارتباط بسیار نزدیک با بازار و اقتصاد شهر بر نقش اجتماعی میدان تأکید می کند. وجود مسجد و مدرسه نصریه موقعیت مذهب را به عنوان حلقه واسطه بین مردم و حکومت نشان می دهد. سایر فضاهای شهری از جمله بیمارستان نیز بر مرکزیت این میدان در شهر صحنه می گذارد.

نتایج جلسات، کی جان می شود بر این تن؟

بسیاری از تاریخ دانان درباره این میدان نظر مشترکی دارند و آن هم این است که میدان نقش جهان اصفهان با تقلید از میدان صاحب آباد یا صاحب الامر تبریز ساخته شده است. همان میدان در اصفهان که سالانه هزاران هزار گردشگر از سراسر دنیا برای دیدن آن، اصفهان را مقصد گردشگری خود قرار می دهند. به گفته رئیس سازمان توسعه گردشگری شهرداری تبریز، ۷۰ میلیون نفر از توریست های جهان که هدف فرهنگی و تحقیقی از سفر دارند، محتمل است تبریز را به عنوان مقصد خود در سال ۲۰۱۸ انتخاب کنند؛ و همچنین به وسیله صحبتی گرم با گردشگران خارجی می توان دریافت که هدف اکثریتشان دیدن خانه ها و بناهای تاریخی تبریز است.

طبق شنیده ها صحبت هایی درباره مرمت میدان صاحب آباد در جلسات مختلف از جمله جلسات شورای شهر تبریز انجام شده است اما معلوم نیست نتایج جلسات چه زمانی رنگ می شود بر دیوارهای سیاه، ستون می شود برای سقف های فرور یخته، سنگ می شود برای حفره های خطرناک و ... ۶۰ روز تا پایتختی گردشگری جهان اسلام توسط تبریز باقی مانده است.

ارزشمند زیادی در شهر داریم که به دلیل مشترک بودن شهرداری و میراث در آن ها هنوز در مشکلات اداری شان مانده ایم.»

حمای کثیف

میدان به رنگ خاک و گل است. دور تا دورش تخریب شده است. سمت راستش حمامی هست که پس از عبور از میان کثیفی و گرد و خاک های بسیار می توان

بیرون آورده است. مواظبتیم که سقف هایی که توان و استحکامشان را از دست داده اند به یکباره ما را قورت ندهند.

اما میدان اصلی یا همان میدان حسن پادشاه، نمی دانم فقط می توان از آن به عنوان خرابه یاد کرد هر چند سردر زیبا و خوش خطی دارد. من می گویم جای ارزشمندی است و اندیش، عضو شورای شهر تبریز می گوید: «فقط آن نیست که ما مجموعه های

تراوش یک دنیا تاریخ از دل زمین / طنین «او» در پیچ و خم یک شهر پیچید

طنین «او» در پیچ و خم شهر زیرزمینی نوش آباد هنوز از دل تاریخ به گوش می‌رسد، گویی با زبان بی‌زبانی از انسان‌های این دیار می‌پرسد که نشان فرهنگی و تاریخی ما برای آیندگان کجا است.

فاطمه کازرونی

ارتفاع ۱۷۰ تا ۱۸۰ سانتی متری باعث می‌شود به راحتی قادر به عبور باشیم.

گاهی در هنگام ورود از یک اتاق به اتاق دیگر در این شهر زیرزمینی چاه‌هایی در گوشه راهرو دیده می‌شود، بخش‌هایی از تونل کاملاً تاریک است و بخش‌هایی با نور شمع روشن شده است، این تضاد عجیب نیز دلیلی در خود نهفته دارد.

میترا نام آوران، کارشناس میراث فرهنگی در این ارتباط با اشاره به اینکه این چاه‌ها راه‌های مخفی ورودی به شهر زیرزمینی اویسی است، به مهر می‌گوید: نام اویسی به نوعی برگرفته از آوایی است که افرادی که می‌خواستند از این راه‌های مخفی وارد تونل شوند به عنوان اسم رمز از آن استفاده می‌کردند.

وی افزود: به طور کلی روش‌های مختلفی برای گیر انداختن دشمنانی که احتمال ورود به این شهر زیرزمینی داشتند استفاده می‌شده که از جمله آنها ایجاد چاه‌های گول انداز بوده است.

این کارشناس میراث فرهنگی با بیان اینکه فضای تاریک اتاق‌ها و دیوارهای کوتاه برای افرادی که آشنا

دنیای زیر زمین همیشه برای انسان‌ها جذاب بوده است، این دنیای شگفت‌انگیز که حکایت از گنج، راه‌های زیرزمینی، دنیای ناشناخته زستی و غیره دارد همیشه جایگاهی ویژه در ادبیات جهان نیز داشته است به نوعی که نویسندگانی مانند ژول ورن که داستان‌های خیالی زیادی از کشفیات بشری نگاشته است نیز در کتابی به نام «سفر به مرکز زمین» به دنیای پر رمز و راز زیر زمین می‌پردازد.

آری؛ این زمین که بی‌ادعا و خاکی زیرپای انسان‌ها گسترده شده است همیشه پناهگاه ذهن و جسم آدمیان بوده است، طبیعتی بکر که حتی در ساختن پناهگاه برای فرار از دست دشمنان این سرزمین نیز مورد استفاده قرار گرفته است.

اصفهان دیار فرهیختگان و نام آوران به راه‌های زیرزمینی شهرت دارد اما در ۲۱۶ کیلومتری این شهر و در دیار تاریخی آران و بیدگل یک شهر کامل زیرزمینی حکایت از قرن‌ها فرهنگ و تاریخ این دیار را به تصویری کشیده است، شهری سه طبقه به نام اویسی در نوش‌آباد که هنوز پس از ۱۴ سال از زمان کشف رازهای ناگفته بسیار دارد.

به گفته رئیس میراث فرهنگی کاشان، تنها دو طبقه از این ساختمان برای بازدید عموم حاضر شده است اما ما به حرمت نام خبرنگاری تا نیمه‌های طبقه سوم نیز پیش می‌رویم و شگفتی‌هایی بیشتری از طبقات دو و سه را کشف می‌کنیم.

راهنمای گردشگری این شهر زیرزمینی در نوش‌آباد در این گردش با ما همراه است و علاوه بر اینکه در ارتباط با اویسی به تمام مراجعان توضیح می‌دهد، و هر جا با سوالی روبه‌رو می‌شویم با مهربانی به پرسش‌های ما پاسخ می‌دهد.

در گذر از تونل طبقه‌های مختلف این شهر زیرزمینی بلند، گاه مجبور هستیم خم شویم تا سرمان با سقف اویسی برخورد نکند اما در بیشتر اتاق‌ها و راهروها

به این محل نیستند مشقت آفرین بوده است، بیان داشت: گاه دو چاه خروجی در یک اتاق وجود داشته که یکی در تاریک مطلق بوده و در کنار چاه دیگر پیه سوزی روشن می‌شده است به نوعی که دشمن چاه دیگر را خروجی اصلی تصور کرده و با ورود به آن گیر می‌افتاد.

قهوه نوش‌آباد و شیرینی دیدار از شهر زیرزمینی اویسی

در کنار شهر زیرزمینی اویسی آب انبار مشهور آن وجود دارد که ابتدا گردشگران به داخل این مکان رفته و توضیحات مختصری را راجع به شهر زیرزمینی می‌شنوند و شاید اگر بخت به آنها رو آورد از قهوه ویژه اویسی نیز بنوشند. قهوه‌ای که تلخ نیست و شیرینی دیدار از یک شهر تاریخی را دلچسب‌تر می‌کند، این قهوه که ویژه این منطقه است قرار است ثبت جهانی شود.

به گفته رئیس میراث فرهنگی آران و بیدگل این آب انبار راهی به اویسی نداشته است بلکه پس از کشف اتفاقی این شهر زیرزمینی توسط فردی که قصد حفر چاه در منزل خود را داشت به دلیل عدم کشف ورودی اصلی از آب انبار مجاور راهی به آن به شکل دستی گشوده شد اما امروز درب اصلی نیز کشف شده و به عنوان ورودی دوم در روزهای شلوغ مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جواد صدیقیان با بیان اینکه شهر زیرزمینی نوش‌آباد با ۱۵۰۰ سال قدمت در سال ۱۳۸۲ به شکل اتفاقی کشف شد، ابراز داشت: تاکنون تنها دو طبقه از این تودرتوی عجیب مورد کاوش و آواربرداری قرار گرفته است و برای بازدید عموم آماده شده و یک طبقه از آن همچنان در حال پاکسازی است.

وی بیان داشت: این شهر زیرزمینی در تمام ایام سال به ویژه در ایام نوروز مورد بازدید قرار می‌گیرد چراکه آران و بیدگل یکی از مهم‌ترین شهرهای ارتباطی و ترانزیتی کشور است.

شهر اویسی یک از زیباترین و شگفت‌انگیزترین دست‌کندهای بشری به شمار می‌رود

رئیس میراث فرهنگی آران و بیدگل افزود: این شهر به دلیل ارتباط میان محلات و حفاظت از جان و

با توجه به اینکه به زودی شهر زیرزمینی «اویی» در بین یکی از ۱۰ اثر تاریخی برتر کشور قرار می‌گیرد از اهمیت و آفری برخوردار است. بنا بر گفته مسئولان سازمان میراث فرهنگی مطالعات طرح فاضلاب نوش آباد انجام شده و لازم است دولت اختصاص بودجه آن را در دستور کار قرار دهد. بر این اساس تعاملاتی بین استانداری اصفهان و شهرداری نوش آباد برای تقبل هر کدام ۵۰ میلیارد ریال هزینه اجرای این طرح انجام شده و قرار است سازمان میراث فرهنگی نیز با اختصاص ۵۰ میلیارد ریال برای انجام این طرح کمک کند.

از هر زخمه کلنگ بر زمین اصفهان عطر فرهنگ و تاریخ تراوش می‌کند

گویی باید به کلنگ‌های که بر زمین زده می‌شود ایمان بیاوریم چرا که کارشناسان میراث فرهنگی معتقدند از هر زخمه کلنگ بر زمین اصفهان طراوت و عطر فرهنگ و تاریخ تراوش می‌کند.

راهروی زیرزمینی مسجد امام، کاخ جهان‌نما و بسیاری از آثار تاریخی اصفهان از دل زمین برخاسته‌اند و شهر زیرزمینی اویی نیز به عنوان نمادی از تمدن، فکر و شعور بشری از دل خاک برخاسته است و گویی ندای وجدان در گوش آدمیان برمی‌انگیزند که ما برای تاریخ و فرهنگ این سرزمین چه کرده‌ایم جز اینکه با غول‌های مدرن شهری آنها را از میان برداشته ایم.

زهراساروخانی، مدیر پایگاه نوش آباد نیز در ارتباط با جدیدترین تحولات این شهر زیرزمینی نیز بیان داشت: در کاوش‌های باستان شناسی سال ۹۳ در مجموعه شهر زیرزمینی نوش آباد پایاب‌هایی به دست آمد که سال ۹۵ یکی از این پایاب‌ها مورد مرمت و احیاء قرار گرفت.

سیستم آبرسانی زیر شهر تاریخی نوش آباد تبدیل به سایت موزه آب می‌شود

وی افزود: به دلیل تعدد پایاب‌های منطقه نوش آباد و همچنین مسیر قنات‌هایی که از دل شهر زیرزمینی نوش آباد می‌گذرد به زودی سیستم آبرسانی زیر شهر تاریخی نوش آباد تبدیل به سایت موزه آب می‌شود. مدیر پایگاه پژوهشی نوش آباد با بیان اینکه سال ۹۵ پس از کاوش‌های باستان شناسی دو حوضخانه در شهر زیرزمینی نوش آباد کشف شد، ابراز داشت: این حوضخانه بلافاصله با استفاده از اعتبارات سایت موزه، کمک مالی شهرداری و اهالی محل مورد مرمت قرار گرفت و به بخش آموزشی شهر زیرزمینی نوش آباد تبدیل می‌شود.

نبود شبکه فاضلاب نقش زیبای تاریخ در اویی را مورد تهدید قرار داده است

امروز نبود شبکه فاضلاب نقش زیبای تاریخ در اویی را مورد تهدید قرار داده است و اجرای شبکه برای این شهر ۱۵۰ میلیارد ریال برآورد شده است. این موضوع

مال مردم در مواقع ناامنی ایجاد شده است و در سه طبقه و در دو سطح افقی و عمودی گسترش یافته است.

وی بر ضرورت فرهنگ‌سازی در ارتباط با حفظ بناها و میراث فرهنگی شهرهای تاریخی کشور تاکید کرد. شهر زیرزمینی اویی نیازمند توجه بیشتر است، از چند سال گذشته تاکنون اقدامات مختلفی برای احیای این شهر زیرزمینی انجام شده است و پایگاه جهانی نیز برای آن تشکیل اما پس از گذشت این مدت تمامی طبقات آن برای بازدید آماد نیست.

صدیقان در ارتباط با نبود تابلوهای مناسب راهنمایی در مسیر ورودی دوم شهر زیرزمینی اویی اظهار داشت: متأسفانه نوعی دوگانگی در مدیریت مکان‌های میراثی در نوش آباد وجود دارد.

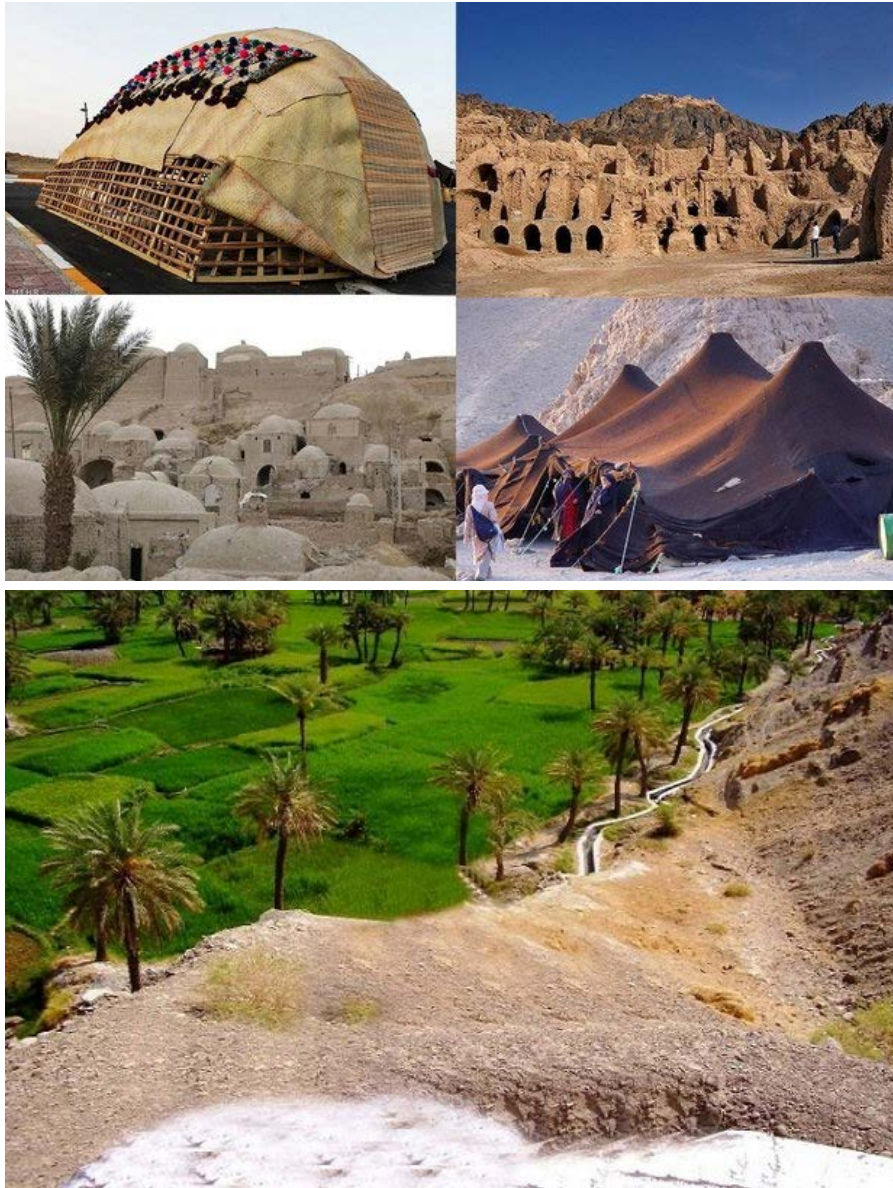
نقص تابلوهای راهنمای شهر زیرزمینی اویی در میانه مسیر یک مشکل است

وی افزود: این امر بدان معناست که از سوئی شهر نوش آباد دارای پایگاه پژوهشی است و از سوی دیگر مدیریت آن بر عهده شهرداری و نظارت بر عهده میراث فرهنگی است و بر این اساس این چندگانگی در نهایت سبب ایجاد سردرگمی‌هایی برای گردشگران ایجاد می‌شود.

صدیقان بیان داشت: یقیناً نقص تابلوهای راهنمای شهر زیرزمینی اویی در میانه مسیر یک نقیصه است که باید رفع شود.

سیستان و بلوچستان مقصد گردشگری «از شعار تا واقعیت»

سیستان و بلوچستان در سال ۹۶ از سوی مسئولان استان به عنوان مقصد گردشگری معرفی شد اما به نظر می‌رسد، نبود زیرساخت‌های مناسب و همچنین مدیریت کار آزموده موجب عدم تحقق این شعار شده است.

جواد قنبری

سیستان و بلوچستان به عنوان یکی از پهناترین و همچنین قدیمی‌ترین استان‌های کشور دارای ظرفیت‌های بالقوه فراوانی است که متأسفانه هنوز بالفعل نشده است که یکی از این ظرفیت‌ها حوزه گردشگری است.

صد البته که استفاده از ظرفیت‌های حوزه گردشگری در نقاط مختلف ایران همچنان مغفول مانده است اما متأسفانه در استان سیستان و بلوچستان با توجه به محرومیت تاریخی در این زمینه نیز مشکلات و معضلات فراوانی وجود دارد.

مقصدی که امکانات ندارد

اگر بخواهیم از ظرفیت‌های گردشگری سیستان و بلوچستان بگوییم باید ساعت‌ها و شاید هفته‌ها وقت بگذاریم تا ذره‌ای از شکوه و عظمت این جغرافیای تاریخی را بازگو کنیم زیرا از شمال تا جنوب این استان از مناطق زیبای طبیعی و همچنین اماکن تاریخی که هر کدام به تنهایی سرمایه‌ای گرانبها برای این منطقه و کشور به شمار می‌آید. شهر سوخته، کوه خواجه، قلعه رستم، دهانه غلامان و چندین اثر تاریخی دیگر در شمال استان و همچنین کوه تفتان، روستای زیبای «تمین»، غار «لادیز»، قلعه «سب»، آرامگاه «هفتاد ملا»، رودخانه «سرباز» (زیستگاه گاندو) و سواحل زیبای مکران در جنوب استان نمونه‌ای از این داشته‌ها هستند.

البته همانطور که بیان شد این‌ها تنها ذره‌ای از ظرفیت‌های بی‌ظنیر گردشگری در استان سیستان و بلوچستان است که قطعاً اگر به درستی در خصوص استفاده از آن‌ها برنامه‌ریزی شود هر کدام به تنهایی قابلیت جهانی شدن را هم دارد.

نکته قابل توجه دیگر چهار فصل بودن و تنوع آب و هوایی این استان است به گونه‌ای که اگر در زمستان از شمال به سمت جنوب استان حرکت کنید هر ۴ فصل سال را می‌توانید تجربه کنید و بندر چابهار به عنوان تنها بندر اقیانوسی ایران در زمستان گرم‌ترین بندر کشور و در تابستان خنک‌ترین بندر کشور است. اما متأسفانه با توجه به این همه ظرفیت، سیستان و بلوچستان همچنان جزء محروم‌ترین مناطق کشور است از همین رو مسئولان استان به منظور تقویت و ایجاد زیرساخت‌های لازم گردشگری این استان را به عنوان مقصد گردشگری کشور در سال ۹۶ اعلام کردند.

سازمان میراث فرهنگی سیستان و بلوچستان باید نوآوری داشته باشد

از همین رو استاندار سیستان و بلوچستان چندی پیش در جمع خبرنگاران اظهار داشت: با توجه به اینکه سیستان و بلوچستان در سال ۹۶ به عنوان مقصد گردشگری ایرانیان تعیین شده است ما باید به دنبال تقویت زیرساخت‌ها در استان باشیم.

رشد ۲۹۶ درصدی اعتبارات گردشگری در سیستان و بلوچستان

رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی سیستان و بلوچستان اظهار داشت: بالاترین رشد اعتبارات امسال مربوط به حوزه گردشگری استان با ۲۹۶ درصد رشد نسبت به سال گذشته است.

غلامرضا مالکی افزود: در سال ۹۵ یک هزار و ۵۵۰ میلیارد تومان بودجه به این استان اختصاص یافت که در انتهای سال فقط ۳۶۸ میلیارد تومان یعنی کمتر از ۲۳۶ درصد آن وصول شد.

وی با اشاره به اینکه در ردیف بودجه استانی ۱۵ درصد و در بودجه نفت و گاز ۱۹۷ درصد رشد داشتیم، ادامه داد: قسمت دیگری که به بودجه امسال استان اضافه شده ارتقاء شاخص‌های اقتصادی است که پروژه‌های آن پس از ابلاغ آئین‌نامه مربوطه به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان ارائه می‌شود.

وی گفت: همچنین از منبع ۲۷ صدم درصد مالیات بر ارزش افزوده نیز مبلغ ۵۲ میلیارد و ۳۰۰ میلیون

علی اوسط هاشمی افزود: از همین رو و بر طبق برنامه‌ریزی‌های انجام شده ما به دنبال افزایش رام‌های قطار استان هستیم تا از این راه سفر هموطنان به استان تسهیل شود.

وی با اشاره به برنامه‌ریزی‌ها جهت تقویت فرودگاه‌های استان ادامه داد: خوشبختانه موفق شدیم موافقت ایجاد فرودگاه جدید در بندر چابهار را نیز کسب کنیم.

وی با تأکید بر اینکه توسعه زیرساخت‌ها در کنار دیگر فعالیت‌ها، امری ضروری در راستای جذب گردشگران به استان سیستان و بلوچستان است، خاطر نشان کرد: هنر سازمان میراث فرهنگی در این است که نوآوری داشته باشد و بتواند گردشگران را به استان جذب کند.

خوشبختانه با توجه به این تأکیدات مسئولان عالی استان بودجه‌های خوبی هم به این حوزه اختصاص داده شده که البته در نحوه هزینه‌کرد آن‌ها نکاتی وجود دارد که در ادامه این گزارش به آن اشاره می‌شود.

آداب، رسوم و سنت‌های مردم منطقه از جمله دلایل سفر این گردشگران است.

وی خاطر نشان کرد: ما همواره تلاش کرده ایم تا بهترین شرایط را برای گردشگران خارجی استان فراهم کنیم تا آنها بهترین خاطرات را از سفر به این استان پهنآور و دیدنی با خود به همراه ببرند.

معاون گردشگری سیستان و بلوچستان گفت: گردشگری و گردشگری سیستان و بلوچستان سه رکن اصلی گردشگری در مذهب، تجاری و سلامت سه رکن اصلی گردشگری در استان هستند که افزایش حضور گردشگران خارجی در استان به علت جریان‌سازی ۲ سال گذشته در برپایی نمایشگاه‌های گردشگری در کشورهای عمان، آلمان و روسیه بوده است.

اما نکته حائز اهمیت است که این گزارش قصد پرداختن به آن را دارد این است که افزایش اعتبارات گردشگری استان به چه میزان در وضعیت معیشتی و حتی گردشگری خود مردم استان تاثیر گذاشته است.

قطعا افزایش تعداد گردشگران خارجی نکته مثبتی است اما باید دید که مردم استان به چه میزان این تغییر را در زندگی خود احساس کرده اند زیرا همراه شدن با تعدادی از گردشگران خارجی و ارائه خدمات خاص به آن‌ها تنها بخشی از توسعه بخش گردشگری است و به تنهایی نمی‌توان به آن اتکا کرد.

نکته قابل توجه دیگر اینکه باید بررسی شود که مردم استان به چه میزان از این هزینه‌ها نفع می‌برند و آیا فقط به صرف همراه شدن با تعدادی گردشگر خارجی و افزایش آمار می‌توان گفت حوزه گردشگری رشد داشته است یا نه نیاز به توسعه اصولی و زیرساختی این حوزه است.

البته قطعا ایجاد زیرساخت نیاز به بودجه‌های کلان کلی دارد اما محل بحث ما در این نوشتار آن قسمت از زیرساخت‌های محدود و ابتدایی است که با اندکی توجه و مدیریت صحیح هزینه می‌توان آن را ایجاد کرد.

و نکته آخر به عنوان یکی از اهالی رسانه استان ضعف و عدم همکاری مناسب حوزه روابط عمومی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سیستان و بلوچستان با رسانه‌ها و خصوصا رسانه‌های محلی است که باعث مشکلات فراوانی در زمینه اطلاع‌رسانی شده است این در حالی است که این گلابه‌ها از سوی رسانه‌های استان به این حوزه و حتی خود مدیر کل محترم میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان منتقل شده است که امیدواریم با تدبیر مسئولان ذیربط این مشکل به زودی برطرف شود.

وضعیت مسافرخانه‌ها و هتل‌ها در این منطقه اسف بار است.

همچنین اگر این موضوع را دنبال کنیم قطعا هرچه از شمال استان به سمت جنوب سفر کنیم اوضاع بدتر هم می‌شود و همانطور که همه می‌دانند ایجاد اقامتگاه یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای توسعه گردشگری در هر منطقه‌ای است که استان سیستان و بلوچستان با کمبودهایی در این زمینه روبرو است.

در همین راستا احمد بلیده‌ای یکی از ساکنان بندر چابهار با اشاره به جاذبه‌های خاص این منطقه اظهار داشت: همه چیز در این منطقه برای سفر گردشگران مهیا است به جز جاده‌های دسترسی و محل‌های اقامتی، حتی جاده ترانزیتی چابهار نیز دو طرفه است.

وی افزود: اگر قصد عزیمت به نقاط گردشگری همچون «گلفشان» کنارک و یا سواحل «درک» را داشته باشیم متاسفانه اوضاع جاده‌های دسترسی بسیار نامناسب است و هیچ‌گونه خدماتی نیز در این مسیر وجود ندارد.

وی ادامه داد: نقطه ضعف دیگر این است که با توجه به این که سیستان و بلوچستان جزو پهناورترین استان‌های کشور است اقامتگاه‌ها و استراحت‌گاه‌ها بین راهی در مسیرهای مواصلاتی استان بسیار کم است. این شهروند چابهار ادغام داد: اگر هم در بین راه مکانی برای استراحت باشد وضعیت مناسبی ندارد اما خوشبختانه چون مردم استان مهمان‌نواز هستند مشکلی برای مسافران به وجود نمی‌آید.

اما نکته جالب توجه این است که با توجه به همه این کمبودها باز هم میزان ورود گردشگران به استان سیستان و بلوچستان افزایش داشته است.

ورود ۲۵۰ هزار گردشگر خارجی به سیستان و بلوچستان

معاون گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سیستان و بلوچستان، اظهار داشت: در ۶ ماهه ابتدایی سال جاری بیش از ۲۵۰ هزار گردشگر خارجی به استان سیستان و بلوچستان سفر کرده‌اند.

مجتبی میرحسینی افزود: این گردشگران بیشتر از کشورهای همسایه و برخی از کشورهای اروپایی مانند آلمان، انگلیس، ایتالیا، اتریش، استرالیا، هلند و مجارستان وارد سیستان و بلوچستان شدند.

وی با اشاره به اینکه در سال گذشته نیز حدود ۷۰۰ هزار مسافر خارجی وارد استان شدند، ادامه داد: وجود جاذبه‌های گردشگری تاریخی و طبیعی و همچنین

تومان به استان ابلاغ شده که مربوط به طرح‌های ورزشی در سطح استان سیستان و بلوچستان است.

حالا با توجه به این همه ظرفیت و همینطور توجه مسئولان عالی استان به این حوزه باید عملکرد سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سیستان و بلوچستان در این زمینه نیز بررسی شود، در ابتدا برای بررسی این موضوع به سراغ تعدادی از شهروندان استان رفتیم تا نظر آن‌ها را راجع به این موضوع جویا شویم.

گلابه شهروندان استان سیستان و بلوچستان از نبود زیرساخت‌های مناسب

مرتضی محمدی یکی از شهروندان زاهدانی است که اظهار داشت: من و خانواده ام سال‌ها است که در شهر زاهدان زندگی می‌کنیم ولی متاسفانه هنوز از بسیاری از ظرفیت‌های گردشگری استان بی‌اطلاع هستیم.

وی افزود: خود شهر زاهدان که هیچ‌گونه فضای برای اینکه ما چند ساعتی را با خانواده به منظور گردش به آن جا برویم ندارد از همین رو مجبور هستیم به اطراف شهر مراجعه کنیم.

وی ادامه داد: اما متاسفانه اکثر جاده‌های استان سیستان و بلوچستان دارای مشکلات و خطرات فراوانی است و اکثر آن‌ها یا دوطرفه هستند و یا دارای کیفیت پایینی هستند.

این شهروند زاهدانی خاطر نشان کرد: البته نکته بعدی هم عدم وجود جاده‌های دسترسی مناسب به این مکان‌ها است که واقعا برای ما مشکل ساز شده است.

همچنین غلامرضا درگی یکی از شهروندان منطقه سیستان نیز با ابراز گلابه از نبود زیرساخت‌ها اظهار داشت: ما زمانی که می‌خواهیم به مناطق تاریخی اطراف شهر زابل برویم با مشکلات فراوانی روبه‌رو هستیم.

وی افزود: عدم وجود جاده دسترسی مناسب، عدم وجود تابلوهای راهنما و حتی ساده‌ترین امکانات همچون سرویس بهداشتی و پارکینگ از جمله مشکلات ما است.

وی ادامه داد: سوال من از مسئولان میراث فرهنگی استان این است آیا واقعا نصب یک تابلو و یا یک بنر برای راهنمایی اینقدر کار پیچیده‌ای است که انجام نمی‌شود.

این شهروند سیستانی در ادامه گفت: واقعا اگر چند نفر از شهرهای دیگر کشور به منطقه سیستان سفر کنند باید در کجا از آن‌ها پذیرایی کرد چون

قمش؛ گنجی تاریخی در اعماق زمین

روبارجی

قمش مومنان (چوقابافان) دزفول که پس از احیا در چند روز گذشته رونمایی شد، گنجی تاریخی در اعماق زمین است که می تواند در حوزه گردشگری دزفول بسیار موثر باشد.

وارد محله شهیدانه امام رضا(ع) که می شوی در کنار مسجد یک در چوبی و سنتی خودنمایی می کند که رنگ و بوی تاریخ را به مشام هر رهگذری می رساند. در چوبی را که باز کنی با فضا و پله های متعددی مواجه می شوی که با پیمودن هر پله که رو به پایین است، گویی بیشتر به اعماق تاریخ نزدیک می شوی...

دیوارهای سنگی و آجری و پله های محکم ساخته شده از آجر که قدمتشان به قرن های پیش باز می گردد مصداق جمله دزفول شهر آجر هستند و سقفی که اقتدار و شکوه تمدنی بی نظیر از آن می بارد. ۷۴ پله ورودی قمش که به گویش دزفولی به سربطاق چوقابافان معروف است را که طی کنی به قمش مومنان می رسی، قمش که پس از احیای چندصد متر از آن با نورپردازی های بی نظیرش تو را به پیمودن ادامه مسیر تشویق می کند.

در طول راه بوی آب و آجر که شناسنامه دزفول است آغشته می شود. احیاگران قمش در مسیر آن، کوزه های سفالی و زبراندازهای سنتی و چند مجسمه مرد و زن را جانمایی کرده اند که فضا را بیش از پیش تاریخی کرده است. راه رفتن در مسیر تونلی قمش و مشاهده سقف و دیوارهای آجری وسنگی نشان از تلاشی کم نظیر برای احیای آن و همت والای گذشتگان این دیار برای زندگی دارد.

تاریخچه قمش و سربطاق ها

قمش (قنات) به معنی کاریز و مجرای آب زیرزمینی است که قدمتی چندهزار ساله در دزفول داشته و در گذشته برای استفاده از آب رودخانه حفاری شده اند. در خوزستان به ویژه در شهر دزفول به دلیل وجود آب های سطحی و جاری بودن رودخانه دز، این فناوری بومی سازی و آب رودخانه جایگزین آب های زیرزمینی شد.

در دزفول مردمانش با حفر تونل هایی به نام «قمش» در چند کیلومتر بالاتر از شهر و از کناره رود دز آب را به اندازه معین به سمت شهر هدایت می کردند و پس از مصارف شهری این آب مسیر خود را در خارج از شهر برای سیراب کردن زمین های کشاورزی ادامه می داد. مردم دزفول این راه دسترسی به کانال حفر شده را «سربطاق» می گفتند.

این قنات ها از منحصر به فردترین شبکه زیر زمینی آب در جهان محسوب شده که بخش عمده ای از آب مورد نیاز بخش کشاورزی، آب آشامیدنی و مصرف روزانه مردم دزفول را تامین کرده و در هشت سال جنگ نیز به عنوان پناهگاه و امدادسانی به مصدومان مورد استفاده قرار می گرفت.

MEHR NEWSAGENCY

احیای قمش با همت و تلاش شخصی

در همین راستا احیاگر و متولی این قمش اظهار می کند: در دهه ۸۰ بود که مرتب از اطرافیان می شنیدم که در محل کنونی یک قمش وجود داشته تا اینکه در سال ۸۹ از زیرزمین مسجد امام رضا (ع) که در آن زمان مسجد چوقابافان نام داشته، ورود کردم و پس از مقداری خاکبرداری به پله ها رسیدم.

سعید قلیان با اشاره به اشتیاق و انگیزه فراوانش برای احیای این قمش در آن زمان می افزاید: در ابتدا کار آسان به نظر می رسید اما زمانیکه وارد کار شدم با حجم عظیمی از خاک و نیاز به عملیات های بزرگ خاکبرداری مواجه شدم به گونه ای که در آن زمان وقتی به اداره میراث فرهنگی مراجعه کرده و خبر از وجود این قمش دادم اجازه خاکبرداری به من داده نشد.

وی ادامه می دهد: سالها گذشت تا اینکه در اردیبهشت ۹۴ که شهرداری قصد فاضلاب بندی در محله را داشت. در زمان اجرای این طرح هنگامی که جوی درآوردند تا لوله کشی کنند علاوه بر بنده، احمدی نیا مسئول فنی پروژه نیز مشتاق شد بداند این آب به کجا می رود. من یقین داشتم این آب به قمش می رود؛ بنابراین از پدرم آدرس دقیق قرارگیری قمش را دریافت کردم.

متولی قمش مومنان و سربطاق چوقابافان در ادامه می گوید: در ابتدا علاوه بر مهندس احمدی با پنج تا ۶ نیرو که هم محلی هایم بودند با تلاش و هزینه شخصی به صورت کاملاً رایگان حفاری را شروع کردیم و پیگیری های لازم را به عمل آوردیم، از همان ابتدا به پله های ورودی یعنی سربطاق چوقابافان رسیدیم هر چند حدود هفت پله اولی کاملاً تخریب شده بودند.

۱۴۰ هزار ساعت تلاش شبانه روزی

قلیان با اشاره به اینکه رفته رفته تعداد نیروها افزایش یافت و از کارگران نیز با هزینه شخصی استفاده کردیم، بیان می کند: از زمان آغاز حفاری یعنی اردیبهشت سال ۹۴ تا ۲۳ شهریور سال جاری که طی مراسمی از قمش رونمایی کردیم ۱۴۰ هزار ساعت کار و تلاش شبانه روزی صورت گرفته است. در این مدت یک هزار و ۶۰۰ مترمکعب خاکبرداری به صورت دستی انجام شده که ۴۸۰ مترمکعب با نوار نقاله، ۳۰۰ متر به وسیله بالابر و ۶۷۰ متر نیز به وسیله تسمه نقاله انجام شده است.

در واقع قمش در اصطلاح قدیم به تونل های آبرسان زیرزمینی گفته می شد که آب رودخانه دز را به تمام نقاط شهر می رساند و قدمت آنها به زمان عیلامیان باستان می رسد.

«سربطاق» نیز مجرای به شکل سرداب بود که به صورت مستقیم و با شیب ۴۵ درجه تا محل جریان آب به وسیله پلکانی که گاه دارای ۱۰۰ پله بود پیش می رفت. به علت گرمای طاقت فرسای تابستان، قمش و سربطاق ها نقش بسیار مهمی در ادامه زندگی و حیات شهر دزفول ایفا کرده اند.

در گذشته تعداد ۱۴ سربطاق در دزفول وجود داشته که به دلیل توسعه شبکه آبرسانی شهر از دهه ۴۰ شمسی به بعد کم کم کار کرد خود را از دست داده و متروکه و بعضی حتی تبدیل به مسیر فاضلاب شدند.

آثار آن ها در دهه ۵۰ و حتی تا اوایل دهه ۶۰ نیز موجود بود که به دلیل نشست زمین و خطرات احتمالی آن و اغلب با آوارهای ساختمان ها که غالباً در اثر موشک باران شهر در زمان جنگ تحمیلی تخریب می شدند پر شدند و دهانه آن ها بسته شد.

معرفی قمش مومنان (چوقابافان)

قمش مومنان دزفول در گذشته آب مورد نیاز یک هزار و ۲۰۰ هکتار از زمین های کشاورزی این منطقه را تامین می کرده است. وجه تسمیه این قمش به نام متولی وقت مسجد، صادق قلی چوقابافان است. این مسجد در زمان جنگ تحمیلی مورد اصابت موشک قرار می گیرد و عده زیادی به شهادت می رسند که در عملیات خاکبرداری و خارج کردن شهدا از زیر آوار خاک ها به درون این قمش ریخته می شود و بدین ترتیب قمش مومنان پس از آن واقعه برای سالها زیر خاک پنهان می شود. اکنون با گذشت سالها این گنجینه آجری با همت فردی به نام سعید قلیان که از اهالی محله شهیدانه امام رضا (ع) است از زیر آوارها رونمایی و احیا شده و اکنون به یکی از مکان های جذاب و گردشگری دزفول تبدیل شده است.

ورودی این قمش مومنان یعنی سربه طاق چوقابافان در خیابان طالقانی، پشت بقعه سید محمود و در جنب مسجد و شهیدانه امام رضا(ع) دزفول واقع شده که طی روزهای گذشته با استقبال بی نظیری از سوی علاقمندان مواجه شده است.

رفته است و هدف ما پیشروی تا پایان مسیری است که همانند گذشته به انتهای رودخانه دز برسد بنابراین حجم گسترده کار نشان دهنده لزوم جذب اعتبار زیاد و تجهیزات بیشتر است و مسئولان و دستگاه های اجرایی باید از اینجای مسیر ما را همراهی کنند.

لزوم ثبت ملی قمش چوقابافان

با توجه به پیشینه تاریخی و ظرفیت های ویژه ای که این قمش دارد لازم است هر چه زودتر پیشنهاد ثبت ملی این اثر ارزشمند که پروسه زمانبر و اقدام خارق العاده ای در راستای احیای آن صورت گرفته به سازمان میراث فرهنگی کشور ارائه شود ضمن اینکه رئیس میراث فرهنگی دزفول نیز طی روزهای گذشته در مصاحبه ای عنوان کرده که این موضوع در دستور کار قرار دارد.

از سویی موقعیت قرارگیری این قمش که در زیر زمین است آن را به یک اثر تاریخی و گردشگری ویژه ای می تواند تبدیل کند که از طریق آن بتوان درآمدزایی زیادی برای بخش گردشگری دزفول کرد و درآمد اقتصادی حاصل از گردشگری این قمش حتی می تواند برای تداوم احیای همین مکان هزینه شود.

متأسفانه عدم حمایت دستگاه های متولی در روند احیای این پروژه بسیار مشهود است چرا که شاید اگر این حمایت ها وجود داشت اکنون حجم و مساحت بیشتری از این گنج آجری احیا می شد اما اکنون لازم است مدیران شهرستان آستین همت را بالا بزنند و در راستای شکوفایی حوزه میراث تاریخی دزفول در جهت تداوم احیای مابقی این قمش و احیای سایر قمش های تاریخی دزفول همکاری کنند.

با حضور در این قمش می توان به عمق و سختی کار صورت گرفته برای احیای آن پی برد که بدیهی است این حرکت ارزشمند به همت متولی قمش که از اهالی همان محل است با انگیزه بالا و تلاشی ستودنی و البته با هزینه شخصی و با کمک تعدادی از مردم شهر انجام گرفته است؛ بنابراین در ادامه این راه مشارکت دوستداران میراث فرهنگی دزفول و نیز مساعدت و همراهی ویژه مسئولان شهری دزفول و به ویژه میراث فرهنگی خوزستان را می طلبد چرا که با توجه به خاص بودن سرپطاق ها و قمش به عنوان یک جاذبه گردشگری در استان خوزستان احیای آن ها می تواند گام موثری در توسعه صنعت گردشگری خوزستان و حفظ فرهنگ و هویت تاریخی باشد که بیانگر قرن ها تجربه ایرانیان برای سازگاری با طبیعت در این منطقه است.

انتقاد از عدم همراهی دستگاه های اجرایی

قلیان یادآور می شود: این پروژه با کمترین امکانات و بدون کمک ارگان های دولتی با وسایلی همچون فرغون، بیل، کلنگ و بالابر از عمق ۴۸ متری زمین انجام شده است.

قلیان با انتقاد از عدم حمایت مالی ارگان های دولتی برای این گنج ارزشمند تاریخی که نشان دهنده هویت و تمدن ارزشمند دزفول است، می گوید: انتظار داشتیم در این پروژه بزرگ ارگان های دولتی به این میراث کهن و گرانبها که پیشینه شهر و کشور ما است توجه کنند که متأسفانه طی خاکبرداری هیچگونه کمکی انجام نشد که در نهایت با پیگیری های بنده و آقای احمدی نیا به صورت شخصی این پروژه بزرگ پیش رفت و در تمام این ایام مسئولان صرفاً برای بررسی و یا بازدید به همراه مهمانان داخلی و خارجی در محل قمش حضور می یافتند.

وی در ادامه با بیان اینکه قدمت آجرکاری های قمش ۴۰۰ سال تخمین زده شده، می گوید: اما قدمت واقعی تمام قمش تاکنون مشخص نشده و در حال بررسی است چرا که پیش بینی می شود قدمت آن بسیار بیشتر از چهار قرن باشد.

قلیان با بیان اینکه طول قمش مومنان تارودخانه دز هشت هزار و یکصد متر است، می گوید: تا کنون فقط ۳۰۰ متر از این میزان خاکبرداری شده و جلو

قلیان می افزاید: مازاد برداری خاک، مسدود کردن و انحراف فاضلاب خانگی، تهویه، مرمت و آجرکاری که عمدتاً از آجرهای همین قمش بودند، روشنایی، نورپردازی و زیباسازی که شامل نصب تندیس و جای گذاری کوزه و مجسمه و اشیای سنتی بود از جمله مراحل انجام شده در این دوسال بوده است. در این مدت در کنار تمام تجهیزات و هزینه ها و تلاش های شخصی، شهرداری منطقه دو نیز در برخی امورات جزئی با ما همکاری کرد.

احیاگر و متولی این قمش بابیان اینکه تاکنون موفق شده ایم این پروژه بزرگ را پس از سرپطاق چوقابافان و عاملی به سرپطاق آقامیر برساییم، می افزاید: در عملیات خاکبرداری این قمش با مشکلات زیادی همچون چاه های فاضلاب روبرو شدیم که با همدلی دوستان و پشتیبان تیم اجرایی با سختی های فراوان از آنان گذشتیم.

وی هدف اصلی از احیای این قمش و تحمل سختی ها و مشقت های فراوان کار را زنده نگه داشتن پیشینه اجداد و نیاکان و احیای هویت و تمدن تاریخی دزفول و جلوگیری از فراموش شدن گذشته تاریخی این شهر بر می شمرد و می گوید: با توجه به وجود آثار و بناهای ارزشمند فرهنگی و تاریخی متعدد در دزفول این شهرستان خود به تنهایی یک موزه گرانبها محسوب می شود که همه ما در معرفی و احیای آن سهم داریم.

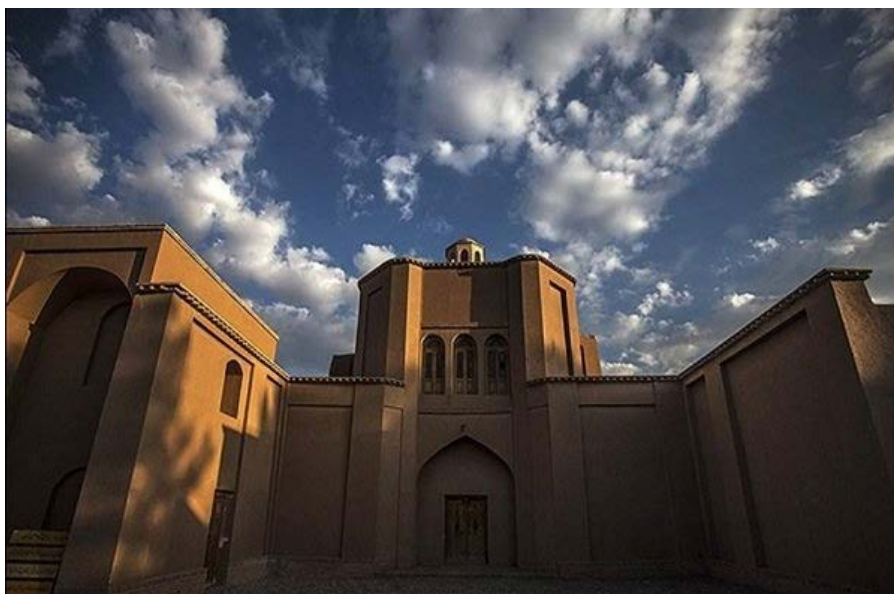
MEHR NEWSAGENCY

NEWSAGENCY

مرمت بزرگترین خانه خشتی جهان / خانه «حاج آقا علی» رونق می گیرد

بزرگ و انبار بزرگ وظیفه تامین نیازهای این مجموعه را بر عهده داشته است. چهار حیاط، راهروهای سرپوشیده و روباز و سه هشتی نیز ارتباطات مختلفی را در این خانه را تأمین می کرده است.

در ساخت خانه یاد شده اصول و شیوه‌های معماری ایرانی به کار گرفته شده است. در هماهنگی با اقلیم منطقه و با وجود گرمای نسبتاً زیاد، خشکی هوا، بادهای متغییر و وجود شن‌های روان بنا حالتی درونگرا داشته و با دیوار چینه‌ای نسبتاً بلندی محصور شده است. دروازه‌های رفیع و با عظمت ورودی این خانه با شکوه است و داخل خانه از قسمت‌های مختلفی شکل گرفته است.

وسیعترین فضای سرپوشیده خانه تالار حوضخانه نام دارد سقف آن در ارتفاع طبقه دوم با گنبدی عظیم پوشانده شده و در مرکز آن کلاه فرنگی قرار گرفته است که نور فضای حوضخانه را تأمین می کند.

در وسط حوضخانه حوض مستطیل شکلی قرار دارد که در گذشته با حوض‌های حیاط‌های جانبی در ارتباط بوده است و آب آن از طریق قنات تأمین می شده است حوضخانه در دو طبقه ساخته شده که در طبقه بالای آن تعدادی اتاق و دو تالار در ضلع شمالی و جنوبی قرار گرفته است.

نمای داخلی حوضخانه با اندود گچ و گچبری‌های برجسته با طرح‌های اسلیمی تزیین شده است. تالار شاه نشین یا بهاره در مرکز ضلع جنوبی ایوانی نسبتاً رفیع قرار دارد که در طرفین آن با حفظ تقارن دو راهرو دسترسی ایجاد شده است.

در این بخش ایوان به ارتفاع دو طبقه بالا کشیده شده است و دسترسی به طبقه فوقانی از طریق راه پله انتهایی دو راهرو می باشد.

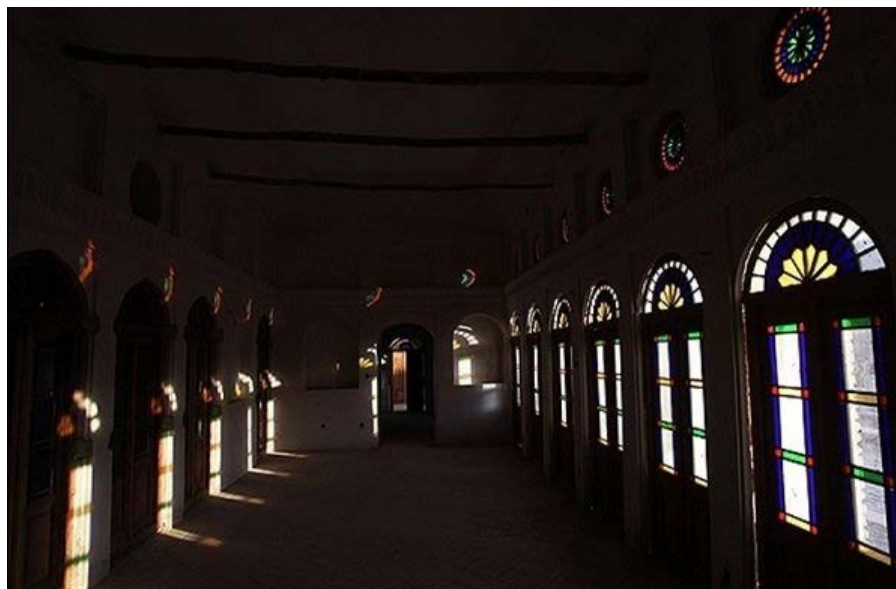
چون ارسی‌ها در اندرونی معمولا محل پذیرایی از مهمانهای خودی و وابستگان بوده در زیباسازی آن نهایت دقت به عمل آمده است که در ضلع شرقی و غربی آن بخاری‌های گچبری شده ساخته فضای داخل را بسیار زیبا و دلنشین نموده است.

تالارهای پاییزی و زمستانی در اضلاع غربی و شمالی بنا قرار گرفته اند و نسبت به تالار شاه نشین و حوضخانه کمی ساده تر اجرا شده اند.

شود حاصل تلاش‌های این فرد می باشد. خانه حاج آقا علی واقع در رفسنجان نیز بزرگترین بنای خشتی سقف‌دار جهان است. این خانه که پس از وقف اموال حاج آقا علی به خانه وقفی شهرت یافته بود به زودی به عنوان یکی از بزرگترین بناهای تاریخی کرمان کار خود را آغاز خواهد کرد. این بنا در سال ۱۱۳۶ هجری شمسی بنا شده و دارای ۱۲ هزار مترمربع مساحت و هفت هزار زیربنا است.

نمای بزرگترین خانه تاریخی کشور

مجموعه که تمام ارکان معماری عصر قاجار را در خود جای داده است در شش کیلومتری رفسنجان واقع شده و در ساخت آن قرینه‌سازی و حفظ تقارن از اصولی بوده که مدنظر معمار ساختمان قرار گرفته است. خانه دارای ۸۶ اتاق (هفت دری، پنج‌دری، سه‌دری و پستو) بوده که در ۴ بخش اصلی ساختمان حوضخانه، شاه‌نشین، پاییزی و زمستانی احداث شده اند. بنا به اطلاعات میراث فرهنگی کرمان؛ یک آشپزخانه

بزرگترین خانه خشت و گلی مسقف جهان در نزدیکی شهر رفسنجان یکی از شاخص‌ترین بناهای در حال تخریب کرمان بود که پس از مرمت کامل به زودی بازگشایی می شود.

اسما محمودی

خانه حاج آقا علی در رفسنجان یکی از آثار تاریخی منحصر به فرد ایران زمین است که به عنوان بزرگترین خانه خشتی جهان شهرت یافته است. این اثر هر چند ثبت ملی شده اما به نظر می رسد با توجه به سرمایه گذاری هنگفتی که در زمینه بازسازی و مرمت آن طی دو سال گذشته انجام شده است به زودی عنوان کاندید هفتمین اثر ثبت جهانی استان کرمان خواهد شد.

خانه توسط فردی به نام حاج آقا علی زعیم الله بیش از یک قرن پیش در مسیر کاروان‌هایی که از هند شرقی به سمت خلیج فارس حرکت می کردند ساخته شده و پس از گذشت سال‌ها و پس از مرمت حالا در آستانه بازگشایی قرار گرفته است.

حاج آقا علی زعیم الله نیز که یکی از تجار بزرگ کشور بود در آن زمان ده‌ها کاروانسرا و محل استراحت برای کاروان‌هایش ساخت و از آن جمله، خانه‌ای بزرگ را در نزدیکی رفسنجان بنا کرد و هدفش نیز پذیرایی از تاجران برجسته از کشورهای مختلف از جمله هند، عرب و چین و مغرب زمین بود و حالا این خانه به عنوان بزرگترین خانه خشتی جهان لقب گرفته است.

زعیم الله هر چند یکی از ثروتمندترین افراد زمان خود بود اما در روزهای پایان عمر به دلیل عدم واگذاری صحیح املاکش خود به فردی عادی تبدیل شد اما آثار به جای مانده و زیر ساخت‌هایی که وی در مناطق مختلف استان احداث کرده هنوز هم به نام خود او شناخته می شود.

در شهر کرمان و شهرهای اطراف دهها کاروانسرا، آب انبار، قنات و بناهای مختلف تاریخی به نام وی ساخته شده است و بسیاری از زیر بناهای فرهنگی و اجتماعی کرمان و منابع آبی که هنوز هم از آنها استفاده می

اکنون به عنوان یکی از زیباترین باغهای تاریخی جهان مرمت شد و درب هایش به روی گردشگران باز شده است.

رزم حسینی گفت: در استان کرمان مهمترین هدف افزایش جذب گردشگر و توسعه صنعت توریسم است و در این راستا نیاز به فکر، خلاقیت و استفاده از داشته هایمان که بسیار از برخی از استانهای دیگر بیشتر است داریم.

وی گفت: مرمت باغ بیرم آباد که قدیمی ترین باغ استان کرمان است نیز در حاشیه شهر کرمان در حال انجام است و یک بسته گردشگری ویژه با افتتاح باغ حاج آقا علی در اختیار گردشگران قرار می گیرد.

وی توسعه پایدار در کرمان را منوط به توجه به داشته های تاریخی و گردشگری استان دانست و بیان کرد: دو هزار نفر در مرمت این بنا همکاری مستقیم داشتند و تمامی مصالح نیز از روستای قاسم آباد که نزدیک این خانه تاریخی است تامین شد.

وی افزود: ما در انتظار گردش مالی و رونق اقتصادی در کرمان هستیم و در این راستا همچنان روی پتانسیلها و داشته های گردشگری استان کار می کنیم. استان کرمان طبق آخرین آمار موجود بیشترین تعداد آثار ثبت جهانی کشور را در خود جای داده است و حضور گردشگران در این استان نسبت به ابتدای فعالیت دولت یازدهم ۸۰ درصد رشد داشته است. نکته قابل توجه اینکه بیشترین اقبال برای حضور در کرمان از سوی مردم کشورهای اروپایی و آمریکایی انجام می شود و طی سال های اخیر قطار گردشگری اروپا چندین مرتبه به استان کرمان سفر کرده است و شاهد رونق چشمگیر در حوزه توسعه توریسم در استان کرمان هستیم.

افزایش تعداد واحدهای بومگردی در روستاها و معرفی فرهنگ غنی و بومی و محلی کرمان و احیاء صنایع دستی استان یکی از اقدامات اساسی در راستای خلق ثروت بوده است که در همان راستا نیز گلیم شریکی پیچ به عنوان آخرین پرونده ثبت جهانی استان کرمان طی چند روز گذشته در یونسکو مطرح و ثبت جهانی شده است.

حالا مردم جهان که رفسنجان را با برنند پسته و طلای سبزش می شناختند به زودی شاهد باز شدن دربهای یکی از بزرگترین خانه های جهان خواهند بود.

کویری کرمان دارد. علیرضا رزم حسینی بیان کرد: این خانه و معماری منحصر به فرد آن می تواند در کنار پسته و کشاورزی اقتصاد منطقه دشت رفسنجان را متحول کند. وی گفت: انتظار داریم حجت الاسلام روحانی در آذرماه و یا دی ماه این مجموعه را افتتاح کند و یکی از بزرگترین هتل های سنتی چهار ستاره در کشور راه اندازی شود.

رزم حسینی ادامه داد: این بنا که در آستانه ویرانی قرار داشت نمادی از توان بالای کارشناسان و معماران کرمانی است که نشان دادند که در صورت برنامه ریزی دقیق در بحث اقتصاد مقاومتی می توان در زمینه خلق ثروت گامهای موثر برداشت.

وی با اشاره به اینکه عملیات مرمت بنا دقیقا مطابق با معیارها و کارشناسان میراث فرهنگی انجام شده است گفت: استفاده از مصالح بومی و خشت و گلی مطابق با نقشه اصیل مهمترین رویکرد در این پروژه

تالار شاه نشین یا بهاره نیز چشم هر بیننده ای را خیره می کند، در مرکز ضلع جنوبی ایوانی نسبتا رفیع قرار دارد که در طرفین آن با حفظ تقارن دو راهرو دسترسی ایجاد شده است. تالارهای پاییزی و زمستانی در اضلاع غربی و شمالی بنا قرار گرفته اند و نسبت به تالار شاه نشین و حوضخانه کمی ساده تر اجرا شده اند.

این خانه هنوز هم مانند گذشته شکوه خود را حفظ کرده است و جزو یکی از هویت های اصلی استان کرمان محسوب می شود.

بناهای تاریخی کرمان در حال احیا شدن هستند

در این زمینه با محمد علی گلابزاده، رئیس مرکز کرمانشناسی به گفتگو نشستیم وی خانه حاج آقا علی را جزو یکی از نمادهای فرهنگی استان کرمان دانست که حفظ و نگهداری از این بنا سال ها مغفول مانده بود و به همین دلیل دچار آسیب های فراوانی شده بود.

وی بیان کرد: حاج آقا علی یک نخبه اقتصادی در کشور در عصر خودش بوده است که کارش تجارت کالاهای مختلف به خصوص ادویه از هند به کشورهای غربی بوده و با تکیه بر استعداد و توان شخصی توانسته بود در آن زمان یک سیستم بزرگ اقتصادی را پایه گذاری کند که هنوز هم آثار زیادی از آن در استان کرمان و حتی استانهای مجاور پا برجاست مانده است.

وی گفت: کاروانسرای حاج آقا علی، حجره ها و سرا های مختلف به نام وی در بازار وجود دارد که برخی بازسازی شده و برخی نیز هنوز نیاز به توجه دارد اما آنچه که مشخص است این فرد بیش از یک قرن پیش توانسته بود زیرساختی را در کرمان ایجاد کند که هنوز هم در قرن حاضر توسط مردم کرمان مورد استفاده قرار می گیرد.

گلابزاده افزود: کاروانهای وی آنقدر غنی بوده اند که گفته می شود در زمان حرکت کاروان برای رسیدن یک سوار از جلو به انتهی کاروان سوار باید مدت زیادی را تاخت می رفته است.

وی بیان کرد: هنوز هم مهر وی بر بسیاری از آثار تاریخی و مسی در کرمان وجود دارد زیرا وی در آخرین سالهای عمرش همه اموال خود را بعد از تقسیم سهم فرزندانش وقف می کند و به همین دلیل مهر به شکل وقفنامه حاج آقا علی در آمد.

این پژوهشگر افزود: نکته عجیب این بود که حاج آقا علی به دلیل بخشش و وقف اموالش در آخرین روزهای عمر در فقر و نداری بوده است.

حالا پس از گذشت سالها استاندار کرمان که در روزهای اول حضورش در کرمان بازسازی بازار بزرگ کرمان و باغ فتح آباد به عنوان الگوی ساخت باغ شاهزاده ماهان را در دستور کار قرار داده بود یک بار دیگر به خانه حاج آقا علی به عنوان یکی از پتانسیلهای گردشگری کرمان توجه ویژه نشان داد و با همکاری اوقاف و بخش خصوصی مرمت این بنا را آغاز کرد.

روحانی خانه تاریخی را بازگشایی می کند

حالا به نظر می رسد پروژه مرمت بنا در روزهای پایانی قرار دارد و قرار است رئیس جمهور طی دو ماه آینده در کرمان حضور یابد و این خانه را بازگشایی کند.

استاندار کرمان گفت: کار مرمت و احیای این بنا نشان از توجه به پتانسیلهای اقتصاد مقاومتی در استان

بوده است.

استاندار کرمان بیان کرد: مرمت خانه حاج آقا علی در واقع یکی از زنجیره های اقتصاد مقاومتی را در کرمان محکم کرد و نشان داد بنا به پتانسیل های هر استان میتوان کارهای قابل توجهی انجام داد.

وی با اشاره به ثبت جهانی شش اثر در کرمان گفت: ارگ بم، روستای صخره ای میمند، کویر لوت، روستای دارستان و گلیم شریکی پیچ، باغ شاهزاده ماهان و قناتهای بم از جمله آثار ثبت جهانی کرمان هستند که موجب رونق گردشگری در استان شده اند و هر سال هزاران گردشگر خارجی را به کرمان جذب می کند.

نقش کرمان در نقشه گردشگری کشور پر رنگ می شود

وی تاکید کرد که نقش کرمان در محور گردشگری کشور باید احیاء شود و فرهنگ گردشگری و خلق ثروت از این مسیر با همکاری و همراهی مردم باید شکل گیرد و در نهایت به رونق اقتصادی تبدیل شود. وی به مرمت بازار بزرگ کرمان و باغ فتح آباد اشاره کرد و بیان کرد: باغ فتح آباد که الگوی ساخت باغ شاهزاده بود در حال تخریب قرار داشت و چیزی از آن باقی نمانده بود اما این باغ هم

یک قدم تا پایان تنها تکیه مینیا توری جهان / «برند کرمانشاه» خیس خورد

تکیه معاون الملک، ارزشمندترین تکیه مذهبی کشور و برند فرهنگی کرمانشاه است که از مدتی پیش در اثر نفوذ آب در معرض تخریب قرار گرفته و بسیاری از کاشی‌های آن فروریخته‌اند.

صیانت از میراث تاریخی به مثابه سند هویت تمدن بشری مقوله‌ای است که تمامی حامیان میراث فرهنگی در دنیا بر آن تأکید دارند، ولی در کشور ما میراث تاریخی را تنها برای کسب درآمد از محل گردشگری آن اماکن در ظاهر هم که شده به زور سرپا نگه می‌دارند.

تکیه قجری معاون الملک کرمانشاه که یکی از نوادر آثار تاریخی و معماری ایران است نیز از این قاعده بی‌مهری مستثنی نمانده و این برند فرهنگی کرمانشاه هم دامنگیر این قصه پرغصه شده است.

تکیه معاون الملک شناسنامه فرهنگی کرمانشاه است

حدود نیم قرن است که در سیاهه آثار ملی ایران به ثبت رسیده است، معماری بی‌نظیر و کاشی‌کاری و نگارگری‌های زیبا و منحصر به فردشان را به یک موزه کاشی‌کاری دیدنی بدل و شهره خاص و عام کرده است تا آنجا که به جرعت می‌توان از آن به عنوان شناسنامه فرهنگی کرمانشاه یاد کرد.

تکیه معاون الملک با قدمت صدساله‌اش که توسط حسن خان معینی (معاون الرعايا) در محله قدیمی آبشوران بنا شده یکی از زیباترین و استثنایترین تکیه‌های ایران محسوب می‌شود.

در واقع این تکیه دایره‌المعارفی تصویری از حماسه‌های خلق شده در کربلا تا قصص قرآنی و داستان‌های شاهنامه و جلوه‌ای از هنر ایرانی اسلامی است که به عنوان یک میراث معنوی ارزشمند برای مردم این دیار به یادگار مانده است. یادگاری که در پس بی‌توجهی‌ها امروز وضعیتی نگران کننده دارد. بستر بی ثبات رودخانه آبشوران که تکیه معاون در کنار آن بنا شده و هر لحظه بیم فروریختن می‌رود بزرگترین تهدید این بنای بی‌نظیر است و از طرفی دیگر نفوذ آب از املاک تخریب شده و مسلط مجاور این تکیه است که نم کشیدن دیوارها، کاشی‌های زیبای آن را با خطر فروریختن روبرو کرده است.

کاشی‌های تکیه در حال جدا شدن و فروریختن است

عضو هیئت مدیره نظام مهندسی ساختمان استان کرمانشاه در مورد وضعیت تکیه معاون الملک گفت: در حال حاضر بیشترین تأکیدی که وجود دارد در مورد مسلط شدن محیط اطراف به تکیه است و همجواری‌های آن آسیب رسان است به ویژه اینکه باعث شده از لحاظ فنی امکان رسیدگی کامل به تکیه وجود نداشته باشد.

بیرژن کلهرنیا افزود: اما خطری که بیشتر تکیه را تهدید می‌کند نفوذ آب است که از چند جهت صورت می‌گیرد، یکی از طرف آبشوران که زیر دیواره‌هایش شسته شده و آب این رودخانه در حال نفوذ به تکیه است که با توجه به ترافیک بالا و تردد خودروهای سنگین بر روی این رودخانه سرپوشیده احتمال ریزش آن نیز زیاد است و اگر فروریزد فاجعه به بار خواهد آمد.

وی نفوذ آب از سوی بافت‌های سمت غرب که از لحاظ

ارتفاع بر تکیه مسلط است را دیگر تهدید این بنا عنوان کرد و گفت: این آب‌ها در زمین نفوذ کرده و از دیوارها و پشت کاشی‌ها بیرون می‌زند که با خیس شدن دیوار و نم کشیدن آن، کاشی‌ها نیز در حال جدا شدن هستند.

بیشترین خطر تکیه، نم کشیدن دیوارهاست

این کارشناس معماری و شهرسازی بیشترین خطر تکیه را نم و رطوبت دانست و تصریح کرد: با هیچ ترتیب فنی نمی‌توان آب را از بین برد مگر اینکه ساختمان‌های اطراف تکیه تملک شود و با حفر کانال‌های عمیق آب را از آن دور کرد.

کلهرنیا ادامه داد: تکیه با بافت اطراف آن معنی دارد و باید با اضافه شدن بافت پیرامونی تکیه معاون الملک تا میدان وزیری و یکپارچه باشد و شاید با ایجاد یک پارک و فضای شهری در این محل هم بتوان از لحاظ فنی از تکیه مراقبت کرد و هم از تکیه استفاده مطلوب‌تری صورت بگیرد.

وی در مورد مرمت‌های مورد نیاز داخل تکیه نیز بیان داشت: اصل هویت تکیه به کاشی‌ها و داستان‌های روایت شده در این تصاویر است، اما مشکل اساسی این است که بسیاری از این کاشی‌ها آسیب دیده‌اند و یا خیلی از آنها از تکیه بیرون برده شدن و در سال‌های قبل برخی افراد آنها را کنده و در بازار فروخته و یا در سر درها نصب کرده‌اند که حتی جاهای آن هم مشخص است.

عضو هیئت مدیره نظام مهندسی ساختمان استان کرمانشاه افزود: در حال حاضر نیز باید آن کاشی‌ها برگردانده شوند و یا باید کاشی‌ها تولید شوند و مرمت بیشتر به تکمیل کاشی‌های تخریب و گم شده برمی‌گردد. که با تکنیک‌های امروز کاملاً امکان پذیر است.

تکیه نیاز به اصلاح کاربری دارد

کلهرنیا با تأکید بر لزوم اصلاح کاربری تکیه معاون الملک گفت: تکیه باید نقش اصلی خود را پیدا کند، چون در حال حاضر استفاده چندانی از آن نمی‌شود و در حال حاضر یک موزه مردم‌شناسی ضعیف است، اما می‌تواند چندین موزه باشد.

این کارشناس معماری و شهرسازی خاطر نشان کرد: خود تکیه یک موزه است، موزه‌ای از داستان‌های فرهنگ سنتی دو قرن اخیر که به تنهایی ارزش یک موزه را دارد و باید کاربری‌اش نیز اصلاح شود.

مشکلات خارج از عرصه تکیه به میراث فرهنگی مربوط نیست

معاون میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمانشاه نیز اظهار داشت: خطری تکیه را تهدید نمی‌کند، اقدامات پیشگیرانه را انجام داده‌ایم و خبرهایی هم که در مورد تخریب تکیه مطرح می‌شود یک دروغ بزرگ است که می‌تواند پیگیری شود.

اکبر رضایی با بیان اینکه آنچه که عرصه تکیه است به ما مربوط است و خارج از آن به ما مربوط نیست، گفت: عوارضی نظیر ورود آب‌های جانبی به داخل حمام‌های موجود در تکیه توسط پمپ‌های قرار داده شده در این مکان تخلیه می‌شود.

وی تصریح کرد: مطالعات آب رودخانه آبشوران در حیطه امور آب شهری است و باید با انجام مطالعات آب‌های سرگردان را از تکیه دور کند.

این مقام مسئول افزود: تعدادی آب سرگردان در اطراف آبشوران است که به داخل زیرزمین حمام‌های تکیه نم پس می‌دهد که امسال اعتبار ۷۵۰ میلیون تومانی برای آن در نظر گرفته شده است.

املاک مجاور تکیه خریداری و آزادسازی می‌شود

معاون میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمانشاه در مورد مسئله املاک مجاور این تکیه نیز گفت: چند ملک مجاور خریداری شده و این موضوع امسال نیز در اولویت تملک‌های ما هست.

رضایی بیان داشت: به فکر این هستیم که اطراف تکیه را آزاد کنیم که البته برای این کار به کمک سایر ادارات و مدیریت شهری نیاز داریم تا بتوانیم این مجموعه را خریداری و آزادسازی کنیم.

وی در پایان اظهار داشت: تکیه و تزئیناتش پایدار است و هیچ چیزی تکیه را تهدید نمی‌کند مگر مطالعات آب که باید ادارات دیگر آنرا انجام دهند.

به گزارش مهر، با توجه به نظر کارشناسان امر مبنی بر تهدید بزرگترین موزه کاشی‌کاری ایران به خاطر ورود آب‌های جانبی به داخل تکیه و احتمال فروریختن کاشی‌هایی که تمام شهرت تکیه بر آن نگاره‌ها بنا شده، بهتر است متولیان امر به جای انداختن توپ به زمین سایر ادارات و با قبول نظرات کارشناسانه به فکر راه چاره‌های باشند تا قبل از آنکه کار از کار بگذرد.

■ رایزنی‌های متعددی از سوی مسئولان و رسانه‌های استان برای رساندن صدای مردم به متولیان امر در وزارت نیرو صورت گرفته و این در حالی است که هنوز گوش شنوایی برای شنیدن این مطالبه مردم لرستان وجود ندارد.

■ انار یا همان صد دانه یا قوت ما ایرانی‌ها، این روزها تالکو سرخی آن در دستان باغداران منطقه اورامانات از توابع استان کردستان چشم هر رهگذری را به سوی خود خیره می‌کند.

■ در روزهای اخیر از جاده‌های شهرهای آذربایجان غربی که گذر کنیم شاهد اتلاف هزاران تن سیب و میوه تولیدی استان هستیم که به صورت تلی انباشده در انتظار خرید به قیمت ناچیز هستند

■ آن روزها رزمندگان و رفقای همراهِ این جانباز بودند و امروز همسر فداکارش، دوشادوش وی به همه زوج‌های ایرانی درس عشق و وفاداری و انسانیت داده و با کمک و یاری «عمو حسن» خیریه‌ای تاسیس و چند سالی برای تعداد زیادی از خانم‌های خانه‌دار اشتغال زایی کرده است.

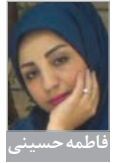
اقتصاد ایران

«اما و اگرهای» وزارت نیرو برای «معشوره» / سد مصوبه تخصیص آب ندارد

معشوره پشت سد «اما و اگرهای» وزارت نیرو متوقف شده است تا این بار مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای لرستان بگوید: سد مصوبه تخصیص آب ندارد.

فاطمه حسینی

سد معشوره استان لرستان مصوب سفر نخست هیئت دولت یعنی ۱۱ سال پیش است و قبل از آن نیز بارها در دولت‌های مختلف به‌عنوان یکی از مطالبات جدی مردم مطرح و وعده اجرا گرفته است، وعده‌هایی که سال‌هاست بین‌النهرین لرستان را در میان‌دورود کشکان و سیمره تشنه نگاه داشته است.

جمع هم‌مزایا از سد معشوره پروژه‌ای حیاتی برای استان لرستان ساخته است، پروژه‌ای که امروز با شدت گرفتن تب خشک‌سالی‌ها در انبار غله لرستان و تشنگی مردمان این دیار به‌عنوان مطالبه‌ای جدی از سوی مردم بارها مطرح شده است.

گوش ناشنوی وزارت نیرو برای مطالبات مردم لرستان
در این مدت رایزنی‌های متعددی از سوی مسئولان و رسانه‌های استان برای رساندن صدای مردم به متولیان امر در وزارت نیرو صورت گرفته و این در حالی است که هنوز گوش شنوایی برای شنیدن این مطالبه مردم لرستان وجود ندارد.

رضا میرزایی مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای لرستان در این رابطه بایبان اینکه ۱۰۰ درصد مساحت لرستان در حوزه آبریز قرار دارد اظهار داشت: حدود ۶۰ درصد از مساحت لرستان در حوزه کرخه که شامل شهرستان‌های الشتر، نورآباد، کوهدشت، پلدختر، دوره چگنی و رومشکان قرار دارد و ۴۰ درصد از مساحت استان نیز در بروجرد، دورود، ازنا و الیگودرز در حوزه قرار دارد.

وی بایبان اینکه سد معشوره در حوزه کرخه در حال احداث است عنوان کرد: در این منطقه دو رودخانه «کشکان» و «چم زکریا» قرار دارند.

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای لرستان بایبان اینکه حوزه آبریز کرخه چند سرشاخه مهم دارد گفت: یکی از این سرشاخه‌ها سیمره بوده که تقریباً هفت استان کشور در آن سهم دارند و دیگری «کشکان» بوده که ۱۰۰ درصد مساحت آن در استان لرستان قرار دارد.

«معشوره» آب رفت!

میرزایی بایبان اینکه مساحت حوزه آبریز «کشکان» ۹ هزار و ۵۰۰ هکتار است گفت: حوزه آبریز سد معشوره در این منطقه سه هزار کیلومتر مربع است و آورد کل رودخانه کشکان در ایستگاه هیدرومتری کشکان - پلدختر سالانه بر اساس آمار بلندمدت یک میلیارد و ۶۳۶ میلیون مترمکعب است.

وی بایبان اینکه آورد سالانه رودخانه کشکان در منطقه سد معشوره سالانه ۶۰۰ میلیون مترمکعب است گفت: از مجموع یک میلیارد و ۶۳۶ میلیون مترمکعب حدود یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون مترمکعب به آن طرف سد می‌رود که ما در رابطه با آن بحث و کاری نداریم.

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای لرستان بایبان اینکه سد بر اساس سیلاب طراحی می‌شود گفت: مشخصات این سد که قبلاً ۶۰۰ میلیون مترمکعب حجم ذخیره آن، ارتفاع آن ۱۱۴ متر، طول تاج آن ۳۵۰ متر بوده که در حال حاضر با برنامه

مردم منطقه برای تأمین آب در مضیقه هستند
وی بایبان اینکه بحث تخصیص آب این سد باقی ماند است گفت: قبلاً تخصیص تا ۱۳۵ میلیون مترمکعب آب برای سد پذیرفته شده بود چراکه به لحاظ منابع آبی شهرستان‌های اطراف در مضیقه هستند.

مدیر پروژه سد معشوره بایبان اینکه پیش‌بینی این ۱۳۵ میلیون مترمکعب آب برای سد به دلیل کمبود منابع آبی در این منطقه است ادامه داد: اگر تخصیص آب این سد خیلی کم باشد، فایده‌ای ندارد و این حجم آب مستحق است که برای مردم این منطقه و شهرستان‌های اطراف در نظر گرفته شود.

نیک‌روز بایبان اینکه تاکنون نزدیک ۴۰ میلیارد تومان در این پروژه هزینه کرده‌ایم گفت: قرارداد ابلاغی این سد مربوط به سال ۹۲ بوده و ما دو سال بدون قرارداد کار کرده‌ایم.

تصمیم‌گیری نهایی نیازمند مذاکره با وزارت نیرو است

وی بایبان اینکه قرارداد این پروژه با شرکت توسعه منابع آب نیرو است و کارفرمای پروژه است گفت: میزان قرارداد ۶۰ میلیارد تومان برای ایجاد زیرساخت‌های اولیه، راه‌های دسترسی، تونل انحراف بوده است.

مدیر پروژه سد معشوره بایبان اینکه این سد، طرح بزرگی بوده و مطالعات آن انجام شده است.

سید موسی خادمی استاندار لرستان نیز در این رابطه بایبان اینکه بایبان اینکه سد معشوره یک پروژه مهم در لرستان محسوب می‌شود اظهار داشت: این سد در مقطعی در استان شروع شده و بعدها به دلایل مختلفی متوقف شده است.

وی بایبان اینکه در حال حاضر این پروژه موضوعات مهمی از جمله بحث تخصیص آب، نحوه انتقال و تخصیص آب بین شهرستان‌های مسیر در این پروژه وجود دارد گفت: بخش عمده‌ای از این موضوعات داخلی و قابل حل است اما موضوع اصلی ما این بوده که بتوانیم تخصیص آب مناسب برای سد و همچنین تأمین منابع برای پروژه داشته باشیم.

استاندار لرستان بایبان اینکه با شرایطی که وجود دارد باید پیگیری لازم را برای پروژه داشته باشیم گفت: این امر نیازمند مذاکره با مجموعه وزارت نیرو و همچنین قرارگاه خاتم به‌عنوان پیمانکار پروژه است و تصمیم‌گیری نهایی در رابطه با سد نیازمند بررسی و مذاکرات بیشتر است.

جدید و تغییر ابعاد آن ارتفاع سد از ۱۱۴ متر به ۷۳ متر، طول تاج سد از ۳۵۰ متر به ۲۲۰ متر و حجم مفید سد نیز از ۶۰۰ میلیون مترمکعب به ۴۳ میلیون مترمکعب کاهش می‌یابد.

مصوبه تخصیص آب «معشوره» هنوز ابلاغ نشده است
میرزایی بایبان اینکه طراحی سد به شرکت «آب نیرو» وزارت نیرو محول شده است گفت: تخصیصی که برای سد در گذشته در نظر گرفته شده بود ۲۷۱ میلیون مترمکعب آب برای شهرستان کوهدشت، ۲۵۰ میلیون مترمکعب برای آبیاری ۳۶ هزار هکتار اراضی کشاورزی کوهدشت، ۱۵ میلیون مترمکعب برای شرب و شش میلیون مترمکعب نیز برای صنعت بوده است. وی ادامه داد: در حال حاضر با اهداف جدید حدود ۵۰ میلیون مترمکعب تخصیص آب در قالب این سد در نظر گرفته شده که از این میزان ۲۷ میلیون مترمکعب برای کشاورزی، ۱۵ میلیون مترمکعب برای شرب و مابقی آن نیز برای صنعت است.

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای لرستان بایبان اینکه این موضوع هنوز ابلاغ نشده و ما آن را هنوز نپذیرفته‌ایم گفت: جلسات متعددی در این رابطه برگزار شده و تا این لحظه تخصیص آب به سد معشوره نهایی نشده است.

میرزایی بایبان اینکه با پیگیری‌های صورت گرفته قرار شده که میزان تخصیص آب از ۵۰ میلیون مترمکعب به ۱۰۰ میلیون مترمکعب افزایش پیدا کند گفت: هنوز مصوبه تخصیص ۱۰۰ میلیون مترمکعب آب را به ما نداده‌اند و به ما اعلام کرده‌اند که منابع و مصارف خود را برای ۱۰۰ میلیون مترمکعب تخصیص آب ارائه دهیم تا دوباره در این رابطه جلسه برگزار کنیم.

سدی که فقط زمستان حق برداشت آب دارد!

وی با تأکید بر اینکه در این رابطه باید تخصیص آب سد مورد پیگیری قرار گیرد گفت: همچنین در گزارشی که داده‌اند اعلام کرده‌اند که برای کاهش اثرات منفی حبابه پایین دست تنها در سه ماه زمستان آب برداشت شود و این در حالی است که در سه‌ماه زمستان به آبی برای کوهدشت نیاز نداریم. فرخ نیک‌روز مدیر پروژه سد معشوره نیز در سخنانی بایبان اینکه از سال ۹۰ پیگیری این پروژه هستیم گفت: کارهای زیرساخت اولیه، تجهیز کارگاه، ۲۳ کیلومتر راه دسترسی به محل سایت، شش کیلومتر نیز جاده جایگزین، حدود سه هزار متر زیربنای تجهیز کارگاه و حفاری تونل انحراف این سد عملیاتی شده است.

اقتصاد مغفول مانده دریای شمال؛ ظرفیت‌های «خزر» خالی مانده است

مشکلات فراروی این استان است.

اقتصاد دریا محور کلید عبور از رکود

مهدی بشارت‌ده تحلیلگر اقتصادی اما در این باره می‌گوید: توجه به اقتصاد دریا محور در شرایطی که اقتصاد کشور با رکود و سکون مواجه است می‌تواند گزینه مطلوبی برای رشد اقتصادی و برون‌رفت از این وضعیت باشد.

وی با بیان اینکه توجه به این بخش از اقتصاد موجب توسعه مناطق ساحلی خواهد شد؛ افزود: یکی از قابلیت‌های مهم کشورهایی که دارای سواحل و مرزهای آبی هستند استفاده از منابع سطحی و زیرسطحی است تا بتوانند شرایط اقتصادی خوبی را همراه با رشد سرمایه‌گذاری شاهد باشند.

این مدرس دانشگاه تصریح کرد: ایران با دارا بودن سواحل به مساحت ۵۷۸۹ کیلومتر که ۴۹۰۰ کیلومتر آن در جنوب و ۸۸۹ کیلومتر آن در شمال کشور واقع شده، ۳۰ درصد از انرژی جهان را در خود جای داده است.

وی ادامه داد: به‌رغم قابلیت‌های گسترده کشور در زمینه دارا بودن مرزهای ساحلی در بخش بهره‌وری و استفاده از آن در شکوفایی اقتصادی هنوز از همسایگان خود عقب‌مانده‌ایم به طوری که امارات توانسته با داشتن بندر دومی از ایران جلوتر باشد اما کشور ما نتوانسته در این بخش قدرت رقابت را با دیگر همسایگان خود داشته باشد.

بشارت‌ده عنوان کرد: رشد نیافتگی و نداشتن صرفه اقتصادی بندر و تبدیل شدن به مکانی برای واردات

شاهدیم که برخی کشورهای همسایه که کل مساحت نوار ساحلی آن‌ها به اندازه مرزهای آبی ما نیست، آن‌چنان از دریا بهره برده‌اند که خود را به قطبی در اقتصاد و گردشگری جهان تبدیل کرده‌اند.

این در حالیست که هر روز میزان مهاجرت مردم ساحل‌نشین کشور به پایتخت و مراکز استان‌ها رو به افزایش است.

دریاها و سواحل پتانسیل فوق‌العاده‌ای برای تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی دارند و می‌توانند بخش بزرگی از اهداف اقتصادی کشور را محقق کنند. به طوری که علاوه بر درآمدزایی، ارزآوری، ایجاد اشتغال، تأمین نیازهای ساکنان بومی و بسیاری از موارد اقتصادی دیگر، به حفظ و ثبات بافت جمعیتی شهرهای ساحلی نیز کمک می‌کنند.

در حال حاضر مازندران سه بندر فعال در شهرهای نوشهر، فریدون‌کنار و امیرآباد دارد که حجم تخلیه و بارگیری در این بنادر کمتر از ۳۰ درصد است و سهم این بنادر در اقتصاد مناطق و شهرهای حاشیه چندان ملموس نیست.

طبق آمارهای ارائه شده بنادر مازندران تأثیری بین ۶ تا ۱۰ درصد در اقتصاد مازندران دارند و این در حالی است که مازندران بیشترین سهم ساحل را در کرانه خزر و در بین استان‌های ساحلی به خود اختصاص داده است.

بهره‌نگرفتن از صنایع تبدیلی ساحلی، تهیه نشدن سند گردشگری دریایی بین شهری، کم‌توجهی به فواید اقتصادی بخش شیلات و آبیان در حوزه دریای مازندران و انقضای برخی از گونه‌های ارزشمند از جمله

استفاده از ظرفیت‌های دریا در مازندران با داشتن ۴۷۸ کیلومتر نوار ساحلی همچنان مورد توجه جدی قرار نگرفته تا شکوفایی صنعت و اقتصاد در این بخش از کرانه خزر مغفول بماند.

علیرضا نوری
گجوریان

دریای مازندران با دارا بودن منابع متعدد از جمله ظرفیت‌های موجود در بخش انرژی، گردشگری، محیط‌زیست، تجارت و حمل‌ونقل می‌تواند نقش ویژه‌ای در توسعه اقتصاد دریا محور کشور ایفا کند، این استان همچنین با ۴۷۸ کیلومتر طول نوار ساحلی با احتساب تالاب‌ها، رودخانه‌ها در این بخش قابلیت‌های فراوانی دارد.

ارتباط بین دریای خزر و آب‌های آزاد و گردش اقتصادی حاصل از آن قادر خواهد بود تأثیر زیادی را بر اقتصاد قفقاز و آسیای میانه بگذارد؛ با این وجود استفاده نکردن از جایگاه خاص دریایی مازندران این استان ساحلی را بی‌بهره از مزایای اقتصاد حاصل از عواید دریا ساخته است.

به همین خاطر ضرورت دارد برای توسعه اقتصاد دریا محور از قابلیت‌های این نعمت سرشار و فواید اقتصادی فوق‌العاده آن در مسیر ارتقای توانمندی‌های کشور بهره برد.

متأسفانه در بسیاری از موارد ما نتوانسته‌ایم بهره کافی را از این پتانسیل‌های ارزشمند ببریم و در مقابل

ساحل‌نشینان را وادار به مهاجرت کرده به طوری که این جمعیت امیدی به تغییر وضعیت خود ندارند. وی افزود: با توجه به اینکه ایران ۱۴ بندر تجاری دارد اما از این تعداد تنها دو بندر توانسته‌اند در مبادلات بزرگ تجاری نقش آفرینی کنند و عملاً بندر دیگر از قافله جا مانده‌اند.

این پژوهشگر مسائل اقتصادی با تأکید بر اینکه استفاده از بحث سوخت‌رسانی دریایی با توجه به حجم شناورهای دریایی در تنگه هرمز می‌تواند ارزآوری را تقویت کند؛ عنوان کرد: در شمال کشور نیز می‌توان با استفاده از مرادوات تجاری بین کشورهای آسیای میانه که وسعت زیادی ندارند و مشارکت در امر ترانزیت سود خوبی را به دست آورد.

این کارشناس اقتصادی سرمایه‌گذاری در زمینه گردشگری دریایی و استفاده از این پتانسیل را مهم ارزیابی کرد و بیان داشت: توجه به صنعت گردشگری و استفاده از قابلیت‌های دریا برای سهولت در این امر و گردشگر پذیر کردن سواحل می‌تواند اثرات مثبت فراوانی در افزایش سود اقتصادی و بهبود وضعیت زندگی مردم ساحل‌نشین داشته باشد به طوری که مانع از مهاجرت نیروی کار آنان به شهرهای مرکزی کشور شود.

بشارتده عنوان کرد: انجام طرح‌های مطالعاتی و پژوهشی در حوزه گردشگری و توجه به نقاط ضعف برای برطرف کردن آن می‌تواند این صنعت فراموش شده را در سواحل جانی دوباره ببخشد. این کارشناس اقتصادی جذب سرمایه‌گذاری‌های بزرگ را عاملی برای رشد اقتصادی سواحل خواند و افزود: رشد تجهیزات پشتیبانی و زیرساختی بنادر، تقویت صادرات در این بخش‌ها، توجه به صنعت سودآور گردشگری، ایجاد زیرساخت‌های توسعه اقتصادی همچون راه‌های دسترسی و تزیینی اعتماد به بخش خصوصی از جمله کارهایی است که می‌توان برای توسعه سواحل بدان توجه نشان داد.

ارائه طرح‌های تشویقی در حد حرف باقی نماند

وی اظهار داشت: ارائه طرح‌های تشویقی برای سرمایه‌گذاران نباید در حد حرف باقی بماند و باید به منصفه ظهور برسد تا سرمایه‌گذاران با آوردن سرمایه‌های خود به این بخش‌ها موجب کسب نتایج بیرونی در حوزه اقتصادی و بهره‌وری بهتر از مناطق ساحلی شوند.

بشارتده طرح توسعه و ایجاد مناطق آزاد را مطلوب توصیف کرد و گفت: اساس کارایی مناطق آزاد می‌توانست اتفاقات مثبتی را در پی داشته باشد اما متأسفانه مناطق آزاد از هدف اصلی خود غافل مانده‌اند و عملاً به بنادر و مناطقی برای واردات تبدیل شده‌اند به گونه‌ای که انبارهای برخی از این مناطق از کالاهای مصرفی انباشته شده و دیری نخواهد گذشت که با ورود باواسطه یا بی‌واسطه به کشور کمر تولیدات داخلی را خم خواهند کرد.

مشاور تحقیق و توسعه پروژه‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری خاطر نشان کرد: در شرایطی که دولت دوازدهم روی کار آمده و سعی داشته طبق گفته‌های خود از تشمت و فشارهای سیاسی بکاهد و آرامش را در فضای اقتصادی منکس کند انتظار می‌رود که با استقرار این دولت انرژی مثبتی به اقتصاد وارد آمده و با جذب سرمایه‌گذار تکانی به وضعیت کنونی حاکم بر اقتصاد کشور داده شود.

رشد روزافزون جمعیت بیکار

وی در خصوص استفاده از دریا برای رشد و توسعه

اقتصادی مازندران هم گفت: مازندران به عنوان استانی ساحلی در این بخش می‌توانست و می‌تواند از قابلیت‌های خود بهره‌برداری کند که در غرب مازندران با ایجاد زیرساخت‌های گردشگری و استفاده از این قابلیت این اتفاق افتاد و زندگی مردم آن منطقه دستخوش تغییرات مثبت اقتصادی شد؛ ولی مناطق دیگر در این زمینه پیشرفت قابل توجهی نداشتند. بشارتده با بیان اینکه در این استان همواره سیاست از اقتصاد پیشی گرفته است؛ افزود: کارشناسان صاحب‌نظران باید با پرداختن به نقاط ضعف این استان در زمینه اقتصادی و ارائه راهکارهای مفید برای توجه بیشتر به دریا به عنوان منبعی درآمدزا این استان را از رکود و رشد روزافزون جمعیت بیکار نجات دهند.

با این تفاسیر سرمایه‌گذاری در حوزه گردشگری دریایی بین شهری، مرادوات دریایی با کشورهای ساحلی منطقه، توسعه اشتغال در حوزه آبریزان و ماهیان، رفع موانع اقتصاد دریا در پس کرانه‌ها، تعامل منطقی بین محیط زیست و اقتصاد دریایی می‌تواند موجب توسعه اقتصادی و رسیدن به سوددهی مطلوب در منطقه شود بستری که باید بیش از این‌ها مورد توجه قرار گیرد.

سهام پایین از حمل و نقل دریایی

در حالی حدود ۲۴ فروند کشتی در بخش کشتیرانی و حمل‌ونقل دریایی خزر فعالیت دارد و بیشتر این کشتی‌ها غیرملکی است که سهم حمل‌ونقل مازندران از حمل‌ونقل دریایی بسیار ناچیز و پایین است.

به اعتقاد کارشناسان، اگر تنها زمینه دریانوردی را در مازندران فعال کنیم، اقتصاد شمال نجات خواهد یافت. همچنین باید در تدوین برنامه‌های اجرایی ذیل سیاست‌های برنامه ششم توسعه و اولویت‌های دوران پس از تحریم، اقتصاد دریا محور مورد توجه قرار گرفته و باید بتوانیم پاسخگوی نیاز و مراجعه و خواسته‌های اقتصاد کشور از طریق دریا باشیم.

یک استاد اقتصاد در مازندران می‌گوید: نقش حمل‌ونقل و ارتباطات برای توسعه پایدار در اقتصاد جهان، همواره حیاتی و غیرقابل‌انکار است و صنعت دریانوردی یکی از اقتصادی‌ترین و سخت‌ترین شغل‌های دنیا محسوب می‌شود که تأثیر مهمی بر اقتصاد جهانی دارد و در دنیای کنونی منبع درآمد بسیاری از کشورها به حساب می‌آید.

محمد اسلامی تأکید کرد: اکنون در شرایط بعد از برجام، بایستی مدیران ضمن برنامه ریزی، شرایط لازم را برای یک جهش اقتصادی در این بخش فراهم کنند. وی بر این عقیده است، هر چند نقص‌های زیادی در مهارت و آموزش صنعت دریا، دریانوردی و شیلات وجود دارد ولی باید در درجه اول رشته‌های متناسب با این موضوع در استان‌های ساحلی به ویژه مازندران به طور جد دنبال شود تا افراد کارآموده بتوانند این مشاغل را به دست بگیرند و در این زمینه وابستگی نداشته باشیم.

وی تصریح کرد: در بعد امکانات و تجهیزات بندری نیز این را هم بدانیم زیرساخت‌های موجود مثل بندر نوشهر، امیرآباد، فریدون کنار برای شرایط گذشته خوب بوده اما بعد از رفع تحریم‌ها ضمن آماده‌سازی و افزایش ظرفیت در این بندرها بایستی زیرساخت‌ها هر چه سریع‌تر تکمیل شود زیرا تجهیزات موجود جوابگو نیست.

این استاد دانشگاه یادآور شد: یکی از راه‌های شکوفا شدن اقتصاد دریایی سهمین شدن مردم همان نقطه در زمینه اقتصاد دریاست طوری که مردم خود را از دریا بیگانه نمانند و در حفظ و حراست آن تلاش کنند. وی عنوان کرد: راه‌اندازی تورهای دریایی، حمل‌ونقل ارزان دریایی، انجام صید به موقع و قانونی، سالم‌سازی زیستگاه آبریزان، جلوگیری از ورود فاضلاب به دریا، اشاعه فرهنگ کاهش آلودگی محیط زیست دریایی و ده‌ها طرح و روش دیگر با کمک مردم می‌توان پیگیری کرد که در درآمدت به اقتصاد دریا کمک می‌کند.

ظرفیت‌های شیلاتی دریای مازندران

طرح پرورش و تولید انواع گونه‌های ماهی مانند قزل‌آلا، سفید، آزاد، فیل ماهی، کفال و خاوباری در قفس، در عمق پنج کیلومتری ساحل دریای خزر اگر چه سابقه اجرایی آن نزدیک به ۲ دهه پیش بازمی‌گردد اما متأسفانه در دوره‌های گذشته بنا به دلایلی از جمله بی‌برنامگی و کم‌توجهی مسئولان دستگاه‌های اجرایی وقت در بهره‌وری از ظرفیت‌های این دریا در حوزه اقتصادی استان و نیز ناآگاهی سرمایه‌گذاران از مزیت‌های چنین طرحی کمتر مورد توجه قرار گرفت.

دریای خزر طبق تحقیقات کارشناسان خارجی و شیلات کشور، ظرفیت تولید مقدار ۳۷۰ هزار تن ماهی

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مازندران تصریح کرد: در نظرسنجی‌های صورت گرفته دریا اولین جاذبه گردشگری مازندران است که مسافران را به این استان می‌کشاند و به همین خاطر امیدواریم با ورود به بخش زیرساخت‌های گردشگری دریایی و فراهم آمدن بستر آن از سال آینده بتوان از این امکانات برای چرخش اقتصاد استان سود برد.

بزرگ نیا تأکید کرد: مکان‌های اقامتی، تفریحی و شناگاه‌های تعبیه‌شده به همراه واحدهای پذیرایی فعال در نوار ساحلی در چرخش اقتصادی دریا محور کمک می‌کنند.

وی گفت: تمامی امکانات موجود در این بخش را باید ارتقا داد تا تأثیر عینی آن برای مردم قابل لمس باشد که دریا چقدر در چرخه اقتصادی مؤثر است.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مازندران اما به بخش‌های شیلاتی در جذب گردشگر اشاره داشت و افزود: در حوزه شیلاتی پرورش ماهی در قفس می‌تواند نقطه جذب گردشگر و تورهای گردشگری شود و اتفاقات خوبی را در بخش شیلات رقم بزند.

مردم شمال از اثرات دریا بر زندگی خود محروم هستند

وی با بیان اینکه سال‌های آبی روزهایی خوب در زمینه توسعه گردشگری دریایی را رقم می‌زند، بیان داشت: چند سالی است که دستگاه‌های ده‌گانه مرتبط با سرمایه‌گذاری در دریا همچون آب منطقه‌ای، منابع طبیعی، یگان دریایی، بنادر و کشتیرانی و میراث فرهنگی و گردشگری در کنار هم به نگاه فرا بخشی در این حوزه رسیدند و به صنعت گردشگری دریایی نگاهی ویژه دارند.

بزرگ نیا دریای مازندران را دارای قابلیت‌های متفاوتی نسبت به حوزه‌های دیگر دریایی خواند و گفت: دریای مازندران رفتاری کاملاً متفاوت با خلیج فارس دارد به همین دلیل شناگرها، اسکله‌ها و ارزیابی‌های زیست‌محیطی آن هم کاملاً متفاوت است.

وی گردشگری دریایی را اقتصادی نوظهور دانست و تأکید کرد: استعداد مازندران در این بخش از اقتصاد بالاست و دستگاه‌های اجرایی در کنار هم می‌توانند با در نظر داشتن قابلیت‌های متفاوت این حوزه کار را در این زمینه سرعت ببخشند.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مازندران خاطر نشان کرد: شرکت بنادر و کشتیرانی ده نقطه را مورد مطالعه قرار داده که امیدواریم با شناسایی نقاط خوب با قابلیت گردشگری دریایی بتوانیم سرمایه‌گذاری در این بخش را نیز با سرعت به پیش ببریم.

مسئولان نوشهر تاکنون چه اقدامی انجام داده‌اند گفت: زمانی اعتبار برای تهیه زمین و راه بندر نوشهر در نظر گرفته شد و متأسفانه اقدامی در این بخش صورت نگرفت. مدیرکل بنادر و دریانوردی مازندران با عنوان اینکه با مشکل اراضی پشتیبانی مواجه هستیم گفت: به‌عنوان نمونه اگر بخواهیم کارخانه در بندر احداث کنیم هم مشکل زمین داریم و هم دستگاه‌های دیگر مانع خواهند شد.

سیاوش رضوانی با اظهار اینکه رکود بندر را قبول نداریم افزود: به‌رغم همه بی‌مهری‌ها دو پروژه مهم شامل تصویب ۳۰ میلیارد تومان برای راه دسترسی بندر نوشهر تهیه‌شده است و امیدواریم به سرانجام برسد.

مدیر منطقه ویژه اقتصادی بندر نوشهر، هزینه بالای حمل‌ونقل را از دیگر مشکلات فراروی بندر نوشهر اعلام و به مشکل نبود پایانه حمل‌ونقل در منطقه اشاره کرد.

وی به تأثیر بندر در اقتصاد شهرستان نوشهر و استان اشاره و اضافه کرد: شش درصد اقتصاد مازندران و ۶۳ درصد اقتصاد نوشهر از بندر نوشهر متأثر است و در چنین وضعیتی باید مسئولان بیشتر همکاری داشته باشند.

بنادر مازندران خاصیت تفریحی و توریستی ندارند

گردشگری در حوزه‌های آبی تعریف مختلفی دارد و تنها به دریا محدود نمی‌شود، گردشگری دریایی علاوه بر نوار ساحلی کنار دریا در حوزه‌های آبی دیگری همچون دریاچه شست سدها، رودخانه‌ها و آب‌بندانها نیز می‌تواند با جذب گردشگر مکانی تفریحی را تعریف کند.

دلوار بزرگ نیا مدیرکل میراث فرهنگی مازندران در خصوص فعالیت‌های صورت گرفته در چند سال اخیر در خصوص بهره‌گیری از گردشگری دریایی و اقتصاد دریا محور می‌گوید: در گذشته ورود به مسئله گردشگری دریایی چندان در مازندران شناخته‌شده نبود اما خوشبختانه چند سالی است که به‌طور جدی و با همکاری دستگاه‌های مرتبط به این بخش ورود پیدا کردیم.

وی به وجود ۳ بندر فعال در مازندران اشاره کرد و افزود: هیچ‌یک از سه بندر فعال در استان خاصیت تفریحی و توریستی ندارند و تنها در زمینه اقتصادی فعال هستند.

بزرگ نیا یادآور شد: مجوزهایی را برای ایجاد طرح حوضچه‌های آرامش و اسکله‌های تفریحی-توریستی تعریف کردیم تا با ایجاد زیرساخت‌هایی در این بخش و ظرفیت شناورهای تفریحی و کشتی‌های کروز بتوان علاوه بر جذب گردشگر در زمینه حمل‌ونقل مسافر در شهرهای ساحلی و حتی کشورهای همسایه نیز بهره برد.

به شیوه استقرار قفس‌های دریایی را دارد که سهم مازندران از این میزان مقدار ۲۰۰ هزار تن ارزیابی شده است و در حال حاضر تولید سالانه پرورش ماهی در قفس‌های دریایی ساحل مازندران ۶۴۰ تن است.

بر اساس آمار منابع رسمی به ازای تولید هر ۱۰ تن ماهی برای یک نفر به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم شغل ایجاد می‌شود، نکته مهم‌تر آنکه، با توجه به نقش مهم پرورش ماهی در قفس‌های دریایی در افزایش تولید آبزیان و نیز به دنبال استقبال خوب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در سطح استان، شیلات مازندران این طرح را در اولویت برنامه کاری خود به‌عنوان یکی از طرح‌های مصوب اقتصاد مقاومتی قرار داده است.

مازندران ۴۷۸ کیلومتر از سواحل دریای خزر را در اختیار دارد که سالانه ۵۵ شرکت تعاونی صیادی پره بیش از هشت هزار تن انواع ماهی استخوانی کفال، سفید و کپور را از این دریا استحصال می‌کنند.

مشکلات پرورش ماهی در قفس

جعفر ابراهیمی یک فعال شیلاتی در مازندران می‌گوید: ارائه مجوزهای زیست‌محیطی و دامپزشکی برای تأیید گونه‌های آبی و هزینه‌های سرسام‌آور بابت اجرای برخی از طرح‌های زیست‌محیطی و بهداشتی از جمله مشکلات پرورش دهندگان این بخش است.

وی با بیان اینکه هزینه زیادی بابت نمونه‌برداری آزمایشگاه و کارشناسی به دامپزشکی و محیط‌زیست پرداخت می‌کنیم، افزود: هم‌اکنون بنا به دلایلی از جمله منطبق نبودن استانداردهای بهداشتی کشور ایران با روسیه متأسفانه این مشکل سبب شده تا محصولات تولیدکنندگان ماهی در قفس‌های دریایی به این کشور صادر نشود در حالی که اگر این اتفاق رخ دهد خیلی به نفع این قشر مولد و کارآفرین خواهد بود.

بنادر نقش بسزایی در توسعه اقتصاد دریایی ایفا می‌کنند و این در حالی است که ظرفیت‌های سه بندر مازندران تا حدود زیادی خالی مانده است اما سیاوش رضوانی مدیرکل بنادر و دریانوردی مازندران و منطقه ویژه اقتصادی نوشهر با یادآوری اینکه مسئولان شهرستان نوشهر برای بندر و توسعه آن تاکنون چه اقدامی انجام داده‌اند افزود: قرار نیست سازمان بنادر و دریانوردی به هر درودیاری بزند و باید مسئولان شهرستان نیز همکاری و هماهنگی داشته باشند.

وی در عین حال با بیان اینکه ما باید در داخل بندر به صاحب کالا خدمات‌دهی کنیم تصریح کرد: فعالیت بندری مستلزم یک مجموعه و لجستیک چندمنظوره است و عوامل مختلفی در آن نقش دارد.

سیاوش رضوانی با اشاره به قدمت بندر نوشهر و اینکه

تبدیل گیلان به قطب فناوری/ رویایی که برنامه‌ای برای تحقق ندارد

گیلان طبق برنامه ششم توسعه باید به قطب فناوری کشور تبدیل شود در حالی که رسیدن به توسعه شاخص های فناوری اطلاعات و دسترسی به بازارهای این حوزه، هنوز برنامه مشخصی ندارد.

مآده اسفندمز

ارزش اقتصادی این حوزه طی سال های اخیر به حدی رشد داشته که در کشورهای پیشرفته و توسعه یافته توجه به این بازار و مشارکت در آن به یکی از نخستین راه های توسعه اقتصادی تبدیل شده است. طبق پیش بینی ها تا سال ۲۰۲۰ یعنی حداکثر سه سال دیگر، ارزش اقتصادی بازار فناوری اطلاعات و ارتباطات به رقم پنج هزار میلیارد یورو می رسد. این در حالی است که طبق نقش گذاری کشورها در این بازار، کشورمان باید حدود ۲۵ میلیارد دلار از این بازار سهم داشته باشد. اما در حال حاضر ایران در سال ۹۵ تنها ۳۵ هزار میلیارد تومان از بازار فوق را به دست آورده است. به دنبال آن، سهم گیلان نیز از این بازار، با توجه به ظرفیت های موجود، بسیار ناچیز است.

در این میان، طبق برنامه ششم توسعه، گیلان باید طی پنج سال آینده یکی از قطب های فناوری کشور باشد. این بدین معناست که رشد فناوری در آن و گردش مالی این بازار باید در گیلان رقمی بسیار بیشتر از وضعیت امروز را بدست آورد. در حال حاضر، گیلان طبق شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور IDI رتبه دهم را بین استان های کشور داراست. این درحالیست که برخی استان های همجوار از جمله مازندران توانسته اند جزء پنج استان نخست در سطح کشور باشند. به نظر می رسد با وجود اینکه گیلان از ظرفیت های قابل توجهی از جمله نیروی جوان تحصیل کرده، نزدیکی به کشورهای حاشیه خزر برای ارائه خدمات فناورانه و همینطور نزدیکی به پایتخت کشور و برخورداری از مناطق آزاد و ویژه اقتصادی برای سرمایه گذاری برای رشد فناوری در سطح کشور برخوردار است، اما هنوز نتوانسته به آنچه که شایسته آن است، دست یابد.

طبق آمار اداره کل ارتباطات و فناوری اطلاعات گیلان، ضریب نفوذ تلفن همراه در گیلان ۱۲۸ درصد است که نسبت به نرم کشوری بالاتر است. این پوشش منجر به درآمد ۵۲۴ میلیارد تومانی اپراتورهای تلفن همراه در استان می شود. همچنین از پوشش اینترنت نیز ۹ میلیارد تومان، درآمدزایی در گیلان صورت می گیرد که به همراه درآمد از حوزه اپلیکیشن ها و ... در مجموع، گیلان ۷۰۰ میلیارد تومان درآمد از حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات را در سال به دست می آورد.

اما برای تبدیل شدن به قطب فناوری کشور، مطمئنا باید تجاری سازی و ایجاد فضای لازم برای رشد بازار فناوری در گیلان با توجه به علاقمندی و رغبت گیلانی ها به استفاده از فناوری های نوین بسیار بیشتر از رقم ۷۰۰ میلیارد تومان باشد.

بی اعتمادی مدیران به نخبگان گیلانی

از نظر رئیس نظام صنفی امور رایانه استان گیلان، توانمندی شرکت ها و نخبگان گیلانی در حوزه فناوری اطلاعات از بسیاری از استان های دیگر نیز بیشتر است به حدی که بسیاری از این نخبگان در خارج از استان مشغول به فعالیت در بازار فناوری هستند.

فرشید بخشی نژاد در این باره می گوید: در حال حاضر نظام صنفی امور رایانه استان گیلان از ۶۲۰ عضو تشکیل شده و ۲۰۰ شرکت و ۱۲۰ فروشگاه در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در این نظام عضو هستند اما با وجود توانمندی های موجود، بسیاری از سازمان ها، ادارات و یا نهادهای دیگر همچون شهرداری ها پروژه های مربوط به این حوزه، به خارج از استان سپرده می شود.

وی به توانمندی فعالان حوزه فناوری گیلان در بخش بازی های رایانه ای و موبایل اشاره و تاکید می کند: بازار بازی ها به حدی گسترده و قابل توجه است که نخبگان گیلانی به خوبی می توانند آن را به دست آورند کما اینکه هم اکنون نیز یکی از شاخص ترین برنامه نویسان حوزه بازی ها از جوانان گیلانی هستند.

رئیس نظام صنفی امور رایانه استان گیلان با بیان اینکه بازار فناوری بسیار گسترده است که می تواند سبب اشتغالزایی و درآمدزایی بسیاری برای مردم گیلان شود می افزاید: در حوزه فناوری اطلاعات، با کمترین سرمایه گذاری می توان در مدت زمان کوتاه به سود رسید اما متأسفانه هنوز بسیاری باور ندارند که با اتکا به نخبگان گیلانی می توان سهم قابل توجهی از این بازار را به خود اختصاص داد.

بخشی نژاد معتقد است علاوه بر جلب توجه و اعتماد مسئولان، فراهم شدن بستریهایی همچون اجرای شبکه فیبرنوری در شهرها و روستاها و نیز داشتن چشم انداز و برنامه برای رشد بازار فناوری در گیلان از دیگر ضروریات رشد این بازار در گیلان و تبدیل آن به قطب فناوری است.

همه دستگاه ها باید برای تبدیل گیلان به قطب فناوری کمک کنند

از سوی دیگر، مدیر کل ارتباطات و فناوری اطلاعات گیلان بر این موضوع تاکید می کند که بستریهای لازم برای رشد این بازار در گیلان تا حدودی مهیا است اما با شرایط موجود نیز، بازار فناوری نیازمند سرمایه گذارانی است که درک درستی از آن داشته و به رغبت گیلانی ها برای بهره مندی از این بازار پر از نوآوری، اطمینان کنند.

فرزاد توکلی در این باره به مهر اظهار می کند: یکی از اهداف وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، تسهیل گری برای فعالیت در حوزه فناوری است بدین معنا که با توجه به ظرفیت های رشد و توسعه این بازار در گیلان، این اداره کل موظف به حمایت و تسهیل گری است اما برای این منظور باید هم افزایی بیشتری بین دستگاه های مختلف به وجود آید تا بتوان فضای بهتری برای توسعه بازار فناوری در گیلان مهیا کرد.

وی می افزاید: برگزاری استارت آپ ها از جمله فعالیت هایی است که می تواند موجب بروز ایده هایی شود که تجارت در حوزه فناوری را رقم می زند. این ایده ها مطمئنا نیاز به سرمایه گذاری با رقم های بالا ندارند اما می توانند در استانی چون گیلان موجب درآمدزایی و اشتغالزایی قابل توجهی شوند.

مدیر کل ارتباطات و فناوری اطلاعات به ناشناخته بودن ایده پردازان و فعالان حوزه فناوری نیز اشاره و بیان می کند: مشکل این است که در حوزه فاوا صاحبان شرکت ها و یا فناوران ایده پرداز را نمی شناسیم. از سوی دیگر در برخی از موارد نیز با وجود مطرح شدن ایده هایی که قابلیت تجاری سازی دارند، سرمایه گذار نداریم. بنابراین به صورت دو سویه با وجود تامین بستر موجود برای رشد بازار فناوری در گیلان، هنوز نتوانسته ایم به سهم قابل توجهی از این بازار دست یابیم.

تالو سرخی صددانه یاقوت در اورامان / بن بست در احداث سردخانه انار

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Arvan Kasrollahi

کشاورزی در اورامان، ارگانیک بودن آنهاست به گونه ای که مردم این منطقه از هیچ نوع کود و سموم شیمیایی در تولید محصولات خود به ویژه تولیدات باغی مانند انار استفاده نمی کنند و همین باعث شده تولیدات این منطقه طرفداران زیادی داشته باشد.

انار یا همان صد دانه یاقوت ما ایرانی ها، این روزها تالو سرخی آن در دستان باغداران منطقه اورامان از توابع استان کردستان چشم هر رهگذری را به سوی خود خیره می کند.

جنور صادقی

محیط زیست مانع توسعه باغات روستاهای اورامان

عبدالجبار آداک مردی ۶۵ ساله و یکی از باغداران روستای ژیوار است که در ۶ هزار مترمربع باغ خود سالانه حدود ۱۰ تا ۱۲ تن انار برداشت می کند.

وی عنوان کرد: حدود ۳۰ سال است که مشغول به باغداری هستم و در باغ خود اقدام به کشت انواع میوه ها از جمله پرتقال، زیتون، کیوی، خرمالو و انار کردم. وی ادامه داد: چند اصله درخت زیتون را کاشته بودم که به دلیل عدم اطلاع از نحوه صحیح هرس و نگهداری از آنها، به غیر از یک اصله همه آنها خشک شدند و آنها را قطع و از همین یک اصله باقی مانده ۱۰ تا ۱۵ کیلو محصول برداشت کردم.

این باغدار روستای ژیوار به قیمت فروش محصول انار خود اشاره کرد و گفت: قیمت انار بستگی به اندازه و کیفیت آن متفاوت است و هرچقدر محصول ریزتر باشد قیمت آنهم کمتر است و ما از کیلویی ۲ تا ۴ هزار تومان به فروش می رسانیم.

وی با بیان اینکه انارهایی را هم که کوچک و یا ترک خورده اند توسط زنان روستا به رب انار تبدیل می شود، افزود: محصولات خود را به میادین میوه و تره بار چون با قیمت بسیار کمی از ما می خرند، نمی بریم و بیشتر محصول خود را به خریدارانی که خود در باغات ما حضور می یابند، می فروشیم.

این باغدار ژیواری ادامه داد: از نظر آب مشکلی نداریم و خوشبختانه به اندازه کافی در منطقه ما آب وجود دارد تنها خواهان حمایت بیشتر جهاد کشاورزی و راهنمایی کارشناسان آنها برای افزایش و بهبود عملکرد محصولاتمان هستیم.

وی از اداره محیط زیست هم گلایه کرد و گفت: متأسفانه

۹۹ درصد سطح زیرکشت انار کردستان را شهرستان سروآباد به خود اختصاص داده و تنها یک درصد سطح زیرکشت این محصول در استان مربوط به شهرستان کامیاران است.

اورامان یکی از شهرهای شهرستان سروآباد است که دارای ۱۰ هزار نفر جمعیت است و از این تعداد ۳ هزار و ۳۰۰ نفر آنها شهری و مابقی در ۱۲ روستای این منطقه ساکن هستند و بیشتر انار استان هم در این شهر تولید می شود.

بیشتر سطح زیرکشت و تولید انار اورامان هم مربوط به روستاهای ژیوار، سلین، بلسر، عباس آباد و ناو است و ارقام رباب شیراز و ملس ساوه جزو اولین ارقام اناری بودند که نهال های آن ها در روستاهای اورامان کشت شدند و حال بعد از گذر این سال ها به یکی از میوه های اصلی و منبعی برای امرار معاش مردمان این منطقه تبدیل شده است.

انار جزو میوه های نیمه گرمسیری است و منطقه اورامان به دلیل اینکه آب و هوای آن نسبت به دیگر مناطق کردستان گرم تر است شرایط کشت و تولید بسیاری از محصولات نیمه گرمسیری هم چون انار، خرمالو، زیتون و حتی مرکبات را دارد.

از اواسط مهرماه کار برداشت انار در اورامان آغاز و تا اواخر آبان ماه به طول می انجامد و بیشتر باغداران این منطقه حاصل دسترنج خود را به میادین میوه و تره بار به دلیل اینکه با قیمت مناسبی از آنها خریداری نمی کنند، نمی برند و بیشتر به دلالت می فروشند. یکی از ویژگی های بارز و حائز اهمیت محصولات

فرستی که از سوی مسئولان کمرنگ دیده می شود

به نظر می رسد نبود یک برنامه عملیاتی برای تبدیل گیلان به قطب فناوری کشور طبق برنامه ششم توسعه مشهود است. از سوی بخش خصوصی و فعالان حوزه فناوری به حضور پرننگ تر در بازار پرسود فناوری راغب هستند و از سوی دیگر نهاد دولتی متولی این امر نتوانسته تعریف درستی از ظرفیت موجود به سرمایه گذاران بدهد.

در عین حال، فعالان حوزه فناوری به طور خودکفا گام هایی همچون برگزاری استارتاپ های مقطعی را در سطح استان برمی دارند به این امید که سرمایه گذاران خبره ای که آینده بازار فناوری را به درستی پرسود می شناسند، وارد این حوزه شده و از ایده های آنان که قابلیت تجاری سازی و اشتغالزایی برای گیلان دارد، استقبال کنند.

با اینهمه برای استارتاپ جاده ابریشم که رشت نیز میزبان آن است، برنامه قابل توجهی از سوی نهادهای دولتی برای جلب سرمایه گذاری چیده نشده است.

به طوری که معاون اقتصادی اداره کل اقتصاد و دارایی گیلان که متولی گری جذب و ارائه خدمات به سرمایه گذاران را بر عهده دارد به مهر می گوید: عملاً اطلاعاتی از سوی هیچ نهاد متولی به این اداره کل برای اجرای این استارتاپ داده نشد.

علیرضا نوروزی می افزاید: اگر هم افزایش بیشتری بین دستگاه ها وجود داشته باشد مطمئناً حضور سرمایه گذاران اروپایی در رشت استقبال بهتری می شد و برنامه ای برای معرفی چند طرح و پروژه با قابلیت سرمایه گذاری در حوزه فناوری برای آنان تعریف می شد.

اهمیت توجه به بازار فناوری اطلاعات زمانی بیشتر ملموس است که بدانیم طبق پیش بینی ها در صورت توجه به این بازار، ۴۸ درصد اشتغالزایی و حدود ۵۰ درصد ارزش افزوده به دست خواهد آمد.

بنابراین به نظر می رسد در صورتی که قرار باشد دغدغه جوانان و خانواده های گیلانی برای اشتغال رفع شود، یکی از بهترین فرصت ها، توجه به بازار فناوری اطلاعات است. بازاری که می تواند در صورت سرمایه گذاری و استقبال از ایده های ورود به آن از سوی مسئولان و همینطور داشتن برنامه ای مشخص و عملیاتی، منجر به تبدیل گیلان به قطب فناوری کشور و همینطور درآمدزایی قابل توجهی برای ساکنان آن شود.

بن بست احداث سردخانه برای نگهداری انار در اورامان

مجید نیک پسند از اهالی روستای سلین و از باغداران نمونه استان کردستان است که سال گذشته به عنوان تولید کننده برتر انار و امسال هم تولید کننده برتر انجیر استان معرفی شده است، برای دریافت مجوز احداث سردخانه اقدام کرده و متأسفانه در این مسیر به بن بست خورده است.

وی گفت: هزینه و وقت زیادی برای اخذ مجوز احداث سردخانه کردم ولی تاکنون موفق به دریافت آن نشدم. وی اضافه کرد: از آنجا که بیشتر اراضی و حتی خانه هایی که اجداد ما در آن ساکن بودند در منطقه حفاظت شده شاهو و کوسالان واقع شده، به همین دلیل محیط زیست با توسعه باغات و احداث و اجرای هر نوع طرحی در این منطقه موافقت نمی کند.

این تولید کننده انار با اشاره به اینکه همه ما تابع قانون هستیم، بیان کرد: قطعاً مسئولان محیط زیست هم در چارچوب قانون و براساس دستورالعمل هایی که به آنها ابلاغ شده عمل می کنند ولی انتظار می رود مسئولان روزنه امیدی برای مردم منطقه ما ایجاد کنند تا دلسرد نشوند و به شهرها مهاجرت نکنند.

نیک پسند با اشاره به اینکه کاهش قیمت تولیدات باغی منجر به دلسردی و ضرر باغداران می شود، افزود: بیش از ۴ هزار تن انار در منطقه اورامان تولید و روانه بازار می شود که اگر به عنوان نمونه ما بتوانیم ۵۰۰ تن از این محصول را در سردخانه نگهداری کنیم و در شب پیدا با قیمت هر کیلو ۵ هزار تومان بفروش برسانیم بیش از یک میلیارد تومان سود نصیب باغداران ما می شود.

وی اظهار داشت: مردم ما علاقه و اشتیاق لازم برای کار و توسعه آن را دارند و بی شک مسئولان هم از آن آگاه هستند و می طلبد حمایت های آنها تنها مختصر به حرف نباشد و در عمل آن را به ما نشان دهند.

باغ ها و روستاهای اورامان در دره های پرپیچ و خمی واقع شده که در عین زیبایی مسیری سخت برای رفت و آمد است و مردم این منطقه با وجود تمام مشکلات و سختی ها به کار و تولید مشغول هستند و تنها خواسته آنها کمک و حمایت دولت برای بهبود وضعیت تولید و فروش محصولاتشان است.

را داشته باشد بخشی از هزینه نهال را جهاد کشاورزی تقبل می کند و توصیه های فنی لازم را هم به باغداران ارائه خواهد کرد.

صنایع تبدیلی و سردخانه مطالبه باغداران

یکی از اصلی ترین مشکلات کشاورزان استان کردستان نبود صنایع تبدیلی در استان است و همواره حل این مشکل یکی از مطالبات این قشر زحمتکش و پرتلاش بوده و هست.

در زمان برداشت محصولات کشاورزی به ویژه باغی حجم زیادی از تولیدات این حوزه وارد بازار می شود و همین مسئله منجر به اشباع بازار عرضه و در نتیجه کاهش قیمت و سود باغداران می شود.

یکی از راهکارها برای جلوگیری از ضرر باغداران و سود بیشتر آنها علاوه بر ایجاد صنایع تبدیلی وجود سردخانه است تا بخشی از محصول مازاد بازار در فصل برداشت را در وقت و زمان مناسب دیگری به فروش برسانند.

علاوه بر اوایل فصل پاییز بهترین زمان برای فروش انار که تقاضای آن هم در بازار افزایش می یابد، شب پیدا است.

ما اگر خواهان افزایش سطح و توسعه باغات خود باشیم محیط زیست با آن موافقت نمی کند و این یکی از مهمترین و بزرگترین مشکل ما روستاییان منطقه اورامان است.

تولید بیش از ۲ هزار تن انار در ژبوار پرجمعیت ترین روستای اورامان

اسعد آداک یکی از اعضای شورای اسلامی روستای ژبوار نیز با اشاره به اینکه این روستا دارای ۳۵۶ خانوار و هزار و ۴۷۰ نفر جمعیت است، گفت: این روستا پرجمعیت ترین روستای شهر اورامان است.

وی مساحت اراضی این روستا را ۵ هزار و ۳۶۰ هکتار خواند و بیان کرد: ژبوار سال گذشته در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسید بنابراین می طلبد توجه ویژه ای به آن صورت گیرد.

وی ادامه داد: متأسفانه تاکنون بخش اندکی از طرح هادی در این روستا اجرایی شده و از آنجا که روستایی گردشگر پذیر است انتظار می رود روند اجرای طرح ها در آن سرعت بیشتری داشته باشد.

این عضو شورای اسلامی روستای ژبوار افزود: از دیگر مشکلات مردم روستای ما این است که جاده ای منتهی به باغات روستا به طول چهار کیلومتر آسفالت نیست و تردد در آن به سختی انجام می شود.

آداک اضافه کرد: بیش از ۲۰۰ خانوار این روستا مشغول به تولید انار هستند و سالانه بیش از ۲ هزار تن انار در این روستا تولید می شود.

جهاد کشاورزی بخشی از هزینه نهال انار را در توسعه باغات تقبل خواهد کرد

مدیر امور باغبانی سازمان جهاد کشاورزی کردستان سطح زیر کشت انار در استان را ۴۶۰ هکتار اعم از بارور و غیر بارور ذکر کرد و گفت: سالانه حدود ۵ هزار تن محصول از این میزان سطح باغ انار تولید می شود. اردشیر پور حبیبی تعداد بهره برداران انار در استان را هزار بهره بردار خواند و بیان کرد: بیشتر ارقام موجود در استان رباب شیراز و ملس ساوه هستند که میانگین عملکرد آنها در استان ۱۵ تن در هکتار است.

وی در ارتباط با حمایت جهاد کشاورزی از این باغداران اظهار داشت: حمایت فنی یکی از رسالت های اصلی ما است که همواره آن را انجام می دهیم.

وی ادامه داد: اگر باغداری هم قصد توسعه باغ خود

رنگ از رخ قطب سیب ایران پرید / تبدیل امید کشاورزان به آه و حسرت

نبود الگوی کشت، بسته‌بندی نامناسب، عدم شناسایی بازارهای جدید در کنار بی‌توجهی مسئولان دست‌به‌دست هم داده تا قطب سیب تولیدی کشور مشتری نداشته باشد.

سکینه اسمی

آذربایجان غربی سالانه با تولید افزون بر یک میلیون و ۳۰۰ هزار تن سیب سهم ۳۰ تا ۴۵ درصدی سیب تولیدی و قطب اول کشور را از آن خود کرده اما این افزایش تولید با وجود مرغوبیت و کیفیت بالا نه تنها سودی برای اقتصاد کشاورزی و باغداران استان نداشته بلکه به یکی از دغدغه‌های اصلی مسئولان تبدیل شده است.

استان گسترش باغات و افزایش میزان تولید سیب را در حالی تجربه می‌کند که اشتغال بیش از ۸۰ هزار خانوار به‌صورت مستقیم از طریق تولید محصولات باغی تأمین می‌شود اما این افزایش چند سالی است که کابوس نبود مشتری و بازار مناسب، متضرر شدن اقتصاد کشاورزی و باغداران استان بدل شده است.

نبود برنامه‌ریزی برای حمایت از تولید، عقب ماندن در رقابت با محصول خارجی، بسته‌بندی نامناسب محصول، منطقی نبودن قیمت‌ها با توجه به هزینه تولید و در برخی موارد همسان نبودن کیفیت سیب داخلی با نمونه‌های خارجی از جمله دل‌مشغولی‌های موجود در بحث بازار سیب یکی از محصولات استراتژیک استان و کشور به شمار می‌رود.

وجود مشکلات حمل‌ونقل به همراه صرف زمان طولانی برای طی روزه‌های صادراتی از جمله تخلیه و بارگیری مجدد در پایانه‌ها و بازارچه‌های مرزی، افت و تلفات محصولات کشاورزی و تحمیل هزینه اضافی برای صادرکنندگان نیز از دیگر مسائلی است که این مشکل را تشدید می‌کند.

متأسفانه اگر غفلت و بی‌توجهی مسئولان کشوری و استانی را به این مشکلات اضافه کنیم خیلی نباید منتظر ماند تا نه تنها بازارهای جدید از سیب‌های ایرانی محروم باشند بلکه بازارهای سنتی سیب کشور از جمله عراق، ترکیه و... را نیز از دست بدهیم.

سیب‌هایی که روی دست باغداران آذربایجان غربی ماند

امسال هم همانند سال‌های گذشته با وجود افزایش میزان تولید، بالا بودن کیفیت محصول تولیدی تنها ۲۰ هزار تن از یک میلیون و ۲۰۰ هزار تن سیب تولیدی به خارج از کشور صادر شده است ۲۰ هزار تنی که سهم بسیار ناچیز از این ظرفیت عظیم به شمار می‌رود.

باغداران ارومیه برای جبران رنج یک‌ساله خود اقدام به برداشت زودتر از موعد کرده و حتی سیب‌های باکیفیت خود را به دلیل نبود بازار مناسب در قالب سیب زیر درختی به حراج گذاشته‌اند. این شرایط عرضه حتی جبران هزینه‌های تولید را هم نمی‌کند. در روزهای اخیر از جاده‌های شهرهای آذربایجان غربی که گذر کنیم شاهد اتلاف هزاران تن سیب

هنوز برداشت نشده بود، باعث افزایش میزان سیب صنعتی تحویلی به مراکز خرید توافقی در کنار جاده‌ها شده است.

وی ادامه داد: طبق بازدید میدانی انجام گرفته و مصاحبه با تعدادی از باغداران واقع در مسیر جاده اشنویه، عاملان مراکز جمع‌آوری سیب‌درختی به دلیل عدم تحویل به‌موقع به کارخانجات صنایع تبدیلی و تکمیلی باعث ازدحام و دپوی سیب در کنار جاده‌ها شده بودند که با پیگیری‌های انجام شده در حال حاضر این ازدحام کاهش یافته است.

کریم زاده در خصوص موضوع قطع درختان سیب در تعدادی از باغات استان نیز گفت: طبق بازدید انجام شده کارشناسان از باغات مذکور، هدف از قطع درختان توسط این باغداران جایگزینی ارقام پایه بذری سیب با ارقام پایه رویشی و جدید در جهت افزایش راندمان تولید و بهبود کیفیت سیب باغ خود بوده است.

و میوه تولیدی استان هستیم که به‌صورت تلی انبار شده در انتظار خرید به قیمت ناچیز هستند این در حالی است که در کمال تعجب به اعتقاد رئیس سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی بازار سیب استان امسال نه تنها نامناسب نیست بلکه نسبت به سال‌های گذشته وضعیت خوبی دارد.

تندباد موجب ریزش سیب‌ها شده و دپویی در کار نیست

اسماعیل کریم زاده، رئیس سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی در خصوص نبود بازار مناسب سیب استان با اشاره به انتشار چند فیلم و عکس در رابطه با قطع درختان سیب و دپوی این محصول در کنار باغات سیب جاده اشنویه، افزود: طبق بازدیدهای انجام شده توسط شخص بنده و همکاران سازمان، وقوع تندباد شدید در روزهای اخیر و ریزش شدید محصول با کیفیت سیب‌درختی به زیر درختان که

وی با انتقاد از گلایه‌ها از بازار سیب استان گفت: من صحبت‌های اخیر نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اخیر در خصوص بازار سیب و محصولات کشاورزی و نیز عکس و فیلم‌های منتشر شده از هدر رفت سیب استان را تکذیب کرده و اعلام می‌کنم بخشی از این موارد بزرگ‌نمایی است.

۵۰ درصد صنایع تبدیلی و تکمیلی کشور در آذربایجان غربی قرار دارد

رئیس سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی بیان کرد: این استان با دارا بودن بیش از ۵۰ درصد صنایع تبدیلی و تکمیلی کشور به‌عنوان قطب اصلی این صنایع در کشور به شمار می‌رود و سالانه در حدود ۲۵۰ هزار تن از سیب تولیدی استان در این واحدهای تولیدی مصرف می‌شود.

کریم زاده در خصوص سهم ناچیز سیب‌های تولیدی استان در بازارهای صادراتی اظهار داشت: طی سال‌های گذشته متأسفانه با وجود اینکه سیب‌های تولیدی استان از کیفیت و مرغوبیت بسیار بالایی برخوردار است اما در بازارهای جهانی سهم چندانی نداشت اما در سال‌های اخیر تلاش شده با ریزنی و شناسایی بازارهای جدید این مشکل برطرف شود. وی ادامه داد: بازار روسیه با واردات سالانه ۸۰۰ هزار تن سیب‌درختی، یکی از بهترین بازارهای موجود در حال حاضر برای صدور محصولات کشاورزی ایران به‌خصوص آذربایجان غربی محسوب می‌شود که ریزنی‌های لازم در این خصوص در حال انجام است.

مصرف سیب در سبد غذایی مردم افزایش یابد

کریم زاده با بیان اینکه فرهنگ مصرف سیب‌درختی به دلیل بالا بودن ارزش غذایی این محصول باید در بین مردم ترویج و توسعه یابد تأکید کرد: با قرار دادن سیب در سبد غذایی مردم می‌توان به فروش سیب‌های تولیدی در استان نیز کمک شایانی کرد. رئیس سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی در خصوص عدم برنامه‌ریزی اصولی برای تولید سیب و محصولات باغی بر اساس نیاز استان و یا کشور گفت: در مجموعه وزارت جهاد کشاورزی همه برنامه‌های در حال پیگیری، در جهت اصلاح روش‌های کشت و آبیاری برای تولید محصولات بازارپسند و سالم است.

وی با بیان اینکه بیشتر مشکلات موجود بعد از تولید و در مرحله فروش به وجود می‌آید و مشکلات موجود در مرحله داشت محصول نیز عموماً از عدم فروش و بازاریابی مناسب ناشی می‌شود افزود: افزایش میزان مصرف سرانه کشور نسبت به سایر کشورهای در حال توسعه با بالا رفتن توان خرید مردم و به‌کارگیری سیاست‌های حمایتی از قبیل توزیع سیب در سبد توزیعی مدارس، پادگان‌ها، مراکز آموزشی و درمانی و افزایش آگاهی‌های عمومی در خصوص مزایای مصرف سیب از طریق رسانه‌های جمعی می‌تواند در این خصوص راهگشا باشد.

کریم زاده راه‌اندازی واحدهای سورت و بسته‌بندی مناسب در سردخانه‌های استان، حمایت از صادرکنندگان با پرداخت جوایز صادراتی به‌موقع و برقراری استاندارد اجباری در صادرات سیب جهت حفظ بازار محصول تولیدی استان را از دیگر راهکارهای عملی برای تنظیم بازار محصولات کشاورزی استان عنوان کرد. اظهارات و تکذیب وضعیت نامناسب بازار سیب از سوی کریم زاده در حالی است که وضعیت بازار سیب استان بسیار وخیم‌تر از این است که به‌راحتی از کنار آن گذشت. در این راستا نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی چهارشنبه ۱۰ آبان ماه سال جاری در نطق میان‌دستور خود در صحن علنی از وضعیت بازار سیب استان و بی‌توجهی به آن انتقاد کرد.

کشاورزی آذربایجان غربی در معرض نابودی است

روح‌الله حضرت‌پور نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی در خصوص بازار اسفناک سیب و محصولات کشاورزی آذربایجان غربی گفت: سراف‌بخش فروخورده یک ملت می‌روم که کسی صدایش را نمی‌شنود، متأسفانه کشاورزی ارومیه در حال احتضار بوده و در حال حاضر شمارش معکوس برای نابودی کشاورزی مردمی که با چنگ و دندان و تلاش‌های شبانه‌روزی خویش چشم امید به محصولات باغی و کشاورزی دوخته‌اند آغاز شده است.

وی با بیان اینکه محصولاتی که با سختی و مشقت کشاورزان تولید می‌شود اکنون به‌صورت زیر درختی در اطراف جاده‌ها ریخته شده و تراژدی تلخ و غمبار دیار آذربایجان را رقم می‌زند، تصریح کرد:

این صحنه‌ها دل هر انسانی را به درد می‌آورد. حضرت‌پور با بیان اینکه تولید هر ۱۰۰ گرم سیب‌درختی ۷۰ لیتر آب شیرین‌دومین استان پرآب کشور را مصرف می‌کند، گفت: محصول سیب به‌جای آنکه به‌عنوان یک محصول بومی باعث رونق و توسعه کشاورزی کشور باشد اما به تابلوی غم‌انگیز فلاکت و سیه‌روزی مردم آذربایجان غربی تبدیل شده است.

نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی، با یادآوری تولید یک‌میلیون و ۲۰۰ هزار تن سیب در آذربایجان غربی طی سال زراعی جاری، تصریح کرد: در حالی که بنا به اعلام مسئولان گمرک استان تنها ۲۰ هزار تن صادر شده است.

حضرت‌پور خطاب به وزیر جهاد کشاورزی، گفت: آقای حاجتی! کشاورزان مجبور هستند محصولات باغی به‌ویژه سیب را پیش از موعد برداشت کنند و در کنار جاده‌ها به نام زیر درختی به نازل‌ترین قیمت فروخته و گاهی با شرایط نسیه چندین ماهه محصولات خود را وارد بازار کنند.

اتلاف هزار تن سیب‌های تولیدی در کنار جاده‌ها و خیابان‌های ارومیه

نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: این‌حال‌روز تولیدکنندگانی است که باغات که ثمره چندین سال کاشت و داشت آن‌ها بوده را قطعه‌قطعه کرده و باغات خود را به آتش می‌کشند. عضو کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی، با خطاب قرار دادن وزیر جهاد کشاورزی با بیان اینکه کشاورزی در آذربایجان غربی نقش اول در اقتصاد استان را دارا است، یادآور شد: اگر بی‌توجهی به محور اقتصاد آذربایجان غربی که حیات و ممت مردم به آن وابسته است ادامه یابد به‌زودی یاس و ناامیدی کشاورزان، مهاجرت به شهر و حاشیه شهرها، ایجاد مشاغل کاذب و آسیب‌های اجتماعی دامن‌گیر کشور خواهد شد.

حضرت‌پور با بیان اینکه دل‌های ما از رنج باغداران و کشاورزان زحمتکش آذربایجان غربی خون است، تصریح کرد: آذربایجان غربی قطعه‌ای از بهشت ایران عزیز است که در برهه‌های مختلف نقش‌آفرین و حماسه‌ساز بوده اما امروز در آتش بی‌مهری‌های وزارت جهاد کشاورزی می‌سوزد.

عضو کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی، افزود: پیش از آنکه تصویر اتلاف صدها هزار تن سیب‌درختی در کنار جاده‌های استان چهره نظام مقدس جمهوری اسلامی را در مجامع بین‌المللی مخدوش کند به فریاد باغداران رسیده و به وعده‌هایتان در قبال باغداران عمل کنید؛ سیب و انگور آذربایجان غربی را نجات دهید تا امید و حیات در استان جلوه‌گر شود.

نظام عرضه و توزیع محصولات کشاورزی هدفمند شود

نایب‌رئیس اتحادیه باغداران کشور در خصوص دلایل مشکلات بازار پس از فروش محصولات کشاورزی، باغی به‌خصوص سیب گفت: متأسفانه باوجود ظرفیت قابل‌قبول در کشور میزان صادرات محصولات باغی به‌خصوص سیب از وضعیت خوبی برخوردار نیست. مجتبی شادلو با بیان اینکه نظام عرضه و توزیع را دلالت در کشور مشخص می‌کنند و این به سنت دیرینه تبدیل شده است افزود: متأسفانه این سنت هر سال

بازار فروش محصولات باغی به خصوص سیب در ارومیه قوانین دست و پاگیر صادرات است که باید این رویه صادراتی روان سازی و تسهیل شود. وی با اشاره به تولید یک میلیون و ۲۰۰ هزار تن سیب هرسال در استان عنوان کرد: با توجه به تولید مناسب و کیفی سیب در استان نیاز داریم در شرایط فعلی الگو و برنامه خاصی برای فروش سیب داشته باشیم که این امر نیاز ورود به موقع و حمایت ویژه دولت است.

مرادی خاطر نشان کرد: ما نیازمند این هستیم قبل از آغاز فصل برداشت دولت با حمایت‌های مناسب و اعلام برنامه زمان بندی تنظیم بازار را عهده دار شود تا شاهد ضرر و زیان‌ها به باغداران نباشیم.

مدیرعامل شرکت تعاونی باغداران ارومیه گفت: هم‌اکنون کارخانجات صنایع تبدیلی در استان با مشکل مالی و سرمایه در گردش مواجه بوده و قادر به خرید محصولات کشاورزی به خصوص سیب با قیمت بالا نیستند، این مشکلات موجب شده صاحبان این کارخانه‌ها تلاش کنند محصولات تولیدی از جمله سیب را با قیمت بسیار ناچیز خریداری کنند که در این راستا کشاورز برای متضرر نشدن سیب‌های با کیفیت پایین و زیر درختی را به امید فروش با قیمت بالا در سردخانه‌ها ذخیره می‌کند.

وی افزود: ذخیره سازی سیب‌های باکیفیت پایین و عرضه آن‌ها در بازارهای خارجی و داخلی موجب می‌شود سایر سیب‌های تولیدی ممتاز و درجه یک استان نیز زیر سؤال رفته و بازاری برای عرضه نداشته باشند این افت کیفی آسیب اساسی به بازار سیب استان می‌زند.

مدیرعامل شرکت تعاونی باغداران ارومیه سرمازدگی، بحث مدیریت آب در بخش کشاورزی، عدم آشنایی با نیاز بازارهای جهانی، بالا بودن هزینه‌های تولید در مقابل درآمد ناچیز فروش محصولات برای کشاورزان را از دیگر مسائل بازار سیب استان ذکر کرد.

مرادی استفاده از رایزن‌های بازرگانی کشور در جهت معرفی هر چه بهتر محصولات کشاورزی به خصوص سیب را یکی از راه‌های افزایش صادرات کشاورزی برشمرد و گفت: متأسفانه سایر کشورها به خصوص کشورهای همسایه با استفاده از تکنیک‌های جدید بازاریابی با وجود تولید محصولات بی کیفیت‌تر از سیب‌های تولیدی مرغوب کشور و استان سهم زیادی از ما در بازارهای جهانی دارند.

بنابراین گزارش، سالانه حدود ۷۰ میلیون تن سیب در جهان تولید می‌شود که کشور چین اولین تولیدکننده این میوه محسوب می‌شود و ایران با تولید دو میلیون ۸۰۰ هزار تن در سال گذشته چهارمین رتبه تولید این محصول را به خود اختصاص داد.

هرسال نه تنها بازار سیب بلکه بازار بسیاری از محصولات باغی گرفتار مشکلات پس از تولید است در این میان کشاورزان و باغداران با وجود رنج یک‌ساله بیشتر از این چرخه تولید تا توزیع متضرر می‌شوند و هیچ برنامه اصولی برای حل این معضل از سوی دولت تدبیر نشده است.

تأیید یا تکذیب عکس‌ها و فیلم‌هایی که این روزها از باغات و جاده‌های شهری آذربایجان غربی به خصوص ارومیه در خصوص سیب در فضای مجازی دست‌به‌دست می‌شود نمی‌تواند چاره‌ساز باشد بلکه باید با قبول وجود این مشکل فکری برای حل آن اندیشید.

غربی نیز در خصوص دلایل نبود بازارهای مناسب سیب تولیدی استان گفت: ۸۶ میلیون تن سیب درختی در جهان تولید می‌شود که ایران با ۴ درصد رتبه سوم است و آذربایجان غربی ۲۹ درصد از ۳۰۴ میلیون تن سیب کشور را تولید می‌کند. جعفر صادق اسکندری با بیان اینکه ایران از نظر صادرات سیب وضعیت مناسبی ندارد اظهار داشت: باید با کمک و همفکری مسئولان ذی‌ربط، زمینه را برای توسعه صادرات هر چه بیشتر این محصول فراهم کنیم.

وی ادامه داد: بیشتر صادرات سیب ایران به بازارهای عراق است و هدف ما از سال گذشته برای یافتن بازارهای جدید است، با توجه به مذاکرات با سفارت ایران در افغانستان هیئتی به کابل و قندهار برای صادرات اعزام خواهد شد و پاکستان و هند نیز در برنامه بلندمدت صادرات سیب استان قرار دارند. رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت آذربایجان غربی در خصوص مشکلات صادرات سیب استان افزود: وجود سردخانه‌های آمونیاکی به دلیل عمر کم آن‌ها، هزینه بالای برندسازی و تأمین تسهیلات از مشکلات این بخش در استان است. اسکندری با اشاره به استفاده بیش از حد از سموم در تولیدات کشاورزی تصریح کرد: چند محموله از جمله محموله کنسانتره‌هایی که به بازارهای خارجی صادر شده بود به دلیل وجود سموم فزاد از حد استاندارد عودت و امحاء شدند.

روند صادرات محصولات باغی تسهیل شود

مدیرعامل شرکت تعاونی باغداران ارومیه نیز در خصوص مشکل بازار سیب‌های تولیدی در استان به خصوص ارومیه گفت: مهم‌ترین مسئله در خصوص محصول سیب این است که افزایش میزان تولید بدون ترویج، آگاهی و برنامه‌ریزی در استان صورت می‌گیرد.

امیر مرادی باید قبل از افزایش یا تولید محصول باغی و کشاورزی بازار فروش و صادرات آن نیز مشخص باشد افزود: یکی دیگر از موانع پیش پای

موجب بروز مشکلات اساسی در بخش عرضه و تقاضای محصولات کشاورزی به خصوص سیب می‌شود و دلالت در تعیین قیمت نقش اصلی را ایفا می‌کنند.

وی با بیان اینکه کشاورزی از زمان پیرو انقلاب اسلامی تاکنون جزو محور اصلی اقتصاد کشور به شمار می‌رود گفت: خودکفایی در محصولات کشاورزی جزو مبانی استقلال ما بوده ولی متأسفانه در برنامه‌ریزی اصولی و شاخص‌های اصلی اقتصاد هیچ موقت به این امر توجه کافی نشده است.

شادلو با بیان اینکه در چشم‌انداز ۲۰ ساله تأمین غذای جمعیت ۳۰۰ میلیون نفری در نظر گرفته است افزود: بخش عظیمی از این جمعیت کشورهای همسایه و مسلمان است که ما مورد هدف قرار داده‌ایم اما در چهار چوب دیپلماسی ما این امر به صورت شفاف و مستمر مورد توجه قرار گرفته نشده است تا سهم خوبی در صادرات محصولات کشاورزی داشته باشیم.

نایب‌رئیس اتحادیه باغداران کشور با اشاره به اینکه هم‌اکنون در تولید محصولات باغی دو برابر ظرفیت و نیاز داخلی داریم تولید می‌کنیم گفت: این امر نیازمند برنامه‌ریزی و شناسایی بازارهای هدف برای صادرات محصولات مازاد است.

وی با اشاره به اینکه باغداران به خصوص در بخش سیب تابستان و سال گذشته دچار ضرر و زیان‌هایی شدند گفت: ضرر و زیان باغداران به خصوص در بخش سیب تا حدی بود هزینه‌های تولید و برداشت را نیز باغداران نتوانستند جبران کنند در عوض مصرف‌کننده میوه خود را گران‌تر تهیه کرد.

شادلو خاطر نشان کرد: رویه توزیع از تولید تا مصرف ما در کشور مشکل دارد باید تنظیم بازار در این خصوص با برنامه‌ریزی و اصولی صورت گیرد و بخشی از محصولات مازاد نیز صادرات مستمر و دائمی باشد تا هر سال شاهد مشکلات در این بخش نباشیم.

پاکستان و هند بازارهای جدید برای صادرات سیب ایران

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت آذربایجان

روابط همه جانبه ایران و ترکیه افزایش می یابد/ لزوم حذف بروکراسی ها

ایران و ترکیه دو کشور همسایه، سالیان متمادی است با توسعه سطح روابط همه جانبه به ویژه اقتصادی و تجاری نقش مهمی در اقتصاد و تجارت منطقه برعهده دارند.

آذربایجان غربی تنها استان مرزی ایران با ترکیه است و ۵۵۰ کیلومتر مرز مشترک با این کشور دارد که از این میزان، ۳۰۰ کیلومتر مرز مشترک استان های آذربایجان غربی و وان ترکیه است.

در حال حاضر ترکیه یکی از مقصدهای اصلی کالاهای صادراتی کشور بوده و سالانه گردشگران زیادی از کشورمان به ترکیه سفر می کنند، ولی وجود برخی مشکلات مرزی و گمرکی به اعتقاد تجار، بازرگان و مسئولان استانهای مرزی دو کشور مانع رسیدن دو کشور به تجارت ۳۰ میلیارد دلاری است.

فراهم نبودن زمینه استفاده از راه آهن برای حمل مسافر بین ۲ کشور، سخت بودن تردد شهروندان ۲ کشور به ویژه شهروندان مرزنشین، شایسته نبودن قوانین گمرک ۲ کشور، بروکراسی گمرکی، ۲۴ ساعته نبودن فعالیت گمرک ها و عوارض بسیار زیاد برخی کالاها در گمرک برخی مشکلاتی است که تجار، بازرگان و مسئولان استانهای مرزی وان ترکیه و آذربایجان غربی به آن اذعان دارند.

در این راستا نشست و دیدارهایی سالانه و یا ماهانه مسئولان، تجار و بازرگان استانهای مرزی ترکیه و ایران برگزار می شود تا زمینه رفع این مشکلات مورد بررسی قرار گرفته و چاره اندیشی شود.

اجلاس تجاری اعضای اتاق بازرگانی وان و ارومیه به مدت دو روز، هفته جاری به میزبانی ارومیه برگزار و طی آن مشکلات مرزی و گمرکی دو طرف مورد بحث و بررسی قرار گرفت. طی این نشست بر بروکراسی اداری به عنوان یکی از موانع اصلی توسعه روابط تأکید شد.

نبود شعبه های بانکی مانع تقویت تبادلات اقتصادی دو کشور است

رئیس اتاق بازرگانی شهر وان ترکیه در این نشست که شنبه شب آغاز شد با بیان اینکه یکی از مهمترین مشکلات اقتصادی بین دو کشور نبود شعبه های بانکی متقابل در استان های مرزی است اظهار داشت: این خلأ مانعی در راه تقویت ارتباطات اقتصادی به شمار می رود.

نجدت تقوا با بیان اینکه همسایگی دو کشور ایران و ترکیه بسیار قدیمی بوده و قرن ها در امنیت کامل استمرار داشته است، بیان کرد: می توان از این ظرفیت برای توسعه تجارت بهره برد. مشکلات مرزی و گمرکی مهمترین مانع رسیدن ایران و ترکیه به تجارت ۳۰ میلیارد دلاری است.

تقوا اظهار امیدواری کرد که این دیدار دو جانبه با حضور ۳۲ نفر از تجار و بازرگانان ترکیه ای و تجار و فعالان اقتصادی اهل ارومیه بتواند زمینه ساز حل مشکلات و کاهش موانع بین دو کشور و دو منطقه مرزی باشد.

رئیس اتاق بازرگانی شهر وان ترکیه گفت: مشکلات مرزی و شرایط گمرکی در هر دو طرف مرزهای ایران و ترکیه، مهم ترین مانع رسیدن دو کشور به تجارت ۳۰ میلیارد دلاری است و این موانع با نگاه مثبت مسئولان دو طرف برطرف می شود.

تقوا خاطر نشان کرد: ایران و ترکیه تجارت ۳۰ میلیارد دلاری بین دو کشور را تا سال ۲۰۲۳ میلادی هدفگذاری کرده اند اما برای رسیدن به این هدف باید همه ساز و کارها به کار گرفته شود.

وی فراهم نبودن زمینه استفاده از راه آهن برای حمل مسافر بین دو کشور، سخت بودن تردد شهروندان دو کشور به ویژه شهروندان مرزنشین، شایسته نبودن قوانین گمرک دو کشور، بروکراسی گمرکی، ۲۴ ساعته نبودن فعالیت گمرک ها و عوارض بسیار زیاد برخی کالاها در گمرک راز جمله مشکلات و موانع توسعه روابط دو کشور برشمرد.

مبادلات تجاری دو کشور راضی کننده نیست

تقوا با بیان اینکه کشور ایران و ترکیه حدود ۳۵۰ سال است که بدون جنگ و درگیری در کنار هم زندگی می کنند افزود: ایران و ترکیه ۵۶۰ کیلومتر ارومیه و وان ۳۰۰ کیلومتر مرز مشترک دارند که تعاملات در بسیاری از نقاط مرزی بر اساس اعتماد متقابل است.

رئیس اتاق بازرگانی وان ترکیه با اشاره به اینکه شهروندان ترکیه برای سفر به گرجستان و قبرس می توانند از کارت ملی استفاده کنند اما برای سفر به ایران این امر میسر نیست افزود: باید به این سؤال پاسخ داده شود که آیا برای سفر به دو کشور نمی توان از راه آهن استفاده کرد چراکه اکنون شرایط راه ها و بزرگراه های دو کشور اصلاً مناسب نیست. وی با تأکید بر اینکه امروز مبادلات تجاری بین دو کشور به هیچ عنوان راضی کننده نیست گفت: انتظار حذف هزینه های گمرکی را نداریم اما معتقد هستیم که باید شرایط بیش از پیش برای افزایش مبادلات تجاری مهیا شود.

رئیس اتاق بازرگانی وان ترکیه تصریح کرد: پایانه های مرزی دو کشور باید اصلاح شود که در این ارتباط می توانیم تعهد دهیم که شهرداری وان پایانه های مرزی ترکیه را اصلاح کند و متقابلاً انتظار داریم ایران هم چنین اقدامی انجام دهد.

رئیس اتاق بازرگانی ارومیه نیز در این اجلاس با تأکید بر تقویت کمیته های گردشگری دو کشور ایران و ترکیه به خصوص استانهای مرزی اظهار داشت: باید برای بهبود مبادلات، دو طرف تلاش های لازم و دیدارها را از نقاط مختلف گسترش دهند.

حسن انتظار با بیان اینکه این اجلاس در راستای اقدام عملی برای اجرایی شدن مصوبات پنجمین

کمیته های گردشگری دو کشور تقویت شوند

وی با بیان اینکه کمیسیون و تیم های گردشگری دو طرف باید برای بهبود بخشیدن به وضع اقتصادی تلاش کنند عنوان کرد: انتظار داریم مدیران نمایشگاه های بین المللی ارومیه و وان با افزایش فعالیت های خود، برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده به منظور ارتباط هرچه بهتر دو کشور تلاش کنند.

رئیس اتاق بازرگانی ارومیه با بیان اینکه ما با کشورهای همسایه از جمله ترکیه هیچ مشکلی نداریم اظهار داشت: ما پتانسیل های زیادی داریم که بتوانیم صادرات داشته باشیم، متأسفانه با داشتن مرادوات مناسب با کشورهای چون ایالات متحده، مرادوات مناسبی با ترکیه و به ویژه وان نداریم.

وضعیت تور بیست های ایران و ترکیه در مرزهای دو کشور شایسته نیست

عضو اتاق بازرگانی وان ترکیه دیگر سخنران این نشست با انتقاد از مناسب نبودن وضعیت تردد گردشگران و توریست های ایران و ترکیه در مرزهای دو کشور اظهار داشت: شرایط پایانه های مرزی ایران و ترکیه مناسب نیست و وضعیت توریست های دو کشور شبیه آوارگان جنگی است.

فیضی چلیک تاش با بیان اینکه اصلاح پایانه های مرزی به هیچ عنوان کار سختی برای دو کشور نیست اظهار داشت: دو طرف می توانند این کار را در سریع ترین زمان ممکن انجام دهند چراکه اکنون وضعیت توریست های دو کشور بیشتر شبیه آوارگان جنگی است.

چلیک تاش با بیان اینکه ایران و ترکیه به عنوان دو کشور هم دین باید بروکراسی و هزینه های سنگین گمرکی را حذف کنند خاطر نشان کرد: به عنوان یک تاجر همواره آرزو داشته ام که یک منطقه ای وجود داشته باشد که در آن شرایط تجارت، ساخت و ساز، صنعت و توریسم همگی باهم فراهم باشد.

قدیمی ترین عضو اتاق بازرگانی وان ترکیه هم در این نشست اظهار داشت: ۲ کشور جمعاً ۱۶۰ میلیون نفر

روایت یک آتش به اختیار در اشتغال زایی / ۲۵ نفر مشغول به کار شدند

دلیل تصمیم گرفتیم از طریق تولید محصولات فریزری، سبزیجات خشک و ترشیجات برای خانم‌ها درآمدزایی کنیم.

خوش نظر ادامه داد: کار سبزی پاک کردن و درست کردن ترشی را در پایگاه بسیج انجام می‌دهیم. خانم‌ها از صبح در پایگاه حاضر می‌شوند و تا بعد از ظهر در کنار هم کار می‌کنند. همان‌جا هم برایشان نهار دست می‌کنیم تا وقفه‌ای در کار پیدا نشود، کارمان هم محدود به سبزیجات نیست و باقالا، نخود فرنگی، آبلیمو، آغوره، شورپیچات و ترشیجات را نیز در بر می‌گیرد، هفته به هفته بر اساس میزان فعالیت خانم‌ها به آن‌ها حقوق می‌دهیم و آنچه اضافه می‌آید را برای خیریه مان کنار می‌گذاریم تا خرج خانواده‌های تحت پوشش شود.

وی با بیان این‌که مسئولان حوزه و ناحیه مقاومت بسیج ما را بسیار تشویق کردند و در نمایشگاه‌های اقتصاد مقاومتی برای ما غرفه‌ای در نظر گرفتند، افزود: در حال حاضر مهم‌ترین مشکل ما این است که مکان بسیار محدودی در اختیار داریم، پایگاه بسیج بین خواهران و برادران مشترک است و ما هر روز بعد از ظهر پایگاه را به برادران تحویل می‌دهیم. به همین دلیل برای نگهداری از محصولات با دشواری رو به رو هستیم، مثلاً سبزی‌ها را پس از پاک کردن، برای خشک شدن پهن می‌کنیم و این در حالی است که برادران بسیجی مان بعد از ظهر در پایگاه کلاس دارند، به ناچار خودشان سبزی‌ها را جمع می‌کنند و کلاسشان که تمام شد دوباره پهن می‌کنند.

او اضافه کرد: با کمک خیرین و مردم نیکوکار ۱۴ میلیون تومان برای خرید دستگاه سبزی خرد کنی جمع‌آوری و دستگاه را تهیه

همسر یک جانباز در شهرری، این بار جهاد را در زمینه اقتصادی ادامه داده و توانسته با کم‌ترین امکانات برای ۲۵ نفر اشتغال زایی کند.

وحید بیکتا

«حسن خوش نظر»، یک جانباز اعصاب و روان است، که روزگاری برای دفاع از این مرز و بوم به جهاد اقتصادی پرداخته و امروز این جهاد را در عرصه اقتصادی ادامه می‌دهد.

آن روزها رزمندگان و رفقای هم‌راه این جانباز بودند و امروز همسر فداکارش، دوشادوش وی به همه زوج‌های ایرانی درس عشق و وفاداری و انسانیت داده و با کمک و یاری «عمو حسن» خیریه‌ای تاسیس و چند سالی برای تعداد زیادی از خانم‌های خانه‌دار اشتغال زایی کرده است.

زهرآ خوش نظر در این باره می‌گوید: از سال ۱۳۸۰ فرمانده واحد خواهران پایگاه مقاومت بسیج امام رضا (ع) در شهر ری هستیم، تقریباً از ۱۰ سال قبل خیریه را با کمک بچه‌های بسیج تاسیس کردیم و به تهیه تجهیزات، توزیع سبب کالا، تهیه لوازم التحریر و تامین لباس شب عید برای خانواده‌های نیازمند مشغول شدیم، اما در ادامه به این نتیجه رسیدیم که خیریه علاوه بر آنکه به کمک‌های مردمی، خودش هم باید درآمدزا باشد و روی پای خودش بایستد.

خانم‌ها بر اساس فعالیتشان تا سقف ۴۰۰ هزار تومان در ماه درآمد دارند

وی می‌افزاید: هم‌زمان با این واقعیت رو به رو بودیم که بسیاری از خانم‌های مسجد و بچه‌های پایگاه، نیاز اقتصادی دارند و باید برای رفع مشکلاتشان درآمد داشته باشند. به همین

جمعیت دارند که بسیاری از رسوم و عادات‌های آنها شبیه هم هستند.

حسن الهام اوغلی با بیان اینکه دو کشور ۳۵۰ سال است که با صلح و دوستی در کنار هم زندگی می‌کنند و باید از این ظرفیت بیش‌ازپیش استفاده کرد گفت: با کمک منابع انرژی ایران و صنعت ترکیه می‌توان بازار منطقه، اروپا و آفریقا را زیرپوشش قرار داد.

سطح تجارت دو کشور ایران و ترکیه افزایش یابد

رئیس انجمن تجار وان ترکیه گفت: منابع انرژی ایران و بازار ترکیه می‌توانند در کنار هم بازار منطقه را تحت پوشش قرار دهند.

سلیمان گولر نیز در این نشست با تأکید بر ارتقای سطح روابط همه‌جانبه دو کشور ایران و ترکیه عنوان کرد: وان به‌عنوان شرقی‌ترین نقطه بازار غرب و ارومیه به‌عنوان غربی‌ترین نقطه بازار شرق منطقه هستند و در این راستا ضروری است که سطح تجارت این دو کشور افزایش یابد.

وی با بیان اینکه ۲۵ سال هست که با ایران تجارت می‌کنم و امیدوار هستم که نتیجه این جلسه را به‌صورت عملی و در افزایش مبادلات بین دو کشور شاهد باشم اظهار داشت: باید از منابع انرژی ایران و تکنولوژی صنایع ترکیه استفاده شود تا محصولات دو کشور بازار منطقه را تحت پوشش قرار دهند.

گولر از برپایی نمایشگاه شهرک‌های صنعتی مناطق آزاد بین ارومیه و وان خبر داد و گفت: باید نمایشگاه‌های محصولات دوطرف بیشتر از قبل برگزار شود و لازمه آن هماهنگی بیشتر بین دو طرف است.

رئیس انجمن تجار وان ترکیه با تأکید بر امضای قراردادهای تجاری بین دو کشور افزود: برگزاری نمایشگاه‌های متعدد تجاری و اقتصادی بین دو کشور باید منجر به امضای قراردادهای تجاری شود و گرنه برگزاری نمایشگاه بدون امضای قرارداد فایده‌ای برای دو طرف نخواهد داشت.

مسافران ایرانی با ناراحتی و نارضایتی از ترکیه باز می‌گردند

معاون گردشگری میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی آذربایجان غربی نیز در این اجلاس گفت: مسافران ایرانی با ناراحتی و نارضایتی از سفر ترکیه باز می‌گردند.

حسین امامی با انتقاد از وضعیت مسافران ایرانی در کشور ترکیه اظهار داشت: شهروندان ایرانی از سفر ترکیه راضی بر نمی‌گردند، سالانه ۸ میلیون مسافر ایرانی به ترکیه و به ویژه وان سفر می‌کنند و در مقابل تعداد مسافران ترکیه به ایران بسیار اندک است.

وی با بیان اینکه طرف ترکیه‌ای و دفاتر مسافرتی آن باید با معرفی و تشویق شهروندان ترکیه برای سفر به ایران، این امر را دو طرفه کنند خاطر نشان کرد: با این وجود که مسافران ایرانی حجم بالای گردشگران ترکیه را تشکیل می‌دهند اما اغلب آنها هنگام برگشت از وضعیت هتل‌ها، قیمت‌ها و برخورد‌های بسیار بد طرف ترکیه‌ای گلایه‌مند هستند.

نائب رئیس اتاق بازرگانی ارومیه نیز گفت: وان و آذربایجان غربی باید سهم دو تا چهار درصدی از مرادوات تجاری ۳۰ میلیارد دلاری بین ۲ کشور ترکیه و ایران را عملی کنند.

علی دیلمقانیان با بیان اینکه این تریبون می‌تواند حاکمان دو کشور را از مشکلات طرفین آگاه سازد عنوان کرد: سیاست‌گذاران و حاکمان دولتی دو کشور می‌توانند نشست‌های بدون مشکل فعالین اقتصادی طرفین را ببینند و آن را الگو قرار دهند.

را دوباره بدست آورد. فرمانده پایگاه بسیج امام رضا (ع) اضافه کرد: آموزش همسرداری و زندگی موفق یک دستور کار ثابت برای پایگاه بسیج ما است، همیشه به بچه ها می گویم قبل از هر چیز همسرتان را در نظر بگیرید.

وی افزود: سختی های زندگی را باید تحمل کرد تا نوبت به شیرینی ها برسد، در حال حاضر بودجه پایگاه های بسیج حقیقتاً کفاف نمی دهد، اما مشکلات مالی هرگز نمی تواند یک فرمانده بسیجی را منفعّل کند، همیشه می توان با تکیه به مردم و خیرین بیشماری که در جامعه حضور دارند، کارهای بزرگ انجام داد.

زمانی که اقدامات این همسر جانباز را می بینیم، متوجه می شوم، کشور من با دست خالی و با اتکا به چنین افرادی توانست ۸ سال در برابر دشمن تا بن دندان مسلح ایستادگی کند، امروز هم باید با همین شیوه و پیروی از فرمایشات امام و رهبرمان جهادگونه و آتش به اختیار حرکت کنیم، تا موفق باشیم.

ما بسیار پرجمعیت است و ۱۴ حلقه صالحین آن همه روزهای هفته را به جلسات خود اختصاص داده اند.

مشکلات مالی هرگز نمی تواند یک فرمانده بسیجی را منفعّل کند

وی اضافه کرد: من سال ۸۳ فرمانده اسوه کشوری شدم و پایگاه ما از آن سال به بعد همیشه در سطح ناحیه رتبه اول را داشت است، سال ۸۷ از من خواسته شد که فرماندهی حوزه مقاومت را هم بپذیرم و من به شرط اینکه فرماندهی پایگاه را هم در اختیار داشته باشم پذیرفتم، سه سال فرمانده حوزه بودم تا این که بیماری حسن آقا به شدت اوج گرفت و به طور کامل فلج شد.

خوش منظر افزود: در آن مقطع مجبور شدم برای رسیدگی به حسن آقا از فرماندهی حوزه استعفا بدهم اما باز هم پایگاه را رها نکردم چون معتقد هستم پایگاه بسیج مهمترین رده در نیروی مقاومت بسیج است. در سال ۹۰ مغز حسن آقا ۵ بار عمل جراحی شد و الحمدلله در آخرین نوبت سلامتی اش

کردیم اما نزدیک به یک ماه است که گوشه حیاط مسجد خاک می خورد چون در پایگاه فضایی وجود ندارد، اگر جای کافی در اختیار داشته باشیم و بتوانیم یخچال های بزرگتری بخریم، تا ۵ برابر میزان فعلی می توانیم تولید را افزایش دهیم، ما محصولاتمان را در مسجد و بین نمازگزاران می فروشیم و از آنجایی که از کیفیت بسیار عالی برخوردار هستند، دهان به دهان می چرخد و مدام بر تعداد مشتریان ما اضافه می شود، از بابت فروش محصولات هیچ مشکلی نداریم و صرفاً به دلیل محدودیت مکان، تولیدمان محدود باقی مانده است.

فرمانده پایگاه بسیج امام رضا (ع)، با بیان این که خانم ها بر اساس میزان فعالیتشان تا سقف ۴۰۰ هزار تومان در ماه درآمد دارند، می گوید: فعالیت اقتصادی سالم و درخور شان خانم ها موجب بهبود شرایط روحی آن ها می شود، خانم های شاغل در پایگاه بسیج علی رغم مشکلات زندگی، شاداب هستند و به یکدیگر کمک می کنند.

عمو حسن علت اصلی موفقیت من است

وی افزود: محیط صمیمی برای درد دل و دست گیری از یکدیگر فراهم کرده ایم، بارها شده وقتی خانم ها از تنگنای مالی یکی از کارکنان باخبر شده اند، هر کدام یک دسته از سبزی های پاک شده توسط خود را به حساب او گذاشته اند تا پول بیشتری دریافت کند، جالب اینجا است که مشتریان ما با توجه به اینکه می دانند هزینه های اضافی خرج خیریه می شود، محصولات را با قیمت بیشتری از ما می خرند تا در ثواب شریک باشند. ما برای اطاعت از فرمان رهبرمان در امر اقتصاد مقاومتی، در حد توان در میدان هستیم و تنها مشکلمان محدودیت فضا است.

زهره خوش نظر، عمو حسن را علت موفقیت خود در مدیریت پایگاه بسیج و اشتغال زایی برای ۲۵ بانو دانست و گفت: فاصله منزل ما تا مسجد ۵ دقیقه است، من هر روز صبحانه حسن آقا و داروهایش را می دهم و وقتی می خوابد راهی مسجد می شوم و تا ظهر کارهای خیریه را انجام می دهم. ساعت یک ظهر به خانه باز می گردم تا نهار را با حسن آقا صرف کنیم.

وی گفت: خدا را شکر حال حسن آقا خیلی بهتر شده طوری که به من زنگ می زند و می پرسد دوست داری برای نهار چه چیزی درست کنم، حسن آقا مشوق اصلی من است و من را تشویق می کند تا بیشتر فعالیت کنم. این کار آفرین بسیجی گفت: حسن آقا می گوید، زمانی که تو تازه عروس بودی و به من نیاز داشتی، من تو را رها کردم و به جبهه رفتم و حالا به تلافی آن روزها، من باید کمی تنهایی را تحمل کنم و تو به فعالیت هایت در بسیج رسیدگی کنی.

خوش منظر با بیان این که ۱۶ سال قبل وقتی مسئولیت فرماندهی را پذیرفتم، پایگاه به یک مخروبه شبیه بود، گفت: به سرعت با کمک های مردمی پایگاه را بازسازی کردیم، نقاشی کردیم، فرش ها و پرده ها را عوض کردیم و پایگاه جوری شد که همه از حضور در آن لذت می بردند، پایگاه

زعفران افغانی جا پای طلای سرخ ایران گذاشت / طرح هایی که خاک می خورد

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mohsen Nofaresti

پیش روی زعفران را بازار و بازاریابی عنوان کرد و گفت: در حال حاضر کشت زعفران در استان و در همه جای کشور توسعه یافته است اما به تناسب آن توسعه بازارهای زعفران و ایجاد فرهنگ مصرف آن را نداشته ایم.

محسن احتشام بیان کرد: همین نابسامانی بازار سبب شده که امسال قیمتی روی زعفران گذاشته شود که نسبت به هزینه و تلاش تولید کننده منصفانه نیست. وی با انتقاد از عدم برندسازی زعفران کشور اظهار داشت: اینکه امروز گفته می شود ما برند زعفران نداریم را قبول نداریم چرا که در حال حاضر شرکت های معتبر زیادی در این زمینه فعالیت می کنند که تحت عنوان یک برند صادرات انجام می دهند اما از این شرکتها حمایت نشده است تا بتوانند خود را در سطح دنیا معرفی کنند.

فروشنده خوبی برای زعفران نیستیم

رئیس شورای ملی زعفران تأکید کرد: باید این شرکتها حمایت شوند تا بتوانند در سطح بازارهای جهانی رقابت کنند و با تسهیلاتی با نرخ سود ۱۸ درصد این شرکتها نمی توانند کاری انجام دهند. احتشام با اشاره به اینکه ۹۵ درصد زعفران دنیا در ایران تولید می شود، عنوان داشت: با این وجود سهم عمده ای از بازار ارزش افزوده از آن ایران نیست و نصیب کشورهای مثل اسپانیا می شود که برای خود برند ساخته اند.

وی اضافه کرد: ایران بزرگترین تولید کننده زعفران در دنیا است اما فروشنده خوبی نیستیم و بیش از تقاضای بازارهای جهانی تولید داریم و همین امر نیز در کاهش قیمت زعفران دخیل بوده است.

طرح هایی که سال هاست خاک می خورد

رئیس شورای ملی زعفران همچنین به طرح جامع ملی زعفران اشاره کرد و گفت: این طرح سالها است که تصویب شده اما هنوز اعتباری برای اجرای

مهمترین مشکل زعفران کاران دانست و گفت: یکی از دلایل مهم این امر عدم تناسب بین توسعه سطح زیر کشت با بازارهای فروش بوده است. وی با بیان اینکه کشت زعفران در استانها و کشورهای دیگر تولید را افزایش داده اما در مقابل فکری برای بازار آن نشده است، بیان کرد: دولت باید برای بازاریابی این محصول تحت عنوان یک برند و ایجاد صنایع تبدیلی اقدام جدی انجام دهد.

قاچاق پیاز زعفران به کشورهای همسایه

مدیر جهاد کشاورزی سرایان نیز مشکل کمبود منابع آبی بخصوص در مناطق کوهپایه ای، نوسانات قیمت زعفران و عدم ثبات قیمت آن بخصوص در فصل برداشت زعفران، خام فروشی، فروش فله ای و بدون بسته بندی متناسب با ذائقه مشتریان خارجی و داخلی، قاچاق پیاز زعفران به کشورهای همسایه، بالا رفتن هزینه های تولید شامل هزینه کارگری و نهاده های مورد نیاز و مشکل سرمایه دگی و یخبندان را از جمله مهمترین مشکلات زعفران کاران استان عنوان کرد.

موسی سلیمانی با بیان اینکه سرمایه دگی شدید آذرماه سال گذشته خسارت زیادی به محصول زعفران شهرستان سرایان وارد کرد، بیان کرد: مزارع زعفران سطح شهرستان به طور متوسط ۵۰ درصد دچار خسارت شدند و سرمایه دگی سبب خسارت به بیش از دو هزار و ۵۰۰ هکتار از مزارع زعفران شهرستان سرایان شد.

وی با بیان اینکه در مجموع خسارت سرمایه دگی مزارع زعفران سرایان ۴۳۲ میلیارد و ۹۳ میلیون ریال برآورد شده است، اضافه کرد: همچنین سرمایه دگی تأثیر بر روی پیاز زعفران داشته و احتمالاً بر روی کاهش عملکرد زعفران در سال جاری تأثیر داشته باشد.

توسعه کشت زعفران بدون توسعه بازار

رئیس شورای ملی زعفران نیز مهمترین مشکل

عنوان بزرگترین تولید کننده طلای سرخ جهان تنها نامی است که سهم ایران از زعفران بود و امروز این نام هم در معرض تهدید قرار گرفته و افغانها جا پای زعفران ایرانی در تولید گذاشته اند.

عالیه نعی

از دیرباز خراسان جنوبی را با نام سرزمین طلای سرخ می شناسند، سرزمینی که درد محرومیتها و شرایط ۱۸ سال خشکسالی هنوز هم نتوانسته مردمان سخت کوش آن را از پای در آورد و حالا عطر و بوی زعفران آن نه تنها در کشور بلکه در دنیا زبان زد خاص و عام است.

خراسان جنوبی با تولید سالانه ۵۴ تن زعفران خشک رتبه دوم تولید این محصول در کشور را به خود اختصاص داده با این وجود عطر، طعم و کیفیت بالای زعفران تولیدی آن، رتبه نخست کشور را از آن خود کرده است.

شرایط اقلیمی گرم و خشک کویر خراسان جنوبی سبب شده که این منطقه سازگاری خوبی با کشت زعفران داشته باشد و سال به سال شاهد افزایش سطح زیر کشت این محصول در استان باشیم. با این وجود با آغاز فصل برداشت، مصائب و مشکلات زعفران کاران نیز دوباره سر باز می کند و هر سال به شکل جدید خود را نشان می دهد.

سال گذشته سرمای پاییزی چهره سرخ بسیاری از مزارع زعفران را کبود کرد و پیاز بسیاری از مزارع را نیز خشکاند امسال نیز همزمان با آغاز فصل برداشت افت قیمت بار دیگر کشاورزان را متضرر کرده است. کارشناسان یکی از دلایل این کاهش قیمت را ناشی از عرضه بیش از تقاضای بازار می دانند و معتقدند که صادرات و راه اندازی صنایع تبدیلی می تواند گره گشایی خوبی برای حل این معضل باشد.

اما این صادرات هم سال هاست به صورت فله ای انجام می شود و سود آن را کشورهای دیگر مثل اسپانیا می برند، کشورهایی که با برند شناخته شده خود زعفران ایرانی را به نام زعفران اسپانیا به کشورهای دیگر می فروشند و بازار سرخ این محصول را به تصاحب خود در آورده اند.

زعفران افغانی پا جای زعفران ایران می گذارد

در کنار همه این مسائل و مشکلات که سال هاست گفته می شود و گوش شنوایی برای آنها پیدا نشده، چند سالی است که خروج پیاز زعفران از استان سبب کاشت این محصول در استانهای دیگر و به ویژه کشورهای همسایه شده و حالا شاهد هستیم که زعفران افغانستان پا جای پای زعفران ایران گذاشته و تهدید جدیدی برای بازارهای آن محسوب می شود. حسینی یکی از زعفران کاران قاین کشت زعفران در استانها و کشورهای دیگر را تهدیدی برای بازار زعفران خراسان جنوبی می داند و می گوید: این زعفران هیچ گاه کیفیت زعفران قاین را ندارد اما در هنگام فروش به نام زعفران قاین فروخته می شود.

وی همچنین از قاچاق پیاز زعفران به کشور افغانستان انتقاد کرد و گفت: در آینده نزدیک افغانستان جای ایران را در تولید این محصول خواهد گرفت و این در حالی است که مسئولان هیچ برنامه ای برای زعفران ندارند.

سالاری یکی دیگر از زعفران کاران قاین نیز نوسانات بازار و کاهش قیمت این محصول در فصل برداشت را

قیمت گذاری زعفران به مرور زمان در مزارع زعفران افزایش دهند.

وی با تأکید بر اینکه اگر یک و نیم دلار قیمت زعفران بالا رود درآمد خام فروشی نیز بالا می‌رود، بیان داشت: در حال حاضر با وجود اینکه ۹۵ درصد زعفران دنیا در ایران تولید می‌شود اما درآمد خام فروشی هم حتی به نسبت تلاش کشاورزان نیست.

موانع توسعه صنایع تبدیلی

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی همچنین به موانع توسعه صنایع تبدیلی زعفران اشاره کرد و گفت: دو عامل سبب عدم توسعه صنایع تبدیلی در سطح بین‌المللی شده است.

ولی پور مطلق با بیان اینکه در حال حاضر صنایع تبدیلی در کشور داریم اما کیفیت محصول فرآوری در سطح بین‌المللی نیست، بیان داشت: علت آن را باید جست و جو کنیم در اینکه ارتباط با بازارهای بین‌المللی نداشته‌ایم نه صادرات قابل توجه ای داشته‌ایم و نه اینکه امکان ورود تکنولوژی مد نظر مردم دنیا را داشته‌ایم.

وی با بیان اینکه این شرایط با ورود سرمایه‌گذاران خارجی در چند سال آینده برطرف خواهد شد، عنوان داشت: قیمت‌های سرمایه‌گذاری در ایران بالا است که اگر شرایط حفظ و مهار تورم ادامه پیدا کند آن هم برطرف می‌شود.

مبارزه با قاچاق پیاز زعفران

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی همچنین به خسارت سرما به مزارع زعفران در سال گذشته اشاره کرد و گفت: در سال گذشته سرما بالغ بر ۴۵۰ میلیارد تومان به محصولات کشاورزی استان خسارت زده است.

ولی پور مطلق ادامه داد: برای جبران این خسارت ۱۰۰ میلیارد تومان تسهیلات بلندمدت کم بهره به استان اختصاص یافته که این در اختیار بانک‌ها قرار گرفته و در حال پرداخت به کشاورزان است.

وی در ارتباط با قاچاق پیاز زعفران نیز گفت: نمی‌توانیم جلوی کشت این محصول در استان‌های دیگر را بگیریم اما فروش پیاز باید با مجوز جهاد کشاورزی باشد.

وی ادامه داد: از طرف دیگر مبارزه با قاچاق پیاز زعفران به کشورهای دیگر نیز در دستور کار قرار گرفته و با آن مقابله می‌شود.

مشکلات و مصائب زعفران کاران استان سال‌هاست که تکرار می‌شود اما هنوز هم اقدام جدی از سوی دولت برای حل این مشکلات صورت نگرفته است.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی با اشاره به اینکه برای این کار باید انبارها با شرایط مناسب از نظر امنیتی به بورس اعلام کرده تا کد بورس دریافت کنند، افزود: به همین منظور سه انبار در شهرستان‌های بیرجند، قاین و فردوس تعیین شده که از این هفته خرید تضمینی را انجام خواهند داد و پیش‌بینی می‌شود بالغ بر چهار تا پنج تن زعفران به صورت تضمینی از کشاورزان خریداری شود.

ولی پور مطلق با بیان اینکه شیوه دوم که در استان در حال برنامه‌ریزی است خرید زنجیره‌ای زعفران است، بیان کرد: کشاورزان با ورود به این زنجیره عضو شرکت‌های صادر کننده می‌شوند.

وی ادامه داد: در این طرح خود کشور توسط بورس برخی از انبارهای خود را کددار کرده و در قبال خرید زعفران اوراق بورس به کشاورز می‌دهد که این اوراق قابلیت سندیت داشته و می‌تواند توسط بانک کشاورزی به عنوان وثیقه دریافت تسهیلات قبول شود.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی با بیان اینکه در این طرح مجموعه‌ای از تولید تا صادرات در کنار هم قرار می‌گیرند، بیان کرد: اگر این چرخه راه بیفتد زمینه رقابتی فراهم می‌شود که پیش‌بینی می‌شود در دو سه هفته آینده شاهد افزایش قیمت زعفران باشیم.

حل مشکلات فروش نیازمند برنامه بلندمدت

ولی پور مطلق اضافه کرد: زعفران در سبد خانوار کالای اساسی نیست و بنابراین هر چه قیمت آن بالا رود درآمد کشاورز بالا می‌رود.

وی با بیان اینکه زعفران ایران به مرور زمان به دلیل شرایطی که برای خاک به وجود آمده و شرایط اقلیمی منطقه نسبت به زعفرانی که در اسپانیا تولید می‌شود قیمت گذاری بین‌المللی آن پایین‌تر است، عنوان داشت: این چیزی نیست که امروز تصمیم بگیریم و برای سال زراعی بعد شرایط را عوض کنیم. رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی ادامه داد: باید در یک برنامه پنج یا شش ساله با تزریق یک سری ریز مغذی‌ها، ترویج، خرید و اجرا شدن توسط مردم فرایندی تعریف شود تا این شرایط عوض شود.

ولی پور مطلق با بیان اینکه این کار در حال حاضر شروع شده است، افزود: در چرخه فروش زنجیره‌ای زعفران پیش‌بینی شده بخشی از مبالغ پرداختی برای خرید زعفران در قالب دادن کودهای ریز مغذی به آن‌ها داده شود تا این‌ها شرایط آکالویدهای موثر در

آن اختصاص داده نشده است.

احتشام ادامه داد: در این طرح زنجیره ارزش افزوده زعفران دیده شده که می‌توان با اجرای آن درآمد بیشتری برای تولید کننده ایجاد کرد.

وی همچنین از عدم حمایت از صنایع تبدیلی زعفران در کشور انتقاد کرد و گفت: در حال حاضر صنایع تبدیلی خوبی از این محصول در کشور راه اندازی شده اما از آن حمایتی صورت نمی‌گیرد.

رئیس شورای ملی زعفران با اشاره به تولید نوشیدنی زعفران برای نخستین بار در خراسان جنوبی، بیان کرد: علاوه بر این محصولات زیادی از زعفران در کشور تولید می‌شود اما با نرخ سود تسهیلات بالا نمی‌توانند نقشی برای توسعه بازارهای این محصول داشته باشند.

به گفته احتشام در حال حاضر قیمت هر کیلو زعفران خشک در کشور بین چهار میلیون تا شش میلیون تومان خرید و فروش می‌شود.

پیش‌بینی برداشت ۵۴ تن زعفران در استان

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی نیز از پیش‌بینی برداشت ۵۴ تن زعفران در استان طی سال جاری خبر داد و گفت: امسال ۱۵ هزار هکتار از اراضی کشاورزی استان به کشت زعفران اختصاص یافته است.

هاشم ولی پور مطلق ادامه داد: امسال سطح زیر کشت زعفران کاهش پیدا نکرده اما به دلیل شرایط آب و هوایی و سرمازدگی تولید کاهش پیدا کرده است. وی اضافه کرد: بالغ بر ۲۵ درصد زعفران کشور در خراسان جنوبی تولید می‌شود اما از نظر کیفی خراسان جنوبی رتبه نخست را در تولید این محصول دارد.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی به کاهش قیمت زعفران در سال جاری اشاره کرد و گفت: یکی از دلایل کاهش قیمت زعفران برداشت بیشتر زعفران در سال جاری و در استان‌های دیگر است.

خرید تضمینی زعفران

ولی پور مطلق با بیان اینکه وزارت جهاد کشاورزی ساز و کارهای مختلفی برای حمایت از زعفران کاران دارد، بیان داشت: در این راستا دو برنامه در خراسان جنوبی دنبال می‌شود.

وی، خرید تضمینی زعفران را یکی از این برنامه‌ها عنوان کرد و گفت: این برنامه‌ها به صورت ملی بوده براساس بخشنامه وزیر ابلاغ شده و توسط تعاون روستایی انجام خواهد شد.

سر نوشت تلخ ارز آوری کمترین محصول کشاورزی؛ باغ‌های پسته آب می‌روند

اسما محمودی

باغ‌های پسته که ارز آوری کمترین محصول کشاورزی را تولید می‌کنند سال‌هاست در گیرودار حاشیه‌ها فراموش شده‌اند و در حالی در آن سوی مرزها باغات گسترش می‌یابند که در رفسنجان آب می‌روند.

نسیم پاییزی بر روی دشت‌های کویری می‌وزد و پرتوی خورشید دست نوازش خود را بر پوست سبزه‌گون مردمان کویر می‌کشد، هرچند پاییز است اما اینجا خبری از رخوت و ریزش برگ و خزان نیست.

در دشت‌های رفسنجان فصل کار و تلاش شروع شده و قبل از تابش نخستین اشعه‌ی خورشید ساکنان روستاهای دشت از خانه‌های خشت و گلی خود خارج شده و در حال کار و تلاش برای برداشت دسترنج یک سال گذشته خود هستند.

اشعه‌ی زرد خورشید بر طلاهای سبز دشت‌های رفسنجان می‌تابد و زندگی یکبار دیگر شروع می‌شود، اینجا قلب تپنده اقتصاد بزرگ‌ترین استان کشور است.

ارز آوری دومیلیاردی پسته / آغاز فصل کار و تلاش
گردش مالی پسته دشت‌های استان کرمان حدود ۲ میلیارد دلار در هر سال است و این روزها بیش از

یکمیلیون نفر در این باغ‌ها در حال کار هستند. بسیاری از این افراد در جستجوی کار، پاییز به دشت‌های کرمان سرازیر می‌شوند، بوی پوست پسته تازه سراسر دشت را در بر گرفته است و کشاورزان تلاش می‌کنند پسته چیده شده را از گزند تابش نور خورشید در امان نگاه‌دارند و محصول را به ترمینال‌های ضبط پسته برسانند، این‌گونه کیفیت طلای سبز حفظ می‌شود و راحت‌تر راهی بازارهای بین‌المللی می‌شود.

روستاییان می‌دانند که پسته رفسنجان با روزهای درخشان یک دهه گذشته‌اش فاصله دارد و حالا پسته‌های آمریکایی و ترکیه‌ای به پشت مرزها رسیده‌اند و هر سال یکی پس از دیگری بازارهای سنتی ایران را می‌گیرند.

به همین دلیل نگاه روستاییان بیشتر به بازارهای شرق دور و چشم‌بادامی‌هایی است که گاه و بی‌گاه بر سرزمین برای پیش‌خرید پسته ظاهر می‌شوند. اما تلخ‌ترین خبری که مردم رفسنجان شنیده‌اند این است که طبق گفته رئیس سابق اتاق بازرگانی ایران پسته رفسنجان در صورت ادامه خشک‌سالی و کمبود آب فقط تا ۱۰ سال دیگر در کرمان دوام خواهد داشت.

برخی از کشاورزان عمده با درک وضعیت نامناسب در حال انتقال سرمایه‌های خود به استان‌های پر آب‌تر هستند و به نظر می‌آید پیش‌بینی‌ها در زمینه افول پسته در کرمان در حال آغاز شدن است.

یک روز با حاج علی و ۴۶ عضو خانواده‌اش
اما هنوز هم حاج علی یکی از هزارانی است که این روزها زندگی‌اش با پسته یکی شده است، صبح‌ها با امید برداشت محصولی باکیفیت بیدار می‌شود و شب‌ها غصه‌دار خشک‌سالی و خست از برداشت محصول اما شکرگزار سر به بالین می‌گذارد.

حاج علی در یکی از خانه‌های روستایی اطراف دشت رفسنجان حدفاصل کبوتر خان و شهر رفسنجان زندگی می‌کند، خانه‌اش بوی قدیم‌ها را می‌دهد، خشت و گل دیوارهای خانه‌اش را ساخته‌اند و سقف کاشانه‌اش گنبدی است. دورتادور خانه را باغ‌های پسته گرفته‌اند و درون حیاط و اطراف حوض مزین به شمعدانی‌اش چند درخت انار چشم‌نوازی می‌کنند.

حاج علی به همراه شش پسر و هفت دخترش که همگی ازدواج کرده‌اند و نوه‌ها و زنه‌ها یکی از پرجمعیت‌ترین خانواده‌هایی است که تاکنون دیده‌ام، همگی باهم ۴۶ نفر می‌شوند. برای من عجیب است اما وقتی نگاه متعجب من را می‌بینند یکی از دختران می‌گوید اینجا همه خانواده‌ها جمعیت بالا دارند و همگی در طول سال برای آبیاری، هرس، کود دهی و سم‌پاشی درختان پسته کار می‌کنند و در زمستان که کار زیاد نیست، قالی می‌بافیم و گوسفندها را چرما می‌بریم.

اگر بچه‌های کوچک را کنار بگذارم خانواده ۳۵ نفر نیروی کاری دارد.

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Daleh Khajouei

می‌روم و می‌گوییم وضع محصول امسال چطور است. پیرمرد با لهجه کش‌دار کرمانی و رفسنجانی‌اش می‌گوید: خدا رو شکر هر چه باشد روزی امسال ماست و راضی هستیم.

به بارندگی خوب اواخر سال گذشته اشاره می‌کند و می‌گوید: هر چند خشک‌سالی ست اما بارندگی‌های مقطعی خوب بود بالاخره آفت و گرمادگی کار خودش را کرد اما باین‌وجود برداشتمان از سال گذشته بهتر است.

پیرمرد می‌گوید: خشک‌سالی مهم‌ترین مشکل ماست هر سال آب کمتر می‌شود و تلمبه آب کمتر و شورتری می‌دهد اما خیلی‌ها همین آب را هم ندارند. یکی را می‌شناسم که چون تلمبه‌اش خشک‌شده یک استخر زده و با تانکر آب می‌آورد و آبیاری قطره‌ای می‌کند لابد برایش می‌صرفد. حاج علی می‌افزاید: این‌قدر باران کم باریده و برداشت آب‌های زیرزمینی زیاد بوده که آب هر سال شورتر می‌شود حتی لوله‌های آب قطره‌ای ساروج بسته و مجبورم هر سال لوله‌ها رو عوض کنم.

زمین‌ها خشک و درختان زغال می‌شوند

آهی می‌کشد و می‌گوید: خیلی‌ها بخشی از زمین‌هایشان را خشک کرده‌اند که محصول بخش‌های مثمرتر بهتر باشد و برخی به اطراف شیراز و خراسان جنوبی و رضوی رفته‌اند. ما که خرده‌مالکیم و برایمان امکان ندارد اما ارباب‌های پسته در دشت‌های ترکیه، یونان و آمریکا پسته‌کاری می‌کنند می‌گویند آنجا آب زیاد است و مشتری بهتری برای پسته است اما هر کار بکنند طعمی که پسته رفسنجان دارد پسته هیچ جای دیگر دنیا ندارد. حاجی به نهالستان‌هایش اشاره می‌کند و می‌گوید ۵۰۰ قصب نهال کاری کردم این‌ها آینده پسرهایم را بعد از من تأمین می‌کند اگر خدا بخواهد صد قصب دیگر سال آینده از حاج کریم می‌خرم، خدا رو شکر تلمبه ما هنوز آب دارد.

صدای پسر حاج علی دوباره بلند می‌شود و می‌گوید: بار تراکتور کامل شده و باید برگردد من هم همراه پسته‌ها برمی‌گردم.

بوی پوست پسته همه‌جا را فراگرفته و صدای پرنده‌هایی که لابه‌لای درختان این‌سو آن‌سو می‌پرند منظره‌ای زیبا به وجود آورده است.

سرمزدگی، گرمادگی و پوکی این میزان به‌طور قابل توجهی کاهش پیدا کرده است تخمین نهایی میزان محصول امسال در آبان ماه ارائه خواهد شد و خسارت پوکی محصول امسال حدود ۶۵۰ میلیارد تومان برآورد می‌شود.

صدای تراکتور رشته افکارم را پاره می‌کند و محمد (پسر حاج علی) بلند فریاد می‌زند که سوار شوم، با استرس اولین تراکتور سواری‌ام و خیره به چرخ‌های بزرگ تراکتور، سوارش می‌شوم.

درختان و باغ‌های پسته تودرتوست و سرانجام بعد از ۳۰ دقیقه از راه‌های خاکی میان باغ‌های پسته به تلمبه حاج علی می‌رسیم که باغش را هم اطراف آن کاشته است.

خانواده حاجی و به همراه ۱۰ نفر کارگر که برخی افغان هستند در حال پسته چینی هستند، همه کلاه بر سر گذاشته‌اند که از گزند آفتاب در امان باشند.

چادرش‌های مملو از پسته

تراکتور در مکانی که پسته‌ها روی هم انباشته شده و هر از چند گاهی یک نفر یک چادرش مملو از پسته را در آن خالی می‌کند متوقف می‌شود و پسر حاجی به کمک چند مرد قوی‌هیکل با پاروهای پلاستیکی شروع به بار زدن پسته‌های تازه همراه با پوست و شاخ و برگ درختان می‌کند.

جلوتر می‌روم هر سه چهار نفر در گروه‌های متعدد دورهم جمع شده‌اند چادرش‌هایی بسیار بزرگی که با نقش‌های چهارخانه قرمز و آبی مزین شده‌اند را دور‌تادور درختان پهن کرده‌اند و اول خوشه‌های بزرگ پسته که در شاخه‌های پایینی هستند را با دست می‌چینند. دست‌هایشان با رنگ پوست‌های پسته سیاه و چهره‌هایشان از شدت آفتاب کویر گلگون شده است.

بعدا این‌که پسته‌های پایینی تمام شد با چوب‌های بزرگ به جان درخت می‌افتند و برگ و چوب است که همراه خوشه‌های پسته سرازیر چادرش‌ها می‌شود و وقتی کار تمام می‌شود به سراغ درخت بعدی می‌روند.

کشاورزانی که در حال شاکرند

حاجی با لبخند بچه‌هایش را نگاه می‌کند، کنارش

اینجا هنوز حال و هوای زندگی‌های سنتی را دارد

حیات‌خانه بسیار بزرگ است و در گوشه و کنار خانه انواع ابزار کشاورزی و پسته پوست‌کنی قرار دارد و در بخشی از حیاط در حال شستن کف سیمانی هستند وقتی دلیلش را می‌پرسم می‌گویند، تعدادی از اعضای خانواده در خانه می‌مانند و پسته‌هایی که روز قبل آماده و پوست تازه‌شان چیده شده را با پارو در حیاط خانه پخش می‌کنند.

هر کدامشان وظیفه‌ای دارد، وضعیت زندگی‌شان خوب است و مرفه زندگی می‌کنند اما هنوز زندگی روستایی و وظایفشان را انجام می‌دهند.

امسال سال پسته است

حاجی یک «یا علی» می‌گوید و به همراه سایر اعضای خانواده راهی زمین‌های پسته می‌شوند، و با لبخند می‌گوید امسال سال پسته است باید بیشتر کار کنیم.

وی ادامه می‌دهد: سال آینده ساله پسته نیست امسال باید جبران کنیم. بازم دخترش با لبخند می‌گوید باغ‌های پسته یک سال پرثمر هستند و ما به اصطلاح می‌گوییم که سال پسته است و یک سال هم ثمر کمی دارند و می‌گوییم پسته نداریم و سال پسته نیست.

دشت رفسنجان ۸۵ هزار هکتار زمین زیر کشت پسته دارد و باغ‌های پسته حاج علی بخش کوچکی از مجموع باغ‌های این دشت است. حاج علی می‌گوید: من هزار قصب زمین پسته مثمر دارم و ۵۰۰ قصب نهال کاری کرده‌ام و چهار حبه آب دارم، این‌ها که می‌گوید واحدهای شمارش مردم محلی کرمان است.

حاجی و فرزندانش در لابه‌لای باغ‌های پسته از نظرم دور می‌شوند و من می‌مانم و افکارم، قرار است همراه دو پسرش چند دقیقه دیگر راهی باغ نزدیک خانه شویم.

گرمای تیرماه پسته‌ها را جنین کش کرد

صحبت‌های دیروز مدیر جهاد کشاورزی رفسنجان یادام می‌آید که می‌گفت: در رفسنجان گونه‌های پسته مختلف تولید می‌شود که شامل؛ اکبری، کله قوچی، فندقی، احمد آقایی ست.

حسین رضایی نگران پوکی ۳۵ درصدی پسته‌های اکبری بود و می‌گفت که با وجود اینکه در سال پرثمر هستیم اما تغییرات آب و هوایی موجب شده که در هر هکتار ۳۰۰ کیلو پسته پوک داشته باشیم.

نمی‌دانم وقتی حاج علی از زمین‌های پسته‌اش برگردد همان لبخند ساده روستایی‌اش را بر لب خواهد داشت یا پسته‌های پوک روی دستش، حاصل دسترنج یک‌ساله‌اش را تلخ می‌کند.

رضایی می‌گفت که گرمای فروردین‌ماه موجب شد کشاورزان در سال جاری با مشکل مواجه شوند. می‌گفت که گرمای جنین‌های پسته را همان ماه ضعیف کرد و داغی هوای تیرماه و خشک‌سالی آن‌ها را نیمه تابستان کشت.

برداشت ۷۰ هزار تن پسته خشک از دشت رفسنجان

مدیر جهاد کشاورزی رفسنجان می‌افزاید: اوایل امسال تخمین زده شد که حدود ۹۰ هزار تن پسته خشک برداشت شود و بعد با وجود خسارات تا ۶۵ تا ۷۰ هزار تن هم پیش‌بینی شد که با وجود

جلال پور به خشک‌سالی‌های متوالی کرمان اشاره می‌کند و نگران وضعیت منابع آبی است، حرف‌های این مرد کهنه‌کار اقتصاد کرمان را وقتی می‌توانیم جدی‌تر ارزیابی کنیم که بدانیم طبق اعلام سازمان زمین‌شناسی کرمان دشت رفسنجان به دلیل برداشت بی‌رویه آب زیرزمینی هر سال شاهد کاهش ارتفاع است و سطح آب‌ها در برخی از جاها تا ۱۰ متر کاهش یافته است.

کوچ برخی از کشاورزان

جلال پور به بازارهای از دست‌رفته ایران اشاره می‌کند و روزگاری را به یاد می‌آورد که پسته ایران راهی آمریکا می‌شد اما الان پسته آمریکا پشت مرزهای ماست و اروپا و آمریکا را تسخیر کرده است، نکته جالب حرف‌هایش این است که برخی تولیدکنندگان پسته در آمریکا همین رفسنجانی‌ها و کرمانی‌هایی هستند که برای تولید بهتر محصول دشت‌های ینگه‌دنیا را پسندیده‌اند.

وی به بی‌توجهی به کشاورزان داخلی اشاره می‌کند و می‌گوید: ما این‌ها را بدون آب رها کردیم، خشک‌سالی امان پسته را بریده است، پسته مهم‌ترین محصول کشاورزی ارزآور کشور است که پشتوانه‌اش میلیون‌ها دلار زبرساخت در ایران و خارج از کشور است و هزاران نفر نیز در استان کرمان از این راه ارتزاق می‌کنند.

وی می‌گوید: بازارهای عربی را هم از دست داده‌ایم و حالا سراغ چین رفته‌ایم و پسته را به آسیای دور صادر می‌کنیم.

هرچند سال‌هاست همگان گمان می‌کنند که پسته داران به‌قول معروف پولشان از پارو بالا می‌رود اما واقعیت این است که هر سال وضع پسته دارها بدتر می‌شود و همه به سرمایه‌گذاران بخش‌های دیگر تبدیل شده‌اند.

ترمیم‌های ضبط پسته هر سال محصول کمتری دریافت می‌کنند و کمتر حمایت می‌شوند هر سال زمین‌های بیشتری خشک می‌شوند و درختان پسته به زغال تبدیل می‌شوند این تهدید آن قدر جدی است که حالا برخی از حاج علی‌ها در روستاهای اطراف باغ‌های کشاورزی زمستان‌ها از دود ناشی از کوره‌های زغال مسموم و راهی بیمارستان‌ها می‌شوند و کار به‌جایی رسیده که دستگاه‌های اجرایی و قضایی برای تعطیل شدن این کوره‌ها وارد عمل شده‌اند.

اما باوجود همه تهدیدها و مشکلاتی که وجود دارد هنوز هم پسته مهم‌ترین مزیت اقتصادی استان کرمان است و هرچند گفته می‌شود به‌زودی کرمان ارجحیت خود را از دست می‌دهد اما در صورت ادامه روند فعلی و روند رو به نزول تولید در کرمان هنوز هم کرمانی‌ها سال‌ها پرچم پسته را در دست خواهند داشت.

کافی ست این روزها به راسته‌بازارهای کرمان، رفسنجان و سیرجان و زرنند و راور قدم بگذاری بازار پسته آن قدر داغ است که گرمای وجودش هنوز هم اقشار کم‌درآمد جامعه را برای تهیه یک کیلو پسته مرغوب از خود دور نگه می‌دارد.

در این میان حاج علی‌های زیادی هستند که هنوز طلوع خورشید را به امید برداشت محصول بهتر صبح می‌کنند و آرزو دارند که زمین‌های پسته‌شان دست‌به‌دست از پدر به پسر و از پسر به نوه‌هایشان برسد.

آلاتو کسین باقی می‌ماند و بعد از آزمایش در ترمینال ضبط پسته‌هایمان برگشت می‌خورد.

غروب شده و خانواده حاج علی به خانه بازمی‌گردند و در ایوان خانه گرد هم جمع می‌شوند و لبخند و خاطره و بگویموها شروع می‌شود و نوه‌ها از سر و کول حاجی و همسرش بالا می‌رود و یک روز از یک ماهی که هرروز این‌گونه تکرار می‌شود به پایان می‌رسد.

در استان کرمان فقط دشت رفسنجان به کشت پسته اختصاص ندارد در واقع بزرگ‌ترین دشت‌های پسته در رفسنجان، انار، زرنند، کرمان، سیرجان، زرنند و راور قرار گرفته است.

هرچند گفته می‌شود پسته دارها پول‌دار هستند اما وقتی کار و سرمایه‌ای که در این مسیر به کار گرفته می‌شود را از نزدیک ببینید مشخص می‌شود این کارها را هرکسی نمی‌تواند انجام دهد و پسته دارهای

پول‌دار مالکان عمده‌ای هستند که چندین هکتار زمین و گاهی یک روستا و ده دارند اما خورده مالکان همان روستاییان عادی هستند که روزگار می‌گذرانند. امسال به گفته مردم سال پرثمر است و در برخی از سال‌ها برداشت آن قدر کم می‌شود که هزینه تأمین آب، کود و سم نمی‌شود.

پای صحبت‌های یکی از کهنه‌کاران پسته کرمان می‌نشینم محسن جلال پور یکی از تولیدکنندگان و صادرکنندگان عمده پسته استان کرمان و رئیس سابق اتاق بازرگانی ایران آینده پسته و اقتصاد خانواده‌هایی کشاورزان را نگران کننده می‌داند و می‌گوید: پسته مهم‌ترین محصول ارزآور استان کرمان است و میلیاردها دلار را عاید کشور کرده است اما همیشه به چشم خاصی به این صنعت نگاه شده است.

خشک‌سالی مهم‌ترین دشمن اقتصاد رفسنجان

جلال پور به روزهای تحریم اشاره می‌کند و اضافه می‌کند: هرچقدر که تحریم کردند اما نتوانستند جلوی ارزآوری پسته را بگیرند و خودشان مشتری پسته کرمان ماندند اما متأسفانه طی سال‌های گذشته ما مزیت کشاورزی و روستاییانمان را در دشت رفسنجان حفظ نکردیم.

صدای تراکتور که بلند می‌شود مسیرمان به سمت خانه حاجی تغییر می‌کند در نزدیکی دیوار خانه‌اش انبوهی از پوست پسته روی هم‌تلیبار شده است صدای چرخ کردن پسته‌ها می‌آید.

تراکتور به حیاط خانه می‌رود زن‌هایی که در خانه‌مانده‌اند منتظر ما بودند همین‌که از راه می‌رسیم بار تراکتور بالا می‌رود و پسته‌ها بر روی زمین پهن می‌شوند.

زن‌ها هم هم‌زمان کار جمع کردن شاخ و برگ درختان را انجام می‌دهند. بعد از مدتی که شاخ و برگ‌ها جمع می‌شوند بار دیگر همان مردان قوی‌هیكل با پارو پسته‌ها را با پوست تازه‌شان داخل چرخ می‌ریزند. پوست‌های تازه کنده می‌شود و روی پوست‌هایی که قبلاً در کنار دیوار دیده بودم انبار می‌شود و پسته‌ها و با پوست‌های چوبی بار دیگر با پارو جمع می‌شوند.

آبگوشت و نان خانگی در کنار حوض کاشی

ظهر شده تراکتور دوم بار پسته، از راه می‌رسد و بعد از خالی کردن بارش غذای کارگران را با خود به باغ می‌برد سفره‌های بزرگ هم کنار حوض و شمعدانی‌هایش پهن می‌شود و کاسه‌های مسی به همراه نان‌های محلی که امروز صبح در تنور طبخ شده‌اند روی سفره قرار می‌گیرد و همه دور سفره می‌نشینند و آبگوشت می‌خورند.

فرصتی برای استراحت نیست، پسته‌هایی که پوست کنده شده‌اند باید در آفتاب امروز خشک شوند، پسته‌ها در همان قسمتی از حیاط که صبح زنان شسته بودند پهن می‌شود، کار با دقت انجام می‌شود و سعی می‌کنند به پسته‌ها آسیب نرسد. در گوشه‌ای دیگر از حیاط خانه در گونی‌های سفید پسته‌های خشک‌شده روز قبل جمع شده‌اند. پسر حاجی می‌گوید این پسته‌ها را باید فردا به ترمینال ضبط پسته رفسنجان ببرم و به شرکت پسته تحویل دهم. آنجا عیار سنجی می‌شوند و مطابق قیمت‌های امسال به‌زودی پولش به حسابمان ریخته می‌شود.

پسر حاجی می‌گوید: یکی از مهم‌ترین کارها پاکیزه انجام شدن تمام بخش‌هاست چون اگر پوست‌های پسته باقی بمانند و یا پسته خوب خشک نشود سم

قبضه بازار بالباس ترک / جنس ایرانی مارک خارجی می گیرد

بازار پوشاک اردبیل مملو از اجناس ترک است. موضوعی که از سلیقه مشتری فراتر رفته و به وضعیت حمایت از تولید داخل مرتبط شده است.

ونوس بهنود

از ورودی شهر اردبیل از سمت تبریز گرفته تا تمامی پاساژها و حتی بازار تاریخی آن می توان پوشاک ترک را مشاهده کرد. برخی با کیفیت بالا و برخی فاقد کیفیت که به تعبیر برخی فروشندگان اجناس چینی است که به اسم ترکیه به فروش می رسد. پوشاک ترک به حدی متداول شده که بخش اعظمی از بازار پوشاک اردبیل را به خود اختصاص داده و مشتریانی از بین اقشار متوسط تا مرفه را جذب کرده است.

در این میان مشاغل نوپدیدی نیز در اردبیل مشاهده می شود. قاچاقچیان مجاز البسه ترک که با سفر به شهرهای مختلف کشور همسایه لباس به اصطلاح ترک را خریداری کرده و به فروش می رسانند.

ترک پوشی مد روز اردبیل است

در وضعیتی که واحد تولیدی سبلان پارچه که روزی از آن به عنوان محور توسعه و صنعت مادر نساجی اردبیل نام برده می شد، نفس های نحیف خود را به شماره افتاده است، ترک پوشی به عادت رفتاری تبدیل شده و خبری از اهمیت و جایگاه برندهای ایرانی نیست. یکی از شهروندان اردبیلی گفت: بنده به شخصه برند ایرانی که کیفیت مطلوب داشته و اسم و رسمی داشته باشد نمی شناسم. نسرين معتمد متذکر شد: به همین دلیل ترجیح می دهم پولی که خرج می کنم برای تأمین لباس با کیفیت مناسب باشد و لباس های ترک واقعا کیفیت مناسبی دارند.

شهروند دیگری معتقد است لباس ترک متأسفانه به یک کالای تجملی و چشم و هم چشمی تبدیل شده است بطوریکه وقتی از کسی سؤال می کنند لباس ترک است یا نه، حتی اگر لباس چینی داشته باشد سریعاً پاسخ می دهد ترک پوش است. سعید محمد پور تصریح کرد: متأسفانه زمانی برندهای ترک بین خانمها رواج داشت اما امروز بین آقایان و حتی در لباس کودکان نیز به شدت مد روز شده و تصور می شود هر جنس ترکی کیفیت به مراتب بیشتری از سایر اجناس دارد.

لباس های ایرانی را به اسم ترک می فروشند

هر چند معضل لباس های ترک محدود به بازار اردبیل نبوده و در سایر مناطق نیز دیده می شود، اما مجموعه این تبلیغ که در سایه غفلت مسئولان و بی توجهی به تولید داخلی تشدید شده، ضربه مهلکی به تولیدات داخلی وارد ساخته است.

به عنوان مثال لازم است بار دیگر به سبلان پارچه و سایر صنایع نساجی موجود در اردبیل اشاره کرد که ظرفیت اشتغالزایی، تولید صادراتی و استفاده از مصالح بومی در تولید را دارند اما با ضعف های مدیریتی حتی با نیمی از ظرفیت اشتغال خود فعالیت نداشته و در بازارهای جهانی نیز هنوز سهم و اسمی برای خود

بگیرد و منطقه آزاد به بندرگاه اجناس بنجل کشورهای همسایه تبدیل نشود. موضوعی که به نظر می رسد نه برنامه ریزی دقیق و نه پاسخ شفافی تا به امروز به خود نگرفته و شتاب برای ایجاد مناطق آزاد بیش از سرنوشت آتیه آن مورد تأکید است.

وقتی خانمها در تبلیغ جنس آن ور آبی مشارکت فعال دارند

حفره بزرگ تبلیغ و دستگیری از تولید داخلی موجب شده این روزها برخی خانمها خود به خریداران و فروشندگان اجناس ترک تبدیل شوند. این در حالی است که همان بانوی فروشنده از بیکاری جوان خود ناله سر می دهد اما ضعف سیاستها موجب شده در غفلت مسئولان حتی فارغ التحصیلان دانشگاهی اردبیل نیز به سمت خریدوفروش کالاهای ترک روی بیاورند و هر کدام به وسع خود ناخواسته مبلغ اجناس آن ور آبی باشند. تا جایی که جنس ترک خود اشتغالزایی کاذب به دنبال داشته است.

کشور همسایه بدون کمترین تبلیغی و تنها با تسهیل شرایط خریدوفروش کالا نه تنها بازار استانهای مرزی مانند اردبیل را تصاحب کرده بلکه برای مد لباس بانوان، آقایان و کودکان تصمیم گیری می کند. سؤال جدی از مسئولانی که گمان می کنند برخورد با کالای قاچاق حلال مشکلات است، این است که چرا تاکنون برندهای پوشاک ایرانی نتوانسته اند اقدام متقابل داشته باشند؟

در وضعیت فعلی تسهیلاتی از سوی دولت به مناطق محروم و روستایی ارائه می شود تا واحدهای تولید پوشاک کوچک و خرد ایجاد شده و زمینه اشتغال فراهم شود. واحدهایی که تنها می توانند مشتریان محدودی داشته و قدرت رقابت با ابرقدرت های بازار را ندارند.

از سویی واحدهای فعال نیز تسهیلات ۱۸ درصدی ستاد تسهیل را عاجزانه درخواست می کنند و با بی محلی بانکها مواجه هستند.

مجموعه شرایطی که موجب شده حتی نام مغازه ها ترکی شود و خیابان های اردبیل نشانه های حداقلی از فرهنگ بومی را به تدریج از دست بدهد.

کسب نکرده اند. مجموعه این اقدامات موجب شده که به تعبیر یکی از فروشندگان لباس ایرانی و چینی به نام ترک به فروش برسد. نیما رحمتی گفت: در واقع خود فروشگاه های ایرانی مبلغ اجناس ترک هستند تا جنس ایرانی؛ چرا که مشتری به محض شنیدن نام تولید ایران از خرید منصرف می شود.

از سویی مدیرکل تعزیرات حکومتی استان اردبیل گفت: متأسفانه هزینه تولید پوشاک در ایران بالا است و به همین دلیل خریدوفروش لباس ترک شدت گرفته است. حسین نجف زاده تصریح کرد: بارها در بررسی پوشاک قاچاق مشاهده شده که به جنس ایرانی مارک ترکیه و خارجی نصب شده و به فروش می رود.

اردبیل بازار فروش واردات مناطق آزاد

وی متذکر شد: متأسفانه دیده می شود که برخی شهروندان به مناطق آزاد استان های همسایه سفر کرده و پوشاک بیش از نیاز مصرف خود را خریداری کرده و در بازار به فروش می رسانند.

به گفته مدیرکل تعزیرات حکومتی استان عده ای حتی با مراجعه به شهرهای مختلف ترکیه به خصوص شهر وان اجناس با کیفیت متوسط را خریداری کرده و صرفاً به دلیل ترک بودن با قیمت قابل توجه به فروش می رسانند.

وی افزود: مناطق آزاد با فلسفه تأمین نیازهای شخصی افراد ایجاد شده اما گاهی تاخلف و سواستفاده دیده می شود که متأسفانه با صرف برخورد قهری نمی توان با قاچاق پوشاک مواجه شد.

نجف زاده معتقد است قاچاق پدیده چندلایه است و مبارزه با آن نیز می بایست چندلایه باشد و معضل قاچاق پوشاک محدود به اردبیل نیست.

هرچند نقد از ایجاد مناطق آزاد این روزها از سوی مسئولان استانی پذیرفته نیست اما نگرانی از اینکه منطقه آزاد اردبیل نیز به سرنوشت مشابهی تبدیل شده و به بازار فروش اجناس خارجی مبدل شود غیرقابل انکار است.

با وضعیت نامطلوب تولیدات داخلی مشخص نیست بعد از راه اندازی منطقه آزاد صادرات بر واردات پیشی

قطب تولید دانه‌های روغنی معطل بذر؛ نان کشاورزان در روغن نیست

استان شروع شده و حدود پنج ماه از تحویل گندم به مراکز خرید می‌گذرد هنوز بخش قابل توجهی از مطالبات کشاورزان پرداخت نشده و نبود نقدینگی باعث سرگردانی کشاورزان شده است.

وی ادامه داد: در سال‌های اخیر جهاد کشاورزی بارها اعلام کرده است بهترین محصول برای تناوب کشت با گندم کلزا است و با توجه به اینکه هزینه کاشت این محصول نسبت به گندم کمتر است امسال کشاورزان رغبت بیشتری به کشت کلزا دارند.

وی با یادآوری اینکه گندم کشاورز پنج ماه قبل به قیمت یک هزار و ۳۰۰ تومان خریداری شد اما در حال حاضر بذر گندم بین یک هزار و ۸۶۰ تا یک هزار و ۹۰۰ تومان به کشاورز عرضه می‌شود، اضافه کرد: در حال حاضر بذر به اندازه کافی در گلستان وجود ندارد و کشاورزان زیادی در لیست نوبت برای دریافت بذر قرار دارند.

کتولی تصریح کرد: قیمت بذر هر کیلوگرم کلزا حدود ۲۷ هزار تومان اعلام شده اما با کمبود بذر در استان هر کیلوگرم بذر تولیدی سال ۱۳۹۰ به دو برابر قیمت واقعی و حدود ۵۰ هزار تومان در بازار آزاد عرضه می‌شود.

جهاد کشاورزی نقش حمایتی ندارد

وی با انتقاد از برنامه دولت و جهاد کشاورزی، خاطرنشان کرد: دولت و جهاد کشاورزی نقش حمایتی از کشاورزان ندارند و فقط دستوری عمل

بازار سیاه قیمت این محصول و کمبود نقدینگی به دلیل پرداخت نشدن به موقع مطالبات گندم کاران کشاورزان استان را سرگردان کرده است نکته‌ای که در گزارش ۲۵ شهریورماه نسبت به پرداخت قطره چکانی مطالبات گندم کاران و زمین‌گیر شدن کشاورزی و بحرانی شدن شرایط اقتصادی استان هشدار داده بود.

کمبود بذر در دومین استان تولیدکننده کلزا و قطب تولید دانه‌های روغنی در حالی مشکل‌ساز شده است که مدیر بازاریابی و امور مشتریان شرکت خدمات حمایتی کشاورزی کشور پیش از این در گفتگو با رسانه‌ها اعلام کرده بود: در سال جاری ۴۲۰ تن بذر کلزا بین کشاورزان استان‌ها توزیع خواهد شد.

شعبانی به واردات بذر کلزا به کشور نیز اشاره کرده و گفته بود: علاوه بر تأمین بذر مورد نیاز در داخل، تاکنون ۱۶۰ تن بذر وارداتی کلزا در چهار رقم وارد کشور شده است.

وی در سخنان خود یادآور شده بود که از جهت تأمین بذور شرایط بسیار مناسبی داریم و نگرانی خاصی در این زمینه وجود ندارد.

خرید بذر کلزا به دو برابر قیمت واقعی

یکی از کشاورزان گلستانی گفت: در سال‌های اخیر دولت نسبت به مشکلات کشاورزان، بی‌توجه بوده و همین امر بر مشکلات این قشر افزوده است. محمد کتولی افزود: در حالی که فصل کشت پاییزه در

امسال بارندگی‌های به موقع شرایط کشت محصولات پاییزه را فراهم کرده اما کمبود بذر، ایجاد بازار سیاه در بخش عرضه و نبود نقدینگی باعث بلاتکلیفی کشاورزان در قطب تولید دانه‌های روغنی شده است.

زهرا بهرامی

هرسال با شروع فصل پاییز و بارندگی‌های فصلی شرایط کشت پاییزه در گلستان فراهم می‌شود، هر چند امسال گلستان تابستان و بهار خشکی را پشت سر گذاشت اما بارندگی‌های به موقع پاییز و شرایط جوی آراضی کشاورزی استان را برای کشت پاییزه مساعد کرده است.

کارشناسان معتقدند بهترین زمان کشت محصول کلزا هفته آخر مهر و هفته اول آبان ماه است نکته‌ای که در همایش آغاز فصل کشت پاییزه گلستان در ۱۲ مهرماه هم توسط مسئولان جهاد کشاورزی و کارشناسان هواشناسی و اقلیم‌شناسی بر آن تأکید شد.

با توجه به تأکیدات مسئولان و کارشناسان حوزه کشاورزی کلزا بهترین محصول در تناوب کشت با گندم است و زمان کاشت و برداشت آن هم حدود یک ماه با گندم در استان فاصله دارد.

در حالی که به روزهای پایانی هفته نخست آبان و پایان بهترین زمان کشت کلزا در استان نزدیک می‌شویم اما نبود بذر کافی کلزا در گلستان، ایجاد

کشت می‌تواند کاهش تولید محصول در سطح (تنایز) و یا خسارت ناشی از سرمازدگی را برای کشاورزان به همراه داشته باشد اما مدیر زراعت جهاد کشاورزی استان گلستان به خبرنگار مهر گفت: کشاورزان نگران کشت محصول پاییزه نباشند چون شرایط جوی برای کشت مساعد است.

محمدرضا عباسی افزود: هر ساله شرایط جوی در مهرماه برای کشت کلزا در استان مهیا نبود اما خوشبختانه امسال شرایط جوی مساعد بود و کشاورزان تا پایان آبان ماه برای کشت کلزا وقت دارند.

وی با یادآوری اینکه هنوز کشت گندم در گلستان آغاز نشده ادامه داد: امسال بیشتر از پیش‌بینی انجام‌شده کشاورزان گلستانی به کشت کلزا مبادرت کرده‌اند اما نگرانی وجود ندارد و به‌زودی بذر موردنیاز تأمین

ملمز به اجرای این قانون است؛ در قانون قیدشده محصولاتی که مشمول خرید تضمینی می‌شوند سالانه باید حداقل مطابق نرخ تورم مشمول افزایش قیمت شوند.

ایمانی با یادآوری اینکه افزایش سطح کشت گندم در برنامه جهاد کشاورزی نیست، اضافه کرد: به دلیل اینکه هزینه تولید گندم در کشور بالاتر از سایر کشورهاست و صادرات آن توجیه ندارد برنامه جهاد کشاورزی بر این است که با ارتقای عملکرد و افزایش بهره‌وری، سطح کشت گندم را کاهش دهد و سطح آزرادشده را به کشت محصولات کلزا، سویا و دانه‌های روغنی که به واردات آن وابسته هستیم، اختصاص دهد.

وی تصریح کرد: سال گذشته سطح کشت پیش‌بینی‌شده کلزا در استان ۲۰ هزار هکتار بود که امسال به حدود ۷۰ هزار هکتار رسیده و با توجه به

می‌کنند. این کشاورز گلستانی متذکر شد: بیش از یک ماه از آغاز فصل کشت پاییزه می‌گذرد اما هنوز قیمت تضمینی محصولات کشاورزی مانند کلزا و گندم که مورد حمایت دولت بوده و به‌صورت تضمینی خریداری می‌شود، اعلام‌نشده است.

وی با تأکید بر اینکه در حال حاضر تنها کشت شالی در گلستان مقرون‌بصرفه است، بیان کرد: در سال زراعی ۹۴-۹۵ مطالبات کلزاکاران و جوکاران با تأخیر پرداخت شد و در سال زراعی گذشته پرداخت مطالبات گندم کاران تا فصل جدید کشت به تأخیر افتاد و با بی‌برنامگی دولت در خرید تضمینی محصول و پرداخت نکردن به‌موقع مطالبات و نبود بذر کافی و نداشتن نقدینگی هم‌اکنون کشاورزان گلستانی بلا تکلیف مانده‌اند.

هرچند کشاورزان از دغدغه سرگردانی در انتخاب نوع محصول و کمبود نقدینگی و نبود بذر کافی و همچنین بازار سیاه قیمت کلزا سخن می‌گویند، کارشناسان حوزه کشاورزی نسبت به وارد شدن خسارت به کشاورزان نگران هستند.

یک کارشناس حوزه کشاورزی گفت: با توجه به اینکه سال زراعی گذشته پول کلزاکاران گلستانی به‌موقع پرداخت شد و هزینه کشت این محصول پایین‌تر است، کشاورزان به کشت کلزا رو آورده‌اند. ابراهیم تمسکنی هشدار داد: بهترین زمان کشت محصول کلزا در گلستان ۲۰ مهر تا ۵ آبان است اما در حال حاضر بذر کافی برای کشت در استان وجود ندارد.

وی متذکر شد: کلزا گیاه حساسی است و اگر به‌موقع کشت نشود با کاهش تولید در واحد سطح و یا خسارت ناشی از سرما مانند سال گذشته همراه خواهد شد.

وی بیان کرد: هرچند جهاد کشاورزی تلاش دارد بذر و نهاده‌ها را به‌موقع در اختیار کشاورزان قرار دهد اما در حال حاضر به دلیل نبود نقدینگی کافی در دست کشاورز که بیشتر حاصل پرداخت نشدن به‌موقع محصول گندم و ضربه به اقتصاد استان است و نبود بذر کافی کشاورزان با تنش و چالش مواجه هستند.

هرچند کشاورزان و کارشناسان حوزه کشاورزی دغدغه کمبود بذر کلزا را مطرح می‌کنند اما دبیرخانه کشاورزی استان گلستان اعلام نشدن به‌موقع قیمت تضمینی محصول را مهم‌ترین چالش کشاورزان عنوان می‌کند.

علی‌قلی ایمانی اظهار کرد: هم‌اکنون مشکلی در توزیع بذر و نهاده‌ها در استان وجود ندارد و بذر کلزا و گندم در استان در حال توزیع است.

وی افزود: با هماهنگی انجام‌شده از سوی وزارت جهاد کشاورزی با بانک کشاورزی به آن دسته از کشاورزانی که مطالبات خود را دریافت نکرده‌اند حواله بانکی برای تأمین نهاده‌ها داده می‌شود.

دولت قصد ندارد قیمت خرید گندم را افزایش دهد

رئیس بنیاد توانمندسازی گندم کاران ایران گفت: در حال حاضر ما بر سر قیمت محصولات با دولت حرف داریم؛ شنیده‌ها و نشست‌ها در تهران حکایت از آن دارد که دولت قصد ندارد قیمت گندم را افزایش دهد.

وی ادامه داد: قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی همچنان به قوت خود باقی است و دولت

می‌شود.

وی بیان کرد: تا این لحظه ۱۰ هزار و ۸۴۸ بهره‌بردار گلستانی ۷۲ هزار و ۹۷۱ هکتار قرارداد کشت کلزا امضاء کرده‌اند و حدود ۳۳۴ هزار و ۴۵۹ کیلوگرم بذر توزیع شده است.

عباسی با یادآوری اینکه برنامه کشت کلزا در استان در سال زراعی جاری ۶۵ هزار هکتار بوده و تاکنون ۲۱ هزار ۲۱۳ هکتار کشت و پنج هزار و ۹۳۷ هکتار از اراضی سبز شده‌اند، ادامه داد: تاکنون بیش از ۴۵ هزار هکتار قرارداد کشت گندم منعقدشده و حدود پنج هزار و ۵۰۰ تن بذر توزیع شده است.

وی از توزیع هزار تن بذر جو در استان خبر داد و تصریح کرد: سطح قرارداد جو تا پایان وقت اداری سه‌شنبه (دو آبان) دو هزار و ۶۴۶ هکتار و چغندر قند ۴۵۰ هکتار است که تاکنون ۳۴۴ کیلوگرم بونیت در بین کشاورزان توزیع شده است.

هرچند مسئولان جهاد کشاورزی معتقدند دغدغه و نگرانی در زمینه کشت محصولات پاییزه در استان وجود ندارد اما کشاورزان گلستانی همچنان بلا تکلیف هستند و دغدغه معیشت و اقتصاد دارند و این در شرایطی است که ۷۰ درصد اقتصاد گلستان بر پایه کشاورزی استوار است.

اینکه کشاورز تأکید شده کشت کلزا برای پایداری گندم لازم است و تناوب خوبی برای این محصول است، بخش قابل توجهی از کشت امسال به این محصول اختصاص یافته است.

وی تأکید کرد: در حال حاضر دغدغه اصلی کشاورزان قیمت محصولات کشاورزی است و کشاورزان انتظار دارند اگر تورمی در کشور وجود دارد قیمت محصولات کشاورزی هم متناسب با نرخ تورم افزایش یابد.

ایمانی با یادآوری اینکه قیمت تضمینی محصولات کشاورزی سال گذشته با تأخیر اعلام شد و تنها ۲۰۴ درصد افزایش داشت در حالی که شاهد تورم هفت تا هشت درصدی در کشور بودیم، گفت: در حال حاضر زرمه‌ها حکایت از افزایش نیافتن قیمت تضمینی محصولات در سال زراعی جاری دارد و بیم آن می‌رود که منافع و معیشت کشاورزان تأمین نشود و با چالش‌های جدی در تولید برخی از محصولات کشاورزی در استان مواجه شویم.

کشاورزان نگران نباشند

هرچند کارشناسان بر کشت محصول کلزا در هفته آینده تأکید دارند و معتقدند تأخیر در

کلاف سردرگم فرآیند کار آفرینی و اشتغال روستایی / دغدغه وثیقه و مجوز

رفع مشکل بیکاری به ویژه در روستاها را تسهیل امور و رفع موانع تولید دانست و گفت: روند اجرای طرح های کار آفرینی و اشتغالزایی روستایی باید تسریع شود، چرا که روستاییان منبع تولید و رونق اقتصادی در شهرستان خمین هستند.

سید مهدی ساداتی ادامه داد: روستاهای شهرستان خمین از تمام زیرساخت های لازم برای تولید و رونق اقتصادی و بهبود وضعیت معیشت برخوردار هستند و کار آفرینان و مسئولان نیز باید پیگیری های لازم را در این زمینه انجام دهند.

وی بیان کرد: برنامه دولت ایجاد بسترهای لازم در حوزه اشتغال است و در این شهرستان با جذب کامل اعتبارات مناطق محروم و افزایش ۶۸ درصدی اعتبارات شهرستانی، ظرفیت های مناسب اشتغالزایی و بهبود فضای کسب و کار فراهم شده که با همکاری و مساعدت و تسهیل امور این حوزه به خوبی می توان در مسیر ایجاد اشتغال و رفع بیکاری در خمین گام برداشت.

فرماندار شهرستان خمین تصریح کرد: با توجه به اینکه شهرستان خمین در حوزه مناطق کمتر توسعه یافته قرار گرفته و بیشترین نرخ بیکاری را در استان مرکزی دارد بنابراین از سوی ادارات و دستگاه ها حمایت همه جانبه از تولیدکنندگان و کار آفرینان در این شهرستان باید صورت پذیرد.

ساداتی اظهار کرد: از سال گذشته تاکنون ۱۰۴ طرح اشتغالزایی روستایی در حوزه کشاورزی و تولیدی در خمین معرفی شده اند که از محل اعتبارات استانی ۴۱ طرح به بانک های عامل معرفی و دو طرح موفق به اخذ پنج میلیارد ریال تسهیلات شدند. وی اضافه کرد: تسهیلات شهرستان خمین برای اجرای طرح های اشتغالزایی روستایی امسال یکصد میلیارد ریال است که از محل این اعتبار تاکنون ۴۷ طرح به بانک های عامل معرفی و به یک طرح هفت میلیارد ریال تسهیلات پرداخت شده است.

فرماندار شهرستان خمین بیان کرد: صدور مجوز برای دهیاری ها در زمینه اجرای طرح سکونتگاه های روستایی اقدام موثر در راستای کاهش مهاجرت به شهرها بوده و زمینه اشتغال در روستا را فراهم کرده، در این رابطه بانک های عامل باید شرایط اخذ تسهیلات را برای کار آفرینان فراهم کنند.

به نظر می رسد در حوزه اشتغال و کار آفرینی به ویژه در مناطق روستایی خمین، نیاز است که قوانین تسهیل کننده و مشوق برای کار آفرینان و متقاضیان اشتغالزایی فراهم و حتی امکان فرآیندهای دست و پاگیر حذف شود تا از این طریق، زمینه درآمدزایی و کاهش نرخ بیکاری مهیا گردد.

کار آفرینان می توانند برای دریافت جواز تاسیس کارگاه در محل اراضی کشاورزی خود اقدامات لازم را انجام دهند.

مدیر جهاد کشاورزی شهرستان خمین اظهار کرد: ارائه تسهیلات به تولیدکنندگان روستایی با هدف اشتغالزایی در روستاها انجام می گیرد، اما تاسیس کارگاه در شهرک های صنعتی برای روستاییان و دریافت پروانه تاسیس کارگاه با این شرایط به چالشی اساسی تبدیل شده است.

جعفری تصریح کرد: اکثر متقاضیان درخواست دارند که در روستای محل زندگی خود و در کنار اراضی کشاورزی و محل تولید محصولات خود کارگاه متوسط یا بزرگ در راستای بسته بندی و صنایع تبدیلی برای محصولات کشاورزی ایجاد کنند تا در روستا اشتغالزایی صورت گیرد. وی با اشاره به اینکه از طرح های معرفی شده برای بسته بندی محصولات کشاورزی و صنایع تبدیلی در خمین، چند طرح با مشکل دریافت پروانه بهره برداری و جواز تاسیس کارگاه در مناطق روستایی تبدیل شده، بیان کرد: متقاضیان تاسیس کارگاه در شهرک های صنعتی را برخلاف توسعه اشتغالزایی روستایی می دانند، چراکه این امر نه تنها اشتغالزایی روستایی را به دنبال نخواهد داشت بلکه باز هم باعث مهاجرت روستاییان به شهر می شود.

مدیر جهاد کشاورزی شهرستان خمین گفت: به دلیل مشکلات و سردرگمی های دریافت پروانه تاسیس کارگاه در اراضی کشاورزی، بسیاری از متقاضیان که طرح های اشتغالزایی خود را معرفی کرده اند منصرف می شوند و لازم است که از سوی مقامات کشوری برای چالش پیش رو برنامه ریزی و اقدام اساسی انجام پذیرد.

بهبود وضعیت اقتصادی در گرو رفع موانع تولید و تسهیل در اجرای طرح های کار آفرینی

فرماندار شهرستان خمین نیز لازمه بهبود وضعیت اقتصادی این شهرستان و

اساسی تبدیل شده و سرمایه گذاران حوزه اشتغال و کار آفرینی را از فعالیت بازمی دارد.

صنایع تبدیلی کشاورزی باید در مناطق روستایی راه اندازی شود
مدیر جهاد کشاورزی شهرستان خمین گفت: رونق و توسعه در بخش اشتغال روستایی و حمایت از تولیدکنندگان در این بخش نه تنها باعث جلوگیری از گسترش حاشیه نشینی در شهر می شود، بلکه مهاجرت معکوس به روستاها را هم به دنبال دارد.

احمدرضا جعفری ادامه داد: معضل اساسی که کار آفرینان را در تاسیس کارگاه های بسته بندی و صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی در نتگن قرار داده، صدور پروانه تاسیس است. جعفری بیان کرد: برای حمایت از مشاغل خرد و خانگی برای افرادی پروانه صنفی صادر می شود که در روستا منزل مسکونی داشته باشند که در این صورت تسهیلات به آنها داده می شود و می توانند برای ایجاد شغل در روستای محل زندگی خود مورد حمایت قرار گیرند.

مدیر جهاد کشاورزی شهرستان خمین اظهار کرد: اگر این کار آفرینان قصد داشته باشند برای ارتقای سطح اشتغال خود اقدام و مشاغل خانگی را به کارگاه های خرد و کوچک تبدیل کنند و در واقع برای محصولات کشاورزی خود کارگاه صنایع تبدیلی و بسته بندی محصولات راه اندازی کنند، باید مجدداً پروانه تاسیس برای آنها صادر شود که این امر خود پیگیری های مجدد را می طلبد.

جعفری تصریح کرد: طبق برنامه ریزی و تصمیم معاونت آب و خاک و صنایع وزارت جهاد کشاورزی در راستای صدور پروانه تاسیس در روستاها، کار آفرینان روستایی برای تاسیس کارگاه تولید و بسته بندی محصولات خود باید محدوده در شهرک های صنعتی اقدام کنند.

وی اضافه کرد: اگر در نواحی و شهرک های صنعتی شرایط لازم و زیرساخت های مورد نیاز برای استقرار کارگاه وجود نداشته باشد

چندسالی است که بر مبنای سیاست های اقتصاد مقاومتی ایجاد اشتغال در روستاها مورد توجه قرار گرفته، اما وقتی هنگامه اجرای رسد، متقاضیان با کلاف درهم تنیده ای از مشکلات و موانع روبرو می شوند.

اشتغالزایی و توجه به اقتصاد و تقویت معیشت در مناطق کم برخوردار و روستایی امروز از دغدغه های اصلی کشور است و نگاه ویژه به این بخش باعث گرایش به سمت طرح های اشتغالزایی در مناطق روستایی شده است.

با توجه به اینکه ۶۰ درصد از مردم شهرستان خمین از طریق کشاورزی و دامداری امرار معاش می کنند و تولید محصولات کشاورزی و ایجاد کارگاه های بسته بندی و صنایع تبدیلی فرآورده های کشاورزی مهمترین راهبرد در مسیر رونق اقتصادی شهرستان خمین است، تسهیل در روند اجرای طرح های اشتغالزایی و کار آفرینی در رونق اقتصادی و تقویت رفاه و معیشت مردم نقش اثرگذار و پایدار خواهد داشت.

شهرستان خمین در زمره مناطق کمتر توسعه یافته قرار گرفته، بنابراین نگاه ویژه و تخصیص اعتبارات مناسب در زمینه اشتغالزایی پایدار و کاهش نرخ بیکاری و تلاش در راستای رفع محرومیت در این شهرستان امروز باید مهمترین برنامه اجرایی خمین باشد.

طبق آخرین آمار هم اکنون در شهرستان خمین پنج هزار بیکار وجود دارد و بیکاری جمعیت روستایی در این شهرستان ۳۰ درصد است که تلاش در راستای رفع موانع اجرای طرح های اشتغالزایی و کار آفرینی و تسهیل در این امر قطعاً دغدغه بیکاری را کاهش می دهد.

بر اساس این گزارش ۴۰۰ میلیارد ریال تسهیلات اشتغالزایی برای شهرستان خمین پیش بینی شده که با تفاهم نامه هایی که برای ارایه تسهیلات با بانک ها صورت گرفته و همچنین تخصیص اعتبار از محل اعتبارات معاونت توسعه روستایی ریاست جمهوری و بر اساس لایحه ای که در این خصوص در مجلس مصوب شده، این رقم به ۶۰۰ میلیارد ریال رسیده است.

اما آنچه مردم خمین، کشاورزان و روستاییان آن را برای ایجاد طرح های اشتغالزایی دچار مشکل کرده، کلاف سردرگم فرآیندهای وقت گیر و هزینه بر ایجاد اشتغال و کار آفرینی، مشکلات تهیه وثیقه برای گرفتن تسهیلات بانکی و پیگیری های طاقت فرسای گرفتن جواز تاسیس کارگاه صنایع تبدیلی به ویژه مناطق روستایی است که به یک چالشی

گلایه‌مندی مردم بوشهر از بهای برق / اداره برق: نرخ‌ها مصوب مجلس است

رضا محمدی

در حالی که افزایش قابل توجه مبلغ قبوض برق شهروندان در استان بوشهر از جمله آبدان باعث نارضایتی مردم شده است، مدیریت برق اعلام کرد که این نرخ‌ها مصوب مجلس است.

امروز برق به عنوان یک جزء لاینفک زندگی همه مردم محسوب می‌شود و نمی‌توان باور کرد که روزگاری همین مردم بدون برق هم زندگی می‌کردند و مشکلی هم نداشتند.

پدرها و مادرهایمان بارها تعریف کرده‌اند که نیمی از عمر خود را در روستا و بدون برق زندگی کرده‌اند ولی هم‌اکنون در هیچ روستایی بدون برق نمی‌توان زندگی کرد چرا که همه امور به برق مرتبط است.

علاوه بر اقدامات صورت گرفته برای توسعه تولید برق، شبکه‌های توزیع و انتقال نیروی برق نیز در سطح کشور گسترده شده است و این انرژی در اختیار همه افراد قرار دارد.

در کنار خدمات مختلف و متنوعی که اداره برق به مشترکین خود ارائه می‌کند، هر دوره یک قبض برای مشترکین صادر می‌شود تا بهای برق مصرفی و خدمات دریافتی پرداخت شود.

در این دوره در بسیاری از نقاط مختلف شاهد افزایش قابل توجه مبلغ قابل پرداخت درج‌شده در قبوض برق شهروندان هستیم که این موضوع باعث شده تا مردم نسبت به این مبلغ معترض شوند.

شهر آبدان نیز از این امر مستثنی نبوده و افزایش مبلغ

برق باغ شده تا جمعی از اهالی بخش آبدان از وضعیت بالای قبوض برق گلایه مند باشند و خواستار رسیدگی مسئولان به این موضوع شوند.

افزایش شش برابری قبض

یکی از شهروندان آبدانی اظهار داشت: متأسفانه مسئولان برق استان و شهرستان فکری به حال شهروندان آبدانی نداشته‌اند.

ابراهیم دوریشی ادامه داد: در ماه‌های قبلی هزینه قبض برق خانگی به مبلغ ۱۰۰ هزار تومان محاسبه می‌شد اما متأسفانه قبض جدید که دریافت کردم متوجه شدم مبلغ ۶۰۰ هزار تومان اعمال شده است. وی از مسئولان خواست تا هرچه سریعتر این موضوع مهم را بررسی کنند.

شهروند آبدانی عنوان کرد: در این ماه‌ها خیلی از وسایل برقی خود را خاموش نگه داشته بودیم.

مسئولان پاسخگو باشند

رضا کاظمی یکی دیگر از شهروندان آبدانی با بیان اینکه دو بار به اداره برق شهرستان مراجعه کرده‌ام ولی تاکنون جوابی دریافت نکرده‌ام، از مسئولان خواست تا پاسخ مناسب‌تری به مردم بدهند.

وی بیان داشت: نرخ برق در بین مردم بخش آبدان فاجعه بزرگ است و مردم آبدان این روزها حال خوبی ندارند.

صفر ابراهیمی دیگر شهروند آبدانی ضمن گلایه شدید از مسئولان برق تصریح کرد: قبوض برق خانگی ما ۶۰۰ هزار تومان شده در صورتی که خیلی از مردم بخش آبدان رقم‌های بالاتر از ۶۰۰ هزار تومان تجربه کرده‌اند.

وی ادامه داد: آیا کسی هست به داد مردم فقیر آبدان برسد؟ برای اولین بار است هزینه برق مصرفی با این هزینه تجربه می‌کنم.

دیگر شهروند آبدانی اظهار داشت: قبض برق مغازه من ۸۰۰ هزار تومان آمده است و این مبلغ در این چند سال بی‌سابقه بوده است.

نرخ‌ها مصوب دولت است

مدیر برق شهرستان دیر ضمن تأیید این موضوع ادامه داد: مردم الگوی مصرف را رعایت کنند.

علیرضا بحرینی علت افزایش نرخ برق در شهرستان و بخش آبدان را رعایت نکردن مصرف الگوی مصرف عنوان کرد و در پاسخ به علت افزایش نرخ برق بیان داشت: نرخ برق بر اساس مصوبه مجلس با دولت است.

بحرینی اضافه کرد: کسانی که قبض برق آنها زیاد شده می‌توانند به امور مشترکین شهرستان مراجعه کنند.

وی تصریح کرد: ما تمام سعی و تلاش خود را انجام می‌دهیم تا مشکلات مردم در این خصوص تا حدی مرتفع شود.

حال باید دید آیا مسئولان برق استان و استانداری و نماینده مجلس پاسخ‌گویی کنند یا خیر.

با توجه به اینکه مردم آبدان قشر کشاورز هستند و از نبود مالی در مضیقه هستند خیلی‌ها دستشان خالی است حتی نان شب هم ندارند اما اداره برق شهرستان دیر اخطار داده مردم هرچه سریعتر پرداخت کنند.

